

BOMBAY UNIVERSITY PUBLICATIONS

(Devanāgarī-Pāli Texts Series, No 10)

महावग्गो

(विनय-पिटकं)

दुतियो भागो-खन्धका ६-१०

THE MAHĀVAGGA

(The Vinaya Pitaka)

Vol II—Khadhakas 6-10

For the First Time edited in Devanāgarī

EDITED BY

N K BHAGWAT, M A

Professor, St Xavier's College,

&

THE HEAD OF THE DEPARTMENTS OF PĀLI & MARĀTHĪ

Hon Editor, " Devanāgarī Pāli Texts Series "
of the Bombay University

FIRST EDITION

(All rights reserved by the University)

B O M B A Y

Price Rs-~~3-8-0~~-

1952

Printed by Mr K G Sharangpani, at the Aryabhushan Press,
915/1, Shivajinagar, Poona 4

Published for the University of Bombay by Prof N K Bhagwat, M A
University of Bombay, Fort, Bombay 1

EDITOR'S PREFATORY NOTE

(TEXT AND ITS PRESENTATION)

The Second Part of the Mahāvagga (Vinaya Pitaka) is being published with this Text The First Part was published as far back as 1944 and the late appearance of the Second Part is therefore greatly regretted The method of editing the text here is already explained in detail, in Part I (Vide Editor's Prefatory Note) to which a reference is kindly solicited The Text of the Mahāvagga, which as presented in the Devanāgarī to the scholar world contains some novel features, which are not found in Oldenberg's Edition of the Mahāvagga published in the year 1879 These departures, if I may so call them, embrace the following points — Division of the Khandhakas Use of Bold type Use of Small type Use of Inverted Commas Repetitions restored or fully quoted Method of Transliteration Variant Readings and page-references to the Oldenberg's Edition Over and above the above-quoted points, mention must be made here in the II Part of the other points, occurring in the Chapters VII and IX, where the phrases like " Adāya Sattakam, Samādāya Sattakam , " Cakkam Kātabbam " appear frequently Oldenberg could not follow how to restore the "Cakka" fully, nor to restore the "Sattakas " because he wanted to save space , but as this Edition is specially intended for the Pāli students of the University, it was thought expedient to risk the charge of "Repetitions" and restore the whole As for other features of the " Devanāgarī-Pāli Texts Series ", they have been retained An exhaustive Errata has been added and it is requested to correct the text before use

As regards preparing the Mss of this Volume, I must thank my former student of Pāli, Shri Martand

Ramchandra Karnik, M A , LL B , who readily undertook and regularly supplied me with pages of transcript made by him, which enabled me to do my work without interruption. The work of transcription is very tedious and yet Shri Karnik did the job with a sort of religious fervour. To him my thanks are first due. As for preparing the Errata, Shri L G Parab, M A who is now employed in University Library, has greatly obliged me by reading the whole text and comparing it with the original and then making a neat list of the corrections. I then must thank the Aryabhushan Press, Poona, for having shown me wonderful patience in getting the work through. Sometimes due to me and sometimes due to the press, this work dragged on for a considerable time and to-day it has seen the light of the day. The introduction and exhaustive Index will be given in a separate book. This is done not to unnecessarily delay the publication of the Volume II of the Mahāvagga. This Part is full of interest from social, moral, intellectual, political and other points of view and it is thought expedient to defer the discussion and presentation thereof to a separate Volume. Lastly, my gratitude is due to the University of Bombay which has sponsored the Series to its credit and in embarking on which it has secured even the gratitude of Pāli scholars and workers in the field of Indology belonging to the different parts of India and Ceylon. A time has now come when the Bombay University should formulate a *definite scheme* for the publication of Pāli Texts in the Devanāgarī with a competent Board of Supervisors and allocate necessary finances in the budget for the same. I have shown to the University up to this time that an activity of this type will do credit to that body and here I must express my sincere gratitude to that body for having entrusted the

work to me so long Publication of the Pāli Literature in the Devanāgarī is not a luxury, but is an absolute necessity for exploring our heritage in the past. The sooner does the University come to the consciousness of this supreme necessity, the better it is to the cause of Bhāratīya Culture

Sugata Nidhāna,   }
Khar, 23rd May 1952   }

N K Bhagwat

CONTENTS

महावग्गो-दुतियो भागो-खन्धका ६-१०

	पिट्ठका
Editor's Prefatory Note	1-3
६ भेसज्जखन्धको	१- ८९
७. कठिनखन्धको	८९-१२१
८ चीवरखन्धको	१२२-१९२
९ चम्पेय्यखन्धको	१९३-२५३
१०. कोसम्बखन्धको	२५३-२९३
<i>Appendix :</i>	
मुद्दा-दोस-सोधन (Errata)	१-८

महावग्गो

(विनय-पिटक)

दुतियो भागो

[६ भेसज्ज-खन्धको]

[१. पठम-भाणवार]

[१. सारदिक-आबाध-भेसज्ज-पटिग्गहण-अनुज्जा]

६. १. १. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खूनं सारदिकेन आबाधेन फुट्टान यागु पि पीता उग्गच्छति, भत्तम्पि भुत्त उग्गच्छति । ते तेन किंसा होन्ति लूखा दुब्बण्णा उप्पण्डु-प्पण्डुक-जाता धमनिसन्थतगत्ता । अद्दस खो भगवा ते भिक्खू किंसे लूखे दुब्बण्णे उप्पण्डु प्पण्डुक-जाते धमनिसन्थतगत्ते । दिस्वान आयस्मन्तं आनन्द आमन्तेसि-किन्नु खो आनन्द, एतरहि भिक्खू किंसा . पे. धमनिसन्थतगत्ता'ति । ' एतरहि भन्ते, भिक्खूनं सारदिकेन आबाधेन . पे० भुत्त उग्गच्छति । ते तेन किंसा होन्ति लूखा . पे०... धमनिसन्थतगत्ता'ति ।

२. अथ खो भगवतो रहोगतस्स पटिसल्लीनस्स एवं चेतसो परिवित्थो उदपादि-एतरहि खो भिक्खूनं सारदिकेन आबाधेन फुट्टान .. पे० धमनिसन्थतगत्ता । किन्नु खो अहं भिक्खूनं भेसज्जं अनुजानेय्यं ।

यं भेसज्जञ्चेव अस्स भेसज्जसम्मत्तञ्च लोकस्स, आहारत्तञ्च फरेय्य, न च ओळागिको आहारो पञ्जायेय्या'ति । अथ खो भगवतो एतद'होसि—इमानि खो पञ्च भेसज्जानि, सेय्यथीद—सप्पि, नवनीत, तेळ, मधु, फाणित । भेसज्जानि चे'व पे० लोकस्स । आहारत्तञ्च फरन्ति, न च ओळागिको आहारो पञ्जायति । यन्नूना'हं भिक्खून इमानि पञ्च भेसज्जानि अनुजानेय्य काले पटिग्गहेत्वा काले परिभुञ्जितु'ति ।

३. अथ खो भगवा सायण्हसमय पटिसल्लाना वुट्ठितो एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—इध मय्हं भिक्खवे, रहोगतस्स पे० पञ्जायेय्या'ति । तस्स मय्ह भिक्खवे, एतद'होसि—इमानि खो पञ्च भे (199) सज्जानि ..पे० . काले परिभुञ्जितु'ति । अनुजानामि भिक्खवे, तानि पञ्च भेसज्जानि काले पटिग्गहेत्वा काले परिभुञ्जितु ति ।

[२ काले पि विकाले पि भेसज्जपटिग्गहण—अनुज्जा]

६. १. २. १ तेन खो पन समयेन भिक्खू तानि पञ्च भेसज्जानि काले पटिग्गहेत्वा काले परिभुञ्जन्ति । तेसं यानि पि तानि पाकविकानि लूखानि भोजनानि, तानि पि नच्छादेन्ति, पगेव सेनेसिकानि । ते तेन चे'व सारदिकेन आबाधेन फुट्ठा इमिना च भत्ताच्छन्दकेन तदुभयेन भिय्योसोमत्ताय किंसा होन्ति लूखा. ..पे०.. धमनिसन्थतगत्ता ।

२ अहस खो भगवा ते भिक्खू भिय्योसोमत्ताय किंसे पे० .. धमनिसन्थतगत्ते । दिस्वान आयस्मन्त आनन्द आमन्तेसि—किन्नु खो

आनन्द, एतरहि भिक्खू भिय्योसोमत्ताय किंसा पे०. धमनिस-
न्थतगत्ता'ति । ' एतरहि भन्ते, भिक्खू तानि पञ्च भेसज्जानि काले
पटिग्गहेत्वा काले भुञ्जन्ति । तेस यानि पाकतिकानि . पे० .

(६ १. २. १) धमनिसन्थतगत्ता'ति ।

३ अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मि कथं
कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्खवे, तानि पञ्च भेसज्जानि
पटिग्गहेत्वा काले पि विकाले पि परिभुञ्जितु'ति ।

[३ वसादीनि भेसज्जानि—तेसं पटिग्गहण—अनुज्जा]

६ १ २. १ तेन खो पन समयेन गिलानान भिक्खून वसेहि
भेसज्जेहि अत्थो होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि
भिक्खवे, वसानि भेसज्जानि—अच्छवस, मच्छवसं, सुसुमारवसं,
(√ १ सुसुकावस for सुसुमारवस) सूकरवस, गद्रभवस, □ काले
पटिग्गहित, काले निपक्क, काले संसट्ठ, तेलपरिमोगेन परिभुञ्जितुं
□ विकाले चे भिक्खवे, पटिग्गहित, विकाले निपक्क, विकाले संसट्ठ, तत्रे
परिभुञ्जेय्य, आपत्ति तिण्ण दुक्कटान । □ काले चे भिक्खवे, पटिग्गहितं,
विकाले निपक्क, विकाले संसट्ठ, तत्रे परिभुञ्जेय्य, आपत्ति द्विच दुक्कटान ।
□ काले चे भिक्खवे, पटिग्ग हित, काले निपक्क, विकाले संसट्ठं, तत्रे
परिभुञ्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । □ काले च भिक्खवे, पटिग्गहित, काले
निपक्कं, काले संसट्ठ, तत्रे परिभुञ्जेय्य, अनापत्ती'ति ।

□ तेन खो पन समयेन गिलानान भिक्खून मूळेहि भेसज्जेहि
अत्थो होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु (२००)—अनुजानामि भिक्खवे,

मूलानि भेसज्जानि—हलिद्द (v 1 हलिद्धि), सिद्धिवेरं, वच, वचत्तं, अतिविस, कटुक्रोहिणिं, उसीरं, भद्दमुत्तक, यानि वा पन अज्जानि पि अत्थि मूलानि भेसज्जानि ने'व खादनीये खादनीयत्थं फरन्ति, न भोजनीये भोजनीयत्थं फरन्ति । तानि पटिग्गहेत्वा यावजीव परिहरितु, सति पच्चये परिभुञ्जितु, असति पच्चये परिभुञ्जन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्सा'ति ।

□ तेन खो पन समयेन गिलानान भिक्खूनं मूलेहि भेसज्जेहि पिट्ठेहि अत्थो होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, निसद निसदपोतक'ति ।

□ तेन खो पन समयेन गिलानान भिक्खून कसावेहि भेसज्जेहि अत्थो होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, कसावानि भेसज्जानि—निम्बकसावं, कुटजकसाव, फग्गवकसावं, (v 1 पक्कव for फग्गव), नत्तमालकसाव, यानि वा पन अज्जानि पि अत्थि कसावभेसज्जानि ने'व खादनीये खादनीयत्थं फरन्ति, न भोजनीये भोजनीयत्थं फरन्ति, तानि पटिग्गहेत्वा यावजीव परिहरितु, सति पच्चये परिभुञ्जितु, असति पच्चये परिभुञ्जन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्सा'ति ।

□ तेन खो पन समयेन गिलानानं भिक्खून पण्णेहि भेसज्जेहि अत्थो होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, पण्णानि भेसज्जानि—निम्बपण्णं, कुटजपण्णं, पटोलपण्ण, सुलसिपण्णं, कप्पासिकपण्ण, यानि वा पन अज्जानि पि अत्थि पण्णानि भेसज्जानि ने' व खादनीये .... पे० भोजनीयत्थं फरन्ति, तानि पटिग्गहेत्वा पे० परिभुञ्जन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्सा'ति ।

६ भेसज्ज-खन्धको [पठम-भाणवारं]

□ तेन खो पन समयेन गिलानानं भिक्खूनं फलेहि भेसज्जेहि अत्थो होति । भगवतो एतत्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, फलानि भेसज्जानि—बिळङ्ग, पिप्फळिं, मरिच, हरीटकं, विभीतक, आमलक, कोट्टफळ, यानि वा पन अज्जानि पि अत्थि फलानि भेसज्जानि ने'व खादनीयानि पे . भोजनीयत्थं फरन्ति, तानि पटिग्गहेत्वा पे० आपत्ति दुक्कटस्स ।

□ तेन खो पन समयेन गिलानानं भिक्खूनं जतूहि भेसज्जेहि अत्थो होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, जतूनि भेसज्जानि—हिङ्गु, हिङ्गुजतु, हिङ्गुसिपाटिक, तक, तकपात्तिं, (201) तकपाणि, सज्जुलस, यानि पन अज्जानि पे . भोजनीयत्थं फरन्ति, तानि पटिग्गहेत्वा पे० आपत्ति दुक्कटस्स ।

□ तेन खो पन समयेन गिलानानं भिक्खूनं लोणेहि भेसज्जेहि अत्थो होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, लोणानि भेसज्जानि—सामुद्द, काळलोण, सिन्धवं, उब्भिमदं, बिल, यानि वा पन अज्जानि पे . भोजनीयत्थं फरन्ति, तानि पटिग्गहेत्वा पे० आपत्ति दुक्कटस्स ।

[४ चुण्णभेसज्जानि—तेसं परिक्खार—पटिग्गहण—अनुज्जा]

६ १. ४ १ तेन खो पन समयेन आयस्मतो आनन्दस्स उपज्झायस्स आयस्मतो बेलट्टसीसस्स थुल्लकच्छावाधो होति । तस्स लसिकाय चीवरानि काये लग्गन्ति । तानि भिक्खू उदकेन तेमेत्वा तेमेत्वा अपकड्ढन्ति । अहस खो भगवा सेनासनचारिक आहि-

महावग्गो

ण्डन्तो ते भिक्खू तानि चीवरानि उदकेन तेमेत्वा तेमेत्वा अपकट्टन्ते ।
दिस्वान येन ते भिक्खू तेनु'पसङ्गमि, उपसङ्गमित्ता ते भिक्खू
एतद'वोच — कि इमस्स भिक्खवे, भिक्खुनो आबाधो'ति ? । ' इमस्स
मन्ते, आगस्मतो थुल्लकच्छाबाधो । लसिकाय चीवरानि काये ढग्गन्ति ।
तानि मय उदकेन तेमेत्वा तेमेत्वा अपकट्टामा'ति ।

२ अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे धर्मि कथं
कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्खवे, यस्स कण्डु वा पिळ्ळा
वा अस्सावो वा थुल्लकच्छा वा आबाधो, कायो वा दुग्गन्धो, चुण्णानि
भेसज्जानि, अगिलानस्स छक्कण मत्तिक रजननिपक्क । अनुजानामि भिक्खवे,
उदुक्खल मुसल'ति ।

□ तेन खो पन समयेन गिलानान भिक्खून चुण्णेहि भेसज्जेहि
चालिकेहि अत्थो होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं — अनुजानामि
भिक्खवे, चुण्णचालिनि'ति ।

□ तेन खो पन समयेन पे सण्हेहि अत्थो होति ।
भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, दुस्सचालिनि'ति ।

[५ आमक—मंसादि—पटिग्गहण—अनुज्जा]

६ १ ५ १ तेन खो पन समयेन अज्जतरस्स भिक्खुनो
अमनुस्सिकाबाधो होति । त आचरियु'पज्जाया उपट्ठहन्ता
ना'सक्खिसु अरोग कातु । सो सूकरसून गन्त्वा आमकमंस खादि,
आमकलोहितं पिवि, तस्स सो अमनुस्सिकाबाधो पटिपस्सम्भि ।
भगवतो एतम'त्थ (202) आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, अमनुस्सि-
काबाधे आमकमस आमकलोहित'ति ।

[६ अञ्जनभेमज्जस्स तस्स परिक्खारानञ्च परिग्गहण-अनुज्जा]

६ १ ६ १ तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स भिक्खुनो चक्खुरोगाबाधो होति । त भिक्खू परिग्गहेत्वा उच्चारम्पि पस्सावम्पि निक्खामेन्ति । अइस खो भगवा सेनासनचारिक आहिण्डन्तो ते भिक्खू त भिक्खु परिग्गहेत्वा उच्चारम्पि पस्सावम्पि निक्खामेन्ते । दिस्वान येन ते भिक्खू तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा ते भिक्खू एतद्'-वोच - कि इमस्स भिक्खवे, भिक्खुनो आबाधो'ति । ' इमस्स भन्ते, आयस्मतो चक्खुरोगाबाधो । इम मय परिग्गहेत्वा उच्चारम्पि पस्सावम्पि निक्खामेमा'ति ।

२ अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे धम्मि कथ क्त्वा भिक्खू आमन्तेसि - अनुजानामि भिक्खवे, अञ्जन, काळञ्जन, रसञ्जनं, सोतञ्जन, गेरुक, कपल्ल'ति ।

□ तेन खो पन समयेन पे० .. भिक्खूनं अञ्जनुपपिसनेहि अत्थो होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु - अनुजानामि भिक्खवे, चन्दनं, तम्रारं, काळानुसारियं, तालिसं, भद्दमुत्तकं'ति ।

□ तेन खो पन समयेन भिक्खू पिट्ठानि अञ्जनानि थालिकेसु पि (व] बरुकेसु पि) सरावकेसु पि निक्खिपन्ति । तिण्चुण्णेहि पि पंसुकेहि पि ओकिरियन्ति । भगवतो, एतम'त्थ आरोचेसु - अनुजानामि भिक्खवे, अञ्जनि'ति ।

□ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू उच्चावचा अञ्जानियो धारेन्ति-सोवणमयं, रुपियमय । मनुस्सा उज्झायन्ति

स्वीयन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथा पि गिही कामभोगिनो'ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—न भिक्खवे, उच्चावचा अज्जनी धारेतब्बा । यो धारेय्य आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि भिक्खवे, अट्ठिमय, दन्तमय, विसाणमय, नळमय, वेळुमय, कट्टमय, जतुमय, फळमय, सङ्खनाभिमय'ति ।

□ तेन खो पन समयेन अज्जनी अपारुता होन्ति । तिणचुण्णेहि पि पसुकेहि ओकिरियन्ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, अपिधान'ति ।

□ तेन खो पन समयेन अपिधान निपतति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, सुत्तकेन बन्धित्वा अज्जनिया बन्धितु'ति ।

□ तेन खो पन समयेन अज्जनी निपतति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, सुत्तकेन सिब्बेतु'ति ।

□ तेन खो पन समयेन भिक्खू अङ्गुलिया अज्जन्ति । अक्खीनि दुक्खानि होन्ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, अज्जनिसलाक'ति ।

□ तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू उच्चावचा अज्जनि-सलाकायो धारेन्ति—सोवणमय, रूपियमय, । म (203) नुस्सा उज्झायन्ति... पे० . कामभोगिनो'ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—न भिक्खवे, उच्चावचा अज्जनिसलाका धारेतब्बा । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि भिक्खवे, अट्ठिमय पे०... सङ्खनाभिमय'ति ।

□ तेन खो पन समयेन अज्जनिसलाखा भूमिय पतिता फरुसा होन्ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, सलाकोधा-निय (४ 1 सलाकट्टानिय)'ति ।

६ भेसज्ज-खन्धको [पठम-भाणवारं]

□ तेन खो पन समयेन भिक्खू अज्झनिम्पि अज्झनिसलाकम्पि हत्थेन परिहरन्ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु — अनुजानामि भिक्खवे, अज्झनिथविक'ति ।

□ तेन खो पन समयेन असबन्धको न होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु — अनुजानामि भिक्खवे, असबन्धक बन्धन-सुत्तक'ति ।

[७. सीसाभितापादीनं — विक्खम्भनं — नत्थुकम्मादि — उपाय-पटिग्गहण-अनुज्झा]

६ १ ७ १ तेन खो पन समयेन आयस्मतो पिळिन्दव-च्छस्स सीसाभितापो होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु — अनुजानामि भिक्खवे, मुद्धनि तेलक'ति ।

२. तेन खो पन समयेन (सीसाभितापो) नक्खमनीयो होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु — अनुजानामि भिक्खवे, नत्थुकम्मा'ति ।

□ तेन खो पन समयेन नत्थु गलति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु — अनुजानामि भिक्खवे, नत्थुकरणि'ति ।

□ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू उच्चावचा नत्थु-करणियो धारेन्ति, सोवण्णमय, रूपियमय । मनुस्सा उज्झायन्ति खीयन्ति विपाचेन्ति — सेय्यथा पि गिही कामभोगिनो'ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु — न भिक्खवे, उच्चावचा नत्थुकरणी धारेतब्बा । यो धारेय्य, आपात्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि भिक्खवे, अट्ठिमय पे सङ्गनाभिमय'ति ।

महावग्गो

□ तेन खो पन समयेन नत्थुं विसम आसिञ्चति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं — अनुजानामि भिक्खवे, यमकनत्थुकरण'ति ।

३. तेन खो पन समयेन (सीसाभितापो) नक्खमनीयो होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं — अनुजानामि भिक्खवे, धूम पातु'ति ।

□ तेन खो पन समयेन तज्जेव वट्ठिं आलिम्पेत्वा पिवन्ति । कण्ठ दहति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं — अनुजानामि भिक्खवे, धूमनेत्त'ति ।

□ तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू उच्चावचानि धूमनेत्तानि धारेन्ति, सोवण्णमय रूपियमय । मनुस्सा उज्झायन्ति खीयन्ति विपाचेन्ति — गिही कामभोगिनो'ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं — न भिक्खवे, उच्चावचानि धूमनेत्तानि धारेत्तब्बानि । यो धारेत्थ, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि भिक्खवे, अट्ठिमय पे० सङ्गनाभिमय'ति ।

□ तेन खो पन समयेन धूमनेत्तानि अपारुतानि होन्ति । पाणका पविसन्ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं — अनुजानामि भिक्खवे, अपिधान'ति ।

□ तेन खो पन समयेन भिक्खू धूमनेत्तानि हत्थेन परिहरन्ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, धूमनेत्तथविक'ति ।

□ तेन खो पन समयेन थविका एकतो घसियन्ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, यमकथविक'ति ।

□ तेन खो पन समयेन असबधको न होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, असबधक बन्धनसुत्तक'ति ।

[८. वातरोगादि-विक्रमभन-तेलादि-उपाय-पटिग्गहण-अनुज्जा]

६ १ ८ १ तेन खो पन समयेन आयस्मतो पिलिन्द-
वच्छस्स (२०४) वाताबाधो होति । वेज्जा एवमा'हसु-तेलं
पचित्ठ'ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु-अनुजानामि भिक्खवे,
तेलपाक'ति ।

□ तस्मिं खो पन तेलपाक मज्जं पक्खपित्ठं होति । भगवतो
एतम'त्थ आरोचेसु-अनुजानामि भिक्खवे, तेलपाके मज्ज पक्खपित्तु'ति ।

□ तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू अतिपक्खित्तम-
ज्जानि तेलानि पचन्ति । तानि पिवित्वा मज्जन्ति-न भिक्खवे,
अतिपक्खित्तं मज्जं तेलं पातब्बं । यो पिवेय्य, यथाधम्मो
कारेतब्बो । अनुजानामि भिक्खवे, यस्मिं तेलपाके मज्जस्स न वण्णो
न गन्धो न रसो पञ्चायति, एवरूप मज्जपक्खित्तं तेल पातु'ति ।

□ तेन खो पन समयेन भिक्खून् बहु अतिपक्खित्तमज्जं तेलं
पक्क होति । अथ खो भिक्खून् एतदहोसि-कथंनु खो अतिपक्खित्तमज्जे
तेले पटिपज्जितब्बं'ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु-अनुजानामि भिक्खवे,
अधिष्ठातु'ति ।

□ तेन खो पन समयेन आयस्मतो पिलिन्दवच्छस्स
बहुतरं तेलं पक्क होति, तेलमाजन न सविज्जन्ति । भगवतो पे०
अनुजानामि भिक्खवे, तीणि तुम्भानि — लोहत्तुम्भं, कट्टत्तुम्भं,
फलत्तुम्भं'ति ।

[९. सेदकम्मादि-विक्खम्भन-उपाय-पटिग्गहण-अनुञ्जा]

६ १. ९. १. तेन खो पन समयेन आयस्मतो पिलिन्दव-
च्छस्स अङ्गवातो होति । भगवतो पे० अनुजानामि भिक्खवे,
सेदकम्म'ति ।

□ तेन खो पन समयेन (अङ्गवातो) नक्खमनीयो होति ।
भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, सम्भारसेद'ति ।

□ तेन खो पन समयेन (अङ्गवातो) नक्खमनीयो होति । भग-
वतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, महासेद'ति ।

□ तेन खो .पे... नक्खमनीयो होति । भगवतो पे०. आरोचेसु—
अनुजानामि भिक्खवे, भङ्गोदक'ति ।

□ तेन खो पे० . नक्खमनीयो होति—भगवतो एतम'त्थ आरो-
चेसु—अनुजानामि भिक्खवे, उदककोटुक'ति ।

[१० पब्बवातादि-विक्खम्भन-उपाय-पटिग्गहण-अनुञ्जा]

६. १ १०. १ तेन खो पन समयेन आयस्मतो पिलिन्दव-
च्छस्स पब्बवातो होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि
भिक्खवे, लोहितु मोचेतु'ति ।

□ तेन खो० पे० नक्खमनीयो होति । भगवतो एतम'त्थ
आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, लोहित मोचेत्वा विसाणेन गहेतु'ति ।

[११ पाद-वण-गण्डादिरोग-भेसज्ज-अनुञ्जा]

६. १. ११. १ तेन खो समयेन आयस्मतो पिलिन्दवच्छस्स

पादा फालिता होन्ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, पादब्भञ्जन'ति ।

□ १ तेन खो पे० नक्खमनीयो होति । भगवतो पे० — अनुजानामि भिक्खवे, पज्ज अभिसङ्गारितु'ति ।

२ तेन खो पन समयेन अब्जतरस्स भिक्खुनो गण्डाबाधो होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, सत्थकम्म'ति ।

३ तेन खो पन समयेन कसावोदकेन अत्थो होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, कसावोदक'ति ।

४ तेन खो पन समयेन तिलककेन अत्थो होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, तिलकक'ति ।

५ तेन खो पन समयेन कबळिकाय अत्थो होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, कबळिक'ति ।

६. तेन खो पन समयेन वणबन्धचोलेन अत्थो होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, वणबन्धनचोळ'ति ।

□ तेन खो पन समयेन वणो कण्डुवति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, सासपड्डुहेन फोसितु'ति ।

□ तेन खो पन समयेन वणो किलिज्जित्थ । (205) भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, धूम कातु'ति ।

□ तेन खो पन समयेन वणमंसं उट्ठाति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, लोणसक्खरिकाय छिन्दितु'ति ।

□ तेन खो पन समयेन वणो न रुहति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, वणतेल'ति ।

□ तेन खो पन समयेन तेलं गलति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु*—अनुजानामि भिक्खवे, विकासिक सच्च वणपटिकम्म'ति ।

[१२. विसविकखम्भनादि—उपाय—पटिग्गहण—अनुज्झा]

६. १ १२ १ तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खु अहिना दट्ठो होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, चत्तारि महाविकटानि दातु—गूथ, मुत्त, छारिक, मत्तिक'ति ।

२ अथ खो भिक्खूनं एतद'होसि—अप्पटिग्गहितानि नु खो उडाहु पटिग्गहेतब्बानी'ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, सति कप्पियकारके पटिग्गहापेतु, असति कप्पियकारके साम गहेत्वा परिभुञ्जितु'ति ।

३ तेन खो पन समयेन अज्जतरेन भिक्खुना विसं पीतं होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, गूथ पायेतु'ति । अथ

---

* 'भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु' । In both the Burmese and the Roman Script editions it is here only that this sentence is inserted, *but not before* It is hard to know as to *why* the insertion of this sentence should not have found a place *even before* as we have, in this Edition, done For अनुजानामि भिक्खवे, etc *is not possible* unless the Blessed One is informed of the circumstances We have tried to remove this laxity [Editor]

६ भेसज्ज-खन्धको [पठम-भाणवारं]

खो भिक्खुं एतद्'होसि-अपटिग्गहितो नु खो उदाहु पटिग्गहापे-
तब्बो'ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु-अनुजानामि भिक्खवे, य
करोन्तो पटिग्गणाति स्वे'व पटिग्गहो कतो, न पुन पटिग्गहापेतब्बो'ति ।

४ तेन खो पन समयेन अज्जतरस्स भिक्खुनो घरदिन्नकाबाधो
होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु-अनुजानामि भिक्खवे, सीतालोळि
पायेतु'ति ।

५ तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खु दुट्ठगहणिको
होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु-अनुजानामि भिक्खवे, आमिसखार
पायेतु'ति ।

६ तेन खो पन समयेन अज्जतरस्स भिक्खुनो पण्डुरोगाबाधो
होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु-अनुजानामि भिक्खवे, मुत्तहरीटक
पायेतु'ति ।

७ तेन खो पन समयेन अज्जतरस्स भिक्खुनो छविदोसाबाधो
होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु-अनुजानामि भिक्खवे, गन्धालेप
कातु'ति ।

८ तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खु अभिसन्नकायो
होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु-अनुजानामि भिक्खवे, विरेचन
पातु'ति ।

[१३ अच्छक.ज्झयादि-पटिग्गहण-अनुज्जा]

६. १ १३ १. तेन खो पन समयेन (भिक्खुनो) अच्छ-
कज्झया अत्थो होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु-अनुजानामि
भिक्खवे, अच्छकाज्जिक'ति ।

२ तेन खो पन समयेन (भिक्खुनो) अकटयूसेन अत्थो होति ।
भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, अकटयूस'ति ।

३ तेन खो पन समयेन (भिक्खुनो) कटाकटेन अत्थो होति ।
भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, कटाकट'ति ।

४. तेन खो पन समयेन (भिक्खुनो) पटिच्छादनीयेन अत्थो
होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, पटिच्छाद-
नीय'ति ।

[१४. आयस्मतो पिलिन्दवच्छस्स आरामिकगामो]

६. १ १४. १. तेन खो पन समयेन आयस्मा पिलिन्द-
वच्छो राजगहे पब्भार सोधापेति लेणं कत्तुकामो । अथ खो
राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो येना'यस्मा पिलिन्दवच्छो तेनु'
पङ्कसमि, उपसङ्कमित्रा आयस्मन्त पिलिन् (२०६) दवच्छ अभि-
वादेत्वा एकम'न्त निसीदि । एकम'न्त निसिन्नो खो राजा मागधो
सेनियो बिम्बिसारो आयस्मन्त पिलिन्दवच्छ एतद'वोच — किं भन्ते,
थेरो कारापेती'ति । ' पब्भार महाराज, सोधापेमि, लेण कत्तुकामो'ति ।
' अत्थो भन्ते, अय्यस्स आरामिकेना'ति । ' न खो महाराज,
भगवता आरामिको अनुज्जातो'ति । ' तेन हि भन्ते, भगवन्त पटिपुच्छित्वा
मम आरोचेय्याथा'ति । ' एव महाराजा ' ति खो आयस्मा पिलिन्दवच्छो
रब्भो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स पच्चस्सोसि ।

२. अथ खो आयस्मा पिलिन्दवच्छो राजानं मागधं सेनियं
बिम्बिसारं धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहंसेसि ।

अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो आयस्मता पिलिन्दवच्छेन धम्मिया कथाय सन्दस्सितो समादपितो समुत्तेजितो सम्पहसितो उद्वाया ' सना आयस्मन्तं पिलिन्दवच्छं अभिवादेत्ता पदक्खिणं कत्वा पक्कामि ।

३. अथ खो आयस्मा पिलिन्दवच्छो भगवतो सन्तिके दूतं पाहेसि राजा भन्ते, मागधो सेनियो बिम्बिसारो आरामिकं दातुकामो । कथं नु खो भन्ते, पटिपज्जितब्बं'ति ? ।

४. अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मि कथं कत्वा भिक्खु आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्खवे, आरामिक'ति ।

५. दुतियग्गि खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो येना ' यस्मा पिलिन्दवच्छो तेनु ' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा आयस्मन्त पिलिन्दवच्छं अभिवादेत्ता एकम'न्त निसीदि । एकम'न्त निसिन्नो खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो आयस्मन्त पिलिन्दवच्छं एतद्' वोच—अनुज्जातो भन्ते, भगवता आरामिको'ति ? । ' एवं महाराजा'ति । ' तेन हि भन्ते, अय्यस्स आरामिकं दम्मी'ति ।

६. अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो आयस्मतो पिलिन्दवच्छस्स आरामिकं पटिसुणिन्वा विस्सरित्वा चिरेन सत्तिं पटिलभित्वा अज्जतरं सब्बत्थकं महामत्तं आमन्तेसि—यो मया भणे, अय्यस्स आरामिको पटिसुतो दिन्नो सो आरामिको'ति । ' न खो देव, अय्यस्स आरामिको दिन्नो'ति । ' कीवचिरं नु खो भणे, इतो हित होती'ति ? ।

७. अथ खो सो महामत्तो रत्तियो विगणेत्ता राजानं मागधं सेनियं बिम्बिसारं एतद्'वोच—पञ्च देव, रत्तिसतानी' ति । ' तेन

हि भणे, अय्यस्स पञ्च आरामिकसतानि देथा ' ति । ' एवं देवा ' ति खो सो महामत्तो रज्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स पटिसुणित्वा आयस्मतो पिलिन्दवच्छस्स पञ्च आरामिकसतानि पादासि, पाटियेक्को गामो निविसि । ' आरामिकगामो ' ति पि न (207) आहसु । ' पिलिन्दगामो ' ति पि न आहसु ।

८ तेन खो पन समयेन आयस्मा पिलिन्दवच्छो तस्मिं गामके कुलूपको होति । अथ खो आयस्मा पिलिन्दवच्छो पुब्बण्हसमथ निवासेत्वा पत्तचीवरमा'दाय पिण्डगाम पिण्डाय पाविसि । तेन खो पन समयेन तस्मिं गामके उस्सवो होति । दारिका अलङ्कता मालाकिता कीळन्ति । अथ खो आयस्मा पिलिन्दवच्छो पिलिन्दगामके सपदान पिण्डाय चरमानो येन अब्जतरस्स आरामिकस्स निवेसनं तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा पज्जते आसने निसीदि ।

९. तेन खो पन समयेन तस्सा आरामिकिनिया धीता अज्जे दारके अलङ्कते मालाकिते पस्सित्वा रोदति—मालं मे देथ, अलङ्कार मे देथा ' ति । अथ खो आयस्मा पिलिन्दवच्छो तं आरामिकिर्नि एतद' वोच—किस्सा ' यं दारिका रोदति ' ति । ' अयं भन्ते, दारिका अज्जे दारके अलङ्कते मालाकिते पस्सित्वा रोदति—माल मे देथ, अलङ्कारं मे देथा ' ति । कुतो अम्हाकं दुग्गतानं माला, कुतो अलङ्कारो ' ति ।

१०. अथ खो आयस्मा पिलिन्दवच्छो अब्जतरं तिणण्डुपकं गहेत्वा तं आरामिकिर्नि एतद' वोच—हन्द इमं तिणण्डुपकं तस्सा

दारिकाय सीसे पटिमुञ्चा' ति । अथ खो सा आरामिकिनी तं तिण्णुपकं गहेत्वा तस्सा दारिकाय सीसे पटिमुञ्चि । सा अहोसि सुवण्णमाला अभिरूपा दस्सनीया पासादिका, न'त्थि तादिसा रञ्जो पि अन्तेपुरे सुवण्णमाला । मनुस्सा रञ्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स आरोचेसु—अमुकस्स देव, आरामिकस्स घरे सुवण्णमाला अभिरूपा दस्सनीया पासादिका, न'त्थि तादिसा देवस्स पि अन्तेपुरे सुवण्णमाला । कुतो तस्स दुग्गतस्स ? । निस्ससयं चोरिकाय आभता' ति । अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो त आरामिककुलं बन्धापेसि ।

११ दुतियम्पि खो आयस्मा पिलिन्दवच्छो पुब्बण्हममयं निवासेत्वा पत्तचीवरमा'दाय पिलिन्दगाम पिण्डाय पाविसि । पिलिन्दगामके सपदानं पिण्डाय चरमानो येन तस्स आरामिकस्स निवेसनं तेनु'पसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा पटिविस्सके पुच्छि—कह इम आरामिककुल गत'ति ? । 'एत्तिस्सा भन्ते, सुवण्णमालाय कारणा रञ्जा बन्धापित'ति ।

१२ अथ खो आयस्मा पिलिन्दवच्छो येन रञ्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स निवेसन तेनु'पसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा पञ्चत्ते आसने निसीदि । अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो येना'यस्मा पिलिन्दवच्छो तेनु'पसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्मन्तं पिलिन्दवच्छ अभिवादेत्वा एकम'न्त निसीदि । एकम'न्तं निसिज्ज (208) खो राजानं मागध सेनियं बिम्बिसार आयस्मा पिलिन्दवच्छो एतद 'वोच—किस्स महाराज, आरामिककुलं बन्धापित'ति ? । 'तस्स भन्ते, आरामिकस्स

घरे सुवण्णमाला अभिरूपा दस्सनीया पासादिका, न' त्थि तादिसा अम्हाकं पि अन्तेपुरे सुवण्णमाला । कुतो तस्स दुग्गतस्स' । निस्ससयं चोरिकाय आभता' ति । अथ खो आयस्मा पिलिन्दवच्छो रब्ज्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स 'पासाद सुवण्ण'ति अधिमुच्चि । सो अहोसि सब्बो सोवण्णमयो । 'इदं पन ते महाराज, ताव बहं सुवण्णं कुतो' ति' । 'अब्जात भन्ते, अय्यस्स एसो इद्धानुभावो' ति तं आरामिककुलं मुञ्चापेसि ।

१३ मनुस्सा, अयेन किर पिलिन्दवच्छेन सराजिकाय परिसाय उत्तरिमनुस्सधम्म इद्धिपाटिहारिय दस्सितं'ति अत्तमना अभिप्पसन्ना आयस्मतो पिलिन्दवच्छस्स पञ्च भेसज्जानि अभिहरिंसु, सेय्यथीद—सपिं, नवनीत, तेल, मधु, फाणित'ति । पकतिया पि च आयस्मा पिलिन्दवच्छो लाभी होति, पञ्चन्न भेसज्जान, लद्धं—लद्ध परिसाय विस्सज्जेसि । परिसा च'स्स होति बाहुल्लिका, लद्धं—लद्ध कोलम्बे पि घटे पि पूरेत्वा पटिसामेति, परिम्सावनानि पि थविकायो पि पूरेत्वा वातपानेसु लग्गन्ति । तानि ओलीनविळीनानि तिट्ठन्ति । उन्दुरेहि पि विहारा ओकिण्णविकिण्णा होन्ति । मनुस्सा विहारचारिकं आहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खीयन्ति विपाचेन्ति—अन्तो-कोट्टागारिका इमे समणा सक्कयपुत्तिया, सेय्यथा पि राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो'ति ।

१४ अस्सोसु खो भिक्खू तेस मनुस्सानं उज्झायन्तानं खीयन्तान विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा ते उज्झायन्ति खीयन्ति विपा-

६ भेसज्ज-खन्धको [दुतिय-भाणवारं]

चेन्ति—कथं हि नाम भिक्खू एवरूपाय बाहुल्लाय चेतेस्सन्ती'ति ।^१
अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु । 'सच्चं किर भिक्खवे,
भिक्खू एवरूपाय बाहुल्लाय चेतेन्ती'ति । 'सच्चं भगवा' । विगरहि
भगवा .पे० विगरिहिवा धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—
यानि खो पन तानि गिलानान भिक्खून पटिसायनियानि भेसज्जानि,
सेय्यथीद्—सप्पि, नवनीत, तेल, मधु, फाणित, तानि पटिग्गहेत्वा
सत्ताहपरम सान्निधिकारक परिभुज्जितब्बानि । त अतिक्रामयतो यथाधम्म
कारेतब्बो'ति ।

[भेसज्ज—अनुज्जात-भाणवारं पठमं]

[२. दुतिय-भाणवारं]

[१ गुळादीनं परिभोग-कप्पियता]

६. २. १. १ अथ खो भगवा सावत्थियं यथाभिरन्तं विह (209)
रित्ता येन राजगहं तेन चारिकं पक्कामि । अइस खो आयस्मा कङ्खारेवतो
अन्तरामगे गुळकरण ओक्कमित्वा गुळे पिट्ठम्पि छारिकम्पि पक्खिपन्ते ।
दिस्वान—अकप्पियो गुळो सामिसो, न कप्पति गुळो विकाले
परिभुज्जितु'ति कुक्कृच्चायन्तो सपरिसो गुळं न परिभुज्जति । ये पि
अस्स सोतब्ब मज्जन्ति, ते पि गुळं न परिभुज्जन्ति । भगवतो एतम'त्थं
आरोचेसु—' किमत्थिया भिक्खवे, गुळे पिट्ठम्पि छारिकम्पि पक्खि
पन्ती ' ति । ' थद्धनत्थाय भगवा ' ति । ' सचे भिक्खवे, थद्ध-
नत्थाय गुळे पिट्ठम्पि छारिकम्पि पक्खिपन्ति, सो च ' गुळो ' त्वे'व
सङ्ग गच्छति—अनुजानामि भिक्खवे, यथासुख गुळ परिभुज्जितु ' ति ।

महावग्गो

२. अद्दस खो आयस्मा कङ्खारेवतो अन्तरा मग्गे वच्चे मुग्गं जातं । पस्सित्वा—अकप्पिया मुग्गा, पक्कापि मुग्गा जायन्ती ' ति, कुक्कु-
च्चायन्तो सपरिसो मुग्ग न परिभुञ्जति । ये पि भस्स ...पे० मुग्ग न
परिभुञ्जन्ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु — सच्चे भिक्खवे, पक्कापि
मुग्गा जायन्ति, अनुजानामि भिक्खवे, यथासुख मुग्ग परिभुञ्जितु'ति ।

३ तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स भिक्खुनो उदरवाताबाधो
होति । सो लोणसोवीरकं अपायि । तस्स सो उदरवाताबाधो पटिप-
स्सम्भि । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, गिलानस्स
लोणसोवीरक अगिलानस्स उदकसम्भिन्न पानपरिभोगेन परिभुञ्जितु'ति ।

[२. वुत्थ—पक्क—परिभोगादीनं कप्पियाकप्पियता]

६.२२ १. अथ खो भगवा अनुपुब्बेन चारिकं चरमानो येन
राजगह तद' वसरि । तत्र सुद भगवा राजगहे विहरति वेल्लवने
कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन भगवतो उदरवाताबाधो
होति ।

२. अथ खो आयस्मा आनन्दो पुब्बे पि भगवतो उदारवाताबाधो
तेकटुलाय यागुया फासु होती'ति, साम तिलं पि तण्डुलं पि मुग्गा पि
पब्बापेत्वा अन्तो वासेत्वा अन्तो साम पचित्वा भगवतो उपनामेसि—
पिवितु भगवा ते कटुल्यागु'ति ।

३ जानन्ता पि तथागता पुच्छन्ति, जानन्ता पि न पुच्छन्ति ।
कालं विदित्वा पुच्छन्ति, कालं विदित्वा न पुच्छन्ति । अत्थसंहितं

तथागता पुच्छन्ति, नो अनत्थसंहित । अनत्थसंहिते सेतुघातो
तथागतानं । द्वीहि आकारोहि बुद्धा भगवन्तो भिक्खू पटि-
पुच्छन्ति—घम्म वा देसेस्साम, सावकान वा सिक्खापदं पञ्जापेस्सा-
मा'ति ।

४ अथ खो भगवा आयस् (210) मन्तं आनन्दं आमन्तेसि—कुता'यं
आनन्द, यागू'ति । अथ खो आयम्मा आनन्दो भगवतो एतम'त्थ
अ रोचेसि । विगरहि बुद्धो भगवा—अननुच्छविं आनन्द, अननु-
लोमिक अप्पटिरूप अस्सामणक अकप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम त्वं
आनन्द, एवरूपाय बाहुल्लाय चेतेस्ससि । यद'पि आनन्द, अन्तो
वुत्थं तद'पि अकप्पिय, यद'पि अन्तो पक्क तदपि अकप्पियं, यद'पि
सामं पक्कं तद'पि अकप्पियं । ने'तं आनन्द, अप्पसन्नान वा पसादाय
. पे० विगरहित्वा घम्मि कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—न भिक्खवे,
अन्तो वुत्थ अन्तो पक्क साम पक्क परिभुज्जितव्व । यो परिभुज्जेय्य, आपत्ति
दुक्कटस्स ।

□ अन्तो चे भिक्खवे, वुत्थं, अन्तो पक्कं, सामं पक्कं, तञ्चे
परिभुज्जेय्य, आपत्ति तिण्णं दुक्कटानं । □ अन्तो चे भिक्खवे,
वुत्थं, अन्तो पक्कं, अञ्जेहि पक्कं, तञ्चे परिभुज्जेय्य, आपत्ति
द्विन्नं दुक्कटानं । □ अन्तो चे भिक्खवे, वुत्थं, बहि पक्क, सामं पक्क,
तञ्चे परिभुज्जेय्य, आपत्ति द्विन्न दुक्कटान्न ।

□ बहि च भिक्खवे, वुत्थं, अन्तो पक्कं, साम पक्क, तञ्चे परिभुज्जेय्य
आपत्ति द्विन्न दुक्कटान । □ अन्तो चे भिक्खवे, वुत्थं, बहि पक्कं,

महावग्गो

अञ्जेहि पक्क, तञ्चे परिभुञ्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । □ बहि चे भिक्खवे, वुत्थ, अन्तो पक्क, अञ्जेहि पक्कं, तञ्चे परिभुञ्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । □ बहि चे भिक्खवे, वुत्थ, बहि पक्क, साम पक्कं, तञ्चे परिभुञ्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । □ बहि चे भिक्खवे, वुत्थ, बहि पक्क, अञ्जेहि पक्क, तञ्चे परिभुञ्जेय्य, अनापत्ती'ति ।

५. तेन खो पन समयेन भिक्खू-भगवता सामं पाको पटिक्खित्तो' ति पुनपाके कुक्कुच्चायन्ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं — अनुजानामि भिक्खवे, पुनपाक पचितु'ति ।

६. तेन खो पन समयेन राजगहं दुब्भिकखं होति । मनुस्सा लोणम्पि तेलम्पि तण्डुलम्पि खादनीयम्पि आराम आहरन्ति । तानि भिक्खू बहि वासेन्ति, उक्कपिण्डका पि खादन्ति, चोरा पि हरन्ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, अन्तो वासेतु'ति ।

□ अन्तो वासेत्वा बहि पाचेन्ति, दमका परिवारेन्ति । भिक्खू अविस्सत्था परिभुञ्जन्ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं — अनुजानामि भिक्खवे, अन्तो पचितु'ति ।

□ दुब्भिकखे कप्पियकारका बहुतर हरन्ति, अप्पतरं भिक्खून् देन्ति । भग (211) वतो एतम'त्थ आरोचेसु — अनुजानामि भिक्खवे, सामं पचितु । अनुजानामि भिक्खवे, अन्तो वुत्थ, अन्तो पक्क, साम पक्क'ति ।

[३. उग्गहितस्स पटिग्गहणमनुज्जा]

६. २. ३. १. तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू कासीसु वस्सं वुत्था राजगहं गच्छन्ता भगवन्तं दस्सनाय अन्तरा मग्गे न

लभिसु लूखस्स वा पणीतस्स वा भोजनस्स यावदत्थ पारिपूरिं । बहुञ्च फलखादनीयं अहोसि, कप्पियकारको च न अहोसि । अथ खो ते भिक्खू किलन्तरूपा येन राजगह वेळुवनं कलन्दकनिवापो, येन भगवा तेनु' पसङ्कमिंसु, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकम'न्त निसीदिसु ।

२. आचिण्ण खो पने' तं बुद्धानं भगवन्तान आगन्तुकेहि भिक्खूहि सद्धिं पटिसम्भोदितु । अथ खो भगवा ते भिक्खू एतद' वोच—कच्चि भिक्खवे, खमनीयं, कच्चि यापनीय, कच्चि' त्थ अप्पकिलमयेन अद्धान आगता । कुतो च तुम्हे भिक्खवे, आगच्छथा' ति ।

३ 'खमनीय भगवा, यापनीय भगवा । इष मय भन्ते, कासीसु वस्सं वुत्था राजगहं आगच्छन्ता भगवन्तं दस्सनय अन्तरामग्गे न लभिम्हा लूखस्स वा पणीतस्स वा भोजनस्स यावदत्थं पारिपूरिं । बहुञ्च फलखादनीयं अहोसि । कप्पियकारको च न अहोसि । तेन मयं किलन्तरूपा अद्धान आगता' ति ।

४. अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मि पकरणे धम्मि कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्खवे, यत्थ फलखादनीय पस्साति, कप्पियकारको च न होति, साम गहेत्वा हरित्वा, कप्पियकारक पस्सित्वा भूमिय निक्खिपित्वा, पटिग्गहापेत्वा परिभुञ्जितु । अनुजानामि भिक्खवे, उग्गहित पटिग्गहितु'ति ।

[४. अनतिरिक्त-अकतकप्पादि-परिभोग-अनुज्जा]

६. २. ४. १. तेन खो पन समयेन अज्जरतस्स ब्राह्मणस्स नवा च तिला नवञ्च मधुं उपपन्ना होन्ति । अथ खो तस्स ब्राह्मणस्स

महावग्गो

एतद'होसि—यन्नूना'ह नवे च तिले नवञ्च मधु बुद्धपमुखम्म भिक्खुसङ्घ-
स्स ददेय्य'ति । अथ खो सो ब्राह्मणो येन भगवा तेनु'पसङ्कमि,
उपसङ्कमित्वा भगवता सद्धिं सम्मोदि । सम्मोदनीय कथं साराणीयं
वीतिसारेत्वा एकम'न्त अट्ठासि । एकम'न्त ठितो खो सो ब्राह्मणो
भगवन्त एतद'वोच—अधिवासेतु मे भन्ते, भव गोतमो स्वातनाय भत्त सद्धिं
भिक्खुसङ्घेना'ति । अधिवासेसि भगवा तुण्ही(८१२)भावेन । अथ खो सो
ब्राह्मणो भगवतो अधिवासनं विदित्वा पक्कामि । अथ खो सो ब्राह्मणो
तस्सा रत्तिया अच्चयेन पणीनं खादनीयं भोजनीयं पटियादापेत्वा
भगवतो कालं आरोचापेसि—कालो भो गोतम, निट्ठिनं भत्त'ति ।

२. अथ खो भगवा पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय
येन तस्स ब्राह्मणस्स निवेसनं, तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा पञ्जत्ते
आसने निसीदि सद्धिं भिक्खुसङ्घेन । अथ खो सो ब्राह्मणो बुद्धपमुख
भिक्खुसङ्घं पणीतेन खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था सन्तप्पेत्वा सम्पवारेत्वा
भगवन्तं भुत्ताविं ओनीतपत्तपाणि एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्तं
निसिन्नं खो तं ब्राह्मणं भगवा धम्मिया कथाय सन्दस्सेत्वा
समादपेत्वा समुत्तेजेत्वा सम्पहसेत्वा उट्ठाया'सना पक्कामि ।

३. अथ खो तस्स ब्राह्मणस्स अचिरपक्कन्तस्स भगवतो एतद'
होसि—येसं खो मया अत्थाय बुद्धो पमुखो भिक्खुसङ्घो निमन्तितो नवे च
तिले नवञ्च मधुं दस्सामी'ति, ते मया पमुट्ठा दातुं । यन्नूना'हं नवे च तिले
नवञ्च मधुं कोलुम्पेहि (८११ कोलुम्पेहि) च घटेहि आगमं हरापेय्य'
ति । अथ खो सो ब्राह्मणो नवे च तिले नवञ्च मधुं कोलुम्पेहि (८११)

कोलम्बेहि) च घटेहि च आरम हरापेत्वा येन भगवा तेनु'पसङ्कमि,
उपसङ्कमित्वा एकम'न्तं अट्ठासि । एकम'न्त ठितो खो सो ब्राह्मणो
भगवन्त एतद'वोच—येस खो मया भो गोतम, अत्थाय बुद्ध-
पमुखो पे० पमुट्ठा दातु । परिगणहातु म भव गोतमो नवे च तिले
नवञ्च मधुं' ति । 'तेन हि ब्राह्मण, भिक्खू देही' ति ।

४ तेन खो पन समयेन भिक्खू दुब्भिकखे अप्पमत्तके पि पवारिन्ति'
पटिसङ्गा पि पटिक्खपन्ति । सव्वो च सङ्घो पवारितो होति । भिक्खू
कुक्कुच्चायन्ता न पटिगण्हन्ति—'पटिगण्हथ भिक्खवे, परिभुञ्जथ ।
अनुजानामि भिक्खवे, ततो नीहत भुत्ताविना पवारितेन अनतिरिक्त
परिभुञ्जितु' ति ।

□ १ तेन खो पन समयेन आयस्मतो उपनन्दस्स सक्क-
पुत्तस्स उपट्ठाककुलं सङ्घस्स' त्थाय खादनीय पाहेसि—अयस्स
उपनन्दस्स दस्सेत्वा सङ्घस्स दातव्वं' ति । तेन खो पन समयेन
आयस्मा उपनन्दो (213) सक्कपुत्तो गामं पिण्डाय पविट्ठो होति । अथ
खो ते मनुस्सा आरामं गन्त्वा भिक्खू पुच्छिंसु—कह भन्ते, अय्यो
उपनन्दो' ति । 'एसा' वुसो आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो गाम
पिण्डाय पविट्ठो' ति । 'इद भन्ते, खादनीय अयस्स उपनन्दस्स
दस्सेत्वा सङ्घस्स दातव्वं' ति । भगवतो एतम' त्थं आरोचेसु—तेन
हि भिक्खवे, पटिगण्हेत्वा निक्खिथ याव उपनन्दो आगच्छती' ति ।

२ अथ खो आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो पुरेभत्त कुलानि
पयिरुपासित्वा दिवा आगच्छि । तेन खो पन समयेन भिक्खू
(१४) पे० भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता न पटिगण्हन्ति—'पटिगण्हथ

महावग्गो

भिक्षुस्ववे, परिभुञ्जथ । अनुजानामि भिक्षुस्ववे, पुरेभत्त पटिग्गहित भुत्ताविना पवारितेन अनतिरिक्तं परिभुञ्जितु' ति ।

□ १. अथ खो भगवा राजगहे यथाभिरन्त विहरित्वा येन सावत्थि तेन चारिकं पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिकं चरमानो येन सावत्थि तदवसरि । तत्र सुदं भगवा सावत्थिय विहरति जेतवने अनाथ-पिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मत्तो सारिपुत्तस्स कायडाहाबाधो होति । अथ खो आयस्मा महामोग्गलानो येना' यस्मा सारिपुत्तो, तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा आयस्मन्तं सारिपुत्तं एतद'वोच—पुब्बे ते आवुसो सारिपुत्त, कायडाहाबाधो केन फासु होती ति ! । ' भिसेहि च मे आवुसो, मुळालिकाहि चा' ति ।

२. अथ खो आयस्मा महामोग्गलानो सेय्यथापि नाम बलवा पुरिसो सम्मिञ्जित वा बाह पसारेय्य, पसारित वा बाह सम्मिञ्जेय्य, एवमे'व जेतवने अन्तरहितो मन्दाकिनिया पोक्खरणीया तीरे पातु'होसि । अद्दस खो अञ्जतरो नागो आयस्मन्त महामोग्गलान दूरतो'व आगच्छन्त । दिस्वान आयस्मन्त महामोग्गलान एतद'वोच—एतु खो भन्ते, अय्यो महामोग्गलानो । स्वगत भन्ते, अय्यस्स महामोग्गलानस्स । केन भन्ते, अय्यस्स अत्थो ' । किं दम्मी'ति । ' भिसेहि च मे आवुसो, अत्थो मुळालिकाहि चा'ति । अथ खो सो नागो अञ्जतर नागं आणापेसि—भणे, अय्यस्स भिसे च मूळालिकायो च यावदत्थं देही'ति । अथ खो सो नागो मन्दाकिनि पोक्खरणि ओगाहेत्वा सोण्डाय भिसञ्च मूळालिकञ्च अब्बाहित्वा सुवि (214) क्खालित विक्खालेत्वा मण्डिक बन्धित्वा येना,

यस्मा महामोग्गल्लानो, तेनु'पसङ्कमि । अथ खो आयस्मा महामोग्गल्लानो सेय्यथा पि नाम बलवा पुरिसो पे० ....सम्मिञ्जेय्य, एवमे'व मन्दा-
किनिया पोक्खरणिya तीरे अन्तरहितो, जेतवने पातुरहोसि । सो पि खो नागो मन्दाकिनिया पोक्खरणिya तीरे अन्तरहितो, जेतवने पातुरहोसि ।
अथ खो सो नागो आयस्मतो महामोग्गल्लानस्स भिसे च मुळालिकायो च पटिगहपेत्वा जेतवने अन्तरहितो मन्दाकिनिया पोक्खरणिya तीरे पातुरहोसि । अथ खो आयस्मा महामोग्गल्लानो आयस्मतो सारिपु-
त्तस्स भिसे च मुळालिकायो च उपनामेसि । अथ खो आयस्मतो सारिपुत्तस्स भिसे च मुळालिकायो च परिभुत्तस्स कायडाहाबाधो पटिप्पस्सम्भि । बहू भिसा च मुळालिकायो च अवसिट्ठा होन्ति ।

३ तेन खो पन समयेन भिक्खू दुब्भिक्खे अप्पमत्तके पि पवा-
रेन्ति, पटिसङ्गा पि पटिक्खिपन्ति, सब्बो च सङ्घो पवारितो होति ।
भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता न पटिगण्हन्ति—'पटिगण्हथ भिक्खवे, परि भुञ्जथ । अनुजानामि भिक्खवे, वनट्ठ पोक्खरट्ठ भुत्ताविना पवारितेन अनति-
रित्त परिभुञ्जितु' ति ।

□ तेन खो पन समयेन सावत्थिय बहु फलखादनीयं उस्सन्न
होति, कप्पियकारको च न होति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता फल न परिभुञ्जन्ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेभुं—अनुजानामि भिक्खवे,
अ-बीज निब्बत्तबीज अकतकप्प फल परिभुञ्जितु'ति ।

[५ सम्बाधे सत्थकम्म—वत्थिकम्मादीनं पटिक्खेपो]

६. २. ५ १ अथ खो भगवा सावत्थियं यथा'भिरन्त विह-
रित्वा येन राजगहं तेन चारिकं पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिकं

महावग्गो

चरमानो येन राजगहं तद'वसरि । तत्र मुद भगवा राजगहे विहरति
वेल्लवने कलन्दक—निवापे । तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स
भिक्षुनो भगन्दलाबाधो होति । आकासगोत्तो वेज्जो सत्थकम्मं
करोति । अथ खो भगवा सेनासनचारिक आहिण्डन्तो यन तस्स
भिक्षुनो विहारो, तेनु'पसङ्कमि ।

२ अहस्स खो आकासगोत्तो वेज्जो भगवन्नं दू'तो'व आगच्छन्त ।
दिस्वान भगवन्त एतद'वोच — आगच्छतु भव गोतमो इमस्स
भिक्षुनो वच्चमग्ग पस्सतु, सेय्यथा पि गोधा—(215) मुख'ति ।
अथ खो भगवा—मम रुवा'य मोघपुरिसो उप्पण्डेती'ति तुम्हीभूतो'व
पटिनिवतित्वा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्षुसङ्ग सन्निपातापत्वा
भिक्षू पटिपुच्छि — अत्थि किर भिक्खवे, अमुकस्मिं विहारे भिक्षु
गिळानो'ति ? । 'अत्थि भगवा'ति । 'किं तस्स भिक्षुनो आबाधो'ति ? ।
'तस्स भन्ते, आयस्मतो भगन्दलाबाधो, आकासगोत्तो वेज्जो सत्थकम्मं
करोती'ति ।

३. विगरहि बुद्धो भगवा — अननुच्छवियं भिक्खवे, तस्स मोघ-
पुरिसस्स अननुलोमिकं अप्पटिरूपं अस्सामणकं अक्कप्पिय अकरणीयं ।
कथं हि नाम सो भिक्खवे, मोघपुरिसो सम्बाधे सत्थकम्मं कारापेस्स-
ती'ति ? । सम्बाधे भिक्खवे, सुखुमा छवि, दुरोपयो वणो, दुप्परिहार
सत्थ । ने'त भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय पे० विगरहित्वा
धम्मि कथ कत्वा भिक्षू आमन्तेसि—न भिक्खवे, सम्बाधे सत्थकम्म
कारापेतब्ब । यो कारापेय्य, आपत्ति थुल्लच्चयस्सा'ति ।

□ तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू — भगवतो सत्थकम्म पटिक्खित्तं'ति वत्थिकम्मं कारपेन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा, ते उज्झायन्ति खीयन्ति विपाचेन्ति — कथं हि नाम छब्बगिया भिक्खू वत्थिकम्म कागपेस्सन्ती'ति ? । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु — 'सच्च किर भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खू वत्थिकम्म कारपेन्ती'ति ? । 'सच्च भगवा' । विगरहि बुद्धो भगवा पे. विगरहित्वा धम्मं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—न भिक्खवे, सम्भाधस्स सामन्ता द्दुग्गुला सत्थकम्म वा वत्थिकम्म वा कारपेतब्ब, यो कारापेय्य आपत्तिं थुल्लच्चयस्सा'ति ।

[६. मनुस्समंस-पारिभोग-पटिक्खेपो । सुप्पियाय कथा]

६. २. ६. १. अथ खो भगवा राजगहे यथाभिरन्तं विहरित्वा येन बाराणसी तेन चारिकं पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिकं चरमाना येन बाराणसी तदवसरि । तत्र सुद्धं भगवा बाराणसियं विहरति इसिपत्तने मिगदाये । तेन खो पन समयेन बाराणसियं सुप्पियो नाम उपासको, सुप्पिया नाम च उपासिका उभतो पसन्ना होन्ति दायका, कारका, सङ्गुपट्टाका । अथ खो सुप्पिया उपासिका आरामं गन्त्वा विहारेण विहारं परिवेणेन परिवेण उपसङ्गमित्वा भिक्खू पुच्छति—को भन्ते, गिलानो, कस्स किं आहरिय्यतू' ति ? ।

२. तेन खो पन समयेन अञ्जतरेण भिक्खुना (२१६) विरेचनं पीतं होति । अथ खो सो भिक्खु सुप्पिय उपासिक एतद् 'वोच—मया खो भगिनि, विरेचनं पीतं, अत्थो मे पटिच्छादनीयेना' ति । 'सुद्धं

अय्य, आहरियिस्सती' ति घर गन्त्वा अन्तेवासिं आणापेसि—गच्छ भणे, पवत्तमस जानाही' ति । 'एव अय्ये' ति खो सो पुरिसो सुप्पियाय उपासिकाय पटिसुणित्वा केवलकप्प बाराणभिं आहिण्डन्तो न अद्दस पवत्तमसं । अथ खो सो पुरिसो येन सुप्पिया उपसिका तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा सुप्पिय उपासिक एतद' वोच— न' त्थि अय्ये, पवत्तमस, मावातो अज्जा'ति ।

३. अथ खो सुप्पियाय उपासिकाय एतद' होसि—तस्स खो गिलानस्स भिक्खुनो पटिच्छादनीय अलभन्तस्स आबाधो वा अभिवड्ढिस्सति, कालङ्किरिया वा भविस्सति । न खो मे त पटिरूप या'ह पटिस्सुणित्वा न हरापेय्यं'ति पोत्थनिक गहेत्वा ऊरुमस उक्कन्तित्वा दासिया अदासि—हन्ड जे, इम मस सम्पादेत्वा अमुकस्मिं विहारे भिक्खु गिलानो, तस्स दज्जाहि । यो च मं पुच्छति 'गिलाना' ति पटिवेदेही' ति, उत्तरासङ्गेन ऊरु वेठेत्वा ओवरक पविसित्वा मञ्चके निपज्जि ।

४. अथ खो सुप्पियो उपासको घरं गत्वा दासिं पुच्छि—कह सुप्पिया'ति ? । 'एसा'य्य, ओवरके निपन्ना'ति । अथ खो सुप्पियो उपासको येन सुप्पिया उपासिका तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा सुप्पियं उपासिकं एतद'वोच—किस्स निपन्नासी' ति ? । 'गिलान' म्ही' ति । 'किं ते आबाधो' ति ? । अथ खो सुप्पिया उपासिका सुप्पियस्स उपासकस्स एतम'त्थ आरोचेसि । अथ खो सुप्पियो उपासको—अच्छरिय वत भो, अब्भुतं वत भो, याव सद्धाय सुप्पिया पसन्ना, यत्र हि नाम अत्तनो पि मसानि परिच्चत्तानि, किं पन

इमाय अज्ज किञ्चि अदेय्य भविस्सती'ति, हट्ठो उदग्गो येन भगवा तनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकम'न्त निसीदि । एकम'न्तं निस्सिन्नो खो सुप्पियो उपासको भगवन्त एतद'वोच—अधि-वासेतु मे भन्ते, भगवा स्वातनाय भत्त सद्धि भिक्खुसङ्घेना'ति । अधिवासेसि भगवा तुण्हीभावेन । अथ खो सुप्पियो उपासको भगवतो अधिवासन विदित्वा उट्ठाया'सना भगवन्त अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कामि ।

५ अथ खो सुप्पियो उपासको तस्सा रत्तिया अच्चयेन पणीत खादनीयं भोचनीयं पठियादापेत्वा, भगवतो काल आरोचापेसि—कालो भन्ते, निट्ठित भत्त'ति । अथ खो भगवा पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तचीवरमा'दाय येन (217) सुप्पियस्स उपासकस्स निवेसनं तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा पज्जत्ते आसने निसीदि सद्धिं भिक्खुसङ्घेन । अथ खो सुप्पियो उपासको येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकम'न्तं अट्ठासि । एकम'न्तं ठित खो सुप्पियं उपासक भगवा एतद'वोच—कहं सुप्पिया'ति ? । 'गिलाना भगवा'ति । ' तेन हि आगच्छतू 'ति । ' न भगवा उस्सहती'ति । ' तेन हि परिगहेत्वा पि आनेया'ति ।

६. अथ खो सुप्पियो उपासको सुप्पियं उपासिकं परिगहेत्वा आनेसि । तस्सा सह दस्सनेन भगवतो ताव महावणो रूळ्हो अहोसि, सुच्छवि लोमजातो । अथ खो सुप्पियो च उपासको सुप्पिया च उपा-सिका—अच्छरिय वत भो, अब्भुत वत भो, तथागतस्स महिद्धिकता

महानुभावता, यत्र हि नाम सह दस्सेनन भगवतो ताव महावणो रूळ्हो भविस्सति सुच्छवि लोमजातो'ति, हट्ठा उदग्गा बुद्धपमुख भिक्खुसङ्घ पणीतेन खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था सन्तप्पेत्वा सम्पवारेत्वा भगवन्तं भुत्तावि ओनीतपत्तपाणिं एकम'न्त निसीदिसु । अथ खो भगवा सुप्पिय उपासकं सुप्पियञ्च उपासिकं धम्मिया कथाय सन्दस्सेत्वा समादपेत्वा समुत्तेजेत्वा सम्पहसेत्वा उट्ठाया'सना पक्कामि ।

७. अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि—को भिक्खवे, सुप्पियं उपासिक मंसं विज्जापेसी'ति । एवं वुत्ते सो भिक्खु भगवन्त एतद'वोच—अहं खो भन्ते, सुप्पिय उपासिक मंसं विज्जापेसि'ति । 'आहरियत्थ भिक्खू'ति । 'आहरियत्थ भगवा'ति । 'परिभुज्जि त्व भिक्खू'ति । 'परिभुज्जा'ह भगवा'ति । 'पटिवेक्खि त्व भिक्खू'ति । 'ना'ह भगवा पटिवेक्खि'ति ।

८ विगरहि बुद्धो भगवा—कथं हि नाम त्वं मोघपुरिस, अप्प-टिवेक्खित्वा मंसं परिभुज्जिस्ससि ? । मनुस्समंसं खो तथा मोघपुरिस, परिभुत्तं । ने' त मोघपुरिस, अप्पसन्नान वा पसा-दाय पे. विगरहित्वा धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—सन्ति भिक्खवे, मनुस्सा सद्धा पसन्ना । ते हि अत्तनो पि मसानि परिच्चत्तानि—न भिक्खवे, मनुस्समस परिभुज्जितब्ब, यो परिभुज्जेय्य, आपत्तिथुल्लच्चयस्स । न च भिक्खवे, अप्पटिवेक्खित्वा मस परिभुज्जितब्ब, यो परिभुज्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा'ति ।

[७. अञ्जेसम्पि मंस-परिभोग पटिक्खेपो]

६. २ ७ १ तेन खो पन समयेन रञ्जो हत्थी म(218)रन्ति । मनुस्सा दुब्भिकखे हत्थिमंसं परिभुञ्जन्ति । भिक्खून पिण्डाय चरन्तानं हत्थिमस देन्ति । भिक्खू हत्थिमंसं परिभुञ्जन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खीयन्ति विपाचेन्ति—कथं हि नाम समणा सकयपुत्तिया हत्थिमस परिभुञ्जि-
स्सन्ति—राजङ्गं हत्थी । सचे राजा जानेय्य, न नेस अत्तमनो अस्सा'ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—न भिक्खवे, हत्थिमस परिभुञ्जितव्व, यो परि-
भुञ्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा'ति ।

□ तेन खो पन समयेन रञ्जो अस्सा मरन्ति । मनुस्सा दुब्भिकखे अस्समंसं परिभुञ्जन्ति । भिक्खून पिण्डाय चरन्तानं अस्समस देन्ति । भिक्खू अस्समंसं परिभुञ्जन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति पे०...
अस्समस परिभुञ्जिस्सन्ति—राजङ्गं अस्सा । सचे राजा जानेय्य,
न नेसं अत्तमनो अस्सा'ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—न भिक्खवे,
अस्समस परिभुञ्जितव्व, यो परिभुञ्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा'ति ।

□ तेन खो पन समयेन मनुस्सा दुब्भिकखे सुनखमंसं परिभु-
ञ्जन्ति । भिक्खून पिण्डाय चरन्तानं सुनखमंसं देन्ति । भिक्खू
सुनखमंसं परिभुञ्जन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति पे० सुनखमंसं
परिभुञ्जिस्सन्ति । जेगुच्छो सुनखो पटिक्कूओ'ति । भगवतो एतम'त्थं
आरोचेसुं—न भिक्खवे, सुनखमस परिभुञ्जितव्व, यो परिभुञ्जेय्य, आपत्ति
दुक्कटस्सा'ति ।

□ तेन खो पन समयेन मनुस्सा दुब्भिकखे अहिमंसं परिभुञ्जन्ति ।
भिक्खून पिण्डाय चरन्तानं अहिमंसं देन्ति । भिक्खू अहिमंसं परि-

भुञ्जन्ति । मनुस्सा उज्जायन्ति पे० अहिमसं परिभुञ्जिस्सन्ति । जेगुच्छो अहि पटिक्कूलो'ति । सुपस्सो पि नागराजा येन भगवा तेनु'पमङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकम'न्तं अट्ठासि । एकम'न्तं ठितो खो सुपस्सो नागराजा भगवन्त एतद'वोच—सन्ति भन्ते, नागा अस्सद्धा अप्पसन्ना ते अप्पमत्तके पि भिक्खू विहेठेय्यु'ति । साधु भन्ते, अय्या अहिमस न परिभुञ्जेय्यु'ति । अथ खो भगवा सुपस्सं नागराजानं धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि पे०. पटक्खिणं कत्वा पक्कामि । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने (219) एतस्मिं पकरणे धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—न भिक्खवे, अहिमस परिभुञ्जितब्ब, यो परिभुञ्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा'ति ।

□ तेन खो पन समयेन लुद्धका सीह हन्त्वा मंसं परिभुञ्जन्ति । भिक्खून् पिण्डाय चरन्तान सीहमंसं देन्ति । भिक्खू सीहमंसं परि भुञ्जित्वा अरञ्जे विहरन्ति । सीहा सीहमंसगन्धेन भिक्खू परिपातेन्ति । भगवा एतम'त्थ आरोचेसु — न भिक्खवे, सीहमस परिभुञ्जितब्ब, यो परिभुञ्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा'ति ।

□ तेन खो पन समयेन लुद्धका व्यग्घं हन्त्वा, दीपिं हन्त्वा, अच्छं हन्त्वा, तरच्छं हन्त्वा मंसं परिभुञ्जन्ति । *भिक्खून् पिण्डाय

* Strictly speaking along with व्यग्घं हन्त्वा, दीपिं हन्त्वा, अच्छं हन्त्वा, तरच्छं हन्त्वा the former circumstance, according to which—व्यग्घं-गन्धेन, दीपिं-गन्धेन, अच्छं-गन्धेन तरच्छं-गन्धेन, भिक्खू परिपातेन्ति ought to have been repeated Neither does Oldenberg nor the Burmese edition take this separately along with *each* Really speaking this should have been repeated in respect of *each kind of flesh* of a wild animal from the सीह to the तरच्छ. —Editor —

६ भस्मज्ज-खन्धको [दुतिय-भाणवारं]

चरन्तानं व्यग्घमसं, दीपिमसं, अच्छमसं, तरच्छमसं देन्ति । भिक्खू व्यग्घमसं पे० तरच्छमसं परिभुञ्चित्वा अरञ्जे विहरन्ति । व्यग्घा . पे० . तरच्छा व्यग्घमसगन्धेन पे० तरच्छमसगन्धेन भिक्खू परिपातेन्ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं—न भिक्खवे, व्यग्घमसं, दीपिमसं, अच्छमसं, तरच्छमसं परिभुञ्जितव्वं, यो परिभुञ्जेय्य, आपात्ति दुक्कटसा'ति ।

[८ यागु-मधुगोळकानञ्च सेवन-अनुञ्जा]

६ २. ८. १ अथ खो भगवा बाराणसियं यथाभिरन्तं विहरित्वा येन अन्धकविन्दं तेन चारिकं पक्कामि महता भिक्खु-सङ्घेन सद्धिं अड्डतेलसेहि भिक्खुसतेहि । तेन खो पन समयेन जानपदा मनुस्सा बहु लोणम्पि तेलम्पि तण्डुलम्पि खादनीयम्पि सकटेसु आरो पेत्वा बुद्धपमुखस्स भिक्खुसङ्घस्स पिट्ठितो पिट्ठितो अनुबद्धा होन्ति — यदा पटिपाटिं लभिस्साम तदा भत्तं करिस्सामा'ति, पञ्चमत्तानि च विवासादस्तानि । अथ खो भगवा अनुपुब्बेन चारिकं चरमानो येन अन्धकविन्दं तद'वसरि ।

२. अथ खो अञ्जतरस्स ब्राह्मणस्स पटिपाटिं अलभमानस्स एतद'होसि—अतीतानि खो मे द्वे मासानि बुद्धपमुखं भिक्खुसङ्घं अनुबद्धस्स — यदा पटिपाटिं लभिस्सामि तदा भत्तं करिस्सामी'ति । न च मे पटिपाटिं लभति, अहञ्च'ग्धि एको, बहु च मे घरावास्तथ्यो हायति । यन्नूना'हं भत्तगं ओल्लेकेय्य, य भत्तगे न अदसं तं पटियादेय्य'ति । अथ खो सो ब्राह्मणो भत्तगं ओल्लेकेन्तो द्वे ना'दस-यागुञ्च मधुगोळकञ्च ।

३. अथ खो सो ब्राह्मणो येना'यस्मा आनन्दो तेनु'पसङ्कमि,
उपसङ्कमित्वा आयस्मन्तं आनन्द एतद'वोच—इध मे भो आनन्द, पटिपाटिं
अलभन्तस्स एतद' होसि—अतीतानि खो (२२०) पे० पटिया-
देय्य'ति । सो खो अहं भो आनन्द, मत्तग्ग ओलोकेन्तो द्वे न अहसं—
यागुञ्च मधुगोलकञ्च । सचा'ह भो आनन्द, पटियादेय्य यागुञ्च
मधुगोलकञ्च, पटिगण्हेय्य मे भवं गोतमो'ति । तेन हि ब्राह्मण,
भगवन्त पुच्छिस्सामी'ति ।

४. अथ खो आयस्मा आनन्दो भगवतो एतम'त्थ आरोचेसि—
तेन हि आनन्द, पटियादेतू'ति । 'तेन हि ब्राह्मण, पटियादेही'ति । अथ
खो सो ब्राह्मणो तस्सा रत्तिया अच्चयेन पहूत यागुञ्च मधुगोलकञ्च
पटियादापेत्वा भगवतो उपनामेसि—पटिगण्हातु मे भव गोतमो यागुञ्च
मधुगोलकञ्चा'ति । 'तेन हि ब्राह्मण, भिक्खूनं देही'ति । भिक्खू
कुक्कुच्चायन्ता न पटिगण्हन्ति । 'पटिगण्हथ भिक्खवे, परिभुञ्ज
था'ति । अथ खो सो ब्राह्मणो बुद्धपमुख भिक्खुसङ्घ पहूताय यागुया
च मधुगोलकेन च सहत्था सन्तप्पेत्वा सम्पवारेत्वा भगवन्तं धोतहत्थं
ओनीतपत्तपार्णि एकम'न्तं निसीदि ।

५. एकम'न्त निसिन्न खो त ब्राह्मण भगवा एतद'वोच—दसि'मे
ब्राह्मण, आनिसंसा यागुया । कतमे दस ? यागु टेन्तो आयुं
देति; वण्ण देति, सुख देति, बलं देति; पटिमानं देति, यागु पीता
खुद पटिहनति; पिपास विनोदेति, वात अनुलोभेति, वर्त्थि सोधेति;
आमावसेसं पाचेति । इमे खो ब्राह्मण, दसानिसंसा यागुया'ति ।

६ भेसज्ज-खन्धकां [दुतंथ-भाणवारं]

यो सञ्जतान परदत्तभोजिन, कालेन सक्कच्च ददाति यागु ।
 दस'स्स ठानानि अनुप्पवच्छति — आयुञ्च वण्णञ्च सुख बलञ्च ॥ १ ॥
 पटिभानम'स्स उपाजयति ततो, खुद पिपासञ्च व्यपनेति वात ।
 सोधेति बत्थि, परिणामेति भत्त, भेसज्जमे'त सुगतेन वण्णितं ॥ २ ॥
 तस्मा हि यागु अलमे'व दातु निच्च मनुस्सेन सुखत्थिकेन ।
 दिब्बानि वा पत्थयता सुखानि, मनुस्ससोभाग्यत इच्छता वा'ति ॥ ३ ॥ (221)

६ अथ खो भगवा त ब्राह्मण इमाहि गाथाहि अनुमोदित्वा
 उट्ठाया'सना पक्कामि । अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि
 पकरणे धम्मि कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्खवे,
 यागुञ्च मधुगोळकञ्चा'ति ॥

[९ तरुणपसन्नस्स महामत्तस्स कथा]

६. २. ९. १ अस्सोसुं खो मनुस्सा—भगवता किर यागु
 अनुञ्जाता मधुगोळकञ्चा'ति । ते कालस्से'व भोजजयागुं पटियादेन्ति
 मधुगोळकञ्च । भिक्खू कालस्से'व भोजजयागुया धाता मधुगोळकेन
 च भत्तगे न चित्तरूप भुञ्जन्ति । तेन खो पन समयेन अब्जतरेन
 तरुणपसन्नेन महामत्तेन स्वातनाय बुद्धपमुखो भिक्खुसङ्घो निमन्तितो
 होति । अथ खो तस्स तरुणपसन्नस्स महामत्तस्स एतद'होसि—
 यन्नूना'ह अड्डतेलसन्न भिक्खुसतानं अड्डतेलसानि मंसपातिसतानि
 पटियादेय्यं—एकमेकस्स भिक्खुनो एकमेकं मंसपातिं उपनामेय्य'ति ।

२. अथ खो सो तरुणपसन्नो महामत्तो तस्सा रत्तिया अच्च—
 येन पणीतं खादनीय भोजनीय पटियादापेत्वा अड्डतेलसानि च मंस-

पातिसतानि भगवतो काल आरोचापेसि—कालो भन्ते, निद्धित भत्तं'ति ।
अथ खो भगवा पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तचीवरमा'दाय येन तस्स
तरुणपसन्नस्स महामत्तस्स निवेसन तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा पञ्चस्ते
आसने निसीदि सद्धिं भिक्खुसङ्घेन ।

३. अथ खो सो तरुणपसन्नो महामत्तो भत्तगे भिक्खू परिविसति ।
भिक्खू एव आहसु—थोक आवुसो, देहि, थोक आवुसो, देही'ति ।
'मा खो तुम्हे भन्ते, अथ तरुणपसन्नो महामत्तो'ति थोक थोक
पटिगण्हथ । बहु मे खादनीं भोजनीय पटियत्त अड्डुतेल्लसानि च
मसपातिसतानि । एकमेकस्स भिक्खुनो एकमेक मंसपार्ति उपना—
मेस्सामी'ति । पटिगण्हथ भन्ते, यावदत्थं'ति । 'न खो मय आवुसो,
एत कारणा थोक थोक पटिगण्हाम, अपि च मयं कालस्से'व भोज्ज—
यागुया धाता मधुगोळकेन च । तेन मय थोक थोकं पटिगण्हामा'ति ।

४. अथ खो सो तरुणपसन्नो महामत्तो उज्झायति खीयति
विपाचेति—कथ हि नाम भद्दन्ता मया निमन्तिता अञ्जस्स
भोज्जयागु परिभुज्जिस्सन्ति । न चा'ह न पटिबल्लो यादवत्थ
दातु'ति कुपितो अनत्तमनो आसादनापेक्खो भिक्खूनं पत्ते पूरेन्तो
अगमासि—भुज्जथ वा हरथ वा'ति । अथ खो सो तरुणपसन्नो महामत्तो
बुद्धपमुखं भिक्खुसङ्घं प (222) णीतेन खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था
सन्तप्पेत्वा सम्पवारेत्वा भगवन्तं भुत्तावि ओनीतपत्तपार्णि एकम'न्तं
निसीदि । एकम'न्तं निस्सिन्नं खो तरुणपसन्न महामत्तं भगवा
धम्मिया कथाय सन्दस्सेत्वा समादपेत्वा समुत्तेजेत्वा सम्पहंसेत्वा
उट्ठाया'सना पक्कामि ।

५ अथ खो तस्स तरुणपसन्नस्स महामत्तस्स अचिरपक्कन्तस्स भगवतो अहुदे'व कुक्कुच्च अहु विप्पाटिसारो — अलाभा वत मे, न वत मे लाभा, दुल्लद्धं वत मे, न वत मे सुल्लद्धं, यो' हं कुपितो अनत्तमनो आसादनापेक्खो भिक्खून् पत्ते पूरेन्तो अगमासिं — भुञ्जथ वा हरथ वा'ति । किन्नु खो मया बहु पसून् पुञ्ज वा अपुञ्ज वा'ति १ । अथ खो सो तरुणपसन्नो महामत्तो येन भगवा तेन' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्त निसीदि । एकम'न्तं निसिन्नो खो सो तरुणपसन्नो महामत्तो भगवन्त एतद'वोच — इध मय्हं भन्ते, अचिरपक्कन्तस्स भगवतो अहुदे'व कुक्कुच्च अहु विप्पाटिसारो — अलाभा वत मे पे० • भुञ्जथ वा हरथ वा'ति । *किन्नु खो मया बहु पसूत पुञ्ज वा अपुञ्ज वा'ति १ । किन्नु खो मया भन्ते, बहुं पसूत पुञ्ज वा अपुञ्जं वा'ति १ ।

६. 'यदग्गेन तया आवुसो, स्वातनाय बुद्धपमुखो भिक्खुसङ्घो निमन्तितो, तदग्गेन ते बहुं पुञ्जं पसूतं । यदग्गेन ते एकमेकेन भिक्खुना एकमेकं सित्थं पटिगहितं, तदग्गेन ते बहु पुञ्ज पसूतं, सग्गा ते आरद्धा'ति । अथ खो सो तरुणपसन्नो महामत्तो — लाभा किर मे, सुल्लद्ध किर मे, बहुं किर मया पुञ्ज पसूतं, सग्गा किर मे आरद्धा'ति हट्ठो उदग्गो उट्ठाया'सना भगवन्त अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा पक्कामि ।

---

*Burmese Edition omits this sentence and mentions the *second* alone, viz किन्नु खो मया भन्ते, बहु पसूत पुञ्ज वा अपुञ्ज वा'ति ।

७. अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्नि-
पातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि— सच्च किर भिक्खवे, भिक्खू अञ्जत्र
निमन्तिता अञ्जस्स भोज्जयागु परिभुञ्जन्ती'ति १। 'सच्च भगवा' ।
विगरहि बुद्धो भगवा—कथ हि नाम ते भिक्खवे, मोघपुरिसा अञ्जत्र
निमन्तिता अञ्जस्स भोज्जयागु परिभुञ्जिस्सन्ति २। ने 'तं भिक्खवे, अप्प-
सन्नान वा पसादाय. पे० . विगरहित्वा धम्मिं कथ कत्वा भिक्खू आमन्ते-
(223)सि—न भिक्खवे, अञ्जत्र निमन्तितेन अञ्जस्स भोज्जयागु
परिभुञ्जितब्बा, यो परिभुञ्जेय्य, यथाधम्मो कारेतब्बो' ति ।

[१० बेलट्टुकच्चानस्स कथा—उस्सन्नगुळं पटिच्च कथा]

६ २. १०. १ अथ खो भगवा अन्धकविन्दे यथाभिरन्त विह-
रित्वा येन राजगहं तेन चारिकं पक्कामि महता भिक्खुसङ्घेन सद्धिं
अट्ठतेल्लेहिं भिक्खुसतेहि । तेन खो पन समयेन बेलट्टो कच्चानो
राजगहा अन्धकविन्द अद्धानमग्गपटिपन्नो होति पञ्चमत्तेहि सकट-
सतेहि सब्बेहे' व गुळकुम्भपूरेहि । अद्दस खो भगवा बेलट्टु कच्चानं
दूरतो' व आगच्छन्त । दिस्वान मग्गा ओक्कम्म अञ्जतरस्मिं रुक्खमूले
निसीदि ।

२. अथ खो बेलट्टो कच्चानो येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्क-
मित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्तं अट्ठसि । एकम'न्तं ठितो खो
बेलट्टो कच्चानो भगवन्तं एतद'वोच—इच्छाम' हं भन्ते, एकमेकस्स
भिक्खुनो एकमे'कं गुळकुम्भं दातुं'ति । 'तेन हि त्वं कच्चान, एकं
एव गुळकुम्भ आहरा'ति । 'एव भन्ते,'ति खो बेलट्टो कच्चानो भग-

वतो पटिसुणित्वा (व १ पटिस्सुत्वा) एकं येव गुळकुम्भ आदाय येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं एतद'वोच— आहटो भन्ते, गुळकुम्भो, कथा'हं भन्ते, पटिपज्जामी'ति १ । 'तेन हि त्वं कच्चान, भिक्खूनं गुळ देही'ति ।

३. 'एवं भन्ते' ति खो बेलट्ठो कच्चानो भगवतो पटिसुणित्वा (व १ पटिस्सुत्वा) भिक्खूनं गुळ दत्वा भगवन्त एतद'वोच— दिन्नो भन्ते, भिक्खून गुळो, बहु चा'य गुळो अवसिट्ठो । कथा'हं भन्ते, पटिपज्जामी'ति १ । 'तेन हि त्वं कच्चान, भिक्खून गुळं यावद'त्थ देही'ति । 'एव भन्ते,'ति खो बेलट्ठो कच्चानो भगवतो पटिसुणित्वा (व १ पटिस्सुत्वा) भिक्खून गुळ यावद'त्थ दत्वा भगवन्त एतद'वोच—दिन्नो भन्ते, भिक्खूनं गुळो यावद'त्थो, बहु चा'यं गुळो अवसिट्ठो । कथा'हं भन्ते, पटिपज्जामी'ति १ । 'तेन हि त्वं कच्चान, भिक्खू गुळेहि सन्तप्पेही'ति । 'एव भन्ते'ति खो बेलट्ठो कच्चानो भगवतो पटिसुणित्वा (व १ पटिस्सुत्वा) भिक्खू गुळेहि सन्तप्पेसि । एकच्चे भिक्खू पत्ते पि पूरेसुं परिस्तावनानि पि थविकायो पि पूरेसु ।

४. अथ खो बेलट्ठो कच्चानो भिक्खू गुळेहि सन्तप्पेत्वा भगवन्तं एतद'वोच—मन्तप्पिता भन्ते, भिक्खू गुळेहि, बहुचा'यं गुळो अवसिट्ठो, कथं भन्ते, पटिपज्जामी'ति १ । 'तेन (२२४) हि त्वं कच्चान, विघासादान गुळं देही' ति । 'एवं भन्ते' ति खो बेलट्ठो कच्चानो भगवतो पटिसुणित्वा (व. १ पटिस्सुत्वा) विघासादान गुळ दत्वा भगवन्तं

एतद् 'वोच—दिन्नो भन्ते, विधासादान गुळो, बहु चा'यं गुळो अवसिट्ठो, कथा'हं भन्ते, पटिपज्जामी'ति ? । ' तेन हि त्वं कच्चान, विधासादानं यावदत्थं गुळं देही'ति ।

५ 'एव भन्ते'ति खो बेलट्ठो कच्चानो भगवतो पटिसुणित्वा (५.१ पटिस्सुत्वा) विधासादानं यावदत्थं गुळं दत्त्वा भगवन्तं एतद् 'वोच—दिन्नो भन्ते, विधासादानं गुळो यावदत्थो, बहु चा'यं गुळो अवसिट्ठो, कथा'हं भन्ते, पटिपज्जामी'ति ? । 'तेन हि त्वं कच्चान, विधासादे गुळेहि सन्तप्पेही'ति । ' एव भन्ते,' ति खो बेलट्ठो कच्चानो भगवतो पटिसुणित्वा (५.१ पटिस्सुत्वा) विधासादे गुळेहि सन्तप्पेसि । एकच्चे विधासादा कोळम्बे पि घटे पि पूरेसु, पिट्ठकानि पि उच्छङ्गे पि पूरेसु ।

६. अथ खो बेलट्ठो कच्चानो विधासादे गुळेहि सन्तप्पेत्वा भगवन्तं एतद् 'वोच—सन्तप्पिता भन्ते, विधासादा गुळेहि, बहु चा'यं गुळो अवसिट्ठो, कथा'हं भन्ते, पटिपज्जामी' ति ? । ' ना ' ह तं कच्चान, पस्सामि सदेवके लोके समारके सब्रह्मके सस्समणब्रह्मणिया पजाय सदेवमनुस्साय यस्स सो गुळो परिभुत्तो सम्मा परिणामं गच्छेय्य, अब्जत्र तथागतस्स वा तथगतसावकस्स वा । तेन हि त्वं कच्चान, तं गुळं अप्पहरिते वा छुट्ठेहि अप्पाणके वा उदके ओपिल्लपेही'ति । ' एवं भन्ते'ति खो बेलट्ठो कच्चानो भगवतो पटिसुणित्वा (५.१ पटिस्सुत्वा) तं गुळं अप्पाणके उदके ओपिल्लपेसि ।

७ अथ खो सो गुळो उदके पक्खित्तो चिच्चिटायति चिट्ठिचिटायति सन्धूपायति सम्पधूपायति । सेय्यथा पि नाम फ लो दिवसं

सन्ततो उदके पक्खित्तो चिच्चिटायति चिट्ठिचिटायति सन्धूपायति सम्पधूपायति, एवमे'व सो गुळो उदके पक्खित्तो चिच्चिटायति चिट्ठिचिटायति सन्धूपायति सम्पधूपायति । अथ खो बेलट्ठो कच्चानो संविग्गो बोमहट्ठजातो येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्तं निसीदि ।

८. एकम'न्त निसिन्नस्स खो बेलट्ठस्स कच्चानस्स भगवा अनुपुब्बि-
कथ कथेसि । सेय्यथी'द — दानकथ सीलकथ सगकथ कामानं
आदीनवं ओकारं संकिलेस नेक्खम्हे आनिसस पकासेसि । यदा
भगवा अब्जासि बेलट्ठ कच्चानं कल्लचित्त मुदुचित्त विनीशरणचित्त
उदग्गचित्त पसन्नचित्त, अथ या बुद्धान सामुक्कसिका धम्मदेसना त
पकासेसि दुक्ख, समुदय—[महावग्गो—महाखन्धको—पिट्ठङ्को २४, § ३
with relevant changes पे. एवमे'व बेल (२२५) ट्ठस्स
कच्चानस्स तास्स येव आसने विरज वीतमल धम्मचक्खुं उदपादि—
यं किञ्चि समुदयधम्मं सब्ब त निरोधधम्म'ति ।

९ अथ खो बेलट्ठो कच्चानो दिट्ठधम्मो पत्तधम्मो विदितधम्मो
परियोगाळहधम्मो तिण्णविचिकिच्छो विगतकथकथो वेसारज्जप्पत्तो
अपरप्पच्चयो सत्थु सासने भगवन्त एतद'वोच — अभिक्कन्त भन्ते,
अभिक्कन्तं भन्ते । सेय्यथा पि भन्ते, निक्कुज्जितं वा उक्कुज्जेय्य .
[महावग्गो—महाखन्धको—पिट्ठङ्को २५ § ५, with relevant changes]
पे० एवमे'व भगवता अनेकपरियायेन धम्मो पकासितो ।
एसा'ह भन्ते, भगवन्तं सरणं गच्छामि धम्मञ्च भिक्खु-

महावग्गो

सङ्खञ्च । उपासकं म भगवा धारेतु अज्जतग्गे पाणुपेत सरणं गत' ते ।

□ अथ खो भगवा अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन राजगहं तद'वसरि । तत्र सुदं भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कल-
न्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन राजगहे गुळो उस्सन्नो होति । भिक्खू-गिलानस्से'व भगवता गुळो अनुञ्जातो, न अगिलानस्सा'ति कुक्कुच्चायन्ता गुळं न भुञ्जन्ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं—
अनुजानामि भिक्खवे, गिलानस्स गुळ, अगिलानस्स गुळोदक'ति ।

[११ पाटलिगामिका उपासका-भगवतो दुस्सील-सीलधम्म-परियायो]

६ २. ११. १. अथ खो भगवा राजगहे यथाभिरन्त विहरित्वा येन पाटलिगामो तेन चारिक पक्कामि महता भिक्खुसङ्घेन—सद्धिं अड्ड-
तेल्लेहेहि भिक्खुसत्तेहि । अथ खो भगवा अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन पाटलिगामो तद'वसरि । अस्सोसुं खो पाटलिगामिका
उपासका-भगवा किर पाटलिगाम अनुप्पत्तो'ति । अथ खो पाटलि-
गामिका उपासका येन भगवा तेनु'पसङ्कमिसु, उपसङ्कमित्वा भगवन्त
अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदिसु । एकम'न्तं निसिन्ने खो पाटलिगामिके
उपासके भगवा धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि
सम्पहंसेसि ।

२ अथ खो पाटलिगामिका उपासका भगवता धम्मिया कथाय
सन्दस्सिता समादपिता समुत्तेजिता सम्पहसिता भगवन्तं^१ एतद'वोचु-
अधिवासेतु नो भन्ते, भगवा आवसथागारं सद्धिं भिक्खु-

सङ्घेना'ति । अधिवासेसि भगवा तुण्हीभावेन । अथ खो पाटलिगामिका उपासका भगवन्तं
मिका उपासका भगवतो अधिवासन विदित्वा उट्ठाया'सना भगवन्तं
अभिवादेत्वा (226) पदक्खिण कत्ता येन आवसथागारं तेनु'पसङ्कमिंसु,
उपसङ्कमित्वा सब्बसंथरिं सथत आवसथागार सथरित्वा आसनानि
पञ्जापेत्वा उदकमणिकं पतिट्ठापेत्वा तेलपदीपं आरोपेत्वा येन भगवा
तेनु'पसङ्कमिंसु, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्तं अट्ठसु ।

३ एकम'न्तं ठिता खो पाटलिगामिका उपासका भगवन्तं एतद्'
वोचु - सब्बसंथरिं सथत भन्ते, आवसथागार, आसनानि पञ्जत्तानि,
उदकमणिको पतिट्ठापितो, तेलपदीपो आरोपितो, यस्स दानि भन्त,
भगवा काळं मज्जती'ति । अथ खो भगवा पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा
पत्तचीवरमा'दाय सद्धिं भिक्खुसङ्घेन येन आवसथागारं तेनु'पसङ्कमे,
उपसङ्कमित्वा पादे पक्खालेत्वा आवसथागारं पविसित्वा मज्झिमं थम्भं
निस्साय पुरत्थिमाभिमुखो निसीदि । भिक्खुसङ्घो पि खो पादे पक्खाले-
त्वा आवसथागारं पविसित्वा पच्छिमं भित्तिं निस्साय पुरत्थिमाभिमुखो
निसीदि, भगवन्तं येव पुरक्खत्वा । पाटलिगामिका पि खो उपासका पादे
पक्खालेत्वा आवसथागारं पविसित्वा पुरत्थिमं भित्तिं निस्साय पच्छिमा-
भिमुखा निसीदिंसु, भगवन्तं येव पुरक्खत्वा ।

४. अथ खो भगवा पाटलिगामिके उपासके आमन्तेसि - पञ्च'
मे गहपतयो, आदीनवा दुस्सीलस्स सीलविपत्तिया । कतमे
पञ्च □ इध गहपतयो, दुस्सीलो सीलविपन्नो पमादाधिकरणं महतिं
भोगजानि निगच्छति, अयं पठमो आदीनवो दुस्सीलस्स सीलविप-

त्तिया । □ पुन च परं गहपतयो, दुस्सीलस्स सीलविपन्नस्स पापको कित्तिसद्दो अब्भुगाच्छति, अयं दुतियो आदीनवो दुस्सीलस्स सीलविपत्तिया । □ पुन च परं गहपतयो, दुस्सीलो सीलविपन्नो यब्जदेव परिसं उपसङ्कमति—यदि खत्तियपरिसं, यदि ब्राह्मणपरिसं, यदि गहपतिपरिसं, यदि समणपरिसं अविसारदो उपसङ्कमति मङ्गकूभूतो, अयं ततियो आदीनवो दुस्सीलस्स सीलविपत्तिया । □ पुन च परं गहपतयो, दुस्सीलो सीलविपन्नो सम्मूळ्हो कालं करोति, अयं चतुत्थो आदीनवो दुस्सीलस्स सीलविपत्तिया । □ पुन च परं गहपतयो, दुस्सीलो सीलविपन्नो कायस्स भेदा परं मरणा अपायं दुग्गतिं विनिपातं निरयं उपपज्जति, अयं पञ्चमो आदीनवो दुस्सीलस्स सीलविपत्तिया । इमे खो गहपतयो, पञ्च आदीनवा दुस्सीलस्स सीलविपत्तिया ।

५. पञ्चि' मे गहपतयो, आनिसंसा सीलवतो सीलसम्पदाय । (227) कतमे पञ्च १ । □ इध गहपतयो, सीलवा सीलसम्पन्नो अप्पमादाधिकरणं महन्तं भोगक्खम्भं अधिगच्छति, अयं षष्ठो आनिसंसो सीलवतो सीलसम्पदाय । □ पुन च परं गहपतयो, सीलवतो सीलसम्पन्नस्स कल्याणो कित्तिसद्दो अब्भुगाच्छति, अयं दुतियो आनिसंसो सीलवतो सीलसम्पदाय । □ पुन च परं गहपतयो, सीलवा सीलसम्पन्नो यब्जदेव परिसं उपसङ्कमति, यदि खत्तियपरिसं, यदि ब्राह्मणपरिसं, गहपतिपरिसं, यदि समणपरिसं विसारदो उपसङ्कमति अमङ्गकूभूतो, अयं ततियो

आनिसंसो सीलवतो सीलसम्पदाय । □ पुन च परं गह-
पतयो, सीलवा सीलसम्पन्नो असम्भूहो कालं करोति, अयं चतुत्थो
आनिसंसो सीलवतो सीलसम्पदाय । □ पुन च पर गहपतयो,
सीलवा सीलसम्पन्नो कायस्स भेदा पर मरणा सुगतिं सगं लोकं उप-
पज्जति, अयं पञ्चमो आनिसंसो सीलवतो सीलसम्पदाय । इमे खो
गहपतयो, पञ्च आनिसंसा सीलवतो सीलसम्पदाया'ति ।

६. अथ खो भगवा पाटलिगामिके उपासके बहुदे'व रत्तिं धम्मिया
कथाय सन्दस्सेत्वा समादपेत्वा समुत्तेजेत्वा सम्पहसेत्वा उय्योजेसि-
अभिक्कन्ता खो गहपतयो, रत्ति, यस्स दानि कालं मज्जथा'ति । 'एवं
भन्ते'ति खो पाटलिगामिका उपासका भगवतो पटिमुणित्वा उट्ठाया'-
सना भगवन्त अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कमिंसु ।

[१२ मगधमहामच्चानं सुनिधवस्सकारानं कथा—पाटलिपुत्त-
नगरस्स मापन]

६ २. १२. १. अथ खो भगवा अचिरपक्कन्तेसु पाटलिगामिकेसु
उपासकेसु सुब्जागार पाविसि । तेन खो पन समयेन सुनिधवस्स-
कारा मगधमहामत्ता पाटलिगामे नगरं मापेन्ति वज्जीनं पटि-
बाहाय । अद्दस खो भगवा रत्तिया पच्चूससमयं पच्चुट्ठाया दिब्बेन
चक्खुना विसुद्धेन अतिक्कन्तमानुसकेन सम्भुल्ला देवतायो पाटलिगामे
वत्थूनि परिगण्हन्तियो । यस्मिं पदेसे महेसक्खा देवता वत्थूनि
परिगण्हन्ति, महेसक्खानं तत्थ राजून राजमहामत्तानं चित्तानि
नमन्ति, निवेसनानि मापेतु । यस्मिं पदेसे मज्झिमा देवता वत्थूनि

महावग्गो

परिगण्हन्ति, मज्झिमान तत्थ राजूनं राजमहामत्तानं चित्तानि नमन्ति निवेसनानि मापेतु । यस्मिं पदेसे नीचा देवता वत्थुनि परिगण्हन्ति, नीचान तत्थ राजून राजमहामत्तानं चित्तानि नमन्ति निवेसनानि मापेतु ।

२. अथ खो भगवा आयस्मन्त आनन्दं आमन्तेसि — के नु खो ते आनन्द, पाटलिगामे नगर मापेन्ती'ति । सुनीधवस्सका(२२८)रा भन्ते, मगधमहामत्ता पाटलिगामे नगरं मापेन्ति वज्जीन पटिवाहाया'ति । सेय्यथा पि आनन्द, देवेहि तावतिसेहि सार्द्धं मन्तेत्वा एवमे'व खो आनन्द, सुनिधवस्सकारा मगधमहामत्ता पाटलिगामे नगर मापेन्ति वज्जीनं पटिवाहाय । इधा'हं आनन्द, रत्तिया पच्चूस-समयं पच्चुट्ठाया अहस दिब्बेन चक्खुना विसुद्धेन अतिक्कन्तमा-नुसकेन सम्बहुला देवतायो पाटलिगामे वत्थुनि परिगण्हन्तियो । यस्मिं पदेसे महेसक्खा देवता . पे०... (१) नीचान तत्थ राजून राजमहामत्तानं चित्तानि नमन्ति निवेसनानि मापेतु । यावता आनन्द, अरियं आयतनं यावता वणिप्पथो इदं अग्नानगरं भविस्सति पाटलिपुत्तं पुटभेदनं । पाटलिपुत्तस्स खो आनन्द, तयो अन्त-राया भविस्सन्ति—अगितो वा उदकतो वा अब्भन्तरतो वा मिथुभेदा'ति ।

३. अथ खो सुनिधवस्सकारा मगधमहामत्ता येन भगवा तेनु' पसङ्कमिसु । उपसङ्कमित्वा भगवता सार्द्धं सम्मोदिसुं । सम्मोदनीयं कथं साराणीयं वीतिसारेत्वा एकम'न्त अट्टसु । एकम'न्तं ठिता खो खो

सुनिधवस्सकारा मगधमहामत्ता भगवन्तं एतद'वोचु — अधिवासेतु नो भव गोतमो अज्जतनाय भत्त सद्धिं भिक्खुसङ्घेना'ति । अधिवासेसि भगवा तुम्हीभावेन । अथ खो सुनिधवस्सकारा मगधमहामत्ता भगवतो अधिवासनं विदित्वा पक्कमिंसु ।

४ अथ खो सुनिधवस्सकारा मगधमहामत्ता पणीतं खादनीय भोजनीय पटियादापेत्वा भगवतो काळ आरोचापेसु—काळो भो गोतम, निव्वित्त भत्त'ति । अथ खो भगवा पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमा'दाय येन सुनिधवस्सकारानं मगधमहामत्तानं परिवेसना तेनु'पसङ्कमि । उपसङ्कमित्वा पब्बज्जे आसने निसीदि सद्धिं भिक्खुसङ्घेन । अथ खो सुनिधवस्सकारा मगधमहामत्ता बुद्धपमुख भिक्खुसङ्घ पणीतेन खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था सन्तप्पेत्वा सम्पवारेत्वा भगवन्त भुत्ता'र्वि ओनीतपत्तपाणिं एकम'न्तं निसीदिसु । एकम'न्त निसिन्ने खो सुनिधवस्सकारे मगधमहामत्ते भगवा इमाहि गाथाहि अनुमोदि—

यस्मि पदेसे कप्पेति वास पण्डितजातियो ।

सीलवन्ते'त्थ भोजेत्वा सज्जते ब्रह्मचरिये ॥ १ ॥

या तत्थ देवता आसु तास दक्खिणमा'दिसे ।

ता पूजिता पूजयन्ति, मानिता मानयन्ति न ॥ २ ॥ (229)

ततो न अनुकम्पन्ति माता पुत्त'व ओरस ।

देवतानुकम्पितो पोसो सदा भद्रानि पस्सती'ति ॥ ३ ॥

अथ खो भगवा सुनिधवस्सकारे मगधमहामत्ते इमाहि गाथाहि अनुमोदित्वा उट्ठाया'सना पक्कमि ।

५. तेन खो पन समयेन सुनिधवस्सकारा मगधमहामत्ता भगवन्तं पिट्ठितो पिट्ठितो अनुबद्धा होन्ति—येन'ज्ज समणो गोतमो द्वारेण निक्खमिस्सति तं गोतमद्वारं नाम भविस्सति । येन तित्थेन गङ्गं नदिं उत्तरिस्सति, तं गोतमतित्थं नाम भविस्सती'ति ।

६. अथ खो भगवा येन द्वारेन निक्खमि, तं गोतमद्वारं नाम अहोसि । अथ खो भगवा येन गङ्गानदी तेनु'पसङ्गमि । तेन खो पन समयेन गङ्गानदी पूरा होति, समतित्थिका काकपेय्या । मनुस्सा अज्जे नावं परियेसन्ति, अज्जे उलुम्प परियेसन्ति, अज्जे कुल्लं बन्धन्ति ओरा पारं गन्तुकामा ।

७. अद्दस खो भगवा ते मनुस्से अज्जे नावं परियेसन्ते, अज्जे उलुम्प परियेसन्ते, अज्जे कुल्लं बन्धन्ते ओरा पारं गन्तुकामे । दिस्वान सेय्यथा पि नाम बलवा पुरिसो सम्भिज्जित वा बाह पसारेय्य, पसारित्त वा बाहं सम्भिज्जेय्य, एवमे'व गङ्गाय नदिया ओरिमतीरे अन्तरहितो, पारिमतीरे पच्चुट्ठासि सद्धिं भिक्खुसङ्घेन ।

८. अथ खो भगवा एतम'त्थं विदित्वा ताथ वेलाय इमं उदानं उदानेसि—

ये तरन्ति अण्णव सरं सेतुं कत्तवान् विस्सज्ज पल्लवानि ।

कुल्लं हि जनो बन्धाति, तिण्णा मेघाविनो जना' ति ॥ १ ॥

[१३. भगवतो अरियसच्चधम्मपरियायो]

६. २. १३. १. अथ खो भगवा येन कोटिगामो तेनु'पसङ्गमि । तत्र सुदं भगवा कोटिगामे विहरति । तत्र खो भगवा

६ भेसज्ज-खन्धको [द्वुतिय-भाणवारं]

भिक्षू आमन्तेसि — चतुञ्चं भिक्षवे, अरियसच्चान अननुबोधा
अप्पटिवेधा एवमि'द दीध अद्धानं सन्धावित ससरितं ममञ्चे'व
तुम्हाकञ्च । कतमेसु चतुञ्च —

“ (अ) दुक्खस्स भिक्षवे, अरियसच्चस्स अननुबोधा
अप्पटिवेधा एवमि'द दीध अद्धानं सन्धावित ससरितं ममञ्चे'व
तुम्हाकञ्च ।

“ (आ) दुक्खसमुदयस्स अरियसच्चस्स अननुबोधा
पे० तुम्हाकञ्च ।

“ (इ) दुक्खनिरोधस्स अरियसच्चस्स अननुबोधा ..पे०...
तुम्हाकञ्च ।

“ (ई) दुक्खनिरोधगामिनीपटिपदाअरियसच्चस्स अननु-
बोधा अप्पटिवेधा एवमि'द दीध अद्धानं सन्धावित ससरितं ममञ्चे'व
तुम्हाकञ्च ।

२. “तयिदं भिक्षवे, दुक्खं अरिय (230) सच्च अनुबुद्धं
पटिविद्धं, दुक्खसमुदयं अरियसच्च अनुबुद्धं पटिविद्धं, दुक्ख-
निरोधं अरियसच्च अनुबुद्धं पटिविद्धं, दुक्खनिरोधगामिनी
पटिपदा अरियसच्च अनुबुद्धं पटिविद्धं, उच्छिन्ना भवतण्हा, खीणा
भवनेत्ति, न'त्थि दानि पुनब्भवो'ति —

चतुञ्च अरियसच्चान यथाभूतं अदस्सना

ससितं दीधम'द्धानं तासु तास्वेव जातिसु ॥ १ ॥

महावग्गो

तानि एतानि दिट्ठानि, भवनेत्ति समूहता

उच्छिन्न मूल दुक्खस्स, न'त्थि दानि पुनब्भवो'ति ” ॥ २ ॥

[दुतिय—भाणवारं निट्ठितं]

[३. ततिय—भाणवारं]

[१ अम्बापाली-गणिकाय-कथा]

६. ३. १. १. अस्सोसि खो अम्बापाली गणिका — भगवा किर कोटिगाम अनुप्पत्तो'ति । अथ खो अम्बापाली गणिका भद्रानि भद्रानि यानानि योजापेत्वा भद्र यानं अभिरुहित्वा भद्रेहि भद्रेहि यानेहि वेसालिया निट्ठयासि भगवन्त दस्सनाय । यावतिका यानस्स भूमि यानेन गन्त्वा याना पच्चरोगेहित्वा पत्तिका'व येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्तं निसिन्न खो अम्बापालिं गणिकं भगवा धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहसेसि । अथ खो अम्बापाली गणिका भगवता धम्मिया कथाय सन्दस्सिता सम दपिता समुत्तेजिता सम्पहसिता भगवन्त एतद'वोच—अधिवासेतु मे भन्ते, भगवा स्वातनाय भत्त सद्धिं भिक्खुसङ्घेना'ति । अधिवासेसि भगवा तुण्हीभावेन । अथ खो अम्बापाली गणिका भगवतो अधिवासनं विदित्वा उट्ठाया'सना भगवन्तं अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कामि ।

२. अस्सोसु खो वेसालिका लिच्छवी—भगवा किर कोटिगामं अनुप्पत्तो'ति । अथ खो वेसालिका लिच्छवी भद्रानि भद्रानि यानानि

योजापेत्वा भद्रं भद्रं यानं अभिरूहित्वा भद्रेहि भद्रेहि यानेहि वेसालिया
निय्यासुं भगवन्त दस्सनाय । अप्पेकच्चे लिच्छवी नीला होन्ति, नील-
वण्णा नीलवत्था नीलालङ्कारा, अप्पेकच्चे लिच्छवी पीता होन्ति, पीत-
वण्णा पीतवत्था पीतालङ्कारा, अप्पेकच्चे लिच्छवी लोहितका होन्ति,
लोहितवण्णा लोहितवत्था लोहितालङ्कारा, अप्पेकच्चे लिच्छवी
ओदाता होन्ति, ओदातवण्णा ओदातवत्था ओदातालङ्कारा । अथ खो
अम्बापाली गणिका दहरान दहरान लिच्छवीनं ईसाय ईसं युगेन युग
चक्केन चक्कं अक्खेन अक्खं पटिवट्ठेसि । (231)

३ अथ खो ते लिच्छवी अम्बापालिं गणिकं एतद'वोचु- किस्म
जे अम्बापालि, दहरान दहरानं लिच्छवीनं.. पे० . अक्खेन अक्खं
पटिवट्ठेसी'ति । 'तथा हि पन मया अय्यपुत्ता स्वातनाय बुद्ध-
पमुखो भिक्खुसङ्घो निमन्तितो'ति । 'देहि जे अम्बापालि, अम्हाकं
एतं भत्तं सतसहस्सेना'ति । सचे मे अय्यपुत्ता वेसालिं साहारं
दज्जेय्याथ, ने'व दज्जा'हं तं भत्तं'ति । अथ खो ते लिच्छवी
अङ्गुली पोथेसु-जित'म्हा वत भो अम्बकाय, पराजित'म्हा वत
भो अम्बकाया'ति ।

४. अथ खो ते लिच्छवी येन भगवा तेनु'पसङ्कमिंसु । अदस खो
भगवा ते लिच्छवी दूरतो'व आगच्छन्ते । दिस्वान भिक्खू आमन्तेसि-
येहि भिक्खवे, भिक्खूहि देवा तावत्तिंसा अदिट्ठुप्पन्ना, ओलोकेथ
भिक्खवे, लिच्छविपरिसं, अपलोकेथ भिक्खवे, लिच्छविपरिसं, उप-
सहरथ भिक्खवे, लिच्छविपरिसं तावत्तिंस-परिसं'ति । अथ खो ते

महावग्गो

लिच्छवी यावतिका यानस्स भूमि यानेन गन्त्वा याना पच्चो-
रोहित्वा पत्तिका'व येन भगवा तेनु'पसङ्कमिंसु, उपसङ्कमित्वा
भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्त निसीदिसुं। एकम'न्तं निसिन्ने
खो ते लिच्छवी भगवा धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्ते-
जेसि सम्पहंसेसि। अथ खो ते लिच्छवी भगवता धम्मिया कथाय
सन्दस्सिता समादपिता समुत्तेजिता सम्पहसिता भगवन्तं एतद'वोचु-
अधिवासेतु नो भन्ते, भगवा स्वातनाय भत्त सद्धिं भिक्खुसङ्घेना'ति।
'अधिवुत्थो'म्हि लिच्छवी स्वातनाय अम्बापालिया गणिकाय भत्तं'ति।
अथ खो ते लिच्छवी अङ्गुली पोथेसुं—जित'म्हा वत खो अम्बकाय,
पराजित'म्हा वत भो अम्बकाया'ति। अथ खो ते लिच्छवी भगवतो
भासितं अभिनन्दित्वा अनुमोदित्वा वुट्ठाया'सना भगवन्तं अभिवादेत्वा
पदक्खिण कत्वा पक्कमिंसु।

५ अथ खो भगवा कोटिगामे यथाभिरन्तं विहरित्वा येन
जातिका तेनु'पसङ्कमि। तत्र सुद भगवा जातिके विहरति
गिञ्जकावसथे। अथ खो अम्बापाली गणिका तस्सा रत्तिया
अच्चयेन सके आरामे पणीतं खादनीयं भोजनीयं पटियादापेत्वा भगवतो
काल आरोचापेसि—कालो भन्ते, निद्रितं भत्त'ति। अथ खो भगवा
पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तचीवरमा'दाय येन अम्बापालिया
गणिकाय परिवेसना तेनु'पसङ्कमि उपसङ्कमित्वा पञ्जत्ते आसने
निसीदि सद्धिं भिक्खु (232) सङ्घेन।

६. अथ खो अम्बापाली गणिका बुद्धपमुखं भिक्खुसङ्घं

६ भेसज्ज-खन्धको [चतुत्थ-भाणवारं]

पणीतेन खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था सन्तप्पेत्वा सम्पवारेत्वा भगवन्तं भुत्ताविं ओनीतपत्तपाणिं एकम'न्त निसीदि । एकम'न्तं निसिन्ना खो अम्बापाली गणिका भगवन्तं एतद'वोच—इमा'हं भन्ते, अम्बपालिवनं बुद्धपमुखस्स भिक्खुसङ्घस्स दम्मी'ति । पटिग्ग-होसि भगवा आरामं ।

७ अथ खो भगवा अम्बपालि गणिक धम्मिया कथाय सन्दस्सेत्वा पे० सम्पहंसेत्वा उट्ठाया'सना येन महावनं तेनु' पसङ्कमि । तत्र सुद भगवा वेसालियं विहरति महावने कूटागारसालायं ।
[लिच्छवि-भाणवारं निद्रितं (ततियं)]

[४ चतुत्थ-भाणवारं]

[१ सीहस्स सेनापतिस्स भगवता सद्धिं कथासल्लापो]

६.४ १. १. तेन खो पन समयेन अभिञ्जाता,—अभिञ्जाता लिच्छवी सन्थागारे सन्निसिन्ना सन्निपतिता अनेकपरियायेन बुद्धस्स वण्णं भासन्ति, धम्मस्स वण्णं भासन्ति, सङ्घस्स वण्णं भासन्ति । तेन खो पन समयेन सीहो सेनापति निगण्ठसावको तेषं परिसाय निसिन्नो होति ।

२. अथ खो सीहस्स सेनापतिस्स एतद'होसि—निस्ससय खो सो भगवा अरह सम्मासम्बुद्धो भवति, तथा हि'मे अभिञ्जाता—अभिञ्जता लिच्छवी सन्थागारे सन्निसिन्ना सन्निपतिता अनेकपरियायेन बुद्धस्स

वण्ण भासन्ति, धम्मस्स वण्णं भासन्ति, सङ्खस्स वण्णं भासन्ति ।
यन्नूना'ह तं भगवन्तं दस्सनाय उपसङ्कमेयं अरहन्तं सम्भासम्बुद्ध'
ते ।

३. अथ खो सीहो सेनापति येन निगण्ठो नाटपुत्तो तेनु'पसङ्कमि,
पसङ्कमित्वा निगण्ठं नाटपुत्त एतद'वोच—इच्छा'ह भन्ते,
मण गोतमं दस्सनाय उपसङ्कमितु'ति ।

‘ किं पन त्वं सीह, किरियवादो समानो अकिरियवादं
णं गोतमं दस्सनाय उपसङ्कमिस्ससि । समणो हि सीह, गोतमो
किरियवादो अकिरियाय धम्मं देसेति, तेन च सावके
नेती'ति । अथ खो सीहस्स सेनापतिस्स यो अहोसि गमिकाभि
हारो भगवन्तं दस्सनाय, सो पटिपस्सम्भि ।

४. दुतियम्पि खो अभिञ्जाता—अभिञ्जाता लिच्छवी सन्थागारे
व्वेसिन्ना सन्निपतिता अनेकपरियायेन बुद्धस्स वण्णं भासन्ति . पे० .
इस्स वण्णं भासन्ति । दुतियम्पि खो सीहस्स सेनापतिस्स एतद'होसि—
स्ससयं पे० सम्भासम्बुद्ध'ति । दुतियम्पि खो सीहो सेनापति
३३३) येन निगण्ठो नाटपुत्तो पे० विनेति । दुतियम्पि खो
हस्स सेनापतिस्स पे० पटिपस्सम्भि ।

५. ततियम्पि खो अभिञ्जाता—अभिञ्जाता लिच्छवी . पे० ..
इस्स वण्णं भासन्ति । ततियम्पि खो सीहस्स सेनापतिस्स
द'होसि—निस्ससय . पे० सङ्खस्स वण्ण भासन्ति; यन्नूना'ह तं

भगवन्तं दस्सनाय पे० सम्मासम्बुद्ध'ति । किं हि मे करि-
स्सन्ति निगण्ठा अपलोकिता वा अनपलोकिता वा । यन्नूना'ह अन-
पलोकेत्वा'व निगण्ठे त भगवन्त दस्सनाय उपसङ्कमेय्य अरहन्त
सम्मासम्बुद्ध'ति ।

६. अथ खो सीहो सेनापति पञ्चहि रथसतेहि दिवादिवस्स
वेसालिया निग्यासि भगवन्तं दस्सनाय । यावतिका यानस्स भूमि
यानेन गन्त्वा याना पच्चोरोहित्वा पत्तिको'व येन भगवा तेनु'पसङ्कमि,
उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्त
निसिन्नो खो सीहो सेनापति भगवन्तं एतद'वोच—सुतं मे'तं भन्ते,
—अकिरियावादो समणो गोतमो, अकिरियाय धम्मं देसेति, तेन च
सावके विनेती'ति । ये ते भन्ते, एव आहसु—अकिरियावादो समणो-
गोतमो पे० तेन च सावके विनेती'ति, काच्च ते भन्ते, भगवतो
वुत्तवादी न च भगवन्त अभूतेन अब्भाचिक्खन्ति धम्मस्स च अनुधम्म
व्याकरोन्ति । न च कोचि सहघम्मिको व'दानुवादो गारह्णद्वानं
आगच्छन्ति । अनब्भक्खातुकामा हि मयं भन्ते, भगवन्तं'ति ।

७ “अत्थि सीह, परियायो येन म परियानेन सम्मा वदमानो
वदेय्य—अकिरियावादो समणो गोतमो, अकिरियाय धम्मं देसेति,
तेन च सावके विनेती'ति ।

“अत्थि सीह, परियायो येन मं, पे० वदेय्य—उच्छेदवादो
समणो गोतमो, उच्छेदाय धम्मं देसेति, तेन च सावके विनेती'ति ।

“अत्थि सीह, परियायो येन म पे० .. वदेय्य—जेगुच्छी
समणो गोतमो । जेगुच्छिताय पे० विनेती'ति ।

“ अत्थि सीह, परियायो येन म पे० वदेय्य — वेनयिको समणो गोतमो । विनयाय पे० विनेती’ ति ।

“ अत्थि सीह, परियायो येन म पे० वदेय्य — तपस्सी समणो गोतमो । तपस्सिताय पे० विनेती’ ति ।

“ अत्थि सीह परियायो येन मं पे० वदेय्य — अप्पगम्भो समणो गोतमो । अप्पगम्भताय पे० विनेती’ ति ।

“ अत्थि सीह, परियायो येन म पे० वदेय्य — अस्सत्थो समणो गोतमो । अस्सासाय पे० विनेती’ ति ।

“ कतमो च सीह, परियायो येन मं परियायेन सम्मा वडमानो वदेय्य — अकिरियवादो समणो गोतमो, अकिरियाय धम्म (234) देसेति, तेन च सावके विनेती’ ति । अह हि सीह, अकिरियं वदामि कायदुच्चरितस्स, वचीदुच्चरितस्स, मनोदुच्चरितस्स अनेकविहितान पापकान अकुसलान धम्मान अकिरिय वदामि । अयं खो सीह, परियायो येन म पे० विनेती’ ति ।

“ कतमो च सीह, परियायो येन म पे० वदेय्य — किरियवादो समणो गोतमो, किरियाय पे० विनेती’ ति । अह हि सीह, किरियं वदामि कायसुचरितस्स, वचीसुचरितस्स, मनोसुचरितस्स, अनेकविहितान कुसलान धम्मानं किरियं वदामि । अय खो सीह, परियायो येन पे० विनेती’ ति ।

“ कतमो च सीह, परियायो येन म पे० .. वदेय्य — उच्छेदवादो समणो गोतमो, उच्छेदाय पे० विनेती’ ति । अहं

हिं सीह, उच्छेदं वदामि रागस्स, दोसस्स, मोहस्स अनेकविहितानं पापकानं अकुसलानं धम्मान उच्छेदं वदामि । अथ खो सीह, परियायो येन पे० . विनेती' ति ।

“ कतमो च सीह, परियायो येन मं . पे० वदेय्य — जेगुच्छी समणो गोतमो, जेगुच्छिताय पे० विनेती' ति । अहं हिं सीह, जिगुच्छामि कायदुच्चरितेन वचीदुच्चरितेन मनोदुच्चरितेन अनेकविहितानं पापकानं अकुसलानं धम्मानं समापत्तिया जेगुच्छिताय धम्मं देसेमि । अथं खो सीह, परियायो येन मं पे० विनेती' ति ।

“ कतमो च सीह, परियायो येन मं पे० वदेय्य — वेनयिको समणो गोतमो, विनयाय पे० विनेती' ति । अहं हिं सीह, विनयाय धम्मं देसेमि रागस्स, दोसस्स, मोहस्स अनेकविहितानं पापकानं अकुसलानं धम्मानं विनयाय धम्मं देसेमि । अथं खो सीह, परियायो येन मं पे० वदेय्य — वेनयिको समणो गोतमो, विनयाय पे० विनेती' ति ।

“ कतमो च सीह, परियायो येन मं....पे० वदेय्य—तपस्सी समणो गोतमो, तपस्सिताय पे०... विनेती' ति । तपनीया'हं सीह, पापके अकुसले धम्मे वदामि कायदुच्चरितं वचीदुच्चरितं मनोदुच्चरितं । यस्स खो सीह, तपनीया पापका अकुसला धम्मा पहीना उच्छिन्नमूला तालावत्थुकता अनभावंगता आयतिं अनुप्पा-धम्मा तम'हं तपस्सी' ति वदामि । तथागतस्स खो सीह, तपनीया

पापका अकुसला धम्मा पे० आयति अनुप्पादधम्मा । अयं खो सीह, परियायो येन म . पे० . वदेय्य—तपस्सी समणो (235) गोतमो, तपस्सिताय पे० विनेती'ति ।

“कतमो च सीह, परियायो येन मं पे० . वदेय्य—अप्पगम्भो समणो गोतमो, अप्पगम्भताय पे० विनेती'ति । यस्स खो सीह, आयति गम्भसेय्या पुनग्गमाभिनिव्वत्ति पहीना उच्छिन्नमूला ताढा-वत्थुक्ता अनभावगता आयति अनुप्पादधम्मा, तम' हं अपगम्भो'ति वदामि । तथागतस्स खो सीह, आयति गम्भसेय्या पे० आयति अनुप्पादधम्मा । अयं खो सीह, परियायो येन मं . पे० वदेय्य—अप्पगम्भो समणो गोतमो, अप्पगम्भताय पे० विनेती'ति ।

“कतमो च सीह, परियायो येन म पे० वदेय्य—अस्सत्थो समणो गोतमो, अस्सासाय धम्मं देसेति पे० विनेती'ति । अहं खो सीह, अस्सत्थो परमेन अस्सासेन अस्सासाय च धम्मं देसेमि, तेन च सावके विनेमि । अयं खो सीह, परियायो येन पे० म. वदेय्य—अस्सत्थो समणो गोतमो अस्सासाय धम्मं देसेति, तेन च सावके विनेती'ति ” ।

९. एव वुत्ते सीहो सेनापति भगवन्तं एतद'वोच—अभिक्कन्तं भन्ते, अभिक्कन्तं भन्ते, पे० . [महावग्गो—महाखन्धको—पिट्ठक्यो २५९५, With relevant changes] उपासकं मं भगवा धारेतु अज्जतग्गे प्राणुपेत सरणं गत'ति । “अनुविज्जकारं खो सीह, करोहि, अनु-विज्जकारो तुम्हादिसानं जातमनुस्सानं साधु होती'ति ” । “इमिना पि अह

भन्ते, भगवतो भिय्योसोमत्ताय अत्तमनो अभिरद्धो य म भगवा
एवमा'ह—अनुविज्जकारं खो सीह, करोहि पे० साधु होती'ति ।
ममं हि भन्ते, अञ्जतित्थिया सावकं लभित्वा केवलकप्प वेसाळि पताक
परिहरेय्यु—सीहो अम्हाक सेनापति सावकत्त उपगतो'ति । अथ च
पन मं भगवा एवमा'ह—अनुविज्जकार खो सीह, करोहि पे०
साधु होती'ति । एसा'ह भन्ते दुतियम्पि भगवन्त सरण गच्छामि,
धम्मञ्च भिक्खुसङ्घञ्च । उपासक म भगवा धारेतु अज्जत्तगो पाणुपेत
सरण गत'ति ।

१० “ दीवरत्त खो ते सीह, निगण्ठान ओमानभूतं कुलं येन नेस
उपगतान पिण्डपात दातव्व मञ्जेय्यासी'ति ।

‘इमिना पा'हं भन्ते, भगवतो भिय्योसोमत्ताय अत्तमनो अभिरद्धो
य म भगवा एवमा'ह—दीवरत्त खो ते सीह, पे० मञ्जेय्यासी'ति ।
सुत मे'तं भन्ते, समणो गोतमो एवमा'ह—मय्ह एव दानं दातव्वं, न
अञ्जेसं दान दातव्वं । मय्हमे'व सावकानं दानं दातव्व, न अञ्जेसं
सावकान दानं दा (236) तव्व । मय्हमे'व दिन्न महप्फल, न अञ्जेसं
दिन्न महप्फल । मय्हमेव सावकान दिन्न महप्फल, मय्हमे'व
सावकानं दिन्न महप्फल, न अञ्जेसं सावकानं दिन्न महप्फल'ति ।
अथ च पन म भगवा निगण्ठेसु पि दाने समादपेति । अपि
च भन्ते, मय एत्थ कालं जानिस्साम । एसा'ह भन्ते, ततियम्पि
भगवन्त सरण गच्छामि, धम्मञ्च भिक्खुसङ्घञ्च । उपासकं म भगवा
धारेतु अज्जत्तगो पाणुपेतं सरण गत'ति ।

११ अथ खो भगवा सीहस्स सेनापतिस्स अनुपुब्बिकथं कथेसि—
सेय्यथी'दं—दानकथं, सीलकथं, सगकथं, कामानं आदीनवं ओकारं
सकिलेसं, नेक्खम्मे आनिससं पकोसासि । [महावग्गो—दुतियो भागो—
भेसज्जखन्धको—पिट्ठको ४५९८ with relevant changes] .
पे० धम्मचक्खु उदपादि— 'यं किञ्चि समुदयधम्मं, सब्बं तं
निरोधधम्मं'ति ।

१२ सो दिट्ठधम्मो, पत्तधम्मो विदितधम्मो, परियोगाब्धधम्मो
तिण्णविचिकिच्छो, विगतकथकथी, वेसारज्जप्पत्तो, अपरप्पच्चयो
सत्थुसासने, भगवन्तं एतद'वोच — अधिवासेतु मे भन्ते, भगवा
स्वातनाय भत्तं सद्धिं भिक्खुसङ्घेना'ति । अधिवासेसि भगवा तुण्ही-
भावेन ।

१३. अथ खो सीहो सेनापति भगवतो अधिवासन विदित्वा
उट्ठाया'सना, भगवन्तं अभिवादेत्वा, पदक्खिण कत्वा पक्कामि । अथ
खो सीहो सेनापति अब्जतरं पुरिसं आणापेसि—गच्छ भणे,
पवत्तमंसं जानाही'ति । अथ खो सीहो सेनापति तस्सा रत्तिया
अच्चयेन पणीतं खादनीयं भोजनीयं पटियादापेत्वा, भगवतो कालं
आरोचापेसि—'कालो भन्ते, निट्ठित भत्त'ति । अथ खो भगवा पुब्ब-
ण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमा'दाय येन सीहस्स सेनापतिस्स निवेसन
तेनु'पसङ्कमि । उपसङ्कमित्वा पब्जत्ते आसने निसीदि, सद्धिं भिक्खु
सङ्घेन ।

१४. तेन खो पन समयेन सम्बहुला निगण्ठा वेसालियं रथियाय रथियं, सिद्धाटकेन सिद्धाटकं बाहा पगय्ह कन्इन्ति—अज्ज सीहेन सेनापतिना थुल्लं पसुं वधित्वा समणस्स गोतमस्स भत्तं कत; तं समणो गोतमो जानं उद्दिस्सकटं मंसं परिभुञ्जति पटिच्च-कम्मं'ति ।

१५. अथ खो अज्जतरो पुरिसो येन सीहो सेनापति तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा सीहस्स सेनापतिस्स उपकण्णके आरोचेसि—यग्गे भन्ते, जानेय्यासि, एते सम्बहुला निगण्ठा वेसालियं रथियाय रथियं सिद्धाटकेन सिद्धाटकं बाहा पगय्ह कन्इन्ति—अज्ज सीहेन सेनापतिना थुल्लं पसुं वधित्वा पे० . पटिच्चकम्म'ति । अलम'य्यो । दीघ-रत्तमिपि ते आयस्मन्ता अवण्णकामा बुद्धस्स, अवण्णकामा धम्मस्स, अवण्णकामा सङ्गस्स । न च पन ते आयस्मन्ता जीरन्ति त भगवन्तं असता, तुच्छा, मुसा'व अभूतेन अढ्माचि-कवन्ता । न च मय जीवितहेतु पि सच्चिच्च पाण जीविता वोरपेय्यामा'ति ।

१६ अथ खो सीहो सेनापति बुद्धप्पमुखं भिक्खुसङ्घं पणीतेन खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था सन्त (२३७) पेट्वा, सम्पवारेत्वा, भगवन्तं भुत्ताविं ओनीतपत्तपाणिं एकम'न्त निसीदि । एकम'न्तं निसिञ्चं खो सीहं सेनापतिं भगवा धम्मिया कथाय सन्दस्सेत्वा, समादपेत्वा, समुत्तेजेत्वा, सम्पहंसेत्वा उट्ठाया'सना पक्कामि ।

१७. अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिकथ

कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—न भिक्खवे, जान उद्दिस्सकट मस परिभुञ्जि—
तब्बं । यो परिभुञ्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि भिक्खवे, तिकोदि-
परिसुद्ध मच्छमस—अदिट्ठ, असुतं, अपरिसङ्कित'ति ।

[२ दुब्भिकखे अनुज्जातो पटिग्गहो सुभिकखकाले
पटिक्खपितब्बो ।]

६. ४. २. १. तेन खो पन समयेन वेसाली सुभिकखा होति,
सुसस्सा, सुलभपिण्डा, सुकरा उज्जेन पग्गहेन यापेतुं । अथ
खो भगवतो रहोगतस्स पटिसल्लीनस्से'व चेतसो परिवितक्को उदपादि—
यानि तानि मया भिक्खून अनुज्जातानि दुब्भिकखे, दुस्सस्से,
दुल्लभपिण्डे—अन्तो वुत्थं, अन्तो पक्क, सामं पक्क, उग्गहितपटिग्गहितक
ततो नीहट, पुरेभत्तं, पटिग्गहित, वनट्ठ, पोक्खरट्ठं । अज्जा'पि नु खो
तानि भिक्खू परिभुञ्जन्ती'ति ? ।

२ अथ खो भगवा सायण्हसमय पटिसल्लाना वुट्ठितो, आयस्मन्तं
आनन्द आमन्तेसि—यानि तानि आनन्द, मया भिक्खून अनुज्जातानि
दुब्भिकखे, दुस्सस्से, दुल्लभपिण्डे, अन्तो वुत्थ, अन्तो पक्क, साम
पक्कं, उग्गहितपटिग्गहितक, ततो नीहटं, पुरेभत्त, पटिग्गहित,
वनट्ठ, पोक्खरट्ठ । अज्जा'पि नु खो तानि भिक्खू परिभुञ्जन्ती' ति ।
' परिभुञ्जन्ति भगवा ' ति ।

३ अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने, एतस्मिं पकरणे धम्मिकयं कत्वा
भिक्खू आमन्तेसि—यानि तानि भिक्खवे, मया भिक्खून अनुज्जातानि
. . पे० . . . पोक्खरट्ठ, तान' ह अज्जतग्गे पटिक्खपामि । न भिक्खवे, अन्तो

६ भेसज्ज-खन्धको [चतुत्थ-भाणवारं]

वुत्थं, अन्तो पक्कं, साम पक्कं, उग्गहितपटिग्गहितक परिभुजितब्ब । यो परिभुज्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । न च भिक्खवे, ततो नीहट्ठ, पुरेभत्त, पटिग्गहित, वनट्ठ, पोक्खरट्ठ, भुत्ताविना पवारितेन अनतिरित्त परिभुजितब्ब । यो परिभुज्जेय्य, यथाधम्मो कारेतब्बो'ति ।

[३ कप्पियभूमिसम्पुतिपकरणकथा]

६. ४. ३ १. तेन खो पन समयेन जानपदा मनुस्सा बहुं छोण पि, तेळ पि, तण्डुळ पि खादनीयं पि, सकेटसु आरोपेत्वा बहारामकोट्टके, सकटपरिवट्ट करित्वा अच्छन्ति—यदा पटिपाटिं लभिस्साम तदा भत्तं करिस्सामा' ति । महा च (२३४) मेघो उग्गतो होति । अथ खो ते मनुस्सा येना' यस्मा आनन्दो तेनु' पसङ्कमिंसु । उपसङ्कमित्वा आयस्मन्तं आनन्द एतद' वोचुं—इध भन्ते आनन्द, बहुं छेण पि, तेळ पि, तण्डुळं पि, खादनीय पि सकेटेसु आरोपेत्वा तिट्ठन्ति, महा च मेघो उग्गतो । कथ नु खो भन्ते, आनन्द, पटिपज्जितब्ब' ति । अथ खो आयस्मा आनन्दो भगवतो एतम'त्थं आरोवेसि ।

२ “तेन हि आनन्द, सङ्घो पच्चन्तिम विहार कप्पियभूमि सम्मन्नित्वा तत्थ वासेतु य सङ्घो आकङ्कति विहार वा अङ्कयोग वा पासाद वा हम्मिय वा गुह वा । एव च पन भिक्खवे, सम्मन्नितब्बो—

“व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो ज्ञापेतब्बो—सुणातु मे भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्यन्नाम विहार कप्पियभूमिं सम्मन्नेय्य । एसा अत्ति । सुणातु मे भन्ते, सङ्घो । सङ्घो इत्यन्नामं विहारं कप्पियभूमिं सम्मन्नति । यस्सा' यस्मतो खमति इत्यन्नामस्स

६ भेसज्ज-खन्धको [पकिण्ण-भाणवारं]

‘अनुजानामि भिक्खवे, सम्मुति कप्पियभूमि प (239) रिभुजितु ।
अनुजानामि भिक्खवे, चतस्सो कप्पियभूमियो—उस्सावनन्तिकं, गोणिसादिकं,
गहपतिं, सम्मुति’ति ।

[चतुत्थ (सीह) भाणवारं निष्ठितं ।]

[५ पञ्चम (पकिण्ण) भाणवारं (?)]

[१ मेण्डकवत्थु.]

६. ५. १ १ तेन खो पन समयेन भद्दियनगरे मेण्डको गहपति
पाटविसति । तस्स एवरूपो इद्धानुभावो होति—सीसं नहायित्वा,
धञ्जागारं सम्मजापेत्वा, बहिद्वारे’व निसीदति । अन्तलिक्खा धञ्जस्स
धारा ओपतित्वा धञ्जागारं पूरेति ।

□ भरियाय एवरूपो इद्धानुभावो होति—एकं येव आळ्हकथा-
लिकं उपनिसीदित्वा एकं च सूपव्यञ्जनकं दासकम्मकरपोरिसं भत्तेन
परिविसति । न ताव तं खीय्यति याव सा न वुट्ठा’ति ।

□ पुत्तस्स एवरूपो इद्धानुभावो होति । एकञ्जेव सहस्सत्थविकं
गहेत्वा दासकम्मकरपोरिसस्स छम्मासिकं वेतनं (व १ वेत्तनं)
देति । न ताव तं खीय्यति याव’स्स हत्थगता ।

□ सुणिसाय एवरूपो इद्धानुभावो होति—एकं येव चतुदोणिकं
पिटकं उपनिसीदित्वा दासकम्मकरपोरिसस्स छम्मासिकं भत्तं देति ।
न ताव तं खीय्यति, याव सा न वुट्ठा’ति ।

□ दासस्स एवरूपो इद्धानुभावो होति—एकेन नङ्गत्वेन कसन्तस्स सत्त सीतायो गच्छन्ति ।

२ अस्सोसि खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो—अम्हाकं किर विजिते भदियनगरे मेण्डको गहपति पटिवसति । तस्से'वानुरूपो इद्धानुभावो—सीसं नहायित्वा पे० दासस्स एवरूपो इद्धानुभावो—एकेन नङ्गत्वेन कसन्तस्स सत्त सीतायो गच्छन्ती'ति ।

३. अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो अञ्जतरं सट्ठ-
त्थकं महामत्त आमन्तेसि— अम्हाक किर भणे विजिते भदिय-
नगरे मेण्डको गहपति पटिवसति । तस्से'वानुरूपो इद्दा(240)नुभावो सीसं
पे० [§ १] सत्त सीतायो गच्छन्ती'ति । गच्छ भणे, जानाहि
यथा मया साम दिट्ठो, एव तव दिट्ठो भविस्सती'ति । ' एवं देवा 'ति
खो सो महामत्तो, रञ्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स पटिस्सुत्वा
चतुरङ्गिनिया सेनाय येन भदिय तेन पायासि ।

४. अनुपुब्बेन येन भदिय येन मेण्डको गहपति तेनु'पसङ्गमि ।
उपसङ्गमित्वा मेण्डक गहपति एतद'वोच—अहं हि गहपति, रञ्जा
आणत्तो—अम्हाक किर भणे विजिते भदियनगरे मेण्डको गहपति
पटिवसति । तस्स एवरूपो इद्धानुभावो पे० सत्त सीतायो
गच्छन्ती'ति । गच्छ भणे, जानाहि । यथा मया साम दिट्ठो, एवं तव दिट्ठो
भविस्सती'ति । पस्साम ते गहपति, इद्धानुभावं'ति ।

५. अथ खो मेण्डको गहपति सीस नहायित्वा, धञ्जागारं सम्म-

ज्जापेत्ता बहिद्वारे निसीदि । अन्तद्धिक्खा धञ्जस्स धारा ओपतित्वा धञ्जागारं पूरेसि ।

‘दिट्ठो ते गहपति, इद्धानुभावो । भरियाय ते इद्धानुभावं पस्सि-
स्सामा’ति ।

६. अथ खो मेण्डको गहपति भरिय आणापेसि—तेन हि चतुरङ्गिणिं सेनं भत्तेन परिविसाही’ति । अथ खो मेण्डकस्स गहपतिस्स भरिया एकं येव आळ्हकथाळिक उपनिसीदित्वा एकञ्च सूपव्य-
ञ्जनक, चतुरङ्गिणिं सेन भत्तेन परिविसि । न ताव त खीय्यति, याव सा न बुट्ठा’ति ।

‘दिट्ठो ते गहपति, भरियाय पि इद्धानुभावो । पुत्तस्स इद्धानुभावं पस्सिस्सामा’ति ।

७. अथ खो मेण्डको गहपति पुत्तं आणापेसि— तेन हि तात, चतुरङ्गिनिया सेनाय छम्मासिकं वेतन देही’ति । अथ खो मेण्डकस्स गहपतिस्स पुत्तो एकं येव सहस्सत्थविक गहेत्वा चतुरङ्गिया सेनाय छम्मासिकं वेतनम’दासि । न ताव तं खीय्यति, याव’स्स हत्थगता ।

‘दिट्ठो ते गहपति, पुत्तस्स पि इद्धानुभावो । सुणिसाय ते इद्धानु-
भावं पस्सिस्सामा’ति ।

८. अथ खो मेण्डको गहपति सुणिसं आणापेसि—तेन हि चतुरङ्गि-
निया सेनाय छम्मासिकं भत्तं देही’ति । अथ खो मेण्डकस्स गहपतिस्स सुणिसा एकं येव चतुदोणिकं पिट्ठकं उपनिसीदित्वा चतुरङ्गिनिया

सेनाय छम्मासिक मत्तम'दासि । न ताव तं खीय्यति, याव सा न बुद्धा'ति ।

‘दिट्ठो ते गहपति सुणिसाय पि इद्धानुभावो । दासस्स ते इद्धानु-
भावं पस्सिस्सामा'ति । ‘मय्हं खो सामि, दासस्स इद्धानुभावो खेत्ते
पस्सितब्बो'ति । ‘अलं गहपति । दिट्ठो ते दासस्स पि
इद्धानुभावो'ति ।

९. अथ खो सो महामत्तो चतुरङ्गिनिया सेनाय पुनदे'व राजगहं
पच्चा'गच्छि । येन राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो तेनु'पसङ्कमि ५
उपसङ्कमित्वा रज्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्से' तम'त्थ आरो-
चेसि । (241)

१० अथ खो भगवा वेसालियं यथाभिरन्तं विहरित्वा येन
भदिय तेन चारिक पक्कामि महता भिक्खुसङ्घेन सद्धि अङ्कुतेळसेहि
भिक्खुसतेहि । अथ खो भगवा अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन
भदिय तद'वसरि । तत्र सुद भगवा भदिये विहरति जातियावने ।

११. अस्सोसि खो मेण्डकौ गहपति— समणो खलु भो गोतमो
सक्यपुत्तो सक्यकुला पब्बजितो भदिय अनुप्पत्तो भदिये विहरति
जातियावने । त खो पन भगवन्तं गोतम एवं कल्याणो कित्तिसद्दो
अब्भुग्गतो — इति पि सो भगवा अरह सम्मासम्बुद्धो विज्जाचरण-
सम्पन्नो सुगतो लोकविदू अनुत्तरो पुरिसदम्मसारथि सत्था देवमनुस्सा-
नं बुद्धो भगवा'ति । सो इम लोक सदेवकं समारक सब्रह्मकं सस्समण-
ब्राह्मणिं पजं सदेवमनुस्स सय अभिज्जा सच्छिकत्वा पवेदेति । सो

धम्मं देसेति—आदिकल्याणं, मज्जेकल्याणं, परियोसानकल्याणं, सात्थं, सन्न्यज्जनं, केवलपरिपुणं, परिसुद्धं ब्रह्मचरियं पकासेति । साधु खो पन तथारूपानं अरहत दस्सनं होतीति ।

१२. अथ खो मण्डको गहपति भद्रानि भद्रानि यानानि योजापेत्वा, भद्रं यानं अभिरूहित्वा, भद्रेहि भद्रेहि यानेहि भद्रिया निर्यासि भगवन्त दस्सनाय । अहसंसु खो सम्बहुला तित्थिया मेण्डक गहपति दूर तो'व आगच्छन्त । दिस्वान मेण्डक गहपति एतद'वोचु—कह त्वं गहपति, गच्छसीति १ । 'गच्छाम 'ह भन्ते, भगवन्त समणं गोतम दस्सनाया'ति ।

‘किं पन त्वं गहपति, किरियवादो समानो, अकिरियवाद समणं गोतमं दस्सनाय उपसङ्गमिस्ससि २ । समणो हि गहपति, गोतमो अकिरियवादो । अकिरियाय धम्मं देसेति, तेन च सावके विनेतीति ।

१३. अथ खो मेण्डकस्स गहपतिस्से'तद'होसि—निसंसयं खो सो भगवा अरहं सम्मासम्बुद्धो भविस्सति यथा चि'मे तित्थिया उसुयन्तीति । यावातिका यानस्स भूमि, यानेन गन्त्वा, याना पच्चोरोहित्वा, पत्तिको'व येन भगवा तेन उपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा, एकम'न्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नस्स खो मेण्डकस्स गहपतिस्स भगवा अनुपुब्बिकथं कथेसि—सेय्यथी'द—दान-कथं, सीलकथं, सगगकथं, कामानं आदीनवं ओकारं सङ्गिलेसं, नेक्खम्मे आनिसंसं पकासेसि [महावग्गो—दुतियो भागो—भेसज्ज—खन्धको—

(दुतिय-भाणवारं) पिट्ठको ४५ § ८ with relevant changes]
 .. पे० . ' यं किञ्चि समुदय-धम्मं सब्बं तं निरोधम्म'ति ।

१४. सो दिट्ठवम्मो, विदितधम्मो पत्तधम्मो, परियोगाळ्हधम्मो,
 तिण्ण-विचिकिच्छो [महावग्गो-दुतियो भागो-भेसज्जखन्धको
 (दुतिय-भाणवार) पिट्ठको, ४५ § ९ with relevant changes]

पे० . .उपासकं मं भगवा धारेतु अज्जतग्गे पाणुपेत सरणं (242)
 गत'ति । अधिवासेतु च मे भन्ते, भगवा स्वातनाय भत्तं सद्धि
 भिक्खुसङ्घेना' ति । आधिवासेसि भगवा तुण्हीभावेन । अथ खो मेण्डको
 गहपति भगवतो अधिवासनं विदित्वा, उट्ठाया'सना भगवन्तं अभिवादेत्वा
 पदक्खिणं कत्वा पक्कामि ।

१५. अथ खो मेण्डको गहपति तस्सा रत्तिया अच्चयेन पणीत
 खादनीय भोजनीयं पटियादापेत्वा, भगवतो काल आरोचापेसि-कालो
 भन्ते, निट्ठितं भत्त'ति । अथ खो भगवा पुब्बण्हसमय निवासेत्वा
 पत्तचीवरमा'दाय येन मेण्डकस्स गहपतिस्स निवेसनं तेनु' पसङ्कमि,
 उपसङ्कमित्वा पज्जते आसने निसीदि सद्धि भिक्खुसङ्घेन ।

अथ खो मेण्डकस्स गहपतिस्स भरिया च पुत्तो च सुणिसा
 च दासो च येन भगवा तेनु' पसङ्कमिंसु । उपसङ्कमित्वा भगवन्त
 अभिवादेत्वा एकम'न्तं निसीदिसु । तेसं भगवा अनुपुब्बिकथ
 कथेसि-सेय्यथीद-दानकथ . पे० . (§ १२ १३ as above, with
 relevant changes) एते मयं भन्ते, भगवन्तं सरण गच्छाम

धम्मञ्च भिक्खुसङ्घञ्च । उपासके नो भगवा धारेतु अज्जत्तमो पाणुपेते
सरणं गते' ति ।

१६ अथ खो मेण्डको गहपति बुद्धप्पमुखं भिक्खुसङ्घं पणीतेन
खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था सन्तप्पेत्वा सम्पवारेत्वा भगवन्तं
भुत्ताविं ओनीतपत्तपाणिं, एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्तं निसिन्नो खो
मेण्डको गहपति भगवन्त एतद' वोच — याव भन्ते, भगवा भद्दिये
विहरति, ताव अहं बुद्धप्पमुखस्स भिक्खुसङ्घस्स धुवभत्तेना' ति ।
अथ खो भगवा मेण्डकं गहपतिं धम्मिया कथाय सन्दस्सेत्वा, समाद
पेत्वा, समुत्तेजेत्वा, सम्पहंसेत्वा, उट्ठाया' सना पक्कामि ।

१७. अथ खो भगवा भद्दिये यथाभिरन्तं विहरित्वा मेण्डकं
गहपतिं अनापुच्छा येन अङ्गुत्तरापो तेन चारिकं पक्कामि महता
भिक्खुसङ्घेन सद्धिं अङ्गुत्तेल्लसेहि भिक्खुसत्तेहि । अस्सोसि खो मेण्डको
गहपति — भगवा किर येन अङ्गुत्तरापो तेन चारिकं पक्कन्तो
महता भिक्खुसङ्घेन सद्धिं अङ्गुत्तेल्लसेहि भिक्खुसत्तेही' ति । अथ खो
मेण्डको गहपति दासे च कम्मकरे च आणापेसि — तेन हि मणे, बहु
छोण पि तेलं पि तण्डुलं पि खादनीयं पि सकटेसु आरोपेत्वा
आगच्छथ । अङ्गुत्तेल्लसानि च गोपालकसतानि, अङ्गुत्तेल्लसानि धेनुसता-
नि आदाय आगच्छन्तु । यत्थ भगवन्तं पस्सिस्साम, तत्थ तरुणेन
खीरेन भोजेस्सामा' ति ।

१८ अथ खो मेण्डको (२४३) गहपति भगवन्त अन्तरामगे
कन्तारे सम्भावेसि । अथ खो मेण्डको गहपति येन भगवा तेनु'पसङ्कमि,

महावग्गो

उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्तं अट्ठासि । एकम'न्तं ठितो खो मेण्डको गहपति भगवन्तं एतद'वोच—अधिवासेतु मे भन्ते, भगवा स्वातनाय भत्तं सद्धिं भिक्खुसङ्घेना'ति । अधिवासेसि भगवा तुण्हीभावेन । अथ खो मेण्डको गहपति भगवतो अधिवासनं विदित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा, पदक्खिण कत्वा पक्कामि । अथ खो मेण्डको गहपति तस्सा रत्तिया अच्चयेन पणीत खादनीयं भोजनीयं पटियादा-पेत्वा, भगवतो कालम्मा'रोचेसि—कालो भन्ते, निद्रित भत्त'ति ।

१९. अथ खो भगवा पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमा'दाय येन मेण्डकस्स गहपतिस्स परिवेसना तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा पञ्जत्ते आसने निसीदि सद्धिं भिक्खुसङ्घेन । अथ खो मेण्डको गहपति अड्डतेळसानि गोपालकसतानि आणापेसि—तेन हि भणे, एकमेकं धेनुं गहेत्वा एकमेकस्स भिक्खुनो उपतिट्ठथ—तरुणेन खीरेन भोजेस्सामा'ति । अथ खो मेण्डको गहपति बुद्धपमुखं भिक्खुसङ्घं पणीतेन खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था सन्तप्पेसि सम्पवारेसि तरुणेन च खीरेन । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता खीरं न पटिगण्हन्ति । 'पटिगण्हथ भिक्खवे, परिभुज्जथा'ति ।

२०. अथ खो मेण्डको गहपति बुद्धपमुखं भिक्खुसङ्घं पणीतेन खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था सन्तप्पेत्वा सम्पवारेत्वा तरुणेन च खीरेन, भगवन्तं भुत्तावि, ओनीतपत्तपाणिं एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्तं निसिन्नो खो मेण्डको गहपति भगवन्तं एतद'वोच—सन्ति भन्ते, भगवा कन्तारा अप्पोदका अप्पभक्खा । न सुकरा अपाथेय्येन

गन्तुं । साधु भन्ते, भगवा भिक्खूनं पाथेय्यं अनुजानातू'ति ।
अथ खो भगवा मेण्डकं गहपतिं धम्मिया कयाय सन्दस्सेत्वा, समाद-
पेत्वा, समुत्तेजेत्वा, सम्पहसेत्वा उट्ठाया'सना पक्कामि ।

२१ अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे
धम्मिकथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्खवे, पञ्च
गोरसे—खीर, दधि, तक्क, नवनीत, सप्पि । सन्ति भिक्खवे, मग्गा कन्तारा
अप्पोदका, अप्पभक्खा । न सुकरा अपाथेय्येन गन्तु । अनुजानामि
भिक्खवे, पाथेय्य परियेसितु—तण्डुलो तण्डुलत्थिकेन, मुग्गो मुग्गत्थिकेन, मासो
मासत्थिकेन, लोण लोणत्थि (244) केन, गुळो गुळत्थिकेन, तेल तेलत्थि-
केन, सप्पि सप्पित्थिकेन । सन्ति भिक्खवे, मनुस्सा सद्धा पसन्ना, ते कप्पिय-
कारकान हत्थे हिरञ्जं उपनिक्खित्तपन्ति—इमिना अय्यस्स य कप्पिय, त देथा'
ति । अनुजानामि भिक्खवे, य ततो कप्पिय त सादितु । न त्वेवा' ह भिक्खवे,
केनचि परियायेन जातरूपरजत सादितब्ब परियेसितब्ब'ति वदामी'ति ।

[२ केणिय-वत्थु]

६ ५. २. १ अथ खो भगवा अनुपुब्बेन चारिकं चरमानो येन
आपणं, तदवसरि । अस्सोसि खो केणियो जटिलो—समणो खलु भो
गोतमो सक्कपुत्तो, सक्ककुञ्जा पब्बजितो आपणं अनुप्पत्तो, आपणे
विहरति । त खो पन भगवन्त गोतममे'व कल्याणो कित्तिसद्दो अब्भु-
ग्गतो पे० . (§ ११ मेण्डकवत्थु) ब्रम्हचारिय पकासेति । साधु खो पन
त्थारूपान अरहन्तान दस्सनं होती'ति ।

२. अथ खो केणियस्स जटिलस्स, एतद'होसि — किन्नु खो'हं

समणस्स गोतमस्स हरापेय्यं'ति । अथ खो केणियस्स जटिलस्स एतद'होसि— ये पि खो ते ब्राह्मणान पुब्बका इसयो, मन्तानं कत्तारो, मत्तानं पवत्तारो, येस इद एतरहि ब्राह्मणा पोराणं, मन्तपट, गीत, पवुत्त, समिहितं, तदनुगायन्ति, तदनुभासन्ति, भासितं अनुभासन्ति, वाचित अनुवाचेन्ति, सेय्यथी'दं— अट्ठको, वामको, वामदेवो, वेस्सामित्तो, यमतग्गि, अङ्गीरसो, भारद्वाजो, वासेट्ठो, कस्सपो भगू'ति, रत्तूपरता, विरता विकालभोजना, ते एवरूपानि पानानि सादियिंशु । समणो पि गोतमो रत्तूररतो, विरतो विकालभोजना । अरहति समणो पि गोतमो एवरूपानि पानानि सादितुं'ति, पहूतं पानं पटियादोपेत्वा, काजेहि गाहापेत्वा, येन भगवा तेनु' पसङ्कमि । उपसङ्कमित्वा भगवता सद्धिं सम्मोदि । सम्मोदनीयं कथ साराणीयं, धीतिसारेत्वा एकम'न्तं अट्ठासि । एकम'न्त ठितो खो केणियो जटिलो भगवन्त एतद' वोच—पटिगणहातु मे भव गोतमो पान'ति । 'तेन हि केणिय, भिक्खून देही'ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता न पटिगण्हन्ति । 'पटिगण्हथ भिक्खवे, परिमुञ्जथा'ति ।

३. अथ खो केणिय जटिलो बुद्धपमुखं भिक्खुसङ्घं पहूतेहि पानेहि सहत्था सन्तपेत्वा सम्पवारेत्वा भगवन्त धोतहत्थ, ओनीतपत्तणणि एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्त निसिन्न खो केणिय जटिल भगवा धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि, समादपेसि, समुत्तेजेसि, सम्पहंसेसि । अथ (२४५) खो केणियो जटिलो भगवता धम्मिया कथाय सन्दस्सितो समादपितो समुत्तेजितो सम्पहसितो भगवन्त एतद'वोच

—अधिवासेतु मे भवं गोतमो स्वातनाय भत्तं सद्धिं भिक्खुसङ्घेना'ति ।
 “महा खो केणिय, भिक्खुसङ्घो अट्ठतेळसानि भिक्खुसतानि ।
 त्वञ्च ब्राह्मणेसु अभिप्पसन्नो'ति । दुतियम्पि खो केणियो जटिलो
 भंगवन्तं एतद'वोच—किञ्चा पि भो गोतम, महा भिक्खुसङ्घो,
 अट्ठतेळसानि भिक्खुसतानि, अहञ्च ब्राह्मणेसु अभिप्पसन्नो । अधि-
 वासेतु मे भवं गोतमो स्वातनाय भत्तं सद्धिं भिक्खुसङ्घेना'ति । “महा
 खो केणिय, पे० अभिप्पसन्नो'ति । ततियम्पि खो केणियो
 जटिलो पे० भिक्खुसङ्घेना'ति । अधिवासेसि भगवा तुण्हीभावेन ।
 अथ खो केणियो जटिलो भगवतो अधिवासन विदित्वा उट्ठाया'सना
 पक्कामि ।

४. अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिकथं कत्वा
 भिक्खु आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्खवे, अट्ठ पानानि—अम्बपान, जम्बुपान,
 चोचपान, मोचपान, मधुपान, मुद्दिकापान, सालुकपान, फारुसकपान । अनुजा-
 नामि भिक्खवे, सब्ब फलरसं ठपेत्वा धञ्जफलरस । अनुजानामि भिक्खवे, सब्ब
 पत्तरसं ठपेत्वा ङाकरस । अनुजानामि भिक्खवे, सब्ब पुप्फरसं ठपेत्वा
 मधुकपुप्फरस । अनुजानामि भिक्खवे, उच्छुरस'ति ।

५. अथ खो केणियो जटिलो तस्सा रत्तिया अच्चयेन सके
 अस्समे पणीतं खादनीय भोजनीय पटियादापेत्वा भगवतो कालमा'
 रोचापेसि—कालो भो गोतम, निट्ठितं भत्त'ति । अथ खो भगवा पुब्बण्ह-
 समयं निवामेत्वा, पत्तचीवरमा'दाय, येन केणियस्स जटिलस्स अस्समो
 तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा पञ्जत्ते आसने निसीदि भिक्खुसङ्घेन ।

अथ खो केणियो जटिलो बुद्धपमुखं भिक्खुसङ्घं पणीतेन खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था सन्तप्पेत्वा, सम्पवारेत्वा, भगवन्तं भुत्ताविं ओनीत-पत्तपाणिं एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्तं निसिन्नं खो केणियं जटिलं भगवा इमाहि गाथाहि अनुमोदि—

अग्निहत्तमुप्पा यञ्जा, सावित्थी छन्दसो मुख ।

राजा मुख मनुस्सान, नदीन सागरो मुख ॥ १ ॥

नक्खवत्तान मुख चन्दो, आदिच्चो तपत मुख ।

पुञ्ज आकङ्खमानान सङ्घो वे जयत मुख'ति ॥ २ ॥

अथ खो भगवा केणियं जटिल इमाहि गाथाहि अनुमोदित्वा उट्ठाया'सना पक्कामि । (246)

[३ रोजमल्ल-वत्थु]

६. ५ ३. १ अथ खो भगवा आपणे यथाभिरन्तं विहरित्वा येन कुसिनारा तेन चारिक पक्कामि महता भिक्खुसङ्घेन सद्धिं अट्ठतेळसेहि भिक्खुसतेहि । अस्सोसुं खो कोसिनारका मल्ला—भगवा किर कुसिनारं आगच्छति महता भिक्खुसङ्घेन सद्धिं अट्ठतेळसेहि भिक्खुसतेही'ति । ते सङ्गर अकसु—यो भगवतो पच्चुग्गमनं न करिस्सति पञ्चसतानि दण्डो'ति । तेन खो पन समयेन रोजो मल्लो आयस्मतो आनन्दस्स सहायो होति । अथ खो भगवा अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन कुसिनारा तद'वसरि । अथ खो कोसिनारका मल्ला भगवतो पच्चुग्गमनं अकंसु ।

२. अथ खो रोजो मल्लो भगवतो पच्चुग्गमनं करित्वा, येना'यस्मा

६ भेसज्ज-खन्धको [पकिण्ण-भाणवारं]

आनन्दो तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा आयस्मन्तं आनन्द अभिवादेत्वा एकम'न्तं अट्ठासि । एकम'न्तं ठितं खो रोज मल्लं आयस्मा आनन्दो एतद'वोच—उत्तार खो ते इद, आवुसो रोज, य त्व भगवतो पच्चुग्गमनं अकासी'ति । 'ना'ह भन्ते आनन्द, बहुकतो बुद्धेन वा धम्मेन वा सङ्गेन वा । अपि च आत्थीहि सङ्गरो कतो—यो भगवतो पच्चुग्गमनं न करिस्सति, पच्चसतानि दण्डो'ति । स खो' हं भन्ते आनन्द, आतीनं दण्डभया एवा'हं भगवतो पच्चुग्गमनं अकासि'ति ।

३. अथ खो आयस्मा आनन्दो अनत्तमनो अहोसि—कथं हि नाम रोजो मल्लो एवं वक्खती'ति । अथ खो आयस्मा आनन्दो येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्तं निसिन्नो खो आयस्मा आनन्दो भगवन्तं एतद'वोच—अयं भन्ते, रोजो मल्लो अभिज्जातो जातमनुस्सो । महिद्धियो खो पन एवरूप जातमनुस्सान इमस्मिं धम्मविनये पसादो । साधु भन्ते, भगवा तथा करोतु यथा रोजो मल्लो इमस्मिं धम्मविनये पसीदेय्या'ति । “न खो त आनन्द, दुक्कर तथागतेन यथा रोजो मल्लो इमस्मिं धम्मविनये पसीदेय्या'ति ।

४. अथ खो भगवा रोज मल्ल मेत्तेन चित्तेन फरित्वा उट्ठाया'सना विहार पाविसि । अथ खो रोजो मल्लो भगवता मेत्तेन चित्तेन फुट्ठो, सेय्यथा' पि नाम गावी तरुणवच्छा, एवमे'व विहारेन विहारं, परिवेणेन परिवेण उपसङ्कमित्वा भिक्खू पुच्छति—कहं नु खो भन्ते, एतरहि सो भगवा विहरति, अरहं सम्भासम्बुद्धो' । दस्सनकामा हि मयं तं भगवन्तं अरहन्तं सम्भासम्बुद्धं'ति । 'एसा' वुसो रोज,

(247) विहारो, संवुतद्वारो । तेन अप्पसद्दो उपसङ्कमित्वा अतरमानो आलिन्दं पविसित्वा उक्कासित्वा अगगळं आकोटेहि । विवरिस्सति ते भगवा द्वार' ति ।

५. अथ खो रोजो मल्लो येन सो विहारो संवुतद्वारो तेन अप्पसद्दो उपसङ्कमित्वा अतरमानो आलिन्दं पविसित्वा उक्कासित्वा अगगळं आकोटेसि । विवरि भगवा द्वारं । अथ खो रोजो मल्लो विहारं पविसित्वा, भगवन्तं अभिवादेत्वा, एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्त निसिन्नस्स खो रोजस्स मल्लस्स भगवा अनुपुब्बिकथं कथेसि—सेय्यथीदं, दानकथं, सील-कथं सगकथ पे० [महावग्गो—दुतियो भागो—भेसज्जखन्धको—(दुतिय—भाणवारं)—पिट्ठङ्को ४५ § ८ with relevant changes] तस्मिं येव आसने विरज वीतमलं धम्मचक्खुं उदपादि—य किञ्चि समुदयधम्म, सब्ब तं निरोधधम्म'ति । सो दिट्ठधम्मो, पत्तधम्मो, विदितधम्मो, परियोगाळहधम्मो पे० [महावग्गो—दुतियो भागो—भेसज्जखन्धको—(दुतिय—भाणवारं)—पिट्ठङ्को ४५ § ९ with relevant changes] अपरप्पच्चयो सत्थुसासने भगवन्तं एतद'वोच—साधु भन्ते अय्या, ममं येव पटिगण्हेय्युं चीवर—पिण्डपात—सेनासन—गिलानपच्चयभेसज्ज—परिक्खारं, नो अज्जेसं'ति । येसं खो रोज, सेखेन आणेन, सेखेन दस्सनेन धम्मो दिट्ठो, सेय्यथा' पि तया, तेस पि एव होति—अहो नून अय्या अम्हाकं येव पटिगण्हेय्यु चीवर—पिण्डपात—सेनासन—गिलानपच्चयभेसज्ज—परिक्खार, नो अज्जेसं'ति । तेन हि रोज, तव चे'व पटिगणिहस्सन्ति अज्जेसं चा' ति ।

६. तेन खो पन समयेन कुसिनाराय पणीतानं भत्तानं भत्तपटि-
पाटि अधिद्विता होति । अथ खो रोजस्स मल्लस्स पटिपाटिं अलभन्तस्स
एतद'होसि—यन्नूना'ह भत्तगं ओलोकेय्य । यं भत्तगो ना'दसं
तं पटियादेय्यं'ति । अथ खो रोजो मल्लो भत्तगं ओलोकेन्तो द्वे
ना' दस—डाकञ्च पिट्ठखादनियञ्च । अथ खो रोजो मल्लो येना'यस्मा
आनन्दो तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा आयस्मन्त अ नन्दं एतद'वोच
—इध मे भन्ते, आनन्द, पटिपाटिं अलभन्तस्स एतद'होसि—यन्नूना'हं
भत्तग ओलोकेय्य । यं भत्तगो नादस त पटियादेय्यं'ति । सो खो' हं
भन्ते, आनन्द, भत्तगं ओलोकेन्तो द्वे ना' दस—डाकञ्च, पिट्ठखाद-
नियञ्च, सचा' हं भन्ते आनन्द, पटियादेय्यं . पे० पिट्ठ
खादनीयञ्च । पटिगणहेय्य मे भगवा' ति ।

७. 'तेन हि रोज, भगवन्तं पटिपुच्छिस्सामी ' ति । अथ खो
आयस्मा आनन्दो भगवतो एतम'त्थं आरोचेसि—तेन हि आनन्द,
पटियादेतू'ति । 'तेन हि रोज, पटियादेही'ति ।

८. अथ खो रोजो मल्लो तस्सा रत्तिया अच्चयेन पहूतं डाकं च
पिट्ठखादनियं च पटियादापेत्वा, भगवतो उपनामेसि—पटिगणहातु
मे भन्ते, भगवा डाकञ्च पिट्ठखादनियञ्चा ' ति । 'तेन हि रोज,
भिक्षून् देही ' ति । भिक्षू कुक्कुचायन्ता न प(248)टिगणहन्ति ।
'पटिगणहथ भिक्षवे, परिभुञ्जथा'ति । अथ खो रोजो मल्लो
बुद्धपमुख भिक्षुसङ्घं पहूतेहि डाकेहि च पिट्ठखादनियेहि च
सहत्था सन्तप्पेत्वा, सम्पवारेत्वा भगवन्तं धोतहत्थ, ओनीतपत्तपाणिं
एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्तं निसिन्न खो रोजं मल्लं भगवा धम्मिया

महावग्गो

कथाय सन्दस्सेत्वा समादपेत्वा, समुत्तेजेत्वा, सम्पहंसेत्वा, उट्ठाया'सना पक्कामि ।

९ अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिकथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्खवे, सब्बञ्च डाक्क सब्बञ्च पिट्ठखादनिय'ति ।

[४ नहापितपुब्बस्स घत्थु]

६ ५ ४ १. अथ खो भगवा कुसिनारायं यथाभिरन्त विहरित्वा येन आतुम्मा तेन चारिक पक्कामि महता भिक्खुसङ्घेन सद्धिं अट्ठतेळसेहि भिक्खुसतेहि । तेन खो पन समयेन अञ्जतरो वुड्ढपब्बजितो आतुमाय पटिवसति, नहापितपुब्बो । तस्स द्वे दारका होन्ति मञ्जुका, पटिभानेय्यका, दक्खा, परियोदातसिप्पा, सके आचरियके नहापितकम्मे ।

२. अस्सोसि खो सो वुड्ढपब्बजितो—भगवा किर आतुमं आगच्छति महता भिक्खुसङ्घेन सद्धिं अट्ठतेळसेहि भिक्खुसतेही'ति । अथ खो सो वुड्ढपब्बजितो ते दारके एतद'वोच—भगवा किर तात, आतुमं आगच्छति महता भिक्खुसङ्घेन सद्धिं अट्ठतेळसेहि भिक्खुसतेहि । गच्छथ तुम्हे तात, खुरभण्ड आदाय, नाळिया—वापकेन अनुघरकं—अनुघरक आहिण्डथ । लोणम्पि तेळम्पि तण्डुलम्पि खादनियम्पि सहरथ । भगवतो आगतस्स . यागुपानं करिस्सामा'ति ।

३. 'एवं ताता' वि खो ते दारका तस्स बुद्धपब्बजितस्स पटिसुणित्वा, खुरभण्डमा'दाय, नाळियावापकेन अनुवरकं—अनुवरकं आहिण्डन्ति, लोणम्पि. पे० सहरन्ता । मनुस्सा ते दारके मञ्जुके पटिभानेय्यके पस्सित्वा ये पि न कारापेतुकामा ते पि कारापेन्ति । कारापेत्वापि बहुं देन्ति । अथ खो ते दारका बहुं लोणम्पि, तेलम्पि, तण्डुलम्पि, खादनियम्पि सहरिंसुं ।

४ अथ खो भगवा अनुपुब्बेन चारिकं चरमानो, येन आतुमा तद'वसरि । तत्र सुद भगवा आतुमाय विहरति भुसागारे । अथ खो सो बुद्धपब्बजितो तस्सा रत्तिया अच्चयेन पहूत यागुं पटियादापेत्वा भगवतो उपनामेसि—पटिगण्हातु मे भन्ते, भगवा यागु'ति । जा- (249) नन्ता पि तथागता पुच्छन्ति [महावग्गो—दुतियो भागो-भेसज्जखन्धको—(दुतियभाणवारं) पिट्ठका २२—२३ § ३] पे०... सिक्खापद पञ्जापेस्सामा'ति । अथ खो भगवा त बुद्धपब्बजितं एतद'वोच—कुता'यं भिक्खु यागू'ति ! ।

५ अथ खो सो बुद्धपब्बजितो भगवतो एतम'त्थ आरोचेसि विगरहि बुद्धो भगवा—अननुच्छविय मोघपुरिस, अननुलोमिकं, अप्पटिरूपं, अस्सामणक, अकप्पिय, अकरणीय । कथ हि नाम त्वं मोघपुरिस, पब्बजितो अकप्पिये समादपेस्ससि । ने'त मोघपुरिस, अप्प-सन्नानं वा पसादाय. पे० विगरहित्वा धम्मिकथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—न भिक्खवे, पब्बजितेन अकप्पिये समादपेतब्ब । यो समादपेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । न च भिक्खवे, नहापितपुब्बेन खुरभण्ड परिहरितब्ब । यो परिहरेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा'ति ।

[५ अनुज्जातं—अननुज्जातं पटिच्च भिक्खूनं कङ्खावितरणं]

६ ५. ५ १ अथ खो भगवा आतुमायं यथाभिरन्त विहरित्वा येन सावत्थि तेन चारिकं पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन सावत्थि तद'वसरि । तत्र सुद भगवा सावत्थिय विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सावत्थियं बहुं फलखादनियं उस्सन्न होति । अथ खो भिक्खूनं एतद'होसि— किन्नु खो भगवता फलखादनियं अनुज्जात, किं अननुज्जातं'ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, सब्ब फलखादनियं'ति ।

२. तेन खो पन समयेन सङ्घिकानि बीजानि पुग्गलिकाय भूमिया रोपियन्ति, पुग्गलिकानि बीजानि सङ्घिकाय भूमिया रोपियन्ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—सङ्घिकानि भिक्खवे, बीजानि पुग्गलिकाय भूमिया रोपितानि भाग दत्त्वा परिभुञ्जितब्बानि । पुग्गलिकानि बीजानि सङ्घिकाय भूमिया रोपितानि भाग दत्त्वा परिभुञ्जितब्बानी'ति ।

३ तेन खो पन समयेन भिक्खून किस्मि चि किस्मि चि ठाने कुक्कुच्च उप्पज्जति—किन्नु खो भगवता अनुज्जातं, किं अननुज्जातं' ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु— □ य भिक्खवे, मया इद न कप्पती' इति अप्पटिक्खित्तं, तञ्चे अकप्पिय अनुलोमेति, कप्पिय पटिबाहति, तं वो न कप्पति । □ यं भिक्खवे, मया—इद न कप्पती'ति अप्प (२५०) टिक्खित्तं तञ्चे कप्पिय अनुलोमेति, अकप्पिय पटिबाहति, तं वो कप्पति । □ यञ्चे भिक्खवे, मया—इद न कप्पती'ति अननुज्जात, तञ्चे अकप्पिय अनुलोमेति, कप्पियं पटिबाहति, तं वो न कप्पति ।

□ यं भिक्खवे, मया—इदं कप्पती ' ति अननुञ्जातं, तच्चे कप्पियं अनुलोमेति, अकप्पिय पटिवाहति, तं वो कप्पती ' ति ।

४. अथ खो भिक्खूनं एतद ' होसि—□ कप्पति नु खो यावकालिकेन यामकालिकं न नु खो कप्पति । □ कप्पति नु खो यावकालिकेन सत्ताहकालिकं न नु खो कप्पति । □ कप्पति नु खो यावकालिकेन यावजीविकं न नु खो कप्पति । □ कप्पति नु खो यामकालिकेन सत्ताहकालिकं न नु खो कप्पति । □ कप्पति नु खो यामकालिकेन यावजीविक, न नु खो कप्पति । □ कप्पति नु खो सत्ताहकालिकेन यावजीविक ननु खो कप्पती ' ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचसु—

५. □ यावकालिकेन भिक्खवे, यामकालिक तदहु पटिगहितं तं काले कप्पति, विकाले न कप्पति । □ यावकालिकेन भिक्खवे, सत्ताहकालिक तदहु पटिगहित, त काले कप्पति, विकाले न कप्पति । □ यावकालिकेन भिक्खवे, यावजीविक तदहु पटिगहितं, त काले कप्पति, विकाले न कप्पति । □ यामकालिकेन भिक्खवे, सत्ताहकालिक तदहु पटिगहितं, त यामे कप्पति, यामातिक्कन्ते न कप्पति । □ यामकालिकेन भिक्खवे, यावजीविकं तदहु पटिगहितं, तं यामे कप्पति, यामातिक्कन्ते न कप्पति । □ सत्ताहकालिकेन भिक्खवे, यावजीविकं तदहु पटिगहित,(v l omit तदहु पटिगहितं) सत्ताह कप्पति, सत्ताहातिक्कन्ते न कप्पती' ति ॥

[पञ्चमभाणवारं निष्ठित]

भेसज्जखन्धकं छट्ठं ।

महावग्गो

इमहि खन्धके वत्थुं एकसतं छ वत्थुं । तस्सु'दानं :—
 सारदिके, विकाले'पि, वसं, मूले, पिट्ठेहि च ।
 कासावेहि, पण्णफल, जतुलोणं, छकणं च ॥
 चुण्णं, चालिनि, मंसञ्च, अञ्जनं उपपिसनी ।
 अञ्जनी, उच्च-परुता सलाका, सलाकोधनी (v 1 सलाकट्टानि) ।
 थविक, बन्धकं, सुत्त, मुद्धनि तेल, नत्थु च ।
 नत्थुकरणी, धूमञ्च, नेत्त चा'पिधान, थवि ।
 तेलपाकेसु, मज्जञ्च, अतिक्खित्त—अब्भञ्जन ।
 तुम्भं, सेद, सम्भारञ्च, महा—मज्झोदक तथा ॥
 दककोट्टं, लोहितञ्च, विसाण, पादब्भञ्जन ।
 पज्ज, सत्थं, कसावञ्च, तिलकक्क—कबळिक ॥ (251)
 चोळं, सासपकुट्टञ्च, धूम—सकखरिकाय च ।
 वणतेलं, विकासिकं, विकटञ्च पटिग्गह ॥
 गूथ, करोन्तो, लोळिञ्च, खारमुत्तहरीटकी ।
 गन्धा, विरेचनञ्चेव, अच्छा' कटकटाकटं ॥
 पटिच्छादनि—पठ्भारा, आगमसत्ताहेन च ।
 गुळ मुग्ग सोवीरञ्च, साम पाका, पुना पचे ॥
 पुनानुब्बासि, दुब्भिवखे, फलञ्च तिलखादनि ।
 पुरेभत्त, कायडाहो, निब्बत्तञ्च (v 1 निप्पट्टञ्च) भगन्दल ॥
 वत्थिकम्मं च, सुप्पियञ्च, मनुस्समंसमेव च ।
 हत्थि, अस्सा, सुनखो च, अहि सीह—व्यग्ग—दीपिकं ॥

७ कठिन-खन्धको [पठम-भाणवारं]

अच्छ-तरच्छमंसञ्च पटिपाटि च, यागु च ।
 तरुणं अब्जत्र, गुळं, सुनिधा'वसथागार ॥
 अम्बपाली च, लिच्छवी, गङ्गा, कोटि सच्चकथा ।
 उद्दिस्सकट, सुभिक्षं पुनदे'व पटिक्खपि ॥
 मेघो, यसोजो, मेण्डको च गोरस पाथेय्यकेन च ।
 कोणि, अम्बो, जम्बु, चोच — मोच — मधु, मुहिका, साळुकं ॥
 फारुसका, डाक — पिट्ट, आतुमायं नहापितो ।
 सावत्थियं फल्लबीजं किस्मिं ठाने च कालिको'ति । (252)

(उद्दानं निद्रितं ।)

[७ कठिन— खन्धको]

[१ आदाय—भाणवारं पठमं]

[१. कठिन—अत्थरणं]

७ १. १. १ तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने
 अनाथपिण्डिकस्सा' रामे । तेन खो पन समयेन तिसमत्ता पाथेय्यका
 भिक्षू सब्बे आरब्बका, सब्बे पिण्डपातिका, सब्बे पंसुकूलिका,
 सब्बे तेचीवरिका सावत्थि आगच्छन्ता भगवन्त दस्सनाय, उपकट्टाय
 वस्सूपनायिकाय ना' सर्किस्सु सावत्थियं वस्सूपनायिकं सम्भावेतु ।
 अन्तरामग्गे साकेते वस्सं उपगच्छिस्सु । ते उक्कण्ठितरूपा वस्सं
 वरिस्सु — आसन्ने' व नो भगवा विहरति इतो छसु योजनेसु ।
 न च मयं लभाम भगवन्तं दस्सनाया'ति ।

२. अथ खो ते भिक्खू वस्सं वुत्थातेमासच्चयेन कताय पवारणाय देवे वस्सन्ते, उदकसङ्गहे उदकचिक्खल्ले ओकपुण्णेहि चीवरेहि किलन्तरूपा, येन सावत्थि जेतवनं अनाथपिण्डिकस्सा' रामो, येन भगवा तेनु' पसङ्कमिसु, उपसङ्कमित्वा, भगवन्त अभिवादेत्वा एकम'न्तं निसीदिसु ।

३. आचिण्णं खो पने'तं बुद्धानं भगवन्तानं अगन्तुकेहि भिक्खूहि सद्धिं पटिसम्मोदितुं । अथ खो भगवा ते भिक्खू एतद' वोच—कच्चि भिक्खवे, खमनीयं, कच्चि यापनीय । कच्चि समग्गा सम्मोदमाना अविवदमाना, फासुकं वस्सं वसित्थ । न च पिण्डकेन किलमित्था' ति । 'खमनीयं भगवा, यापनीयं भगवा, समग्गा च मयं भन्ते, सम्मोदमाना, अविवदमाना वस्सं वसिम्हा, न च पिण्डकेन किलविम्हा । इध मय भन्ते, तिसमत्ता पाथेय्यका भिक्खू सावत्थि आगच्छन्ता भगवन्तं दस्सनाय उपकट्ठाय वस्सूपनायिकाय ना'सक्खिम्हा सावत्थियं वस्सूपनायिक सम्भावेतुं । अन्तरा मग्गे साकेते वस्स उपगच्छिम्हा । ते मय भन्ते, उक्कण्ठितरूपा वस्स व(253)सिम्हा-आसन्ने'व नो भगवा विहरति, इतो छसु योजनेसु । न च मयं लभाम भगवन्त दस्सनाया'ति । अथ खो मयं भन्ते, वस्स वुत्था तेमासच्चयेन कताय पवारणाय, देवे वस्सन्ते, उदकसङ्गहे उदकचिक्खल्ले ओकपुण्णेहि चीवरेहि किलन्तरूपा अद्धानं आगता'ति ।

४. अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे धम्मि कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्खवे, वस्सं वुत्थानं भिक्खूनं कठिनं अत्थरितुं । अत्थतकठिनानं वो भिक्खवे, पञ्च (v l add आनिसंसा) कप्पिस्सन्ति—(अ) अनामन्तचारो,

७ कठिन-खन्धको [पठम-भाणवारं]

(आ) अन्नमादानचारो, (इ) गणभोजनं, (ई) यावदत्यचीवरं; (उ) यो च तत्थ चीवरुप्पादो सो नेमं भविस्सति । अत्यतकठिनान वो भिक्खवे, इमानि पञ्च कप्पिस्सन्ति ।

□ एव च पन भिक्खवे, कठिनं अत्थरितब्ब — व्यत्तेन भिक्खुना पटिबल्लेन सङ्घो आपेतब्बो—सुणातु मे भन्ते, सङ्घो । इदं सङ्घस्स कठिनदुस्सं उप्पन्नं । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं, सङ्घो इमं कठिनदुस्सं इत्थन्नामस्स भिक्खुनो ददेय्य कठिनं अत्थरितुं । एसा अत्ति । सुणातु मे भन्ते, सङ्घो । इदं सङ्घस्स कठिनदुस्स उप्पन्नं । सङ्घो इमं कठिनदुस्सं इत्थन्नामस्स भिक्खुनो देति कठिनं अत्थरितुं । यस्सा'यस्मतो खमति इमस्स कठिनदुस्सस्स इत्थन्नामस्स भिक्खुनो दानं कठिनं अत्थरितुं, सो तुण्ह'स्स । यस्स नक्खमति सो भासेय्य । दिन्नं इदं सङ्घेन कठिनदुस्स इत्थन्नामस्स भिक्खुनो कठिनं । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही । एवमे'तं धारयामी'ति ।
[२. अत्थत—अनत्थत—उब्भारता कठिनस्स]

७. १. २. १. एवं खो भिक्खवे, अत्थत होति कठिन, एवं अनत्थतं । कथं च भिक्खवे, अनत्थतं होति कठिनं ? । न उल्लिखित—मत्तेन अत्थत होति कठिन, न धोवनमत्तेन अत्थतं होति कठिन, न चीवर—विचारणमत्तेन अत्थत होति कठिनं; न छेदनमत्तेन अत्थतं होति कठिन; न बन्धनमत्तेन अत्थतं होति कठिन, न ओवट्टियकरणमत्तेन अत्थत होति कठिनं, न कण्डुसकरणमत्तेन अत्थत होति कठिनं, न दळ्ळिह-कम्पकरणमत्तेन अत्थत होति कठिनं, न अनुवातकरणमत्तेन अत्थतं होति

कठिनं; न परिभण्डकरणमत्तेन अत्थतं होति कठिनं; न ओवदेयकर-
णमत्तेन अत्थतं होति कठिनं, न कम्बलमहनमत्तेन अत्थतं होति कठिन, न
निमित्तकतेन अत्थत होति कठिन, न परिकथाकतेन अत्थतं होति कठिन, न
कुक्कुक्तेन अत्थतं होति कठिनं, न सन्निधिकतेन अत्थत होति
कठिनं, न निस्सग्गियेन अत्थत होति कठिनं, न अक्कप्पकतेन अत्थतं
होति कठिनं, न अञ्जत्र सङ्घाटिया अत्थत होति कठिनं (254),
न अञ्जत्र उत्तरासङ्गेन अत्थत होति कठिन, न अञ्जत्र अन्तरवासकेन
अत्थत होति कठिनं, न अञ्जत्र पञ्चकेन वा अतिरेकपञ्चकेन वा
तदहे' व सञ्छिन्नेन समण्डलीकतेन अत्थत होति कठिनं; न अञ्जत्र
पुगलस्स अत्थारा अत्थत होति कठिन । सम्मा चे' व अत्थत होति ।
तञ्चे निस्सीमद्दो अनुमोदति, एवम्पि अनत्थतं होति कठिनं । एव
खो भिक्खवे, अनत्थत होति कठिनं ।

२. कथञ्च भिक्खवे, अत्थतं होति कठिनं ? । अहतेन अत्थतं
होति कठिन, अहतकप्पेन अत्थत होति कठिन, पिळोतिकाय अत्थतं
होति कठिनं, पसुकूलेन अत्थत होति कठिनं, पापणिकेन अत्थत होति
कठिन, अनिमित्तकतेन अत्थत होति कठिन, अपरिकथाकतेन
अत्थतं होति कठिनं, अकुक्कुक्तेन अत्थत होति कठिनं,
असन्निधिकतेन अत्थत होति कठिनं, अनिस्सग्गियेन अत्थतं होति
कठिनं, कप्पकतेन अत्थत होति कठिन; सङ्घाटिया अत्थत होति
कठिन, उत्तरासङ्गेन अत्थतं होति कठिन, अन्तरवासकेन अत्थतं
होति कठिनं; पञ्चकेन वा अतिरेकपञ्चकेन वा तदहे व सञ्छिन्नेन
समण्डलीकतेन अत्थतं होति कठिन, पुगलस्स अत्थारा अत्थतं होति

७ कठिन-खन्धको [पठम-भाणवारं]

कठिन, सम्मा चे ' व अत्थतं होति कठिनं, तच्चे सीमट्ठो अनुमोदति एवम्पि अत्थतं होति कठिन । एवं खो भिक्खवे, अत्थत होति कठिन ।

[३ कठिनस्स उब्भाराय अट्ठ मातिका]

७. १. ३. १ कथं च भिक्खवे, उब्भतं होति कठिनं ? । अट्ठ इमा भिक्खवे, मातिका कठिनस्स उब्भाराय—पक्कमनन्तिका, निट्ठानन्तिका सच्चिट्ठानन्तिका, नासनन्तिका, सवनन्तिका, आसावच्छेदिका, सीमाति'क्कन्तिका, सह उब्भारा'ति ।

[□ आदायसत्तकं]

[१] भिक्खु अत्थतकठिनो कतचीवरं आदाय पक्कमति—न पच्चेस्स'ति । तस्स भिक्खुनो पक्कमनन्तिको कठिनुद्धारो । [२] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवर आदाय पक्कमति । तस्स बहिसीमगतस्स एव होति—इधे'वि'मं चीवर कारेस्स, न पच्चेस्स'ति । सो त चीवर कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो । [३] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरं आदाय पक्कमति । तस्स बहिसीमगतस्स एव होति—ने'वि'मं चीवर कारेस्सं, न पच्चेस्स'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो । [४] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवर आदाय पक्कमति । तस्स बहिसीमगतस्स एवं होति— इधे'वि'मं चीवर कारेस्स, न पच्चेस्स'ति । सो तं चीवर कारेति । तस्स त चीवर कथिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो । [५] भिक्खु अत्थत—कठिनो चीवर आदाय पक्कमति—पच्चेस्स'ति । सो बहिसीमगतो

तं चीवरं कारेति । सो कतचीवरो सुणाति (255)—उब्भतं किर तस्मिं आवासे कठिन'ति । तस्स भिक्खुनो सवनन्तिको कठिनुद्धारो । [६] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवर आदाय पक्कमति—पच्चेस्स'ति । सो बहिस्सीमगतो त चीवर कारेति । सो कनचीवरो—पच्चेस्सं, पच्चेस्सं'ति बहिद्धा कठिनुद्धारं वीतिनामेति । तस्स भिक्खुनो सीमातिक्कन्तिको कठिनुद्धारो । [७] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरं आदाय पक्कमति—पच्चेस्सं'ति । सो बहिस्सीमगतो तं चीवरं कारेति । सो कतचीवरो—पच्चेस्सं, पच्चेस्सं'ति सम्भुगाति कठिनुद्धार । तस्स भिक्खुनो सह भिक्खूहि कठिनुद्धारो ।

आदाय सत्तकं निट्ठितं ।

[□ समादाय सत्तकं]

[१] भिक्खु अत्थतकठिनो कतचीवरं समादाय पक्कमति—न पच्चेस्सं'ति । तस्स भिक्खुनो पक्कमनन्तिको कठिनुद्धारो । [२] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरं समादाय पक्कमति । तस्स बहिस्सीमगतस्स एवं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो । [३] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरं समादाय पक्कमति । तस्स बहिस्सीमगतस्स एवं होति—ने'वि' मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो । [४] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरं समादाय पक्कमति । तस्स बहिस्सीमगतस्स एव होति—इधे'वि'मं चीवर कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो त चीवर कारेति । तस्स त चीवर

कयिरमान नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।
 [५] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरं समादाय पक्कमति—पच्चेस्स'ति ।
 सो बहिंसीमगतो तं चीवरं कारेति । सो कतचीवरो सुणाति—उब्भतं
 किर तस्मिं आवासे कठिनं'ति । तस्स भिक्खुनो सवनन्तिको कठिनु-
 द्धारो । [६] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरं समादाय पक्कमति—
 पच्चेस्स'ति । सो बहिंसीमगतो तं चीवरं कारेति । सो कतचीवरो-पच्चेस्स,
 पच्चेस्स'ति बहिद्धा कठिनुद्धारं वीतिनामेति । तस्स भिक्खुनो सीमाति-
 क्तिको कठिनुद्धारो । [७] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरं समादाय
 पक्कमति—पच्चेस्स'ति । सो बहिंसीमगतो तं चीवरं कारेति । सो
 कतचीवरो—पच्चेस्सं, पच्चेस्सं'ति सम्भुणाति कठिनुद्धारं । तस्स
 भिक्खुनो सह भिक्खूहि कठिनुद्धारो ।

समादाय सत्तकं निट्ठितं (256)

[□ आदाय—छकं]

[१] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरमादाय पक्कमति ।
 तस्स बहिंसीमगतस्स एवं होति—इधेवि'म चीवरं कारेस्सं, न
 पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिक
 कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरमादाय पक्कमति ।
 तस्स बहिंसीमगतस्स एवं होति—ने'वि'म चीवरं कारेस्स, न पच्चेस्सं'
 ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरमादाय पक्कमति । तस्स बहिसीमगतस्स एव होति—‘इधे’वि’मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं’ ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स तं चीवरं कयिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[४] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरमादाय पक्कमति—पच्चेस्सं’ ति । सो बहिसीमगतो तं चीवरं कारेति । सो कतचीवरो सुणाति—उब्भतं किर तस्मिं आवासे कठिन’ ति । तस्स भिक्खुनो सवनान्तिको कठिनुद्धारो ।

[५] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरमादाय पक्कमति—पच्चेस्सं’ ति । सो बहिसीमगतो तं चीवरं कारेति । सो कतचीवरो—पच्चेस्सं, पच्चेस्सं’ ति बहिद्धा कठिनुद्धारं वीतिनामेति । तस्स भिक्खुनो सीमातिक्कन्तिको कठिनुद्धारो ।

[६] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरमादाय पक्कमति—पच्चेस्सं’ ति । सो बहिसीमगतो तं चीवरं कारेति । सो कतचीवरो पच्चेस्सं, पच्चेस्सं’ ति सम्भुणाति कठिनुद्धारं । तस्स भिक्खुनो सह भिक्खूहि कठिनुद्धारो ।

आदाय छकं निट्ठितं ।

[□ समादाय—छकं]

[१] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति । तस्स बहिसीमगतस्स एव होति—इधे’वि’मं चीवरं कारे-

स्सं न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति । तस्स बहिसीमगतस्स एव होति—इधे'वि'मं चीवर कारेस्सं, न पच्चेस्स'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति । तस्स बहिसीमगतस्स एव होति—इधे'वि'मं चीवर कारेस्स, न पच्चेस्सं'ति । सो त चीवर कारेति । तस्सतं चीवरं कयिरमान नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[४] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति—पच्चेस्स'ति । सो बहिसीमगतो तं चीवर कारेति । सो कतचीवरो सुणाति—उब्भत किर तस्मिं आवास कठिनं'ति । तस्स भिक्खुनो सवनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[५] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति—पच्चेस्स'ति । सो बहिसीमगतो त चीवरं कारेति । सो कतचीवरो—पच्चेस्स पच्चेस्सं'ति बहिद्धा कठिनुद्धारं वीतिनामेति । तस्स भिक्खुनो सीमातिक्रान्तिको कठिनुद्धारो ।

[६] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति—पच्चेस्स'ति । सो बहिसीमगतो त चीवरं कारेति । सो कतचीवरो—पच्चेस्सं, पच्चेस्स'ति सम्मुणाति कठिनुद्धार । तस्स भिक्खुनो सद भिक्खूहि कठिनुद्धारो ।

समादायं छक्कं निट्ठितं

[आदाय पन्नरसकं]

[पठमं तिकं]

[१] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति । तस्स बहिंसीमगतस्से'वं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति । तस्स बहिंसीमगतस्से'वं होति—ने'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति । तस्स बहिंसीमगतस्से'वं होति — इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स तं चीवरं कथिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[□ तिकं दुतियं]

[१] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति न पच्चेस्सं'-ति । तस्स बहिंसीमगतस्से'वं होति — इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति, न पच्चेस्सं'-ति । तस्स बहिंसीमगतस्से'वं होति — ने'वि'मं चीवरं कारेस्सं'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

७ कठिन-खन्धको [पठम-भाणवारं]

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति—न पच्चेस्स'ति । तस्स बहिंसीमगतस्से'वं होति—इधे'वि'मं चीवर कारेस्स'—(257) णि । सो त चीवरं कारेति । तस्स तं चीवरं कथिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[□ तिक ततियं]

[१] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति—अनधिद्वितेन । ने'व'स्स होति—पच्चेस्स'ति, न पन'स्स होति—न पच्चेस्स' ति । तस्स बहिंसीमगतस्से'वं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्स'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति अनधिद्वितेन । ने'व'स्स होति,—पच्चेस्स'ति, न पन'स्स होति—न पच्चेस्स'ति । तस्स बहिंसीमगतस्से'वं होति—ने'वि'मं चीवर कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति अनधिद्वितेन । ने'व'स्स होति—पच्चेस्सं'ति, न पन'स्स होति—न पच्चेस्सं'ति । तस्स बहिंसीमगतस्से'वं होति—इधे'वि'मं चीवर कारेस्स, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवर कारेति । तस्स तं चीवरं कथिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[□ छक्कं]

[१] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति—पच्चेस्सं'ति ।

तस्स बहिंसीमगतस्से'वं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्स, न पच्चेस्सं'ति ।
सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति, पच्चेस्सं'ति ।
तस्स बहिंसीमगतस्से'वं होति—ने'वि'मं चीवरं कारेस्स, न पच्चेस्सं'ति ।
तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति—पच्चेस्सं
ति । तस्स बहिंसीमगतस्से'वं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्स, न
पच्चेस्सं'ति । सो त चीवरं कारेति । तस्स तं चीवरं कथिरमानं नस्सति ।
तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[४] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति—पच्चे-
स्सं'ति । सो बहिंसीमगतो तं चीवरं कारेति । सो कतचीवरो सुणाति—
उब्भतं किर तस्मिं आवासे कठिन'ति । तस्स भिक्खुनो सवनान्तिको
कठिनुद्धारो ।

[५] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति — पच्चेस्सं
ति । सो बहिंसीमगतो तं चीवरं कारेति । सो कतचीवरो—पच्चेस्सं,
पच्चेस्सं'ति बहिद्धा कठिनुद्धारं वीतिनामेति । तस्स भिक्खुनो
सीमातिक्कन्तिको कठिनुद्धारो ।

[६] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरमादाय पक्कमति—पच्चेस्सं'
ति । सो बहिंसीमगतो त चीवरं कारेति । सो कतचीवरो—पच्चेस्सं
पच्चेस्सं'ति सम्भु (२५४) णाति कठिनुद्धारं । तस्स भिक्खुनो
सह भिक्खूहि कठिनुद्धारो ।

आदाय पन्नरसकं निट्ठितं ।

७ कठिन-खन्धको [पठम-भाणवारं]

[□ चीवरसमादाय पन्नरसकं]

[१] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरं समादाय पक्कमति....पे० .
[आदाय पक्कमनवारसदिसं एवं वित्थारेतब्बं] तस्स भिक्खुनो सह
भिक्खूहि कठिनुद्धारो । [चीवरसमादाय पन्नरसकं निट्ठित]

[□ विप्पकत चीवरमादाय पन्नरसकं]

[१] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं आदाय पक्कमति ।
तस्स बहिंसीमगतस्स एव होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्स, न पच्चेस्स'
ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।
. पे० [समादायवारसदिस एव वित्थारेतब्बं] तस्स भिक्खुनो
सह भिक्खूहि कठिनुद्धारो । [विप्पकतचीवरमादाय पन्नरसकं निट्ठित]

[□ विप्पकतचीवरं समादाय पन्नरसकं]

[□ पठमं तिकं]

[१] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवर समादाय
पक्कमति । तस्स बहिंसीमगतस्स एव होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं,
न पच्चेस्स' ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको
कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्क-
मति । तस्स बहिंसीमगतस्स एवं होति—ने'वि'मं चीवरं कारेस्सं,
न पच्चेस्स'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति । तस्स बहिंसीमगतस्स एवं होति—इधे'वि'म चीवरं कारेस्स, न पच्चेस्स'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स तं चीवरं कयिरमानं नस्सति । तस्म भिक्खुनो नासनन्ति को कठिनुद्धारो ।

[□ तिकं दुतियं]

[१] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति—न पच्चेस्स'ति । तस्स बहिंसीमगतस्स एवं होति—इधे'वि'म चीवरं कारेस्स'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति—न पच्चेस्स'ति । तस्स बहिंसीमगतस्स एव होति—ने'वि'म चीवरं कारेस्स'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति—न पच्चेस्स'ति । तस्स बहिंसीमगतस्स एव होति—इधे'वि'म चीवरं कारेस्स'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स तं चीवरं कयिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[□ तिकं ततियं]

[१] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति अनधिद्वितेन । ने'वस्स' होति—पच्चेस्स'ति । न पन'स्स होति—न पच्चेस्स'ति । तस्स बहिंसीमगतस्स एवं होति—इधे'वि'म

७ कठिन-खन्धको [पठम-भाणवारं]

चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति अनधिद्वितेन । ने'व'स्स होति—पच्चेस्सं'ति । न पन'स्स होति—न पच्चेस्सं'ति । तस्स बहिंसीमगतस्स एव होति—ने'वि'म चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति अनधिद्वितेन । ने'व'स्स होति—पच्चेस्सं'ति । न पन'स्स होति—न पच्चेस्सं'ति । तस्स बहिंसीमगतस्स एव होति—इधे'वि'म चीवरं कारेस्स, न पच्चेस्सं'ति । सो त चीवरं कारेति । तस्स तं चीवरं कथिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[छक्कं]

[१] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति—पच्चेस्सं'ति । तस्स बहिंसीमगतस्स एव होति—इधे'वि'म चीवरं कारेस्स, न पच्चेस्सं'ति । सो त चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति—पच्चेस्सं'ति । तस्स बहिंसीमगतस्स एवं होति—ने'वि'म चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति—
पच्चेस्सं'ति । तस्स बहिंसीमगतस्स एवं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं,
न पच्चेस्सं'ति । सो त चीवरं कारेति । तस्स तं चीवरं कयिरमानं
नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[४] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति—
पच्चेस्सं'ति । सो बहिंसीमगतो तं चीवरं कारेति । सो कतचीवरो
सुणाति—उब्भत किर तस्मि आवसे कठिनं'ति । तस्स भिक्खुनो
सवनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[५] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति—
पच्चेस्स'ति । सो बहिंसीमगतो त चीवरं कारेति । सो कतचीवरो-पच्चेस्स,
पच्चेस्स'ति बहिद्धा कठिनुद्धारं वीतिनामेति । तस्स भिक्खुनो सीमा-
तिक्रान्तिको कठिनुद्धारो ।

[६] भिक्खु अत्थतकठिनो विप्पकतचीवरं समादाय पक्कमति—
पच्चेस्स'ति । सो बहिंसीमगतो तं चीवरं कारेति । सो कतचीवरो पच्चेस्स
पच्चेस्स'ति सम्भुणाति कठिनुद्धारं । तस्स भिक्खुनो सह भिक्खूहि
कठिनुद्धारो ।

विप्पकतचीवरं समादाय पण्णरसकं निट्ठितं ।

आदाय भाणवारं (निट्ठितं)

[२ पक्कमन्न—पाळिबोधादि—पपञ्च—भाणवारं]

[१ अनासादोळसकं]

७. २. १. १. [१] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति ।

सो बहिसीमगतो तं चीवरासं पयिरुपासति । अनासाय लभति । आसाय न लभति । तस्से'वं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति । सो बहिसी-मगतो तं चीवरासं पयिरुपासति । अनासाय लभति । आसाय न लभति । तस्से'वं होति—ने'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । तस्स भिक्खुनो सम्भिट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति । सो बहिसी-मगतो तं चीवरासं पयिरुपासति । अनासाय लभति । आसाय न लभ-ति । तस्से'वं होति — इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स त चीवरं कयिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[४] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति । तस्स बहि-सीमगतस्से'वं होति — इधे'वि'मं चीवरासं पयिरुपासिस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं पयिरुपासति । तस्स सा चीवरासा उपच्छिज्जति । तस्स भिक्खुनो आसावच्छेदिको कठिनुद्धारो ।

[५] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति—न पच्चेस्सं'ति । सो बहिसीमगतो तं चीवरासं पयिरुपासति । अनासाय लभति । आसाय न लभति । तस्से'वं होति — इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं' (v. 1 omit न पच्चेस्सं ।) ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[६] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति—न पच्चेस्सं'ति । सो बहिंसीमगतो तं चीवरासं पयिरुपासति । अनासाय लभति । आसाय न लभति । तस्से'वं होति—ने'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं (v. I omit न पच्चेस्सं ।)ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[७] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति — न पच्चेस्सं'-ति । सो बहिंसीमगतो तं चीवरासं पयिरुपासति । अनासाय लभति । आसाय न लभति । तस्से'वं होति — इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स तं चीवरं कथिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[८] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति — न पच्चेस्सं'ति । तस्स बहिंसी (259) मगतस्से'वं होति — इधे'वि'मं चीवरासं पयिरुपासिस्स, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरासं पयिरुपासति । तस्स सा चीवरासा उपच्छिज्जति । तस्स भिक्खुनो आसावच्छेदिको कठिनुद्धारो ।

[९] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति अनधि-द्वितेन । ने'व'स्स होति — पच्चेस्स'ति । न पन'स्स होति — न पच्चेस्सं'ति । सो बहिंसीमगतो तं चीवरासं पयिरुपासति । अनासाय लभति । आसाय न लभति । तस्से'वं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[१०] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति अनधिद्वितेन ।

७ कठिन-खन्धको [दुतिय-भाणवारं]

ने'व'स्स होति — पच्चेस्स'ति । न पन'स्स होति — न पच्चेस्स'ति ।
सो बहिंसीमगतो त चीवरं पयिरुपासति । अनासाय लभति । आसाय
न लभति । तस्से'वं होति — ने'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्स'ति ।
तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[११] भिक्खु अत्यतकठिनो चीवरासाय पक्कमति अनधिट्ठितेन ।
ने'व'स्स होति — पच्चेस्स'ति । न पन'स्स होति — न पच्चेस्स'ति । सो
बहिंसीमगतो तं चीवरं पयिरुपासति । अनासाय लभति । आसाय
न लभति । तस्से'वं होति — इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्स'ति ।
सो तं चीवरं कारेति । तस्स त चीवरं कयिरमानं नस्सति । तस्स
भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[१२] भिक्खु अत्यतकठिनो चीवरासाय पक्कमति, अनधिट्ठितेन ।
ने'व'स्स होति — न पच्चेस्स'ति । न पन'स्स होति — न पच्चेस्स'ति ।
तस्स बहिंसीमगतस्से'वं होति — इधे'वि'मं चीवरासं पयिरुपासिस्सं, न
पच्चेस्स'ति । सो तं चीवरासं पयिरुपासति । तस्स सा चीवरासा
उपच्छिज्जति । तस्स भिक्खुनो आसावच्छेदिको कठिनुद्धारो ।

अनासादोळसकं निट्ठितं ।

[२ आसादोळसकं]

७. २. २१ [१] भिक्खु अत्यतकठिनो चीवरासाय पक्कमति—
पच्चेस्स'ति । सो बहिंसीमगतो त चीवरासं पयिरुपासति । आसाय
लभति । अनासाय न लभति । तस्से'वं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न

पच्चेस्स'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति—पच्चेस्स'ति । सो बहिंसीमगतो चीवरासं पयिरुपासति । आसाय लभति । अनासाय न लभति । तस्से'व होति—ने'वि'म चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्स'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति—पच्चेस्स'ति । सो बहिंसीमगतो तं चीवरासं पयिरुपासति । आसाय लभति । अनासाय न लभति । तस्से'व होति—इधे'वि'म चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्स'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स तं चीवरं कयिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[४] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति—पच्चेस्स'ति । तस्स बहिंसीमगतस्से'व होति—इधे'वि'म चीवरासं पयिरुपासिस्सं, न पच्चेस्स'ति । सो तं चीवरासं पयिरुपासति । तस्स सा चीवरासा उपच्छिज्जति । तस्स भिक्खुनो आसावच्छेदिको कठिनुद्धारो ।

[५] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति—पच्चेस्स'ति । सो बहिंसीमगतो सुणाति—उब्भत (260) किर तस्मिं आवासे कठिन'ति । तस्से'व होति—यतो तस्मिं आवासे उब्भतं कठिनं, इधे'वि'म चीवरासं पयिरुपासिस्स'ति । सो तं चीवरासं पयिरुपासति । आसाय लभति । अनासाय न लभति । तस्से'व होति—इधे'वि'म चीवरं

७ कठिन-खन्धको [द्वितीय-भाणवारं]

कोरेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कोरेति । तस्स भिक्खुनो निद्वानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[६] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति-पच्चेस्सं'ति । सो बहिसीमगतो सुणाति-उब्भतं किर तस्मिं आवासे कठिनं'ति । तस्से'व होति-यतो तस्मिं आवासे उब्भतं कठिन, इधे'वि'मं चीवरासं पयिरुपासिस्सं'ति । सो त चीवरासं पयिरुपासति । आसाय लभति । अनासाय न लभति । तस्से'व होति-ने'वि'मं चीवरं कोरेस्सं, न पच्चेस्सं'ति, तस्स भिक्खुनो सान्निद्वानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[७] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति-पच्चेस्सं'ति । सो बहिसीमगतो सुणाति-उब्भतं किर तस्मिं आवासे कठिनं'ति । तस्से'व होति-यतो तस्मिं आवासे उब्भतं कठिनं, इधे'वि'मं चीवरासं पयिरुपासिस्सं'ति । सो त चीवरासं पयिरुपासति । आसाय लभति । अनासाय न लभति । तस्से'व होति-इधे'वि'मं चीवरं कोरेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो त चीवरं कोरेति । तस्स त चीवरं (च. १ चीवरासं for चीवरं) कयिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[८] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति-पच्चेस्सं'ति । सो बहिसीमगतो सुणाति-उब्भतं किर तस्मिं आवासे कठिनं'ति । तस्स एवं होति-यतो तस्मिं आवासे उब्भतं कठिनं, इधे'वि'मं चीवरासं पयिरुपासिस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरासं पयिरुपासति । तस्स सा चीवरासा उपच्छिज्जति । तस्स भिक्खुनो आसावच्छेदिको कठिनुद्धारो ।

[९] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति—पच्चेस्सं'ति । सो बहिंसीमगतो तं चीवर पयिरुपासति । आसाय लभति । अनासाय न लभति । सो तं चीवर कारेति । सो कतचीवरो सुणाति—उब्भतं किर तस्मिं आवासे कठिनं'ति । तस्स भिक्खुनो सवनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[१०] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति—पच्चेस्सं'ति । तस्स बहिंसीमगतस्स एवं होति—इधे'वि'म चीवरासं पयिरुपासिस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरासं पयिरुपासति । तस्स सा चीवरासा उप-च्छिज्जति । तस्स भिक्खुनो आसावच्छेदिको कठिनुद्धारो ।

[११] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति—पच्चेस्सं'ति । सो बहिंसीमगतो तं चीवरास पयिरुपासति । आसाय लभति । अनासाय न लभति । सो तं चीवर कारेति । सो कतचीवरो—पच्चेस्सं, पच्चेस्सं'ति बहिद्धा कठिनुद्धार वीतिनामेति । तस्स भिक्खुनो सीमातिक्रान्तिको कठिनुद्धारो ।

[१२] भिक्खु अत्थतकठिनो चीवरासाय पक्कमति—पच्चेस्सं'ति । सो बहिंसीमगतो तं चीवरासं पयिरुपासति । आसाय लभति । अनासाय न लभति । सो तं चीवर कारेति । सो कतचीवरो—पच्चेस्सं, पच्चेस्सं'ति सम्भुणाति कठिनुद्धारं । तस्स भिक्खुनो सह भिक्खूहि कठिनुद्धारो ।

आसादोळसकं निट्ठितं । (261)

[३. करणीय-दोळसकं]

७. २. ३ १. [१] भिक्खु अत्थतकठिनो केनचिदे'व करणीयेन पक्कमति । तस्स बहिंसीमगतस्स चीवरासा उपपज्जति । सो तं चीवरासं पयिरूपासति । अनासायं लभति । आसायं न लभति । तस्से'वं होति-इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो केनचिदे'व करणीयेन पक्कमति । तस्स बहिंसीमगतस्स पे० आसायं न लभति । तस्से'वं होति-ने'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो .पे० ...पक्कमति । तस्स बहिंसीमगतस्स . . पे० . . आसायं न लभति । तस्से'वं होति-इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स तं चीवरं कयिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[४] भिक्खु अत्थतकठिनो पे० . पक्कमति । तस्स बहिंसीमगतस्स चीवरासा उपपज्जति । तस्से'वं होति-इधे'वि'मं चीवरासं पयिरूपासिस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरासं पयिरूपासति । तस्स सा चीवरासा उपपच्छिज्जति । तस्स भिक्खुनो आसावच्छेदिको कठिनुद्धारो ।

[५] भिक्खु अत्थतकठिनो . पे० . पक्कमति, न पच्चेस्सं'ति । तस्स बहिंसीमगतस्स चीवरासा उपपज्जति । सो तं चीवरासं पयिरूपा-

सति । अनासाय लभति । आसाय न लभति । तस्से'वं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्स'ति । सो त चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[६] भिक्खु अत्थतकठिनो पे० पक्कमति, न पच्चेस्सं'ति । तस्स बहिसीमगतस्स पे० [५] तस्से'वं होति—ने'वि'मं चीवरं कारेस्सं'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[७] भिक्खु अत्थतकठिनो . पे० पक्कमति, न पच्चेस्सं'ति । तस्स बहिसीमगतस्स.. पे०. [५] आसाय न लभति । तस्से'वं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स तं चीवरं कायिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[८] भिक्खु अत्थतकठिनो पे० पक्कमति, न पच्चेस्सं'ति । तस्स बहिसीमगतस्स चीवरासा उपपज्जति । तस्स एवं होति—इधे'वि'मं चीवरासं पयिरुपासिस्स'ति । सो तं चीवरासं पयिरुपासति । तस्स सा चीवरासा उपच्छिज्जति । तस्स भिक्खुनो आसावच्छेदिको कठिनुद्धारो ।

[९] भिक्खु अत्थतकठिनो पे० पक्कमति अनधिद्वितेन । ने'व स्स होति—पच्चेस्सं'ति । न पन'स्स होति—न पच्चेस्सं'ति । तस्स बहि-सीमगतस्स चीवरासा उपपज्जति । सो तं चीवरासं पयिरुपासति । अनासाय लभति । आसाय न लभति । तस्स एवं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[१०] भिक्खु अत्थतकठिनो ..पे० पक्कमति अनधिद्वितेन । ने' व'स्स होति .पे० [९] तस्स बहिंसीमगतस्स चीवरासा उप्पज्जति । सो त चीवरास पे० [९] तस्स एवं होति-ने'वि'म चीवरं कारेस्स, न पच्चेस्स'ति । तस्स भिक्खुनो सन्नि (262) द्वा नन्तिको कठिनुद्धारो ।

[११] भिक्खु अत्थतकठिनो पे० अनधिद्वितेन । ने'व'स्स होति पे० [१०] तस्स एव होति-इधे'वि'म चीवरं कारेस्स, न पच्चेस्स'ति । सो त चीवर कारेति । तस्स तं चीवरं कयिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[१२] भिक्खु पे० ..अनधिद्वितेन । ने'व'स्स होति पे० ..[११] तस्स बहिंसीमगतस्स चीवरासा उप्पज्जति । तस्से'व होति-इधे'वि'म चीवरास पयिरुपासिस्स, न पच्चेस्स'ति । सो त चीवरं पयिरुपासति । तस्स सा चीवरासा उपच्छिज्जति । तस्स भिक्खुनो आसा-वच्छेदिको कठिनुद्धारो ।

करणीय-दोळसक निद्रितं ।

[४ अपविलानवकं (v l अपचिनवक)]

७. २. ४. १ [१] भिक्खु अत्थतकठिनो दिसंगमिको पक्कमति चीवरपटिवीसं अपविलायमानो (v l अपचिनयमानो) । त एनं दिसंगतं भिक्खू पुच्छन्ति-कह त्व आवुसो, वस्स वुत्थो ? । कथं च ते चीवर-पटिवीसो'ति ? । सो एव वदति-अमुकस्मि आवासे वस्सं वुत्थो'हि ।

तत्थ च मे चीवरपटिवीसो'ति । ते एव वदन्ति—गच्छ आवुसो, त चीवर आहर । मयं ते इधे'व चीवर करिस्सामा'ति । सो तं आवास गन्त्वा भिक्खू पुच्छति—कहं मे आवुसो, चीवरपटिवीसो'ति । ते एव वदन्ति—अयं ते आवुसो, चीवरपटिवीसो । कहं गमिस्ससी'ति । सो एव वदति—अमुकञ्च आवासं गमिस्सामि । तत्थ मे भिक्खू चीवर करिस्सन्ती'ति । ते एव वदन्ति—अल आवुसो, मा अगमासि । मयं ते इध चीवरं करिस्सामा'ति । तस्स एवं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो दिसंगमिको पक्कमति . पे०..

[१] as above तस्स एवं होति—ने'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं, ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो दिसंगमिको पक्कमति .. पे० . [१]

as above तस्से'वं होति—इधे'वि'मं चीवर कारेस्स, न पच्चेस्सं'ति । सो त चीवरं कारेति । तस्स तं चीवर कायिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[४] भिक्खु अत्थतकठिनो दिसंगमिको पक्कमति चीवरपटिवीसं

अपविज्झायमानो (४ I अपचिनयमानो) । तं एनं दिसं गतं भिक्खू पुच्छन्ति. .. पे०.. [१] as above ते एवं वदन्ति—अयं ते आवुसो चीवरपटिवीसो'ति । सो त चीवरं आदाय त आवास गच्छति । तमे' नं अन्तरामग्गे भिक्खू पुच्छन्ति—आवुसो, कहं गमिस्ससी'ति । सो

एवं वदति—अमुकं नाम आवासं गमिस्सामि । तत्थ मे भिक्खू चीवर करिस्सन्ती'ति । ते एव वदन्ति—अलं आवुसो, मा अगमासि । मयं ते इध चीवरं करिस्सामा'ति । तस्स एवं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्स, न पच्चेस्सं'ति । सो त चीवरं कारे ते । (263) तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[५] भिक्खु अत्थतकठिनो दिसंगमिको पक्कमति पे० ..[५] as above तमे'नं अन्तरामगे भिक्खु पुच्छन्ति—आवुसो, कहिं गमिस्ससी'ति । पे० [५] as above मयं ते इधे'व चीवर करिस्सामा'ति । तस्स एवं होति—ने'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[६] भिक्खु अत्थतकठिनो. ..पे० ...[५] as above तस्स एवं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवर कारेति । तस्म त चीवरं कयिरमानं नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

[७] भिक्खु अत्थतकठिनो दिसंगमिको पक्कमति पे० ...[५] as above अयं ते आवुसो, चीवरपटिवीसो'ति । सो तं चीवरं आदाय तं आवासं गच्छति । तस्स तं आवासं गतस्स (v 1 गच्छन्तस्स for गतस्स) एवं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[८] भिक्खु अत्थतकठिनो दिसंगमिको पक्कमति . पे० ..[५]

as above तस्स तं आवासं गतस्स एवं होति—ने'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[९] भिक्खु अत्थतकठिनो दिसंगमिको पक्कमति पे० [५]

as above तस्स तं आवासं गतस्स एव होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स तं चीवरं कयिर-मानं वस्सति । तस्स भिक्खुनो नासनन्तिको कठिनुद्धारो ।

अपविलानवकं (४ १ अपचिननवकं) निट्ठित ।

[५ फासुविहारपञ्चकं]

७. २. ५. १. [१] भिक्खु अत्थतकठिनो फासुविहारिको चीवरं आदाय पक्कमति—अमुक नाम आवासं गमिस्सामि, तत्थ मे फासु भविस्सति वसिस्सामि । नो चे मे फासु भविस्सति, अमुक नाम आवास गमिस्सामि, तत्थ मे फासु भविस्सति वसिस्सामि । नो चे मे फासु भविस्ससि, अमुक नाम आवास गमिस्सामि । तत्थ मे फासु भविस्ससि वसिस्सामि । नो चे मे फासु भविस्सति, पच्चेस्सं'ति । तस्स बहिंसीमगतस्स एवं होति—इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । सो तं चीवरं कारेति । तस्स भिक्खुनो निट्ठानन्तिको कठिनुद्धारो ।

[२] भिक्खु अत्थतकठिनो फासुविहारिको चीवरं आदाय पक्क-मति....पे० [१] as above तस्स बहिंसीमगतस्स एवं होति—ने'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्सं'ति । तस्स भिक्खुनो सन्निट्ठान-न्तिको कठिनुद्धारो ।

७ कठिन-खन्धको [दुतिय-भाणवारं]

[३] भिक्खु अत्थतकठिनो फासुविहारिको चीवर आदाय पक्क-
मति पे० [१] as above पच्चेस्स'ति । तस्स बहिसीमगतस्स
एवं होति-इधे'वि'मं चीवरं कारेस्सं, न पच्चेस्स'ति । सो तं चीवरं
कारेति । तस्स तं चीवरं कयिरमान नस्सति । तस्स भिक्खुनो नासन-
न्तिको कठिनुद्धारो ।

[४] भिक्खु अत्थतकठिनो फासुविहारिको चीवरं आदाय पक्क-
मति पे० [१] as above पच्चेस्स'ति । सो बहिसीमगतो तं
चीवरं कारेति । सो कतचीवरो-पच्चेस्सं पच्चेस्स'ति बहिद्धा कठिनुद्धारं
चीतिनामेति । तस्स भिक्खुनो सी(264)मातिक्कन्तिको कठिनुद्धारो ।

[५] भिक्खु अत्थतकठिनो फासुविहारिको चीवरं आदाय पक्क-
मति पे० [१] as above पच्चेस्सं'ति । सो बहिसीमगतो तं
चीवरं कारेति । सो कतचीवरो पच्चेस्स पच्चेस्स'ति सम्भुगाति कठिनुद्धार ।
तस्स भिक्खुनो सह भिक्खूहि कठिनुद्धारो ।

फासुविहारपञ्चकं निद्रितं ।

[६ कठिनपलिबोध-अपलिबोध-विनिच्छयो]

७ २. ६. १. द्वे'मे भिक्खवे, कठिनस्स पलिबोधो । द्वे,
अपलिबोधो-आवासपलिबोधो च, चीवरपलिबोधो च ।

‘कथञ्च भिक्खवे, आवास-पलिबोधो होति ? । इध भिक्खवे,
भिक्खु वसति (v. 1 वस्सति) वातस्मिं आवासे सपेक्खो वा पक्कमति
पच्चेस्सं'ति । एवं खो भिक्खवे, आवासपलिबोधो होति ।

महावग्गो

‘कथञ्च भिक्खवे चीवरपलिबोधो होति?। इध भिक्खवे, भिक्खुनो चीवर अकत वा होति, विप्पकतं वा। चीवरासा वा अनु-पच्छिन्ना। एवं खो भिक्खवे, चीवर—पलिबोधो होति। इमे खो भिक्खवे, द्वे कठिनस्स पलिबोधा।

२. ‘कतमे च भिक्खवे, द्वे कठिनस्स अपलिबोधा। आवास—अपलिबोधो च, चीवर—अपलिबोधो च।

‘कथञ्च भिक्खवे, आवास—अपलिबोधो होति?। इध भिक्खवे, भिक्खु पक्कमति तम्हा आवासा चत्तेन, वन्तेन, मुत्तेन, अन-पेक्खेन—न पच्चेस्स’ति। एवं खो भिक्खवे, आवास—अपलिबोधो होति।

‘कथञ्च भिक्खवे, चीवर—अपलिबोधो होति?। इध भिक्खवे, भिक्खुनो चीवर कत वा होति नट्ठं वा, विनट्ठ वा, दट्ठं वा, चीवरासा वा उपच्छिन्ना। एव खो भिक्खवे, चीवर—अपलिबोधो होति। इमे खो भिक्खवे, द्वे कठिनस्स अपलिबोधा।

[पक्कमन—पलिबोधादि—पपञ्चभाणवारं दुत्तियं]

कठिनक्खन्धकं निट्ठितं सत्तमं।

इमम्हि खन्धके वत्थु दोळसक—पेय्याल्लमुखानि एकसतं अट्टारसः।

तस्स उद्दानं—

तिस पाथेय्यका भिक्खू साकेतु’क्कण्ठिता वसुं।

वस्सं वुत्थो’कपुण्णेहि अगमं जिनदस्सनं ॥ १ ॥

७ कठिन-खन्धको [दुतिय-भाणवारं]

इदं वत्थुं कठिनस्स कप्पिस्सन्ति च पञ्चका ।
अनामन्ता असमाचारा तथे'व गणभोजनं ॥ २ ॥
यावदत्थञ्च उप्पादो अत्थतानं भविस्सति ।
नत्ति एवत्थ तञ्चे'व एवञ्चे'व अनत्थत ॥ ३ ॥
उल्लिखि धोवनो चे'व विचारण'व छेदनं ।
बन्धनो'वट्ठि कण्डु च दळ्हिहकम्मा'नुवातिका ॥ ४ ॥ (265)
परिमण्ड ओवट्ठेय मद्दना निमित्तं कथा ।
कुक्कु सन्निधिनिस्सग्गि न कप्पञ्जत्र ते तयो ॥ ५ ॥
अञ्जत्र पञ्चातिरेके सञ्छिन्नेन समण्डली ।
ना'ञ्जत्र पुगगला, सम्मा निस्सीमट्ठो अनुमोदति ॥ ६ ॥
कठिनं अनत्थतं होति, एवं बुद्धेन देसित ।
अहत-आकप्प-पिलोति-पंसु-पापणिकाय च ॥ ७ ॥
अनिमित्ता-परिकथा अकुक्कु असन्निधि च ।
अनिसग्गि कप्पकते तथा तिचीवरेन च ॥ ८ ॥
पञ्चकेनातिरेके वा छिन्न-समण्डलीकते ।
पुगगलस्स'त्थारा सम्मा सीमट्ठो अनुमोदति ॥ ९ ॥
एवं कठिनत्थरणं उब्भारस्स'ट्ठमातिका ।
पक्कमनन्ति, निट्ठानं, सन्निट्ठानञ्च नासनं ॥ १० ॥
सवनं आसावच्छेदि सीमा सउब्भार'ट्ठमी ।
कतचीवरं आदाय-न पच्चेस्स'ति गच्छति ॥ ११ ॥

महावग्गो

तस्स तं कठिनुद्धारो होति पक्कमनन्तिको ।

आदाय चीवरं याति निस्सीमे, इध (v l इदं for इध) चिन्तयि ॥ १२ ॥

कारेस्सं न पच्चेस्स'ति निट्ठाने कठिनुद्धारो ।

आदाय निस्सीम ने'व न पच्चेस्स'ति मानसो ॥ १३ ॥

तस्स त कठिनुद्धारो सन्निट्ठानन्तिको भवे ।

आदाय चीवर याति निस्सीमे इद चिन्तयि ॥ १४ ॥ (इध for इदं)

कारेस्सं न पच्चेस्स'ति कयिरं तस्स नस्सति ।

तस्स त कठिनुद्धारो भवति नासनन्तिको ॥ १५ ॥

आदाय याति—पच्चेस्सं, बहि कारेति चीवरं ।

चीवरं कतो सुणाति—उब्भत कठिन तहि ।

तस्स तं कठिनुद्धारो भवति सवनन्तिको ॥ १६ ॥

आदाय याति—पच्चेस्स बहि कारेति चीवरं ।

कतचीवरो बहिद्धा नामे'ति कठिनुद्धार ॥ १७ ॥

तस्स तं कठिनुद्धारो सीमातिक्कन्तिको भवे ।

आदाय याति—पच्चेस्सं'ति, बहि कारेति चीवर ॥ १८ ॥

कतचीवरो—पच्चेस्स सम्भोति कठिनुद्धार ।

तस्स त कठिनुद्धारो सह भिक्खूहि जायति ॥ १९ ॥

आदाय समादायञ्च सत्तसत्तविधि गति ।

पक्कमनन्तिका न'त्थि छच्चा विप्पकता गति (v l नत्थि for गति) ॥ २० ॥

७ कठिन-श्चन्धको [दुतिय-भाणवारं]

आदाय निस्सीमगतं कारेस्सं'ति जायति ।
निट्ठानं सन्निट्ठानञ्च नासनञ्च इमे तयो
आदाय न पच्चेस्स'ति, बहिंसीम करोमी'ति ॥ २१ ॥*
निट्ठानं सन्निट्ठानं पि नासनं पि इदं तयो
अनधिट्ठितेन ने'व'स्स हेट्ठा तिणि नयविधि ॥ २२ ॥ (266)
आदाय याति पच्चेस्स, बहिं सीमे करोमी'ति ।
न पच्चेस्स'ति कारेति, निट्ठाने कठिनुद्धारो ॥ २३ ॥
सन्निट्ठान नासनञ्च सवन-सीमातिक्कमा ।
सह भिक्खूहि जायेथ एव पन्नरसं गति ॥ २४ ॥
समादाय, विप्पकता, समादाय पुना तथा ।
इमे ते चतुरो वारा सब्बे पन्नरस-विधि ॥ २५ ॥
अनासाय च आसाय, करणीयो च ते तयो ।
नयतो तं विजानेय्य तयो द्वादस-द्वादस ॥ २६ ॥
अपचिनना नवे'त्थ, फासु पञ्चविधा तर्हि ।
पल्लिबोधा'पल्लिबोधा, उद्धान नयतो कत'ति ॥ २७ ॥ (267)

---

* This verse occurs in the Burmese edition in the following form — 'कारेस्स' इति जायति, निट्ठानसन्निट्ठानञ्च । नासनञ्च इमे तयो आदाय न पच्चेस्स'ति । बहिं सीमे करोमी'ति ।

महावग्गो

[८. चीवर—खन्धको.]

[१ पठमक—भाणवारं]

[१ जीवक—कोमार—भच्चस्स वत्थु]

८. १. १. १. तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे बिहरति वेल्लवने कलन्दक—निवापे । तेन खो पन समयेन वेसाली इद्धा चे'व होति फीता च, बहुजना, आकिण्णमनुस्सा सुभिक्षा च । सत्त च पासादसहस्सानि सत्त च पासादसतानि सत्त च पासादा । सत्त च कूटागारसहस्सानि सत्त च कूटागारसतानि सत्त च कूटागारानि । सत्त च आरामसहस्सानि सत्त च आराम—सतानि सत्त च आरामा । सत्त च पोक्खरणी—सहस्सानि सत्त च पोक्खरणी—सतानि सत्त च पोक्खरणियो । अम्बपालिका गणिका अभिरूपा होति दस्सनीया, पासादिका परमाय वण्णपोक्खरताय समन्नागता । पदक्खिणा, नच्चे च गीते च वादिते च अभिसटा । अत्थिकान अत्थिकान मनुस्सानं पञ्जासाय च रार्त्तिं गच्छति । ताय च वेसाली भिय्योसोमत्ताय उपसोभति ।

२ अथ खो राजगहको नेगमो वेसालिं अगमासि केनचिदे'व करणीयेन । अहस खो राजगहको नेगमो वेसालिं इद्धच्च फीतरूच बहुजनं, आकिण्णमनुस्सं, सुभिक्षच्च सत्त च पासाद—सहस्सानि....पे०
...[५१] सत्त च पोक्खरणियो । अम्बपालिच्च गणिकं अभिरूपं दस्सनीयं पासादिकं परमाय वण्णपोक्खरताय समन्नागतं । पदक्खिणं नच्चे च गीते च वादिते च अभिसट । अत्थिकान अत्थिकानं मनुस्सानं पञ्जा-

८ चीवर-खन्धको [पठमक-भाणवारं]

साय च रत्तिं गच्छन्तं । ताय च वेसालिं भिय्योसोमत्ताय उपसोभितं'ति । अथ खो राजगहको च नेगमो वेसालिय तं करणीयं तीरेत्वा पुनदे'व राजगहं पच्चागच्छि । येन राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो तेनु'पसङ्गमि । उपसङ्गमित्वा राजान मागध सेनिय बिम्बिसारं एतद'वोच—वेसालि देव, इद्धा च फीता च पे० [५१] ताय च वेसालि भिय्योसोमत्ताय उपसोभति । साधु देव, मय पि गणिकं वुट्ठोपेस्सामा'ति । ' तेन हि भणे, तादिसिं कुमारिं जानाहि य तुम्हे गणिक वुट्ठोपेय्याथा'ति ।

१. तेन खो पन समयेन राजगहे सालवती नाम कुमारी अभिरूपा होति दस्सनीया पासादिका परमाय वण्णपोक्खरताय समन्नागता । अथ खो राजगहको नेगमो सालवतिं कुमारिं (268) गणिकं वुट्ठोपेसि । अथ खो सालवती गणिका न चिरस्से'व पदक्खिणा अहोसि नच्चे च, गीते च वादिते च अभिसट्ठा अत्थिकान अत्थिकानं मनुस्सान पटिसतेन च रत्तिं गच्छति ।

२. अथ खो सालवती गणिका न चिरस्से'व गब्भिनी अहोसि । अथ खो सालवतिया गणिकाय एतद'होसि—इत्थि खो गब्भिनी पुरिसानं अमनापा । सचे म कोचि जानिस्सति—सालवती गणिका गब्भिनी'ति, सब्बो मे सक्कारो परिहायिस्सति (v 1 भञ्जिस्सति for परिहायिस्सति ।) यन्नूना'ह—गिलाना'नि पटिवेदेय्यं'ति । अथ खो सालवती गणिका दोवारिकं आणापेसि—मा भणे दोवारिक, कोचि पुरिसो पाविसि । यो च मं पुच्छति—गिलाना'ति पटिवेदेही'ति । ' एवम'य्ये'ति खो सो दोवारिको सालवतिया गणिकाय पच्चस्सोसि ।

महावग्गो

५. अथ खो सालवती गणिका तस्स गम्भस्स परिपाकं अन्वाय पुत्तं विजायि । अथ खो सालवती गणिका दासिं आणापेसि—हन्द जे इम दारक कत्तरसुप्पे पक्खिपित्वा नीहरित्वा सङ्कारकूटे छड्ढेही'ति । 'एवम'य्ये'ति खो सा दासी सालवतिया गणिकाय पटिसुणित्वा (५ १ पटिस्सुत्वा) त दारक कत्तरसुप्पे पक्खिपित्वा नीहरित्वा सङ्कारकूटे छड्ढेसि ।

६. तेन खो पन समयेन अभयो नाम राजकुमारो कालस्से'व राजुपट्ठानं गच्छन्तो अद्दस तं दारकं काक्केहि सम्परिकिण्णं । दिस्वान मनुस्से पुच्छि—किं एनं भणे, काक्केहि सम्परिकिण्ण । 'दारको देवा'ति । 'जीवति भणे'ति । 'जीवति देवा'ति । 'तेन हि भणे तं दारक अम्हाकं अन्तेपुर नेत्वा धातीनं देथ पोसेतु'ति । 'एवं देवा'ति खो ते मनुस्सा अभयस्स राजकुमारस्स पटिसुणित्वा (५ १ पटिस्सुत्वा) त, दारक अभयस्स राजकुमारस्स अन्तेपुरं नेत्वा धातीनं अद्दसु—पोसेथा'ति तस्स जीवती'ति 'जीवको'ति नामं अकंसु । कुमारेन पोसितो'ति 'कोमारभच्चो'ति नामं अकंसु ।

७ अथ खो जीवको कोमारभच्चो न चिरस्से'व विञ्जुतं पापुणि । अथ खो जीवको कोमारभच्चो येन अभयो राजकुमारो तेन उपसङ्कमि । उपसङ्कमित्वा अभयं राजकुमारं एतद'वोच—का मे देव, माता को मे पिता'ति ? । 'अहं पि खो ते भणे जीवक, मातर न जानामि, अपि चा'हं ते पिता । मयापि पोसापितो'ति । अथ खो जीवक-

स्स कोमारभच्चस्स एतद'होसि-इमानि खो राजकुलानि न सुकरानि असिप्पेन उपजीवितुं । यन्नूना'हं सिप्प सिक्खेय्य'ति ।

८. तेन खो पन समयेन तक्कसिलाय दिसापामोक्खो वेज्जो पटिवसति । अथ खो जीवको कोमारभच्चो अमय राजकुमारं अनापुच्छा, येन तक्कसिला तेन पक्कामि । अनुपुब्बेन येन तक्कसिला, (269) येन सो वेज्जो तेनु'पसङ्कमि । उपसङ्कमित्वा त वेज्ज एतउ'वोच-इच्छाम'ह आचरिय,सिप्प सिक्खितु'ति । 'तेन हि भणे जीवक,सिक्खस्सू'ति । अथ खो जीवको कोमारभच्चो बहुञ्च गण्हाति लहुञ्च गण्हाति सुदुञ्च उपधारेति, गहितञ्च'स्स न सम्मुस्सति (७ 1 पमुस्सति) ।

९. अथ खो जीवकस्स कोमारभच्चस्म सत्तन्न वस्सान अच्चयेन एतद'होसि-अह खो बहुञ्च गण्हामि, लहुञ्च गण्हामि, सुदुञ्च उपधारेमि, गहितञ्च मे न सम्मुस्सति । सत्त च मे वस्सानि अधीयन्तस्स न यिमस्म सिप्पस्स अन्तो पञ्जायति । कदा इमस्स सिप्पस्स अन्तो पञ्जायिस्सती'ति । अथ खो जीवको कोमारभच्चो येन सो वेज्जो तेनु'पसङ्कमि । उपसङ्कमित्वा त वेज्ज एतद'वोच-अह खो आचरिय, बहुञ्च गण्हामि, लहुञ्च गण्हामि, पे० कदा इमस्स सिप्पस्स अन्तो पञ्जायिस्सती'ति । 'तेन हि भणे जीवक, खणित्ति आदाय तक्कसिलाय समन्ता योजनं आहिण्डन्तो य किञ्चि अभेसज्ज पस्सेय्यासि तं आहरा'ति ।

१०. 'एव आचरिया'ति खो जीवको कोमारभच्चो तस्स वेज्जस्स पटिसुणित्वा' (७ 1 पटिस्सुत्वा) खणित्ति आदाय तक्कसिलाय समन्ता

योजनं आहिण्डन्तो न किञ्चि अभेसज्जं अद्दस्स । अथ खो जीवको कोमारभच्चो येन सो वेज्जो तेनु'पसङ्कमि । उपसङ्कमित्वा त वेज्ज एतद'वोच—आहिण्डन्तो'मिह आचरिय, तवकसिलाय समन्ता योजनं । न किञ्चि अभेसज्ज अद्दस्'ति । 'सिखितो'सि भणे जीवक । अलं ते एत्तकं जीविकाया'ति । जीवकस्स कोमारभच्चस्स परित्तं पाथेय्यं पादासि ।

११. अथ खो जीवको कोमारभच्चो त परित्तं पाथेय्यं आदाय, येन राजगह तेन पक्कमि । अथ खो जीवकस्स कोमारभच्चस्स तं परित्त पाथेय्यं अन्तरामगे साकेते परिकल्पयं अगमासि । अथ खो जीवकस्स कोमारभच्चस्स एतद'होसि—इमे खो मग्गा कन्तारा अप्पोदका अप्पभक्खा । न सुकरा अपाथेय्येन गन्तुं । यन्नूना'ह पाथेय्य परियेसेय्य'ति ।

१२. तेन खो पन समयेन साकेते सेट्ठिभरियाय सत्तवस्सिको सीसाबाधो होति । बहु महन्ता महन्ता दिसापामोक्खा वेज्जा आगन्त्वा ना'सकिंखसु अरोगं कातुं । बहु हिरब्ब आदाय अगमंसु । अथ खो जीवको कोमारभच्चो साकेत पविसित्वा मनुस्से पुच्छि—को भणे गिलानो, कं तिकिच्छामी'ति । 'एतिस्सा आचरिय, सेट्ठिभरियाय (270) सत्तवस्सिको सीसाबाधो । गच्छ आचरिय, सेट्ठिभरियं तिकिच्छाही'ति ।

१३ अथ खो जीवको कोमारभच्चो येन सेट्ठिस्स गहपतिस्स निवेसनं तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा दोवारिकं अणापेसि—गच्छ भणे दोवारिक,

सेट्ठिभरियाय पावद-वेज्जो अय्ये, आगतो, सो तं दट्ठुकामो'ति ।
 'एवमा'न्नरिया'ति खो सो दोवारिको जीवकस्स कोमारभच्चस्स पटि-
 सुणित्वा (१ १ पटिस्सुत्वा) येन सेट्ठिभरिया तेनु'पसङ्गमि, उप-
 सङ्गमित्वा तं सेट्ठिभरिय एतद'वोच-वेज्जो अय्ये, आगतो, सो त
 दट्ठुकामो'ति । ' कीदिसो भणे दोवारिक, वेज्जो'ति' । 'दहरको
 अय्ये'ति । ' अलं भणे दोवारिक । किं मे दहरको वेज्जो करिस्सति ? ।
 बहू महन्ता महन्ता दिसापामोक्खा वेज्जा आगन्त्वा ना'
 सर्विखसु अरोगं कातुं । बहु हिरञ्ज आदाय अगमसू'ति ।

१४ अथ खो सो दोवारिको येन जीवको कोमारभच्चो तेनु'पसङ्गमि,
 उपसङ्गमित्वा जीवक कोमारभच्च एतद'वोच-सेट्ठिभरिया आचरिय,
 एवमा'ह-अलं भणे दोवारिक, किं मे दहरको वेज्जो करिस्सति . पे० .
 हिरञ्ज आदाय अगमसू'ति । ' गच्छ भणे दोवारिक, सेट्ठिभरियाय पावद-
 वेज्जो अय्ये, एवमा'ह - मा किर'य्ये पुरे किञ्चि अदासि । यदा अरोगा
 अहोसि, तदा यं इच्छेय्यासि त दज्जेयासी'ति । ' एवं आचरिया'ति
 खो सो दोवारिको जीवकस्स कोमारभ च्चस्स पटिसुणित्वा येन सेट्ठिभरिया
 तेनु'पसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा सेट्ठिभरियं एतद'वोच-वेज्जो अय्ये,
 एवमा'ह-मा किर'य्ये पुरे किञ्चि अदासि । यदा अरोगा अहोसि, तदा
 य इच्छेय्यासि त दज्जेय्यासी'ति । ' तेन हि भणे दोवारिक, वेज्जो
 आगच्छतू'ति । ' एव अय्ये, ति खो सो दोवारिको सेट्ठिभरियाय पटि-
 सुणित्वा यन जीवको कोमारभच्चो तेनु'पसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा जीवक
 कोमारभच्च एतद' होसि-सेट्ठिभरिया त आचरिय, पक्कोसती'ति ।

१५. अथ खो जीवको कोमारभच्चो येन सेट्ठिभरिया तेनु'पसङ्कमि,
उपसङ्कमित्वा सेट्ठिभरियाय विहार सल्लक्खेत्वा, सेट्ठिभरियं एतद'
वोच—पसतेन अय्ये, सप्पिना अत्थो'ति । अथ खो सेट्ठिभरिया
जीवकस्स कोमारभच्चस्स पसत सप्पि दापेसि । अथ खो जीवको कोमार-
भच्चो तं पसत सप्पि नानापेसज्जेहि निप्पचित्वा सेट्ठिभरियं मच्चके
उत्तानं निपज्जापेत्वा नत्थुतो अदासि । अथ खो त सप्पि नत्थुतो
दिन्न मुखतो उग्गज्झि । अथ खो सेट्ठिभरिया पटिग्गहे निट्ठुहित्वा
दासि आणापेसि—हन्द जे इमं सप्पि पिचुना गण्हाही'ति ।

१६ अथ खो जीवकस्स कोमारभच्चस्स एतद'होसि—अच्छरिय
याव लूखाय घरणी, यत्र हि नाम इम छड्ढनीयधम्म सप्पि पिचुना गाहा-
पेस्सति । बहु (२७१) कानि च मे महग्घानि—महग्गानि भेसज्जानि उप-
गतानि । किं पि मा'यं किञ्चि देय्यधम्म दस्सती'ति । अथ खो सेट्ठि-
भरिया जीवकस्स कोमारभच्चस्स विहार सल्लक्खेत्वा जीवक कोमारभच्च
एतद'वोच—किस्स त्व आचरिय, विमनो'सी'ति । 'इध मे एतद'होसि—
अच्छरिय याव पे० किम्पि मा'यं किञ्चि देय्यधम्म दस्सती'ति ।
“मय खो आचरिय, अगारिका नाम उपजानामे' तस्स संयमस्स ।
वर एत सप्पि दासान वा कम्पकरान वा पादब्भञ्जन वा पदीपकरणे वा
आसित्तं । मा खो त्व आचारिय, विमनो अहोसि । न ते देय्यधम्मो
हायिस्सती'ति ।

१७. अथ खो जीवको कोमारभच्चो सेट्ठिभरियाय सत्तवस्सिक
सीसाबाधं एकेने'व नत्थुकम्मेन अपकड्ढि । अथ खो सेट्ठिभरिया अरोगा

८ चीवर-खन्धको [पठमक-भाणवारं]

समाना जीवकस्स कोमारभच्चस्स चत्तारि सहस्सानि पादासि । पुत्तो—
माता मे अरोगा ठिता'ति चत्तारि सहस्सानि पादासि । सुणिसा—सस्सू
मे अरोगा ठिता'ति चत्तारि सहस्सानि पादासि । सेट्ठि गहपति—
भरिया मे अरोगा ठिता'ति चत्तारि सहस्मानि पादासि, दासञ्च दासिञ्च
अस्सरथञ्च ।

१८ अथ खो जीवको कोमारभच्चो तानि सोळससहस्सानि आदाय
दासञ्च दासिञ्च अस्सरथञ्च येन राजगह तेन पक्कामि । अनुपुब्बेन येन
राजगह, येन अभयो राजकुमारो तेनु'प्सङ्कमि, उपसङ्कमित्वा अभयं
राजकुमारं एतद'वोच—इदं मे देव, पठमकम्म सोळस सहस्सानि,
दासो च दासी च अस्सरथो च । पटिगण्हातु मे देवो पोसावनिक'ति ।

‘अल भणे जीवक, तुय्हे'व होतु । अम्हाकं येव अन्तेपुरे
निवेसन मापेही'ति । ‘एव देवा'ति जीवको कोमारभच्चो अभयस्स
राजकुमारस्स पटिसुणित्वा अभयस्स राजकुमारस्स अन्तेपुरे निवेसन
मापेसि ।

[२.सेनियस्स—बिम्बिसारस्स रोगपरिहारो]

८. १. २. १ तेन खो पन समयेन रज्जो मागधस्स सेनियस्स
बिम्बिसारस्स भगन्दलाबाधो होति । साट्का लोहितेन मक्खियन्ति ।
देवियो दिस्वा उप्पण्ढेन्ति—उतुनी दानि देवो । पुप्फ देवस्स उप्पन्न ।
न त्रिस्से'व देवो विजायिस्सती'ति । तेन राजा मङ्कु होति । अथ खो
राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो अभय राजकुमारं एतद'वोच—मय्ह
खो भणे, अभय तादिसो आबाधो । साट्का लोहितेन मक्खियन्ति ।

देवियो मं दिस्वा उप्पण्डेन्ति पे० देवो विजायिस्सती'ति । इद्ध भणे अभय, तादिसं वेज्ज जानाहि, यो मं तिकिच्छेय्या'ति । 'अयं देव, अम्हाकं जीवको वेज्जो तरुणो भद्रको'ति । सो देवं तिकिच्छिस्सति । 'तेन हि भणे अभय, (272) जीवकं वेज्ज आणापेहि । सो म तिकिच्छिस्सती'ति ।

१ अथ खो अभयो राजकुमारो जीवकं कोमारभच्चं आणापेसि— गच्छ भणे जीवक, राजान तिकिच्छाही'ति । 'एवं देवा'ति खो जीवको कोमारभच्चो अभयस्स राजकुमारस्स पटिसुणित्वा नखेन भेसज्ज आदाय येन राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा राजानं मागधं सेनिय बिम्बिसार एतद'वोच—आबाध देव, पस्सामा'ति । अथ खो जीवको कोमारभच्चो रज्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स मगन्दलाबाध एकेने'व आळेपेन अपकड्ढि ।

३. अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो अरोगो समानो पञ्च इत्थिसतानि सव्वालङ्कारं भूसापेत्वा ओमुञ्चापेत्वा, पुञ्जं कारापेत्वा जीवक कोमारभच्चं एतद'वोच—एतं भणे जीवक, पञ्चन्नं इत्थिसतानं सव्वालङ्कारं तुय्ह होतू'ति । 'अहं देव, अधिकार मे देवो सरतू'ति । 'तेन हि भणे जीवक, मं उपट्ठह इत्थागारञ्च बुद्धपमुत्तं भिक्खुसङ्घञ्चा'ति । 'एवं देवा'ति खो जीवको कोमारभच्चो रज्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स पच्चस्सोसि ।

[३. राजगहसेट्ठिस्स अरोगकरणं]

८. १. ३. १ तेन खो पन समयेन राजगहकस्स सेट्ठिस्स सत्तव-

स्सिको सीसाबाधो होति । बहू महन्ता—महन्ता दिसापामोक्खा वेज्झा
आगन्त्वा ना'सर्विखसु अरोग कातुं । बहु हिरञ्ज आदाय अगमंसु ।
अपि च वेज्जेहि पच्चक्खातो होति । एकच्चे वेज्जा एवमा'हसु—पञ्चमं
दिवसं सेट्ठिगहपति कालं करिस्सती'ति । एकच्चे वेज्जा एवमा'हंसु—
सत्तमं दिवसं सेट्ठिगहपति कालं करिस्सती'ति ।

२ अथ खो राजगहकस्स नेगमस्स एतद'होसि—अयं खो सेट्ठि-
गहपति बहूपकारो रञ्जो चे' व नेगमस्स च । अपि च वेज्जेहि
पच्चक्खातो । एकच्चे वेज्जा पे० सत्तमं दिवसं सेट्ठि गहपति कालं
करिस्सती'ति । अयञ्च रञ्जो जीवको वेज्जो तरुणो मद्रको । यन्नून
मयं राजान जीवक वेज्ज याचेय्याम सेट्ठि गहपतिं तिकिच्छितु'ति ।

३. अथ खो राजगहको नेगमो येन राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो
तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा राजान मागध सेनियं बिम्बिसार एतद'-
वोच—अयं देव, सेट्ठि गहपति बहूपकारो देवस्स चे'व नेगमस्स च ।
अपि च वेज्जेहि पे० सत्तमं दिवसं सेट्ठि गहपति कालं करि-
स्सती'ति । साधु देवो जीवकं वेज्ज आणापेतु, सेट्ठि गहपतिं (२७३)
तिकिच्छितु'ति ।

४ अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो जीवकं कोमार-
भच्च आणापेसि—गच्छ भणे जीवक, सेट्ठि गहपति तिकिच्छाही'ति ।
'एव देवा'ति खो जीवको कोमारभच्चो रञ्जो मागधस्स सेनियस्स
बिम्बिसारस्स पटिसुणित्वा, येन सेट्ठिगहपति तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्क-
मित्वा सेट्ठिस्स गहपतिस्स विकारं सल्लक्खेत्वा सेट्ठि गहपतिं एतद'वोच—

महावग्गो

सचा' हं तं गहपति, अरोगापेय्य, किं मे अस्स देय्यधम्मो'ति १।*
 सब्बं सापतेय्यञ्च ते आचरिय, होतु, अहञ्च ते दासो'ति । 'सक्खि-
 स्ससि पन त्व गहपति, एकेन पस्सेन सत्त मासे निपज्जितु २
 'सक्कोम'हं आचरिय, एकेन पस्सेन सत्त मासे निपज्जितुं'ति ।
 'सक्खिस्ससि पन त्वं गहपति दुनियेन पस्सेन सत्तमासे निपज्जितु'ति ।
 'सक्कोम'ह आचरिय, दुतियेन पस्सेन सत्तमामे निपज्जितु'ति ।
 'सक्खिस्ससि पन त्वं गहपति, उत्तानो सत्तमासे निपज्जितु'ति २ ।
 'सक्कोम'ह आचरिय, उत्तानो सत्तमासे निपज्जितुं'ति ।

५ अथ खो जीवको कोमारभच्चो सेट्ठि गहपतिं मञ्चके निपज्जापेत्वा,
 मञ्चके सम्बधित्वा सीसच्छविं उप्फालेत्वा (५ । उप्पाट्त्वा)
 सिब्बिर्निं विनामेत्वा द्वे पाणके नीहरित्वा जनस्स दस्सेसि—पस्सथ'य्यो
 इमे द्वे पाणके—एकं खुद्दक, एक महल्लकं । ये ते आचरिया एवमा'
 हमु—पञ्चमं दिवस सेट्ठि गहपति काल करिस्सती'ति, तेहि अय महल्लको
 पाणको दिट्ठो । पञ्चम दिवस सेट्ठिस्स गहपतिस्स मत्थल्लुङ्ग, परियादियि-
 स्सति । मत्थल्लुङ्गस्स परियादाना सेट्ठि गहपति कालं करिस्सति । सुदिट्ठो
 त्तिहि आचरियेहि । ये ते आचरिया एवमा'हंसु—सत्तमं दिवस सेट्ठिगह-
 पति काल करिस्सती'ति, तेहि अय खुद्दको पाणको दिट्ठो । सत्तम दिवसं
 सेट्ठिस्स गहपतिस्स मत्थल्लुङ्गं परियादियिस्सति । मत्थल्लुङ्गस्स परिया-
 दाना सेट्ठि गहपति काल करिस्सति । सुदिट्ठो तेहि आचरियेही'ति
 सिब्बिर्निं सम्पटिपादेत्वा, सीसच्छविं सिब्बेत्वा आलेपं अदासि ।

* The Burmese edition reads this sentence thus.—सच्चे
 त्व गहपति, अरागा भवेय्यासि, किं मे अस्स देय्यधम्मो' ति १ ।

८ चीवर-खन्धको [पठमक-भाणवारं]

६. अथ खो सेट्ठि गहपति सत्ताहस्स अच्चयेन जीवक कोमारभच्चं एतद'वोच-ना'हं आचरिय, सक्कोमि एकेन पस्सेन सत्त मासे निपज्जितुं'ति । 'ननु मे त्व गहपति, पटिस्सुणि-सक्कोम'हं आचरिय, एकेन पस्सेन सत्त मासे निपज्जितुं'ति । 'सच्चा'ह आचरिय, पटिस्सुणि । अपा'हं मरिस्सामि, ना'हं सक्कोमि एकेन पस्सेन सत्तमासे निपज्जितुं'ति । 'तेन हि त्वं गहपति, दुतियेन पस्सेन सत्त मासे निपज्जाही'ति ।

७ अथ खो सेट्ठि गहपति सत्ताहस्स अच्चयेन जीवक कोमारभच्चं एतद' (२७४) वोच-ना'हं आचरिय, सक्कोमि दुतियेन पस्सेन सत्तमासे निपज्जितुं'ति । 'ननु मे त्व गहपति पटिस्सुणि-सक्कोम'हं आचरिय, दुतियेन पस्सेन सत्तमासे निपज्जितुं'ति । 'सच्चा'ह आचरिय, पटिस्सुणि । अपा'हं मरिस्सामि, ना'ह सक्कोमि दुतियेन पस्सेन सत्त मासे निपज्जितुं'ति । 'तेन हि त्वं गहपति, उत्तानो सत्त मासे निपज्जाही'ति ।

८. अथ खो सेट्ठि गहपति, सत्ताहस्स अच्चयेन जीवक कोमारभच्चं एतद'वोच-ना'हं आचरिय, सक्कोमि उत्तानो सत्त मासे निपज्जितुं'ति । 'ननु मे त्वं गहपति, पटिस्सुणि-सक्कोम'ह आचरिय, उत्तानो सत्त मासे निपज्जितुं'ति । 'सच्चा'हं आचरिय, पटिस्सुणि । अपा'हं मरिस्सामि, ना'हं सक्कोमि उत्तानो सत्त मासे निपज्जितुं'ति ।

९. 'अह चे तं गहपति, न वदेय्य एत्तकम्पि त्व न निपज्जेय्यासि, अपि च पटिगच्चेव (v १. पटिक्कच्चेव) मया जातो-तीहि सत्ताहेहि

सेट्ठि गहपति अरोगो भविस्सती'ति । उट्ठेहि गहपति, अरोगो'सि । जानाहि किं मे देय्यधम्मो'ति । 'सब्बं सापतेय्यञ्च ते होतु, अहञ्च ते दासो'ति । अलं गहपति, मा मे त्वं सब्बं सापतेय्यं अदासि मा च मे दासो । रज्जो सतसहस्सं देहि, मय्हं सतसहस्स'ति । अथ खो सेट्ठि गहपति अरोगो समानो रज्जो सतसहस्स अदासि, जीवकस्स कोमारमच्चस्स सतसहस्स ।

[४. बाराणसेय्यकमेट्ठि—पुत्त वत्थु]

८. १. ४. १ तेन खो पन समयेन बाराणसेय्यकस्स सेट्ठिपुत्तस्स मोक्खवचिकाय कीळन्तस्स अन्तगण्ठाबाधो होति, येन यागु पि पीता न सम्मापरिणामं गच्छति, भत्तम्पि भुत्त न सम्मापरिणामं गच्छति, उच्चारो पि पस्सावो पि न पगुणो । सो तेन किसो होति, लूखो, दुब्बण्णो, उप्पण्डुप्पण्डुकजातो धमनिसन्थगतो । अथ खो बाराणसेय्यकस्स सेट्ठिस्स एतद'होसि—मय्ह खो पुत्तस्स कीदिसो आबाधो । यागु पि पीता पे० धमनिसन्थगतो । यन्नूना'हं राज-गह गन्त्वा राजान जीवकं वेज्जं याचेय्य पुत्त मे तिकिच्छित्तु'ति ।

२ अथ खो बाराणसेय्यको सेट्ठि राजगहं गन्त्वा येन राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा राजानं मागध सेनियं बिम्बिसारं एतद'वोच—मय्ह खो देव, पुत्तस्स तादिसो आबाधो । यागु पि पीता न सम्मापरिणामं गच्छति पे० धमनिसन्थगतो । साधु देवो जीवक (२७५) वेज्ज आणापेतु, पुत्त मे तिकिच्छित्तु'ति ।

३. अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो जीवकं कोमारमच्चं

८ चीवर-खन्धको [पठमक-भाणवारं]

आणापेसि—गच्छ भणे, जीवक, बाराणसिं गन्त्वा बाराणसेय्यकं सेट्ठिपुत्तं
 त्तिकिच्छाही'ति । 'एवं देवा'ति खो जीवको कोमारभच्चो रञ्जो मागधस्स
 सेनियस्स बिम्बिसारस्स पटिसुणित्वा बाराणसिं गन्त्वा, येन बाराणसे-
 य्यको सेट्ठिपुत्तो तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा बाराणसेय्यकस्स सेट्ठि-
 पुत्तस्स विकारं सल्लकखेत्वा, जनं उत्सारेत्वा, तिरोकरणिय परिक्खि-
 पित्वा, थम्मे उब्बन्धित्वा, भरियं पुरतो ठपेत्वा, उदरच्छर्विं उप्फालेत्वा
 (४ १ उप्पाटेत्वा) अन्तगण्ठि नीहरित्वा, भरियाय दस्सेसि—पस्स ते
 सामिकस्स आबाध । इमिना यागु पि पीता न सम्मापरिणामं गच्छति
 . पे० धमतिसन्यतगतो'ति । अन्तगण्ठि विनिवेठेत्वा, अन्तानि
 पटिपवेमेत्वा, उदरच्छर्विं सिब्बेत्वा आलेपं अदासि ।

४ अथ खो बाराणसेय्यको सेट्ठिपुत्तो न चिरस्से'व अरोगो
 अहोसि । अथ खो बाराणसेय्यको सेट्ठि-पुत्तो मे अरोगो ठितो'ति
 जीवकस्स कोमारभच्चस्स सोळससहस्सानि पादासि । अथ खो जीवको
 कोमारभच्चो तानि सोळससहस्सानि अदाय पुनदे'व राजगहं
 पच्चागच्छि ।

[५. पज्जोतवत्थु]

८. १. ५. १. तेन खो पन समयेन रञ्जो पज्जोतस्स पण्डु-
 रोगाबाधो होति । बहु महन्ता—महन्ता दिसापामोक्खा वेज्जा आगन्त्वा
 ना'सर्विखसु अरोगं कातु । बहु हिरञ्ज आदाय अगमसु । अथ खो
 राजा पज्जोतो रञ्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स सन्तिके दूतं-
 पाहेसि—मय्ह खो तादिसो आबाधो । साधु देवो जीवकं वेज्जं आणापेतु,

सो मं तिकिच्छिस्सती'ति । अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो जीवकं कोमारभच्च आणापेसि—गच्छ भणे जीवक, उज्जेनिं गन्त्वा राजान पज्जोत तिकिच्छाही'ति । 'एव देवा'ति खो जीवको कोमारभच्चो रज्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स पटिसुणित्वा उज्जेनि गन्त्वा येन राजा पज्जोतो तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा रज्जो पज्जोतस्स विकारं सल्लक्खेत्वा राजान पज्जोत एतद' वोच—सपिं देव, निप्पचिस्साभि । तं देवो पिविस्सती'ति* । 'अलं भणे जीवक, यं ते सक्का विना सप्पिना अरोगं कातुं त करोहि । जेगुच्छ मे सप्पि पटिकूळं' ति । अथ खो जीवकस्स एतद' (276) होसि—इमस्स खो रज्जो तादिसो आबाधो न सक्का विना सप्पिना अरोगं कातुं । यन्नूना' हं सपिं निप्पचेय्यं कसाववण्णं, कसावगन्ध, कसावरस'ति ।

२. अथ खो जीवको कोमारभच्चो नानामेसज्जेहि सपिं निप्पचि कसाववण्ण, कसावगन्ध, कसावरस । अथ खो जीवकस्स कोमारभच्चस्स एतद' होसि—इमस्स खो रज्जो सप्पि पीतं परिणामेन्तं उद्देक दस्सति । चण्डा'य राजा घातापेय्यासि मं । यन्नूना'ह पटिगच्चे'व आपु-च्छेय्यं'ति । अथ खो जीवको कोमारभच्चो येन राजा पज्जोतो तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा राजान पज्जोत एतद'वोच—मयं खो देव, वेज्जा नाम तादिसेन मुहुत्तेन मूलानि उद्धराम, भेसज्जानि संहराम । साधु देवो वाहनागारेसु च द्वारेसु च आणापेतु—येन वाहनेन जीवको

* Burmese Edition reads this thus.—सपिं देहि, सपिं देव निपचिस्साभि, त देवो पिविस्सती'ति ।

८ चीवर-खन्धको [पठमक भाणवारं]

इच्छति तेन वाहनेन गच्छतु । येन द्वारेन इच्छति तेन द्वारेन गच्छतु । यं कालं इच्छति तं कालं गच्छतु । यं कालं इच्छति तं कालं पविसतू'ति । अथ खो राजा पज्जोतो वाहनागारेसु च द्वारेसु च आणापेसि—येन वाहनेन जीवको इच्छति पे०. य कालं इच्छति त कालं पविसतू'ति ।

३ तेन खो पन समयेन रज्जो पज्जोतस्स भद्ववतिका नाम हत्थिनिका पज्जासयोजनिका होति । अथ खो जीवको कोमारभच्चो रज्जो पज्जोतस्स सप्पि उपनामेसि—कासाव देवो, पिवतू'ति । अथ खो जीवको कोमारभच्चो राजान पज्जोत सप्पि पायेत्वा हत्थिसाळ गन्त्वा भद्ववतिकाय हत्थिनिकाय नगरम्हा निप्पति । अथ खो रज्जो पज्जोतस्स त सप्पि पीत परिणामेन्त उद्देक अदासि । अथ खो राजा पज्जोतो मनुस्से एतद'वोच—दुट्ठेन भणे जीवकेन, सप्पि पायितो'म्हि । तेन हि भणे जीवक वेज्ज विचिनथा'ति । भद्ववतिकाय देव, हत्थिनि-काय नगरम्हा निप्पत्तितो'ति ।

४. तेन खो पन समयेन रज्जो पज्जोतस्स काको नाम दासो सट्ठियोजनिको होति अमनुस्सेन पटिच्च जातो । अथ खो राजा पज्जोतो काकं दास आणापेसि—गच्छ भणे काक, जीवकं वेज्ज निवत्ते-हि—राजा तं आचरिय, निवत्तापेती'ति । एते खो भणे काक वेज्जा नाम बहुमाया । मा च'स्स किञ्चि पटिग्गहेसी'ति ।

५ अथ खो काको दासो जीवक कोमारमच्च अन्तरामग्गे कोसम्बियं सम्भावेसि पातरासं करोन्तं । अथ खो काको

दासो जीवकं कोमारभच्चं एतद' (277) वोच—राजा तं आचरिय,
निवत्तापेती'ति । ' आगमेहि भणे काक, याव भुञ्जाम
हन्द भणे काक, भुञ्जस्सू'ति । 'अल आचरिय, रञ्जा'म्हि
आणत्तो—एते खो भणे काक, वेज्जा नाम बहुमाया । मा च'स्स किञ्चि
पटिग्गेही'ति । तेन खो पन समयेन जीवको कोमारभच्चो नखेन
भेसज्जं ओलुम्पेत्वा आमलकञ्च खादति पानियञ्च पिवति । अथ खो
जीवको कोमारभच्चो काकं दासं एतद'वोच—हन्द भणे काक, आमलकञ्च
खाद, पानियञ्च पिवस्सू'नि । अथ खो काको दासो—अयं खो वेज्जो
आमलकञ्च खादति पानियञ्च पिवति । न अरहति किञ्चि पापक
होतुं'ति उपड्डामलकञ्च खादि पानियञ्च अपायि । तस्स त उपड्डामलकं
खादयितं तत्थे'व निच्छारेसि ।

६ अय खो काको दासो जीवक कोमारभच्च एतद'वोच—अत्थि
मे आचरिय, जीवितं'ति । ' मा भणे काक, भायि, त्व चे'व अरोगो भवि-
स्ससि । राजा च चण्डो, सो राजा घातापेय्यासि म । तेना'हं न निवत्तामी'ति
भद्वतिक हत्थिनिक काकस्स निय्यादेत्वा, येन राजगहं तेन पक्कामि ।
अनुपुब्बेन येन राजगह, येन राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो तेनु'-
पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा रञ्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स एतम'
त्थं आरोचेसि—सुदु भणे जीवक, अकासि यम्पि न निवत्तो, चण्डो सो
राजा घातापेय्यासि तं'ति ।

७. अथ खो राजा पज्जोतो अरोगो समानो जीवकस्स कोमारभच्च-
स्स सन्तिके दूतं पाहेसि—आगच्छतु जीवको वर दस्सामी'ति । 'अलं अय्यो

८ चीवर-खन्धको [पठमक-भाणवारं]

अधिकार मे देवो सरतू'ति । तेन खो पन समयेन, रज्जो पज्जोतस्स सिवेय्यकं दुस्सयुगं उप्पन्नं होति, बहूनं दुस्सानं, बहूनं दुस्सयुगानं, बहूनं दुस्सयुगसतानं, बहूनं दुस्सयुगसहस्सानं, बहूनं दुस्सयुगसतसहस्सानं अगगच्च, सेट्ठच्च, मोक्खच्च, उत्तमच्च, पवरच्च । अथ खो राजा पज्जोतो त सिवेय्यकं दुस्सयुगं जीवकस्स कोमारभच्चस्स पाहेसि ।

८ अथ खो जीवकस्स कोमारभच्चस्स एतद'होसि—इदं खो मे सिवेय्यकं दुस्सयुगं रज्जो पज्जोतेन पहितं बहूनं दुस्सानं पे० पवरच्च । न यिम अज्जो कोचि पच्चाहरति, अज्जत्र तेन भगवता अरहता सम्मासम्बुद्धेन, रज्जा वा मागधेन सेनियेन बिम्बिसारेना'ति ।

[६. पज्जोतदान-वन्धु-गहपति-चीवर-पटिगण्हण-अनुज्जा]

८. १. ६. १ तेन खो पन समयेन भगवतो कायो दोसाभिसन्नो होति । अथ खो भगवा आयस्मन्तं आनन्दं आमन्तेसि (278) दोसाभिसन्नो खो आनन्द, तथागतस्स कायो । इच्छति तथागतो विरेचनपातु'ति । अथ खो आयस्मा आनन्दो येन जीवको कोमारभच्चो तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा जीवकं कोमारभच्चं एतद'वोच—दोसाभिसन्नो खो आवुसो जीवक, तथागतस्स कायो । इच्छति तथागतो विरेचनपातु'ति । 'तेन हि भन्ते आनन्द, भगवतो कायो कतिपाहं सिनेहेथा'ति । अथ खो आयस्मा आनन्दो भगवतो काय कतिपाहं सिनेहेत्वा, येन जीवको कोमारभच्चो तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा जीवकं कोमारभच्च एतद'वोच—सिनिद्धो खो आवुसो जीवक, तथागतस्स कायो, यस्स दानि कालं मज्जसी'ति ।

महावग्गो

२ अथ खो जीवकस्स कोमारभच्चस्स एतद' होसि—न खो मे तं पटिरूपं यो'ह भगवतो ओळारिकं विरेचनं ददेय्य'ति । तीणि उप्पलहत्थानि नानामेसज्जेहि परिभावेत्वा, येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा एक उप्पलहत्थं भगवतो उपनामेसि—इमं भन्ते, भगवा पठम उप्पलहत्थं उपसिङ्घतु । इदं भगवन्तं दसकखत्तुं विरेचेस्सती'ति । दुतियम्पि उप्पलहत्थं भगवतो उपनामेसि—इमं भन्ते, भगवा दुतियं उप्पलहत्थं उपसिङ्घतु । इदं भगवन्तं दसकखत्तुं विरेचेस्सती'ति । ततियम्पि उप्पलहत्थं भगवतो उपनामेसि—इमं भन्ते भगवा ततियं उप्पलहत्थं उपसिङ्घतु । इमं भगवन्तं दसकखत्तुं विरेचेस्सती'ति । एवं भगवतो समर्तिसाय विरेचनं भविस्सती'ति ।

३ अथ खो जीवको कोमारभच्चो भगवतो समर्तिसाय विरेचनं दत्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा, पदक्खिणं कत्वा पक्कामि । अथ खो जीवकस्स कोमारभच्चस्स बहिद्वारकोट्टकां निक्खन्तस्स एतद'होसि—मया खो भगवतो समर्तिसाय विरेचनं दिन्नं । दोसाभिसन्नो तथागतस्स कायो । न भगवन्तं समर्तिसकखत्तुं विरेचेस्सति । एकूनर्तिसकखत्तुं भगवन्तं विरेचेस्सति । अपि च भगवा विरित्तो नहायिस्सति । नहातं भगवन्तं सर्किं विरेचेस्सति । एवं भगवतो समर्तिसाय विरेचनं भविस्सती'ति ।

४. अथ खो भगवा जीवकस्स कोमारभच्चस्स चेतसा चेतोपरिवित्तकं अज्जाय आयस्मन्तं आनन्दं आमन्तेसि—इधा'नन्द, जीवकस्स कोमारभच्चस्स बहिद्वारकोट्टकां निक्खन्तस्स एतद' होसि—मया खो भगवतो समर्तिसाय विरेचनं दिन्नं पे० नहातं भगवन्तं सर्किं

८ चीवर-खन्धको [पठमक-भाणवारं]

विरेचेस्सति । एवं भगवतो समतिंसाय विरेचनं भविस्सती'ति । तेन हि आनन्द, उण्होदकं पटियादेथा'ति । 'एवं भन्ते'ति खो आयस्मा आनन्दो भगवतो पटिसुणित्वा उण्हो (279) दकं पटियादेसि ।

५. अथ खो जीवको कोमारभच्चो येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्क-
मित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा, एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्तं निसिन्नो
खो जीवको कोमारभच्चो भगवन्तं एतद'वोच—विरित्तो भन्ते, भगवा'ति ।
'विरित्तो भि जीवका'ति । 'इध मय्हं भन्ते, बहिद्वारकेट्टुका निक्ख-
न्तस्स एतद'होसि—मया खो भगवतो समतिंसाय विरेचनं दिन्न
पे० एव भगवतो सपतिंसाय विरेचनं भविस्सती'ति । नहायतु
भन्ते भगवा, नहायतु सुगतो'ति । अथ खो भगवा उण्होदकं नहायि ।
नहात भगवन्तं सर्किं विरेचेसि । एव भगवतो समतिंसाय विरेचनं
अहोसि । अथ खो जीवको कोमारभच्चो भगवन्तं एतद'वोच—याव भन्ते,
भगवतो कायो पकतत्तो होति, अलं यूसपिण्डपातेना'ति । अथ
खो भगवतो कायो न चिरस्से' व पकतत्तो अहोसि ।

६. अथ खो जीवको कोमारभच्चो त सिवेय्यकं दुस्सयुगं आदाय
येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्तं
निसीदि । एकम'न्तं निसिन्नो खो जीवको कोमारभच्चो भगवन्तं एतद'
वोच—एका'ह भन्ते, भगवन्तं वरं याचामी'ति । 'अतिकन्तवरा खो
जीवका, तथागता'ति । 'यच्च भन्ते, कप्पति, यच्च अनवज्ज'ति । 'वदेहि
जीवका'ति 'भगवा भन्ते, पंसुकूलिको भिक्खुसङ्घो च । इदं मे
भन्ते, सिवेय्यकं दुस्सयुगं रज्जा पज्जोतेन पहितं, बहुन्न दुस्सानं, बहुन्नं

महावगो

दुस्सयुगानं, बहुन्न दुस्सयुगसतानं, बहुन्न दुस्सपुगसहस्सानं, बहुन्न दुस्सयु-
गसतसहस्सान अग्गञ्च सेट्ठञ्च मोक्खञ्च उत्तमञ्च पवरञ्च । पटिगण्हातु मे
भन्ते भगवा सिवेय्यकं दुस्सयुग भिक्खुसङ्घस्स च गहपतिचीवरं
अनुजानातू'ति ।

७ पटिगहेसि भगवा सिवेय्यकं दुस्सयुगं । अथ खो भगवा जीवक
कोमारमच्चं धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि, समादपेसि, समुत्तेजेसि, सम्प-
हंसेसि । अथ खो जीवको कोमारमच्चो भगवता धम्मिया कथाय सन्द-
स्सितो, समादपितो, समुत्तेजितो, सम्पहंसितो, उट्ठाया'सना, भगवन्तं
अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कामि ।

८. अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिकथं
कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्खवे, गहपतिचीवरं । यो
इच्छति पसुक्कलिको होतु । यो इच्छति गहपतिचीवर सादियतु । इतरीतरेन
पा'ह भिक्खवे, सन्तुट्ठिं वण्णेमी'ति ।

९ अस्सोसु खो राजगहे मनुस्सा—भगवता (२८०) किर भिक्खूनं
गहपतिचीवरं अनुज्जात'ति । ते च मनुस्सा हट्ठा अहेसु, उदग्गा—
इदानि खो मयं दानानि दस्साम, पुज्जानि करिस्साम, यतो
भगवता भिक्खून गहपतिचीवरं अनुज्जात'ति । एकाहेने'व राजगहे
बहूनि चीवरसहस्सानि उप्पज्जिंसु ।

१० तेन खो पन समयेन सङ्घस्स पावरो उप्पन्नो होति । भगवतो
एतम'त्थ आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, पावारं'ति । □ कोसेय्यपावारे
उप्पन्नो होति—अनुजानामि भिक्खवे, कोसेय्य पावार'ति । □ कोजवं
उप्पन्नं होति—अनुजानामि भिक्खवे, कोजवं'ति ।

पठमकभाणवारं निट्ठितं ।

८ चीवर-खन्धको [विसाखा-भाणवारं]

[२ विसाखा-भाणवारं]

[१ कासिराज दानवत्थु—कम्बलपटिग्गहण—अनुञ्जा]

८. २ १. १. तेन खो पन समयेन कासिराजा जीवकस्स कोमार-
भच्चस्स अड्डकासिकं कम्बल पाहेसि उपड्डकासिन खममान । अथ खो
जीवको कोमारभच्चो त अड्डकासिकं कम्बल आदाय येन भगवा तेनु'
पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्त निसीदि ।
एकम'न्तं निसिञ्चो खो जीवको कोमारभच्चो भगवन्तं एतद'वोच—अयं
मे भन्ते, अड्डकासिको कम्बलो कासिरञ्जा पहितो उपड्डकासिन खम-
मानो । पटिग्गहातु मे भन्ते भगवा कम्बल, यं मम'स्स दीवरत्त हिताय
सुखाया'ति ।

२. पटिग्गहेसि भगवा कम्बलं । अथ खो भगवा जीवकं कोमारभच्चं
धम्मिया कथाय सन्दस्सोसि, समादपेसि, समुत्तेजेसि, सम्पहंतेसि । अथ
खो जीवको कोमारभच्चो भगवता धम्मिया कथाय सन्दस्सितो, समाद-
पितो, समुत्तेजितो, सम्पहंसितो, उट्ठाया' सना भगवन्तं अभिवादेत्वा
पदक्खिण कत्वा पक्कामि । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे
धम्मिकथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्खवे, कम्बल' ति ।

[१. छ चीवरानि अनुञ्जातानि]

८. २ २. १. तेन खो पन समयेन सङ्घस्स उच्चावचानि चीव-
रानि उपपज्जन्ति । अथ खो भिक्खूनं एतद'होसि—किञ्चु खो भगवता
चीवर अनुञ्जातं, किं अननुञ्जात'ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनु-

महावग्गो

जानामि भिक्खवे, छ चीवरानि—खोम, कप्पासिक, कोसेय्य, कम्बल, साण, भङ्ग 'ति ।

२. तेन खो पन समयेन ते भिक्खू गह (281) पतिचीवरं सादियन्ति । ते कुकुच्चायन्ता पसुकूल न सादियन्ति—एकमे'व भगवता चीवर अनुज्जात'ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, गहपतिचीवर सादियन्तेन पसुकूल पि सादितु, तदु' भयेन पा'ह भिक्खवे, सन्तुट्ठि वण्णेमी'ति ।

[३. पंसुकूल—चीवरसंविभाजनं पटिच्च आदेसो]

८. २. ३. १ तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू कोसलेसु जनपदेसु अद्धानमगपटिपन्ना होन्ति । एकच्चे भिक्खू सुमान ओक्क-मिंसु पसुकूलाय । एकच्चे भिक्खू ना'गमेसु । ये ते भिक्खू सुसानं ओक्कमिंसु पसुकूलाय, ते पंसुकूलानि ढमिंसु । ये ते भिक्खू ना'गमेसुं ते एवमा'हंसु—अम्हाकम्पि भिक्खवे, भागं देथा'ति । ते एवमा'हसु—न मय आवुसो, तुम्हाक भाग दस्साम । किस्स तुम्हे ना'गमित्था'ति १ । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, नागमेन्तान नाकामा भाग दातु'ति ।

२ तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू कोसलेसु जनपदेसु अद्धानमगपटिपन्ना होन्ति । एकच्चे भिक्खू (√ 1 पठमं) सुसान ओक्क-मिंसु पसुकूलाय । एकच्चे भिक्खू आगमेसु । ये ते भिक्खू (√ 1 पठमं) सुसान ओक्कमिंसु पंसुकूलाय, ते पंसुकूलानि ढमिंसु । ये ते भिक्खू आगमेसुं ते एवमा'हसु—अम्हाकम्पि आवुसो भाग देथा'ति । ते एवमा'-

८ चरित-खन्धको [दुतियं-विस्तरा-भाणवारं]

हंसु—न मयं आवुसो तुम्हाकं भागं दस्साम । किस्स तुम्हे न ओक्क-
मित्था'ति १ । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे,
आगमेन्तान अकामा भाग दातु'ति ।

३. तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू कोसलेसु जनपदेसु
अद्धानमग्गपटिपन्ना होन्ति । एकच्चे भिक्खू पठम सुसानं ओक्कमिंसु
पंसुकूलाय । एकच्चे भिक्खू पच्छा ओक्कमिंसु । ये ते भिक्खू पठमं सुसानं
ओक्कमिंसु पंसुकूलाय, ते पंसुकूलानि लभिंसु । ये ते भिक्खू पच्छा
ओक्कमिंसु, ते न लभिंसु । ते एवमा'हंसु—अम्हाकम्पि आवुसो भागं
देथा'ति । ते एवमा'हंसु—न मयं आवुसो तुम्हाकं भागं दस्साम । किस्स
तुम्हे पच्छा ओक्कमित्था'ति १ । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि
भिक्खवे, पच्छा ओक्कन्तान नाकामा भाग दातु'ति ।

४. तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू कोसलेसु जनपदेसु
अद्धानमग्गपटिपन्ना होन्ति । ते सदिसा सुसानं ओक्कमिंसु पंसुकूलाय ।
एकच्चे भिक्खू पंसुकूलानि लभिंसु, एकच्चे भिक्खू न (२४२)
लभिंसु । ये ते भिक्खू न लभिंसु, ते एवमा'हंसु—अम्हाकम्पि आवुसो
भागं देथा'ति । ते एवमा'हंसु—न मयं आवुसो तुम्हाकं भागं दस्साम ।
किस्स तुम्हे न लभित्था'ति १ । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि
भिक्खवे, सदिसान ओक्कन्तान अकामा भाग दातु'ति ।

५. तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू कोसलेसु जनपदेसु
अद्धानमग्गपटिपन्ना होन्ति । ते कतिकं कत्वा सुसानं ओक्कमिंसु
पंसुकूलाय । एकच्चे भिक्खू पंसुकूलानि लभिंसु, एकच्चे भिक्खू न

लभिसु । ये ते भिक्खू न लभिसु ते एवमा'हंसु—अम्हाकम्पि आवुसो भागं देथा'ति । ते एवमा'हसु—न मयं आवुसो तुम्हाकं भागं दस्साम । किस्स तुम्हे न लभित्था'ति ? । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, कतिक कत्वा ओक्कन्तानं अकामा भाग दातु' ति ।

[४ चीवर—पटिग्गाहकादीनं सम्मुति—करणीयानि]

८. २. ४. १. □ तेन खो पन समयेन मनुस्सा चीवरमा'दाय आराम आगच्छन्ति । ते पटिग्गाहकं अलभमाना पटिहरन्ति । चीवर परित्तं उप्पज्जति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, पञ्चङ्गेहि समन्नागत भिक्खु चीवर—पटिग्गाहक सम्मन्नितु—यो न छन्दागतिं गच्छेय्य, न दोसागतिं गच्छेय्य, न मोहागतिं गच्छेय्य, न भयागतिं गच्छेय्य, गहितागहितञ्च जानेय्य ।

“एवञ्च पन भिक्खवे, सम्मन्नितब्बो—पठम भिक्खु याचितब्बो, याचित्वा व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो—सुणातु मे भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं सङ्घो इत्थन्नामं भिक्खु चीवरपटिग्गाहक सम्मन्नेय्य । एसा वत्ति । सुणातु मे भन्ते सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खुं चीवरपटिग्गाहकं सम्मन्नति । यस्सा'यस्मतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो चीवरपटिग्गाहकस्स सम्मुति, सो तुण्ही अस्स । यस्स न खमति, सो भासेय्य । सम्मतो सङ्घेन इत्थन्नामो भिक्खु चीवर—पटिग्गाहको । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही । एवमे'त धारयामी'ति ।

[चीवर—निदाहकस्स सम्मुति]

□ १. तेन खो पन समयेन चीवर—पटिग्गाहका भिक्खू चीवरं

८ चीवर-खन्धको [दुतियं विसाखा-भाणवारं]

पटिगाहेत्वा तत्थेव उज्झित्वा पक्कमन्ति । चीवरं नस्सति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि (283) भिक्खवे, पञ्चङ्गेहि समचागतं भिक्खु चीवर—निदाहक सम्मन्नितु—यो न उन्दागति गच्छेय्य, न दोसागति गच्छेय्य, न मोहागति गच्छेय्य, न भयागति गच्छेय्य, निहितानिहितञ्च जानेय्य ।

“ एवं पन भिक्खवे, सम्मानितब्बो—पठम भिक्खु याचितब्बो, य चित्वा व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो—सुणातु मे भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नामं भिक्खु चीवर—निदाहकं सम्मन्नेय्य । एसा अत्ति । सुणातु मे भन्ते, सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नामं भिक्खुं चीवर—निदाहकं सम्मन्नति । यस्सा'यस्मतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो चीवर—निदाहकस्स सम्मुति, सो तुण्ही अस्स । यस्स न खमति, सो भासेय्य । सम्मतो सङ्घेन इत्थन्नामो भिक्खु चीवर—निदाहको । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही । एवमे'तं धारयामी'ति ।

[भण्डागारस्स सम्मुति]

□ १ तेन खो पन समयेन चीवर—निदाहका भिक्खू मण्डपे पि रुक्खमूले पि निम्बकोसे पि चीवर निदहन्ति । उन्दुरेहि पि उपचिकाहि पि खज्जन्ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, भण्डा-गार सम्मन्नितु य सङ्घो आकङ्कति, विहार वा, अड्डयोगं वा, पासाद् वा, हम्मिय वा, गुह वा ।

“ एवञ्च पन भिक्खवे, सम्मानितब्बो—व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो—सुणातु मे भन्ते सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं, सङ्घो

इत्थन्नामं विहार भण्डागारं सम्मन्नेय्य । एसा वत्ति । सुणातु मे भन्ते सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नाम विहारं भण्डागारं सम्मन्नति । यस्सा'यस्मतो खमति इत्थन्नामस्स विहारस्स भण्डागारस्स सम्मुति, सो तुण्ही अस्स । यस्स न खमति, सो भासेय्य । सम्मतो सङ्घेन इत्थन्नामो विहारो भण्डागारं । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही । एवमे'तं धारयामी'ति ।

[भण्डागारिक-सम्मुति]

□ १. तेन खो पन समयेन सङ्घस्स भण्डागारे चीवरं अगुत्तं होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, पञ्चङ्गेहि सम्मन्नागत भिक्खु भण्डागारिक सम्मानितु—यो न छन्दागति गच्छेय्य, न दोसागति गच्छेय्य; न मोहागति गच्छेय्य, न भयागति गच्छेय्य, गुत्तागुत्तञ्च जानेय्य ।

“ एवञ्च पन भिक्खवे, सम्मानितब्बो—पठमं भिक्खु याचितब्बो । याचित्वा व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो—सुणातु मे भन्ते सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थान्नाम भिक्खु भण्डागारिकं सम्मन्नेय्य । एसा वत्ति । सुणातु मे भन्ते सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नामं भिक्खुं भण्डागारिक सम्मन्नति । यस्सा'यस्मतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खूनो भण्डागारिकस्स सम्मुति, सो तुण्ही अस्स । यस्स न खमति, सो भासेय्य । सम्मतो सङ्घेन इत्थन्नामो भिक्खुं भण्डागारिको । (284) खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही । एवमे'तं धारयामी'ति ।

२. तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू भण्डागारिकं वुट्ठापेन्ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु—न भिक्खवे, भण्डागारिको वुट्ठापेतब्बो । यो वुट्ठापेय्य, आपात्ति दुक्कटस्सा'ति ।

[चीवरभाजकस्स सम्मुति]

□ १. तेन खो पन समयेन सङ्खस्स भण्डागारे चीवरं उस्सन्नं होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, सम्मुखीभूतेन सङ्खेन भाजेतु'ति । □ तेन खो पन समयेन सब्बो सङ्खो चीवरं भाजेन्तो कोलाहलम'कासि । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, पञ्चह'ङ्गेहि सम्मन्नागत भिक्खु चीवरभाजक सम्मन्नितु—यो न छन्दागतिं गच्छेय्य, न दोसागतिं गच्छेय्य, न मोहागतिं गच्छेय्य, न मयागतिं गच्छेय्य, भाजिताभाजितञ्च च जानेय्य ।

“एवञ्च पन भिक्खवे, सम्मन्नितब्बो—पठमं भिक्खु याचितब्बो, याचित्वा व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्खो आपेतब्बो—सुणातु मे भन्ते सङ्खो । यदि सङ्खस्स पत्तकल्ल, सङ्खो इत्यन्नामं भिक्खु चीवरभाजक सम्मन्नेय्य । एसा वत्ति । सुणातु मे भन्ते सङ्खो । सङ्खो इत्यन्नामं भिक्खु चीवरभाजक सम्मन्नति । यस्सा'यस्मतो खमति इत्यन्नामस्स भिक्खुनो चीवरभाजकस्स सम्मुति, सो तुण्ही अस । यस्स न खमति, सो भासेय्य । सम्मतो सङ्खेन इत्यन्नामो भिक्खु चीवरभाजको । खमति सङ्खस्स, तस्मा तुण्ही । एवमे'तं धारयामी'ति ।

२. अथ खो चीवरभाजकानं भिक्खूनं एतद्' होसि—कथन्नु खो चीवरं भाजेतब्बं'ति ? । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, पठम उच्चिनित्वा, तुलयित्वा, वण्णावण्ण कत्वा, भिक्खू गणेत्वा, वग्ग बन्धित्वा, चीवरपटिविस्स ठपेतु'ति । □ अथ खो चीवरभाजकानं भिक्खूनं एतद्' होसि—कथन्नु खो सामणेराणं चीवरपटिविस्सो दातब्बो' ति ? । भगवतो

एतम'त्थं आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, सामणेरान उपट्ठपटिविस दातु'ति ।

□ तेन खो पन समयेन अब्जतरो भिक्खु, सकेन भागेन उत्तरि-
तुकामो होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे,
उत्तरन्तस्स सक भाग दातु'ति । □ तेन खो पन समयेन अब्जतरो
भिक्खु अतिरेकभागेन उत्तरितुकामो होति । भगवतो एतम'त्थं आरो-
चेसु—अनुजानामि भिक्खवे, अनुक्खेपे दिञ्जे अतिरेकभाग दातु'ति । □ अथ खो
चीवरमाजकान भिक्खून् एतद'होसि—कथन्नु खो चीवरपटिविसो दातब्बो ।
आगतपटिपाटिया नु खो उदाहु यथावुड्ढु'ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं
—अनुजानामि भिक्खवे, विकलके तोसेत्वा कुसपात कातु'ति ।

[५ चीवररजनादि विधानं पटिच्च पञ्जत्ता धम्मा]

८. २. ५. १. तेन खो पन समयेन भिक्खू छकणेन पि पण्डु-
(285) मत्तिकाय पि चीवर रजन्ति । चीवरं दुब्बण्णं होति । भग-
वतो एतम'त्थं आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, छ रजनानि—मूलरजनं,
खन्धरजनं, तचरजनं, पत्तरजनं, पुप्फरजनं, फलरजनं'ति ।

२. तेन खो पन समयेन भिक्खू सीतुल्लकाय चीवर रजन्ति । चीवरं
दुग्गन्धं होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, रजन
पचितु चुल्लरजनकुम्भि'ति । □ रजनं उत्तरियति—अनुजानामि भिक्खवे,
उत्तरालुम्प बन्धितु'ति । □ तेन खो पन समयेन भिक्खू न जानन्ति
रजनं पक्कं वा अपक्कं वा । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि
भिक्खवे, उदके वा नखपिट्टिकाय वा थेवक दातु'ति ।

८ चीवर-खन्धको [इतिथं-विस्तरा-भाणवारं]

३. तेन खो पन समयेन भिक्खू रजनं आरोपेन्ता कुम्भि आवज्जन्ति । कुम्भी भिज्जति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, रजनउल्लुकं दण्डकथालिक'ति । □ तेन खो पन समयेन भिक्खूनं रजन-भाजनन संविज्जति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, रजनकोलम्ब रजनघट'ति । □ तेन खो पन समयेन भिक्खू पातिया पि पत्ते पि चीवर सम्मदन्ति । चीवरं परिभिज्जति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, रजनदोणिक'ति ।

[तिण-संथारकादिं निस्साय पञ्जत्ता धम्मा]

□ १ तेन खो पन समयेन भिक्खू छमाय चीवरं पत्थरन्ति । चीवरं पसुकितं होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, तिणसन्थारक'ति । □ तिणसन्थारको उपचिकाहि खज्जति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, चीवरवस चीवररज्जु'ति । □ मज्जेन लगेन्ति, रजनं उभतो गलति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, कण्णे बन्धितु'ति । कण्णो जिरति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, कण्णसुत्तक'ति । □ रजनं एकतो गलति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, सम्प-रिवत्तक—सम्पात्तिक्तकं रजेतु, न च अच्छिन्ने थेवे पक्कमितु'ति ।

२. तेन खो पन समयेन चीवरं पत्थिन्नं होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, उदके ओसारेतु'ति । □ तेन खो पन समयेन चीवर फरुसं होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, पाणिना आको (286) देतु'ति । □ तेन खो पन समयेन भिक्खू

अच्छिन्नकानि धारेन्ति, दन्तकासावानि । मनुस्सा उज्झायन्ति, स्त्रीयन्ति, विपाचेन्ति—सेय्यथा पि नाम गिही काममोगिनो’ति । भगवतो एतम’त्थं आरोवेसु—न भिक्खवे, अच्छिन्नकानि चीवरानि धारेतब्बानि । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा’ति ।

[६ दक्खिणागिरिवत्थु—चीवर—संविधानरूप—तिचीवरं]

८. २. ६. १. अथ खो भगवा राजगहे यथाभिरन्तं विहरित्वा येन दक्खिणागिरि तेन चारिकं पक्कामि । अइस खो भगवा मगधखेत्तं अच्छिबन्धं, पालिबन्धं, मरियादबन्धं, सिङ्घाटक-बन्धं । दिस्शान आयस्मन्त आनन्द आमन्तेसि—पस्ससि नु खो त्वं आनन्द, मगधखेत्तं अच्छिबन्ध, पालिबन्धं, मरियादबन्धं, सिङ्घाटकबन्धं’ ति । ‘ एवं भन्ते’ । “ उस्सहसि त्वं आनन्द, भिक्खून एवरूपानि चीवरानि संविदहितुं’ति । ‘ उस्सहामि भगवा’ति ।

२. अथ खो भगवा दक्खिणागिरिस्मिं यथाभिरन्तं विहरित्वा पुनदे’व राजगहं पच्चागच्छि । अथ खो आयस्मा आनन्दो सम्बहुलान भिक्खूनं चीवरानि संविदहित्वा, येन भगवा तेनु’पसङ्गमि, उपसङ्ग-मित्वा भगवन्तं एतद’वोच—पस्सतु मे भन्ते, भगवा चीवरानि संविदहि-तानी’ति । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिकथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—पण्डितो भिक्खवे, आनन्दो, महापञ्जो भिक्खवे, आनन्दो, यत्र हि नाम मया सङ्घित्तेन भासितस्स वित्थारेन अत्थ आजानिस्सति । कुसिम्पि नाम करिस्सति, अड्डकुसिम्पि नाम करिस्सति, मण्डलम्पि नाम करि-स्सति, अड्डमण्डलम्पि नाम करिस्सति, विवट्ठम्पि नाम करिस्सति, अनुविवट्ठम्पि

८ चीवर-खन्धको [दुतियं-विसाखा-भाणवारं]

नाम करिस्सति, गीवेय्यकम्पि नाम करिस्सति, जङ्घेय्यकम्पि नाम करिस्सति बाहन्तम्पि नाम करिस्सति, छिन्नकञ्च भविस्सति, सत्तल्लख समणसारुप्य, पञ्चत्थिकानञ्च अनभिज्झित-अनुजानामि भिक्खवे, छिन्नक सङ्घादि, छिन्नक उत्तरासङ्ग, छिन्नक अन्तरवासक'ति ।

३. अथ खो भगवा राजगहे यथाभिरन्त विहरित्वा येन वेसाली तेन चारिक पक्कामि । अद्दस खो भगवा अन्तरा च राजगहं, अन्तरा च वेसालिं अद्धानमग्गपटिपन्नो सम्बहुल्ले भिक्खू चीवरेहि उब्भण्डिते सीसे पि चीवरभिसिं करित्वा खन्धे पि चीवरभिसिं करित्वा, कटिया पि चीवरभिसिं करित्वा आगच्छन्ते । दिस्वान भगवतो एतद'होसि-अति-लहुं खो इमे मोघपुरिसा चीवरे बाहुल्लाय (२८७) आवत्ता । यन्नूना'हं भिक्खून चीवरे सीम बन्धेय्यं, मरियादं ठपेय्यं'ति ।

४. अथ खो भगवा अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन वेसाली तद'वसरि । तत्र सुदं भगवा वेसालियं विहरति गोतमके चेतिये । तेन खो पन समयेन भगवा सीतासु हेमन्तिकासु रत्तीसु अन्तरट्टकासु हिमपातसमये रत्ति अज्झोकासे एकचीवरो निसीदि । न भगवन्तं सीतं अहोसि । निक्खन्ते पठमे यामे सीतं भगवन्तं अहोसि । दुतियं भगवा चीवरं पारुपि । न भगवन्त सीतं अहोसि । निक्खन्ते मज्झिमे यामे सीतं भगवन्त अहोसि । ततियं भगवा चीवरं पारुपि । न भगवन्तं सीतं अहोसि । निक्खन्ते पच्छिमे यामे उद्धते अरणे नन्दिमुखिया रत्तिया सीतं भगवन्तं अहोसि । चतुत्थं भगवा चीवरं पारुपि । न भगवन्त सीतं अहोसि ।

५. अथ खो भगवतो एतद'होसि—ये पि खो ते कुलपुत्ता इमस्मिं धम्मविनये सीतालुका, सीतभीरुका, ते पि सक्कोन्ति तिचीवरेने यापेतुं । यन्नूना'हं भिक्खूनं चीवरे सीम बन्धेय्यं, मरियाद ठपेय्यं, तिचीवरं अनुजानेय्य'ति । अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिकथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—इधा'हं भिक्खवे, अन्तरा च राजगहं अन्तरा च वेसालिं अद्धानमग्गपटिपन्नो अद्दसं सम्बहुले भिक्खू चीवरेहि उब्भण्डिते । सीसे पि चीवरभिसिं करित्वा, खन्धेपि चीवरभिसिं करित्वा कटिया पि चीवरभिसिं करित्वा आगच्छन्ते । दिस्वान मे एतद'होसि—अतिलहु खो इमे मोवपुरिसा चीवरे बहुल्लाय आवत्ता । यन्नूना'हं भिक्खूनं चीवरे सीमं बन्धेय्यं, मरियादं ठपेय्यं'ति ।

६. 'इधा'हं भिक्खवे, सीतासु हेमन्तिकासु रत्तिसु अन्तरद्वकासु हिमपात-समये रत्ति अज्झोकासे एकचीवरो निसीदि । न म सीत अहोसि । निक्खन्ते पठमे यामे सीत म अहोसि । दुतियं चीवर पारुपि । न म सीत अहोसि । निक्खन्ते मज्झिमे यामे सीत म अहोसि । ततियं चीवर पारुपि । न म सीत अहोसि । निक्खन्ते पच्छिमे यामे, उद्धते अरुणे, नन्दिमुखिया रत्तिया, सीत म अहोसि । चतुत्थ चीवर पारुपि । न म सीत अहोसि । तस्स मय्ह भिक्खवे, एतद'होसि— ये पि खो ते कुलपुत्ता इमस्मिं धम्मविनये सीतालुका, सीतभीरुका ते पि सक्कोन्ति तिचीवरेने यापेतु । यन्नूना'हं भिक्खूनं चीवरे सीम बन्धेय्य, मरियाद ठपे(288)य्य, तिचीवर अनुजानेय्य'ति । अनुजानामि भिक्खवे तिचीवरं, दिग्गुण, सङ्घाटि, एकच्चिय उत्तरासङ्गं, एकच्चियं अन्तरवासक'ति ।

[१] तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू—भगवता तिचीवर

८ चीवर-खन्धको [द्वितीय-विसाखा-भाणवारं]

अनुज्जात'ति अज्जेने'व तिचीवरेन गाम पविसन्ति, अज्जेने'व तिचीवरेन आरामे अच्छन्ति, अज्जेने तिचीवरेन नहानं ओतरन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा, ते उज्जायन्ति खीयन्ति विपाचेन्ति—कथं हि नाम छब्बग्गिया भिक्खू अतिरेकचीवरं धोरस्सन्ती'ति १ । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिकथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—न भिक्खवे, अतिरेकचीवर धारेतब्ब । यो धारेय्य, यथाधम्मो कारेतब्बो'ति ।

[२] तेन खो पन समयेन आयस्मतो आनन्दस्स अतिरेकचीवरं उप्पन्नं होति । आयस्मा च आनन्दो तं चीवरं आयस्मतो सारिपुत्तस्स दातुकामो होति, आयस्मा च सारिपुत्तो साकेते विहरति । अथ खो आयस्मतो आनन्दस्स एतद'होसि—भगवता सिक्खापदं पब्बत्तं—न अतिरेकचीवर धारेतब्ब'ति । इदञ्च मे अतिरेकचीवरं उत्पन्नं । अहञ्च इमं चीवरं आयस्मतो सारिपुत्तस्स दातुकामो । आयस्मा च सारिपुत्तो साकेते विहरति । कथं नु खो मया पटिप ज्जितब्ब'ति । अथ खो आयस्मा आनन्दो भगवतो एतम'त्थं आरोचेसि—कीव-चिरं पना'नन्द, सारिपुत्तो आगच्छिस्सती'ति २ । ' नवं वा भगवा दिवस्सं दसं वा'ति । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मि—कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्खवे, दसाहपरम अतिरेक-चीवर धारेतु'ति ।

[३] तेन खो पन समयेन भिक्खूनं अतिरेकचीवर उप्पज्जति । अथ खो भिक्खूनं एतद'होसि—कथं नु खो अम्हेहि अतिरेकचीवरे

महावग्गो

पटिपज्जितब्बं'ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे,
अतिरेकचीवर विकप्पेतु'ति ।

[५] अथ खो भगवा वेसाल्लिय यथाभिरन्तं विहरित्वा येन
बाराणसी तेन चारिकं पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिकं चरमानो येन
बाराणसी तद'वसरि । तत्र सुदं भगवा बाराणसिय विहरति इसिपतने
मिगदाये ।

[५] तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स भिक्खुनो अन्तर-
वासको छिद्दो होति । अथ खो तस्स भिक्खुनो एतद'होसि—भगवता
तिचीवरं अनुञ्जात—दिगुणा, सङ्घाटि एकच्चियो उत्तरा (289)
सङ्गो, एकच्चियो अन्तरवासको । अयं च मे अन्तरवासको छिद्दो ।
यन्नूना'हं अगळ अच्छुपेय्यं समन्ततो दुपत्तं भविस्सति मज्झे
एकच्चियं'ति ।

[६] अथ खो सो भिक्खु अगळ अच्छुपेसि । अहस खो भगवा
सेनासनचारिकं आहिण्डन्तो त भिक्खु, अगळं अच्छुपेन्तं । दिस्सान
येन सो भिक्खु तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा त भिक्खुमे'तद'वोच—किं
त्वं भिक्खु करोसी'ति । अगळ भगवा अच्छुपेमी'ति । 'साधु साधु
भिक्खु साधु खो त्वं भिक्खु अगळं अच्छुपेसी'ति । अथ
खो भगवा एतस्मि निशने एतस्मि पकरणे धम्मिकथं कत्वा
भिक्खू आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्खवे, अहतान दुस्सान अहतकप्पान
दिगुण सङ्घाटि, एकच्चिय उत्तरासङ्ग, एकच्चिय अन्तरवासक । उतुद्धटान
दुस्सान चतुगुण सङ्घाटि, दिगुण उत्तरासङ्ग, दिगुण अन्तरवासक । पसुकूले

८ चीवर-खन्धको [वृत्तियं-विसाखा-भाणवारं]

यावदत्थ पापणिके उस्साहो करणीयो । अनुजानामि भिक्खवे, अग्गळ तुच्च,
ओवट्टिक, कण्डुसक, दळ्हकम्म'ति ।

[७ विसाखाय मिगारमातुया कथा-अट्टवरयाचना]

८. २. ७. १. अथ खो भगवा बाराणसियं यथाभिरन्तं विह-
रित्वा, येन सावत्थि तेन चारिक पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिकं चर-
मानो येन सावत्थि तद'वसरि । तत्र सुद भगवा सावत्थियं विहरत्ति
जेतवने अनाथपिण्डिकस्सा'रामे । अथ खो विसाखा मिगारमाता
येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकम'न्तं
निसीदि । एकम'न्त निसिन्न खो विसाख मिगारमातर भगवा धम्मिया
कथाय सन्दस्सेसि, समादपेसि, समुत्तेजेसि, सम्पहसेसि ।

२. अथ खो विसाखा मिगारमाता भगवता धम्मिया कथाय सन्द-
स्सिता, समादपिता, समुत्तेजिता, सम्पहंसिता भगवन्त एतद'वोच-अधि-
वासेतु मे भन्ते, भगवा स्वातनाय भत्त सार्द्धं भिक्खुसङ्घेना'ति ।
अधिवासेसि खो भगवा तुण्हीभावेन । अथ खो विसाखा मिगारमाता
भगवतो अधिवासनं विदित्वा, उट्ठाया'सना भगवन्तं अभिवादेत्वा, पद-
क्खिणं कत्वा पक्कामि ।

३. तेन खो पन समयेन तस्सा रत्तिया अच्चयेन चातुद्धीपको
महामेघो पावस्सि । अथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि-यथा भिक्खवे,
जेतवने वस्सति, एव चतूल्लु दीपेसु वस्सति । ओवस्सापेथ भिक्खवेकाय ।
अयं पच्छिमको चातुद्धीपको महामेघो'ति । 'एवं भन्ते'ति खो ते

महावग्गो

भिक्षू भगवतो (290) पटिस्सुत्वा निक्खित्तचीवरा कायं ओव-
स्सापेन्ति ।

४ अथ खो विसाखा मिगारमाता पणीतं खादनीयं भोजनीयं
पटियादापेत्वा दासिं आमन्तेसि—गच्छ जे, आरामं गन्त्वा कालमा'रोचेहि
—कालो भन्ते, निट्ठितं भत्तं'ति । 'एव अय्ये'ति खो सा दासी विसा-
खाय मिगारमाताय पटिस्सुत्वा, आरामं गन्त्वा, अहस भिक्षू निक्खन्त-
चीवरे, कायं ओवस्सापेन्ते । दिस्वान—न'त्थि आरामे भिक्षू, आजी-
वका कायं ओवस्सापेन्ती'ति, येन विसाखा मिगारमाता तेन उपसङ्गमि,
उपसङ्गमित्वा विसाख मिगारमातर एतद'वोच—न'त्थ'य्ये आरामे भिक्षू ।
आजीवका काय ओवस्सापेन्ती'ति ।

५. अथ खो विसाखाय मिगारमाताय, पण्डिताय, वियत्ताय मेधा-
विनिया एतद'होसि—निस्संसय खो अय्या निक्खन्तचीवरा कायं
ओवस्सापेन्ती'ति । सा अय बाला मज्झन्थ—न'त्थि आरामे भिक्षू,
आजीवका कायं ओवस्सापेन्ती'ति । दासिं आणापेसि—गच्छ जे, आरामं
गन्त्वा कालमा'रोचेहि—कालो भन्ते, निट्ठितं भत्तं'ति ।

६. अथ खो ते भिक्षू गत्तानि सीतिकरित्वा, कल्लकाया, चीवरानि
गहेत्वा यथाविहारं पविस्सिं । अथ खो सा दासी आरामं गन्त्वा भिक्षू
अपस्सन्ती—न'त्थि आरामे भिक्षू, सुञ्जो आरामो'ति येन विसाखा
मिगारमाता तेनु'पसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा विसाख मिगारमातर एतद'
वोच—न'त्थ'य्ये आरामे भिक्षू, सुञ्जो आरामो'ति ।

८ चीवर-खन्धको [दुतियं-विसाखा-भाणवारं]

७. अथ खो विसाखाय मिगारमाताय पण्डिताय, वियत्ताय, मेधा-
विनिया एतद'होसि-निस्ससयं खो अय्या गत्तानि सीतिकरित्वा,
कल्लकाया, चीवरानि गहेत्वा यथाविहार पविट्ठा। सा'यं बाला
मज्झित्थ-न'त्थि आराभे भिक्खू, सुज्जो आरामो'ति, दासिं आणा
पेसि-गच्छ जे, आरामं गन्त्वा कालं आरोचेहि-कालो भन्ते, निद्रित
मत्तं'ति ।

८ अथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि-सन्नहथ भिक्खवे, पत्तचीवरं,
कालो भत्तस्सा'ति । ' एवं भन्ते'ति खो ते भिक्खू भगवतो पच्चस्सोसुं ।
अथ खो भगवा पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तचीवरमा'दाय, सेय्यथा'पि
नाम बलवा पुरिसो सम्मिज्जितं वा बाह पसारेय्य, पसारित वा बाहं
सम्मिज्जेय्य, एवमे'व जेतवने अन्तरहितो, विसाखाय मिगारमातुय
कोट्टके पातुरहोसि । निसीदि भगवा पज्जत्ते आसने सद्धिं
भिक्खुसङ्घेन ।

९. अथ खो विसाखा मिगारमाता-अच्छरिय वत भो, अब्भुत वेत
भो, तथागतस्स महिद्धिकता, महानुभावता, यत्र हि नाम जण्णुकमत्तेसु
पि ओवेसु पवत्तमानेसु, कटिमत्तेसु पि ओवेसु पवत्त-मानेसु, न हि
(२९१) नाम एकभिक्खुस्स पि पादा वा चीवरानि वा अल्लानि
भविस्सन्ती'ति हट्ठा, उद्गमा, बुद्धपमुखं भिक्खुसङ्घ पणीतेन खादनी-
येन भोजनीयेन सहत्था सन्तप्पेत्वा, सम्पवारेत्वा, भगवन्तं सुत्ताविं
ओनीतपत्तपणिं एकम'न्त निसीदि ।

१०. एकम'न्त निसीजा खो विसाखा मिगारमाता भगवन्तं एतद'

महावग्गो

वोच—अट्ठाहं भन्ते, भगवन्तं वरानि याचामी'ति । 'अतिक्कन्त-
वरा खो विसाखे, तथागता'ति । 'यानि च भन्ते, कप्पियानि, यानि च
अनवज्जानी'ति । 'वदेहि विसाखे'ति—इच्छाम'हं भन्ते सङ्घस्स
यावजीवं वस्सिकसाटिकं दातुं; आगन्तुकभत्तं दातुं, गमिकभत्तं
दातुं, गिलानभत्तं दातुं, गिलानुपट्ठाकभत्तं दातुं, गिलान—भेसज्जं दातु,
धुवयागुं दातु, भिक्खुणीसङ्घस्स उदकसाटिकं दातुं'ति ।

११. “ किं पुन त्वं विसाखे, अत्थवसं सम्पस्समाना तथा-
गतं अट्ठवरानि याचसी'ति ? ।

[१] 'इधाहं भन्ते दासिमा'णापेसिं—गच्छ जे, आरामं गन्त्वा कालमा'
रोचेहि—कालं भन्ते निद्रितं भत्तं'ति । अथ खो सा दासी आरामं गन्त्वा
अट्ठस भिक्खू निव्विस्सत्तचीवरे कायं ओवस्सापेन्ते । दिस्वान—न'त्थि
आरामे भिक्खू, आजीवका कायं ओवस्सापेन्ती'ति, येना'हं तनु'पसङ्गमि
उपसङ्गमित्वा म एतद'वोच—न'त्थ'ये आरामे भिक्खू, आजीवका काय
ओवस्सापेन्ती'ति । असुचि भन्ते, नग्गियं पटिककूलं । इमा'हं भन्ते,
अत्थवसं सम्पस्समाना इच्छामि सङ्घस्स यावजीवं वस्सिक-
साटिकं दातुं ।

[२] 'पुन च परं भन्ते, आगन्तुको भिक्खु न वीथिकुसलो, न
गोचरकुसलो, किलन्तो पिण्डाय चरति । सो मे आगन्तुकभत्तं भुञ्जित्वा
वीथिकुसलो गोचरकुसलो अकिलन्तो पिण्डाय चरिस्सति । इमा'हं
भन्ते, अत्थवसं सम्पस्समाना इच्छामि सङ्घस्स यथाजीवं, आगन्तु-
कभत्तं दातुं ।

८ चीवर-खन्धको [इतियं विस्ताखा-भाणवारं]

[३] 'पुन च पर भन्ते, गमिको भिक्खु अत्तनो भत्तं परियेसमानो सत्था वा विहायिस्सति, यत्थ वा वासं गन्तुकामो भविस्सति तत्थ विकाले उपगच्छिस्सति, किलन्तो अट्ठान गमिस्सति । सो मे गमिकभत्तं भुञ्जित्वा, सत्था न विहायिस्सति, यत्थ वा वासं गन्तुकामो भविस्सति, तत्थ कालेन उपगच्छिस्सति, अकिलन्तो अट्ठान गमिस्सति । इमा'ह भन्ते अत्थवसं सम्पस्समाना, इच्छामि सङ्खस्स यावजीवं गमिकभत्तं दातुं ।

[४] 'पुन च पर भन्ते, गिलानस्स भिक्खुनो सप्पायानि भोजनानि अलभन्तस्स आबाधो वा अभिवड्ढिस्सति, कालकिरिया वा भविस्सति । तस्स मे गिलानभत्तं भुत्तस्स (292) आबाधो न अभिवड्ढिस्सति कालकिरिया न भविस्सति । इमा'हं भन्ते, अत्थवसं सम्पस्समाना इच्छामि सङ्खस्स यावजीवं गिलानभत्तं दातुं ।

[५] 'पुन च परं भन्ते, गिलानु'पट्ठाको भिक्खु अत्तनो भत्तं परियेसमानो गिलानस्स उस्सूरे भत्तं नीहरिस्सति, भत्तच्छेदं करिस्सति । सो मे गिलानु'पट्ठाकभत्तं भुञ्जित्वा गिलानस्स कालेन भत्तं नीहरिस्सति, भत्तच्छेदं न करिस्सति । इमा'ह भन्ते, अत्थवसं सम्पस्समाना इच्छामि सङ्खस्स यावजीवं गिलानु'पट्ठाकभत्तं दातुं ।

[६] 'पुन च परं भन्ते, गिलानस्स भिक्खुनो सप्पायानि भेसज्जानि अलभन्तस्स आबाधो वा अभिवड्ढिस्सति, कालकिरिया वा भविस्सति । तस्स मे गिलानभेसज्जं परिभुत्तस्स आबाधो न अभिव-

महावग्गो

ड्विस्मति, काळकिरिया न भविस्सति । इमा'हं भन्ते, अत्थवसं सम्पस्समाना, इच्छामि सङ्खस्स यावजीवं गिलानभेसज्जं दातुं ।

[७] 'पुन च पर भन्ते, भगवता अन्धकविन्दे दमानिसंसे सम्पस्समानेन यागु अनुज्जाता । त्या'ह भन्ते, आनिसंसं सम्पस्समाना इच्छामि सङ्खस्स यावजीवं धुवयागुं दातुं ।

[८] 'इध भन्ते, भिक्खुनियो अचिरवतिया नदिया वेसियाहि सद्धि नगा एकतित्ये नहायन्ति । ता भन्ते, वेसिया भिक्खुणियो उप्पण्डेसु—किं नु खो नाम तुम्हाकं अय्ये, दहरानं ब्रह्मचरियं चिण्णेन । ननु नाम कामा परिभुज्जितब्बा । यदा जिण्णा भविस्सन्ति तदा ब्रह्मचरियं चरिस्सथ । एवं तुम्हाकं उभो अन्तापरिगाहिता भविस्सन्ती'ति । ता भन्ते, भिक्खुणियो वेसियाहि उप्पण्डियमाना मङ्गू अहेसु । असुचि भन्ते, मातुगामस्स नगिय, जेगुच्छ पटिककूल । इमा'हं भन्ते, अत्थवसं सम्पस्समाना इच्छामि भिक्खुणीसङ्खस्स यावजीवं उदकसाटिकं दातुं'ति ।

१२. किं पन त्वं विसाखे, आनिसंसं सम्पस्समाना तथागतं अट्ठवरानि याचसी'ति ? ।

'इध भन्ते, दिसासु वस्सं वुत्था भिक्खू सावत्थियं आगच्छि-
स्सन्ति भगवन्त दस्सनाय । ते भगवन्त उपसङ्कमित्वा पुच्छिस्सन्ति—
इत्थन्नामो भन्ते, भिक्खु कालकतो । तस्स का गति, को अभिसम्परायो'
ति ? । त भगवा व्याकरिस्सति सोतापत्तिफले वा सकदागामिफले वा

८ चीवर-खन्धको [द्वितीयं विसाखा-भाणवारं]

अनागामिफले वा अरहत्तफले वा । त्या'ह उपसङ्कमित्वा पुच्छिस्सामि—
आगतपुब्बा नु खो भन्ते, तेन अय्येन सावत्थी'ति । सचे इमे वक्खन्ति—
आगतपुब्बा तेन भिक्खुना सावत्थी'ति (293) निट्ठं मे एत्थ गच्छि-
स्सामि—निस्ससय परिभुत्त तेन अय्येन वस्सिकसाट्ठिका वा आगन्तुक-
भत्त वा, गमिकभत्त वा, गिलानभत्त वा, गिलानुपट्ठाकभत्त वा, गिलान-
भेसज्ज वा, धुवयागु वा'ति । तस्सा मे तद'नुस्सरन्तिया पामुज्जं
जायिस्सति । पमुदिताय पीति जायिस्सति । पीतिमनाय कायो पस्स-
म्भिस्सति । पस्मद्धकाया सुख वेदयिस्सामि । सुखिनिया चित्तं समाधि-
यिस्सति । सा मे भविस्सति इन्द्रियभावना, बलभावना, बोज्झङ्ग-
भावना । इमा'ह भन्ते, आनिसंसं सम्पस्समाना तथागतं अट्ठवरानि
याचामी'ति ।

१३ “ साधु, साधु विसाखे, साधु खो त्व विसाखे, इममा'
निससं सम्पस्समाना तथागतं अट्ठ वरानि याचसि—अनुजानामि ते विसाखे
अट्ठवरानी'ति । अथ खो मगवा विसाखं मिगारमात इमाहि गाथाहि
अनुमोदि—

या अन्नपान अतिपमोदिता (५, 1 ददति प्यमोदिता) सीलूपपन्ना
सुगतस्स साविका

ददाति दान अभिभुञ्ज मच्छेर, सोवागिक सोकनुद सुखावह ॥ १ ॥
दिब्ब सा लभते आयु आगम्म मग्ग विरज अनङ्गण ।

सा पुञ्जकामा सुखिनी अनामया, सग्गम्हि कायम्हि चिर पमोदती'ति ॥ २ ॥

अथ खो भगवा विसाखं मिगारमातं इमाहि गाथाहि अनुमोदित्वा उट्ठाया'सना पक्कामि ।

१४. अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिकथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्खवे, वस्सिकसाटिक, आमन्तुक-भत्त, गमिकभत्त, गिलानभत्त, गिलानुपट्ठाकभत्त, गिलानभेसज्ज, धुवयागु, भिक्खु-णीसङ्कुस्स उदकसाटिक'ति

विसाखा—भाणवारं दुतियं निट्ठितं ।

[३. पक्किण्ण—भाणवारं]

[१. सब्बत्थ गुत्तिया निसीदनपञ्जात्ति]

८. ३. १. १ तेन खो पन समयेन भिक्खू पणीतानि भोजनानि भुज्जित्वा मुट्ठस्सती, असम्पजाना निहं ओक्कमेन्ति । तेसं मुट्ठस्सतीनं असम्पजानानं निहं ओक्कमन्तान सुपिनन्तेन, असुचि मुच्चति । सेनासन असुचिना मक्खियति । अथ खो भगवा आयस्मता आनन्देन पच्छा-समणेन सेनासनचारिकं आहिण्डन्तो अहस सेनासन असुचिना मक्खितं, दिस्वान आयस्मन्त आनन्दं आमन्तेसि—किमे'तमा'नन्द, सेनासन मक्खितं'ति । 'एतरहि मन्ते, भिक्खू पणीतानि (२९४) भोजनानि भुज्जित्वा . पे० . असुचि मुच्चति । तयि'दं भगवा सेनासनं असु-चिना मक्खितं'ति ।

२. “एवमे'तं आनन्द, एवमे'तं आनन्द, मुच्चति हि आनन्द, मुट्ठस्सतीनं असम्पजानान निहं ओक्कमन्तान सुपिनन्तेन असुचि । ये ते

८ चीवर-खन्धको [ततियं पकिण्ण-भाणवारं]

आनन्द, भिक्खू उपट्ठितसती सम्पजाना निदं ओक्कमेन्ति, तेस असुचिः मुच्चति । ये ते आनन्द, पुथुज्जना कामेसु वीतरागा तेसम्पि असुचिः मुच्चति । अट्टानमे'त आनन्द, अनवकासो य अरहतो असुचि मुच्चेय्याति ।

३. अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे धम्मिका कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—इध अहं भिक्खवे, आनन्देन पच्छासमणेः सेनासनचारिकमा'हिण्डन्तो अहस सेनासन'असुचिना मक्खित । दिस्वा आनन्द आमन्तेसि—कि एत आनन्द, पे० . सेनासन मक्खित'ति ' एतरहि भन्ते, भिक्खू पणीतानि भोजनानि भुञ्जित्वा पे० तथि'दं भगवा सेनासन असुचिना मक्खित'ति । “ एवमे'त आनन्द एवमे'तमा'नन्द पे० अट्टान—एत आनन्द, अनवकासो अरहतो असुचि मुच्चेय्या'ति ।

४. “ पञ्चि'मे भिक्खवे, आदीनवा मुट्ठस्सतिस्स असम्प जानस्स निदं ओक्कमयतो—दुक्खं सुपति, दुक्ख पटिबुज्झति, पापं सुपिनं पस्सति, देवता न रक्खन्ति, असुचि मुच्चति । इमे खो भिक्खवे पञ्च आदीनवा मुट्ठस्सतिस्स, असम्पजानस्स, निदं ओक्कमयतो ।

५. “ पञ्चि'मे भिक्खवे, आनिसंसा उपट्ठितसतिस्स सम्प जानस्स निदं ओक्कमयतो—सुखं सुपति, सुख पटिबुज्झति, न पापं सुपिनं पस्सति, देवता रक्खन्ति, असुचि न मुच्चति । इमे खो भिक्खवे पञ्चा'निसंसा उपट्ठितसतिस्स सम्पजानस्स निदं ओक्कमयतो—अजानामि भिक्खवे, कायगुत्तिया, चीवरगुत्तिया, सेनासनगुत्तिया निसीदन'ति

[१] तेन खो पन समयेन अतिखुद्धकं निसीदनं, न सब्बं सेना-
सन गोपेति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, यावम-
हन्त पच्चत्थरण आकङ्खति, तावमहन्त पच्चत्थरण कातु'ति ।

[२ कण्डुपटिच्छादन—मुखपुञ्छनादि—चीवरपरिक्खारानं
अनुज्जा]

८ ३. २. [१] १ तेन खो पन समयेन आयस्मतो आनन्दस्स
उपज्जायस्स आयस्मतो बेलट्टसीसस्स थुल्लकच्चा'बाधो होति । तस्स
लसिकाय चीवरानि काये लग्गन्ति । तानि भिक्खू उदकेन तेमेत्वा
आहिण्डन्तो तेमेत्वा अपकङ्कन्ति । अहस खो भगवा सेनासनचारिक
आहिण्डन्तो ते भिक्खू तानि चीवरानि उदकेन तेमेत्वा तेमेत्वा अपकङ्कन्ते ।
दिस्वान येन ते भिक्खू तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा ते भिक्खू एतद'वोच—
किं इमस्स भिक्खवे, भिक्खुनो आबाधो'ति^१ । ' इमम्म भन्ते (२९५)
आयस्मतो थुल्लकच्चा'बाधो । लसिकाय चीवरानि काये लग्गन्ति । तानि
मयं उदकेन तेमेत्वा तेमेत्वा अपकङ्कामा'ति ।

२ अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे धम्मिकथं कत्वा
भिक्खू आमन्नेसि—अनुजानामि भिक्खवे, यस्स कण्डु वा पिळ्ळा वा अस्सावो
वा थुल्लकच्छा वा आबाधो कण्डपटिच्छादि'ति ।

[२] १. अथ खो विसाखा मिगारमाता मुखपुञ्छनचोळकं आदाय
येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा
एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्तं निसिन्ना खो विसाखा मिगारमाता
भगवन्तं एतद'वोच—पटिगण्हातु मे भन्ते, भगवा मुखपुञ्छनचोळक, यं

८ चीवर-खन्धको [ततियं पक्किण्ण-भाणवारं]

मम'स्स दीवरत्तं हिताय सुखाया'ति । पटिग्गहेसि भगवा मुखपुञ्ज्जनचोळक ।
अथ खो भगवा विसाख मिगारमात धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि, समा-
द्वेपेसि, समुत्तेजेसि, सम्पहसेसि । अथ खो विसाखा मिगारमाता भग-
वता धम्मिया कथाय सन्दस्सिता, समादपिता, समुत्तेजिता, सम्पहसिता
उट्ठाया'सना भगवन्तं अभिवादेत्वा पदक्खिण्णं कत्वा पक्कामि ।

२ अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिकथ कत्वा
भिक्षू आमन्तेसि—अनुजानामि भिक्षवे, मुखपुञ्ज्जनचोळक'ति ।

[३ चीवरपरिक्खारादिं पटिच्च पञ्जत्ता अञ्जे धम्मा]

८. ३. ३. [१] १. तेन खो पन समयेन रोजो मल्लो आयस्मतो
आनन्दस्स सहायो होति । रोमस्स मल्लस्स खोमपिल्लोतिका आयस्मतो
आनन्दस्स हत्थे निक्खित्ता होति । आयस्मतो च आनन्दस्स खोमपिल्लो-
तिकाय अत्थो होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसु—अनुजानामि भिक्षवे,
पञ्च'ङ्गेहि सगन्नागतस्स विस्साम गहेतु—सन्दिट्ठो च होति सम्भत्तो च आलपितो
च जीवाति च जानानि गहिते मे अत्तमनो भविस्सती'ति । अनुजानामि भिक्षवे,
इमेहि पञ्च'ङ्गेहि सगन्नागतस्स विस्साम गहेतु'ति ।

[२] १ तेन खो पन समयेन भिक्षूनं परिपुण्ण होति
तिचीवर अत्थो च होति परिस्सावनेहि पि थविकाहि पि । भगवतो
एतम'त्थं आरोचेसु—अनुजानामि भिक्षवे, परिक्खारचोळक'ति ।

२ अथ खो भिक्षूनं एतद'होसि—यानि तानि भगवता अनुज्जा-
तानि तिचीवर'ति वा, वस्सिकसाटिका'ति, वा निसीदन'ति वा, पच्च-
त्थरण'ति वा, कण्डूप (२९६) टिच्छाटी'ति वा, मुखपुञ्ज्जनचोळक'

महावग्गो

ति वा, परिक्षारचोळकं'ति वा, सब्बानि तानि अधिट्ठातब्बानि नु खो उदाहु विकप्पेतब्बानी'ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, तिचीवर अधिट्ठातु न विकप्पेतु, वस्सिकसाट्ठिक वस्सान चातुम्मास अधिट्ठातुं, ततो पर विकप्पेतुं, निसीदन अधिट्ठातु, न विकप्पेतुं, पच्च-त्यरण अधिट्ठातु, न विकप्पेतुं, कण्डुपटिच्छादिं याव आबाधा अधिट्ठातुं, ततो पर विकप्पेतुं, मुखपुञ्जनचोळकं अधिट्ठातु, न विकप्पेतु, परिक्षा-रचोळक अधिट्ठातुं, न विकप्पेतुं'ति ।

[३] १ अथ खो भिक्खून एतद'होसि—कित्तक पच्छिम नु खो चीवर विकप्पेतब्बं'ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, आयामेन अट्ठङ्गुल सुगतङ्गुलेन चतुरङ्गुल वित्थत, पच्छिम चीवर विकप्पेतु'ति ।

□ तेन खो पन समयेन आयस्सतो महाकस्सपस्स पंसुकूलकतो गरुको होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, सुत्त-लूख कातु'ति ।

□ विकण्णो होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, विकण्ण उद्धरितु'ति ।

□ सुत्ता ओकिरियन्ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, अनुवात परिभण्ड आरोपेतु'ति ।

□ तेन खो पन समयेन सङ्घाटिया पत्ता लुज्जन्ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, अट्ठपदक कातु'ति ।

□ तेन खो पन समयेन'ञ्जतरस्स भिक्खुनो तिचीवरे कयिरमाने

८ चीवर-खन्धको [ततियं पकिण्ण-भाणवारं]

सब्बं छिन्नकं न'प्पहोति । भगवतो एतम'त्थं आरोवेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, द्वे छिन्नकानि एक अछिन्नक'ति ।

□ द्वे छिन्नकानि एक अछिन्नकं न प्पहोति । भगवतो एतम'त्थं आरोवेसुं—अनुजानानि भिक्खवे, द्वे अछिन्नकानि एक छिन्नक'ति ।

□ द्वे अच्छिन्नकानि एक छिन्नकं न प्पहोति । भगवतो एतम'त्थं आरोवेसुं—अनुजानामि भिक्खवे, अन्वाधिक'पि आरोपेतु । न च भिक्खवे, सब्ब अच्छिन्नकं वारेतब्ब । यो वारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा'ति ।

[२] १ तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स भिक्खुनो बहू चीवरं उत्पन्नं होति । सो त चीवर मातापितुन्न दातुकामो होति । भगवतो एतम'त्थं आरोवेसुं—मातापितरोहि खो भिक्खवे, ददमाने कि वदेय्याम ? । अनुजा (297) नामि भिक्खवे, मातापितुन्न दातु । न च भिक्खवे, सद्धादेय्य विनिपातेतब्ब । यो विनिपातेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा'ति ।

[५] १ तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु अन्धवने चीवरं निक्खिपित्वा सन्तरुत्तरेण गामं पिण्डाय पाविसि । चोरा त चीवरं अवहरिंस्सु । सो भिक्खु दुच्चोळो होति लूखचीवरो'ति । भिक्खू एवं आहसु—किस्स त्व आवुसो दुच्चोळो लूखचीवरो'ति । 'इधा'ह आवुसो, अन्धवने चीवरं निक्खिपित्वा सन्तरुत्तरेण गामं पिण्डाय पाविसिं । चोरा तं चीवरं अवहरिंस्सु । तेना'ह दुच्चोळो लूखचीवरो'ति । भगवतो एतम'त्थं आरोवेसुं—न भिक्खवे, सन्तरुत्तरेण गामो पविसितब्बो । यो पविसेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा'ति ।

[४. चीवरपारिक्खारस्स निक्खेपाय पञ्च पच्चया]

८. ३. ४. १. तेन खो पन समयेन आयस्मा आनन्दो अस-
तिया सन्तरुत्तरेन गामं पिण्डाय पाविसि । भिक्खू आयस्मन्तं आनन्दं
एतद'बोचुं—ननु खो आवुसो आनन्द, भगवता पञ्जत्त—न सन्तरुत्तरेन
गामो पविसितब्बो'ति । किस्स त्वं आवुसो सन्तरुत्तरेन गाम पविट्ठो'ति ।
'सच्चं आवुसो, भगवता पञ्जत्त न सन्तरुत्तरेन गामो पविसितब्बो'ति ।
अपि चा'ह असतिया पविट्ठो'ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—पञ्चि'मे
भिक्खवे, पच्चया सङ्घाटिया निक्खेपाय—गिलानो वा होति, वस्सिक-
सङ्केत वा होति, नदीपार गन्तु वा होति, अगगळगुत्ति विहारो वा होति, अत्थत-
कठिन वा होति । इमे खो भिक्खवे, पञ्च पच्चया सङ्घाटिया निक्खेपाय ।

□ “ पञ्चि मे भिक्खवे, पच्चया उत्तरासङ्गस्स अन्तरवासकस्स निक्खे-
पाय—गिलानो वा होति, वस्सिकसङ्केत वा होति, नदीपार गन्तु वा होति,
अगगळगुत्ति विहारो वा होति, अत्थतकठिन वा होति । इमे खो भिक्खवे, पञ्च
पच्चया उत्तरासङ्गस्स अन्तरवासकस्स निक्खेपाय ।

□ पञ्चि' मे भिक्खवे, पच्चया वस्सिकसाटिकाय निक्खेपाय । गिलानो वा
होति, निस्सीम गन्तु वा होति, नदीपार गन्तु वा होति, अगगळगुत्ति विहारो वा
होति, वस्सिकसाटिका अकता वा होति विप्पकता वा । इमे खो भिक्खवे, पञ्च
पच्चया वस्सिकसाटिकाय निक्खेपाया'ति ।

[५ सङ्घिकानि चीवरानि निस्साय पञ्जत्ता धम्मा]

८. ३. ५ [१] १ तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु
एको वस्सं वसि । तत्थ मनुस्सा—सङ्घस्स देमा'ति चीवरानि अदंसु ।
अथ खो तस्स भिक्खुनो एतद'होसि—भगवता पञ्जत्त—चतुवग्गा

८ चीवर-खन्धको [ततिय पकिण्ण-भाणवारं]

पच्छिमो सङ्घो'ति । अहञ्च'मिह एको इमे च (298) मनुस्सा—
सङ्घस्स देमा'ति चीवरानि अदंसु । यन्नूना'ह इमानि सङ्घिकानि चीव-
रानि सावत्थि हरेय्य'ति ।

२ अथ खो सो भिक्खु तानि चीवरानि आदाय सावत्थि गन्त्वा
भगवतो एतम'त्थ आरोचेसि—तुये'व भिक्खु तानि चीवरानि याव
कठिनस्स उब्भाराया'ति ।

३ “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु एको वस्सं वसति । तत्थ
मनुस्सा—सङ्घस्स देमा'ति चीवरानि देन्ति— अनुजानामि भिक्खवे, तस्से'
व तानि चीवरानि याव कठिनस्स उब्भाराया'ति ।

[२] १. तेन खो पन समयेन अब्जतरो भिक्खु उतुक्काल एको
वसि । तत्थ मनुस्सा—सङ्घस्स देमा'ति चीवरानि अदंसु । अथ खो तस्स
भिक्खुनो एतद'होसि—भगवता पब्जत्त—चतुवग्गो पच्छिमो सङ्घो'ति ।
अहञ्च'मिह एको । इमे च मनुस्सा—सङ्घस्स देमा'ति चीवरानि अदंसु ।
यन्नूना'ह इमानि सङ्घिकानि चीवरानि सावत्थि हरेय्य'ति ।

२. अथ खो सो भिक्खु तानि चीवरानि आदाय सावत्थि गन्त्वा
भिक्खूनं एतम'त्थं आरोचेसि । भिक्खू भगवतो एन अत्थं आरोचेसु—
अनुजानामि भिक्खवे, सम्मुखीभूतेन सङ्घेन भाजेतु ।

३. “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु उतुक्काल एको वसति । तत्थ
मनुस्सा—सङ्घस्स देमा'ति चीवरानि देन्ति—अनुजानामि भिक्खवे, तेन
भिक्खुना तानि चीवरानि अधिट्ठातु मयिह'मानि चीवरानी'ति । तस्स चे भिक्खवे,

महावग्गो

भिक्षुनो त चीवरम' नधाट्टितेन अज्जो भिक्षु आगच्छति, समको दातब्बो भागो । तेहि चे भिक्षवे, भिक्षुहि त चीवर भाजियमाने अपातिते कुसे अज्जो भिक्षु आगच्छति, समको दातब्बो भागो । तेहि चे भिक्षवे, भिक्षुहि त चीवर भाजियमाने पातिते कुसे अज्जो भिक्षु आगच्छति, ना'कामा दातब्बो भागो'ति ।

[३] १. तेन खो पन समयेन द्वे भातिका थेरा आयस्मा इसिदासो च आयस्मा च इसिभत्तो (L ४. इसिभट्टो) सावत्थियं वस्सं वुत्था अज्जतरं गामका' वास अगमसु । मनुस्सा—चिरस्मापि थेरा आगता'ति सचीवरानि भत्तानि अदंसु । आवासिका भिक्षू थेरे पुच्छिसु—इमानि भन्ते, सद्धिकानि चीवरानि थेरे आगम्म उप्पन्नानि । सादियिस्सन्ति थेरा भाग'ति । थेरा एव आहसु—यथा खो मय भगवता धम्म देमित आजानाम, तुम्हाक येन तानि चीवरानि याव कठिनम्म उज्जाराया'ति ।

[४] १ तेन खो पन समयेन तयो भिक्षू राजगहे वस्स वसन्ति । तत्थ मनुस्सा—सद्धस्स देमा'ति चीवरानि देन्ति । अथ खो तेसं भिक्षून एतद'होसि—भगवता (२९९) पज्जत्त—चतुवग्गो पच्छिमो सद्धो'ति । मयज्जम्हा तयो जना । इमे च मनुस्सा—सद्धस्स देमा'ति चीवरानि देन्ति । कथ नु खो अम्हेहि पटिपज्जितव्व'ति १ ।

२ तेन खो पन समयेन सम्बुहुल्ल थेरा आयस्मा च नीलवासी, आयस्मा च साणवासी, आयस्मा च गोपको, आयस्मा च भगु, आयस्मा च फलिकसन्दानो पाटलीपुत्ते विहरन्ति कुक्कुटारामे । अथ खो ते भिक्षू पाटलिपुत्तं गन्त्वा थेरे पुच्छिसु । थेरा एवम'हसु—

८ चीवर-खन्धको [ततियं पकिण्ण-भाणवारं]

यथा खो मयं आवुसो भगवता धम्मं देसितं आजानाम, तुम्हाकं थेक्क
तानि चीवरानि याव कठिनस्सु'ब्भाराया'ति ।

[उपनन्दस्स कथा]

[५] १. तेन खो पन समयेन आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो
सावत्थिय वस्स वुत्थो अञ्जतर गामकावास अगमासि । तत्थ भिक्खू
चीवर भाजेतुकामा सन्निपत्तिं सु । ते एव आहसु—इमानि खो आवुसो
सङ्घिकानि चीवरानि भाजियिस्सन्ति । सादियिस्ससि भाग'ति । 'आमा'
वुसो सादियिस्सामी'ति । ततो चीवरभाग गहेत्वा अञ्जं आवा-
स अगमासि ।

२ तत्थपि भिक्खू चीवरं भाजेतुकामा सन्निपत्तिं सु । ते पि एव
आहसु—इमानि खो आवुसो सङ्घिकानि चीवरानि भाजियिस्सन्ति ।
सादियिस्ससि भाग'ति । 'आमा'वुसो सादियिस्सामी'ति ततो पि चीवरं
गहेत्वा अञ्ज आवास अगमासि ।

३ तत्थपि भिक्खू चीवर भाजेतुकामा सन्निपत्तिं सु । ते पि एवं
आहंसु—इमानि खो आवुसो सङ्घिकानि चीवरानि भाजियिस्सन्ति ।
सादियिस्ससि भाग'ति । 'आमा'वुसो सादियिस्सामी'ति ततो'पि
चीवरभागं गहेत्वा महन्त चीवरभण्डिकमा'दाय पुनदेव सावत्थि
पच्चागच्छि ।

४. भिक्खू एवं आहसु—महापुञ्जो'सि आवुसो उपनन्द, बहं ते
चीवरं उप्पन्नं'ति । 'कुतो मे आवुसो पुञ्जं ?' । इधा'हं आवुसो,

म्मावत्थिय वस्स वुत्थो अञ्जतर गामका'वास अगमासिं । तत्थ भिक्खु
चीवर भाजेतुकामा सन्निपत्तिं सु । ते म एवमा'हसु—इमानि खो आवुसो,
सङ्घिकानि चीवरानि भाजियिस्सन्ति । सादियिस्ससि भागं'ति । 'आमा'
वुसो सादियिस्सामी'ति ततो चीवरभाग गहेत्वा अञ्ज आवस अग-
मामिं । तत्थ'पि भिक्खू चीवर भाजेतुकामा सन्निपत्तिं सु । ते'पि म
एवमा'हसु—इमानि खो आवुसो, सङ्घिकानि चीवर नि भाजियिस्सन्ति ।
सादियिस्ससि भाग'ति । 'आमा'वुसो'ति सादियिस्सामी'ति ततो'पि
चीवरभाग गहेत्वा अञ्ज (३००) आवास अगमासि । तत्थपि
भिक्खू चीवर भाजेतुकामा सन्निपत्तिं सु । तेपि मं एवमा' हंसु—इमानि
खो आवुसो सङ्घिकानि चीवरानि भाजियिस्सन्ति । सादियिस्ससि
भाग'ति । 'आमा'वुसो सादियिस्सामी'ति ततोपि चीवरभाग अगगहेसिं ।
एवं मे बहं चीवरं उप्पन्नं'ति ।

‘ किं पन त्व आवुसो उपनन्द, अञ्जत्र वस्सं वुत्थो, अञ्जत्र
चीवरभागं सादियिस्ससी'ति ' । ' एव आवुसो'ति ।

५. ये ते भिक्खू अप्पिच्छाते उज्झायन्ति, खीयन्ति, विपाचेन्ति—
कथं हि नाम आयस्मा उपनन्दो सकयपुत्तो अञ्जत्र वस्सं वुत्थो
अञ्जत्र चीवरभागं सादियिस्ससी'ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसुं—
सच्चं किर त्व उपनन्द, अञ्जत्र वस्स वुत्थो, अञ्जत्र चीवरभाग
सादियी'ति । ' सच्चं भगवा ' । विगरहि बुद्धो भगवा—कथं हि नाम
त्वं मोघपुरिस, अञ्जत्र वस्स वुत्थो अञ्जत्र चीवरभागं सादियिस्ससि ' ।
ने'तं मोघपुरिस, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नानं वा भिम्भोभावाया'ति

८ चीवर-खन्धको [ततियं पकिण्ण-भाणवारं]

विगिरहित्वा धम्मिकथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—न भिक्खवे, अञ्जत्र वस्स वुत्थेन अञ्जत्र चीवरभागो सादितब्बो । यो सादियेय्य, आपात्ति दुक्कटस्सा'ति ।

[१] तेन खो पन समयेन आयस्सा उपनन्दो सक्क्यपुत्तो एको द्वीसु आवासेसु वम्म वसि—एव मे बहु चीवर उपपज्जिस्सती'ति । अथ खो तेस भिक्खूनं एतद'होसि—कथं नु खो आयस्सतो उपनन्दस्स सक्क्यपुत्तस्स चीवरपटिवीसो दातब्बो'ति ? । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—देथ भिक्खवे, मोवपुरिसस्स एकाधिप्पाय । इव पन भिक्खवे, भिक्खु एको द्वीसु आवासेसु वस्स वसति—एव मे बहु चीवर उपपज्जिस्सती'ति । सच्चे अमुत्र उपट्ठु अमुत्र उपट्ठु वसति, अमुत्र उपट्ठो, अमुत्र उपट्ठो चीवरपटिवीसो दातब्बो । यत्थ वा पन बहुतर वसति, ततो चीवरपटिवीसो दातब्बो'ति ।

[६ गिलानुपट्ठापकस्स पट्टपना—दुपट्ठाक—सुपट्ठाक—वण्णना]

८. ३. ६. १ तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स भिक्खुनो कुच्छिविकारा'बाधो होति । सो सके मुत्तकरीसे पल्लिपन्नो सेति । अथ खो भगवा आयस्सता आनन्देन पच्छासमणेन सेनासनचारिकं आहिण्डन्तो येन तस्स भिक्खुनो विहारो तेनु' पसङ्कमि । अद्दस खो भगवा तं भिक्खु सके मुत्तकरीसे पल्लिपन्न सयमान । दिस्वान येन सो भिक्खु तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा तं भिक्खु एतद'वोच—किं ते भिक्खु, आबाधो'ति ? ।

‘कुच्छि विकारो मे भगवा'ति ।

‘अत्थि पन ते भिक्खु उपट्ठाको'ति ! ।

‘न'त्थि भगवा' (301) ति ।

महावग्गो

“किस्स तं भिक्खू न उपट्ठहन्ती”ति १ ।

‘अहं खो भन्ते, भिक्खूनं अकारको । तेन मं भिक्खू न उपट्ठहन्ती’ति ।

२ अथ खो भगवा आयस्मन्त आनन्दं आमन्तेसि—गच्छ आनन्द, उदकं आहर, इमं भिक्खुं नहापेस्सामा’ति । ‘एव भन्ते’ति खो आयस्मा आनन्दो भगवतो पटिस्सुत्वा उदक आहरि । भगवा उदक-मा’सिञ्चि आयस्मा आनन्दो परिधोवि । भगवा सीसतो अग्गहेसि, आयस्मा आनन्दो पादतो उच्चारत्वा मञ्चके निपातेसुं ।

३. अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि—अत्थि भिक्खवे, अमुकस्मिं विहारे भिक्खु गिलानो’ति १ । ‘अत्थि भगवा’ति । किं तस्स भिक्खवे, भिक्खुनो आबाधो’ति १ । तस्स भन्ते, आयस्मतो कुच्छिविकाराबाधो’ति । अत्थि पन भिक्खवे, तस्स भिक्खुनो उपट्ठाको’ति १ । ‘न’त्थि भगवा’ति । ‘किस्स तं भिक्खू न उपट्ठहन्ती’ति १ । ‘एसो भन्ते, भिक्खु भिक्खूनं अकारको । तेन तं भिक्खू न उपट्ठहन्ती’ति ।

४. “न’त्थि ते भिक्खवे, माता, नत्थि पिता ये ते उपट्ठहेय्युं । तुम्हे चे भिक्खवे, अज्जमज्जं न उपट्ठहिस्सथ, अथ को चरहि उपट्ठहिस्सति? यो भिक्खवे, मं उपट्ठहेय्य सो गिलानं उपट्ठहेय्य ।

‘सचे उपज्झायो होति, उपज्झायेन यावजीव उपट्ठातब्बो, बुट्ठानस्स आगमेतब्ब ।

८ चीवर-खन्धको [ततियं पकिण्ण-भाणवारं]

‘सचे आचरियो होति, आचरियेन यावजीव उपट्ठातब्बो, वुट्ठानस्सा’
गमेतब्ब ।

‘सचे सद्धिविहारिको होति, सद्धिविहारिकेन यावजीव उपट्ठातब्बो, वुट्ठानस्सा’गमेतब्ब ।

‘सचे अन्तेवासिको होति, अन्तेवासिकेन यावजीव उपट्ठातब्बो, वुट्ठानस्सा’
गमेतब्ब ।

‘सचे समानुपज्झायको होति, समानुपज्झायकेन यावजीव उपट्ठातब्बो,
वुट्ठानस्सा’गमेतब्ब ।

‘सचे समानाचरियको होति, समानाचरियकेन यावजीव उपट्ठातब्बो,
वुट्ठानस्सा’गमेतब्ब ।

सचे न होति उपज्झायो वा आचरियो वा सद्धिविहारिको वा अन्तेवासिको
वा, समानुपज्झायको वा समानाचरियको वा, सद्धेनु’पट्ठातब्बो । नो चे
उपट्ठेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स ।

५ “पञ्चहि भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतो गिलानो दुपट्ठाको
होति—असप्पायकारी होति; सप्पाये मत्त न जानाति, भेसज्ज न पटि-
सेविता होति, अत्थकामस्स गिलानुपट्ठीकस्स यथाभूतं आबाध ना-
विकत्ता होति, अभिक्कमन्त वा अभिक्कमती’ति, पटिक्कमन्त वा पटि-
क्कमती’ति, ठितं वा ठितो’ति, उप्पन्नान सारीरिकान वेदनानं,
दुक्खान, तिब्बानं, खरान, कटुकानं, असातानं, अमनापानं, पाणहरानं
अनाधिवासकजातिको होति । इमेहि खो भिक्खवे, पञ्च’ङ्गेहि समन्नागतो
गिलानो दुपट्ठाको होति ।

६. “ पञ्चहि (302) भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतो गिलानो
सुपट्ठाको होति—सप्पायकारी होति, सप्पाये मत्त जानाति; भेसज्जं

पटिसेविता होति, अत्यकामस्म गिलानुपट्टाकस्स यथाभूत आबाधं आविकत्ता होति, अभिक्कमन्त वा अभिक्कमती'ति, पटिक्कमन्त वा पटिक्कमती'ति, ठितं वा ठितो'ति उप्पन्नान सरोरिकान वेदनानं, दुक्खानं, तिब्बान, खरानं, कटुकान, असातानं, अमनापान, पाणहरान अधिवासकजातिको होति । इमेहि खो भिक्खवे, पञ्चह'ङ्गेहि समन्नागतो गिलानो सुपट्टाको होति ।

७ “ पञ्चहि भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतो गिलानुपट्टाको ना'लं गिलानं उपट्टातुं—न पटिबलो होति भेसज्ज विधातु, सप्पाया'सप्पाय न जानाति, असप्पाय उपनामेति, सप्पाय अपनामेति, आमिसन्तरो गिलान उपट्टाति नो मेत्तचित्तो, जेगुच्छी होति उच्चार वा पस्साव वा खेळ वा वन्त वा नीहातुं, न पटिबलो होति गिलानं काळेन कालं धम्मिया कथाय सन्दस्सेतु, समादपेतुं, समुत्तेजेतु, सम्पहसेतु । इमेहि खो भिक्खवे, पञ्चहि अङ्गेहि समन्नागतो गिलानुपट्टाको ना'लं गिलानं उपट्टातु ।

८. ‘पञ्चहि भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतो गिलानु'पट्टाको अल गिलानं उपट्टातुं—पटिबलो होति भेसज्ज संविधातु, सप्पाया'सप्पायं जानाति, असप्पाय अपनामेति, सप्पायं उपनामेति, मेत्तचित्तो गिलानं उपट्टाति, नो आमिसन्तरो, अजेगुच्छी होति उच्चारं वा पस्सावं वा खेळ वा वन्तं वा नीहातु, पटिबलो होति गिलान काळेन काल धम्मिया कथाय सन्दस्सेतु, समादपेतु, समुत्तेजेतुं, सम्पहंसेतुं । इमेहि खो भिक्खवे, पञ्चङ्गेहि समन्नागतो गिलानु'पट्टाको अल गिलानं उपट्टातु'ति ।

[७. कालंकतस्स भिक्खुस्स चीवरस्स सामी सङ्को'ति ।]

८. ३. ७. १ तेन खो पन समयेन द्वे भिक्खु कोसलेसु जन-
पदेसु अद्धानमगपटिपत्तां होन्ति । ते अञ्जतरं आवासं उपगच्छिंसु ।
तत्थ अञ्जतरो भिक्खु गिलानो होति । अथ खो तेस भिक्खून् एतद'-
होसि-मगवता खो आवुसो गिलानुपट्टान वणिगत । हन्द मयं आवुसो,
इम भिक्खु उपट्ठहेमा'ति । ते तं उपट्ठहिंसु । सो तेहि उपट्ठियमानो
कालं अकासि ।

२ अथ खो ते भिक्खू तस्स भिक्खुनो पत्तचीवर आदाय सावत्थि
गन्त्वा भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु-भिक्खुस्स भिक्खवे, कालकते सङ्खे
सामी पत्तचीवरे । अपि च गिलानुपट्टाका बह्वपकारा । अनुजामामि भिक्खवे,
सङ्खेन तिचीवरञ्च (३०३) पत्तञ्च गिलानुपट्टाकानं दातु ।

“एवञ्च पन भिक्खवे, दातब्बं-तेन गिलानुपट्टाकेन भिक्खुना
सङ्ख उपसङ्गमित्वा एवम'स्स वचनीयो-इत्यन्नामो भन्ते, भिक्खु कालं
कतो । इदं तस्स तिचीवरञ्च पत्तो चा'ति ।

“व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्को आपेतब्बो-सुणातु मे
भन्ते, सङ्को । इत्यन्नामो भिक्खु कालं कतो । इदं तस्स तिचीवरञ्च
पत्तो च । यदि सङ्खस्स पत्तकल्लं, सङ्को इमं तिचीवरञ्च पत्तञ्च
गिलानुपट्टाकान ददेय्य । एसा वत्ति ।

“सुणातु मे भन्ते, सङ्को । इत्यन्नामो भिक्खु कालं कतो । इदं तस्स
तिचीवरञ्च पत्तो च । सङ्को इमं तिचीवरञ्च पत्तञ्च गिलानुपट्टाकानं

देति । यस्सा'यस्मतो खमति, इमस्स तिचीवरस्स च णत्तस्स च गिलानु-
पट्टाकानं दानं, सो तुण्ही अस्स । यस्स न खमति, सो भासेय्य । दिञ्चं
इदं सङ्खेन तिचीवरञ्च पत्तो च गिलानुपट्टाकान । खमति सङ्खस्स, तस्मा
तुण्ही । एवमे'तं धारयामी'ति ।

□ १. तेन खो पन समयेन अञ्जतरो सामणेरो कालं कतो
होति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—सामणेरस्स भिक्खवे, काल
कते सङ्खो सामी पत्तचीवरे । अपि च गिलानुपट्टाका बहुपकारा—
अनुजानामि भिक्खवे, सङ्खेन चीवरञ्च पत्तञ्च गिलानुपट्टाकान दातु ।

२. एवञ्च पन भिक्खवे, दातव्वं—तेन गिलानुपट्टाकेन भिक्खुना
सङ्ख उपसङ्कमित्वा एवम'स्स वचनीयो—इत्थन्नामो भन्ते, सामणेरो
कालं कतो । इदं तस्स चीवरञ्च पत्तो चा'ति । व्यत्तेन भिक्खुना
पटिबलेन सङ्खो आपेतव्वो—सुणातु मे भन्ते, सङ्खो । इत्थन्नामो
सामणेरो कालं कतो । इदं तस्स चीवरञ्च पत्तो च । यदि सङ्खस्स पत्तकल्ल,
सङ्खो इम चीवरञ्च पत्तञ्च गिलानुपट्टाकानं ददेय्य । एसा अर्त्ति ।

“ सुणातु मे भन्ते, सङ्खो । इत्थन्नामो सामणेरो कालं कतो । इदं
तस्स चीवरञ्च पत्तो च । सङ्खो इमं चीवरञ्च पत्तञ्च गिलानुपट्टाकानं
दति । यस्सा'यस्मतो खमति इमस्स चीवरस्स च पत्तस्स गिलानुपट्टा-
कानं दान, सो तुण्ही अस्स । यस्स न खमति, सो भासेय्य । दिञ्चमि'दं
सङ्खेन चीवरञ्च पत्तो च गिलानुपट्टाकान । खमति सङ्खस्स, तस्मा तुण्ही ।
एवमे'तं धारयामी'ति ।

८ चीवर-खन्धको [ततियं पकिण्ण-भाणवारं]

□ १. तेन खो पन समयेन अब्जतरो भिक्खु च सामणेरो च गिला-
नं उपट्ठहिंसु । सो तेहि उपट्ठहियमानो काल अकासि । अथ खो तस्स
गिलानु'पट्ठाकास्स भिक्खुनो एतद' (३०५) होसि—कथन्नु खो गिला-
नुपट्ठाकस्स सामणेरस्स चीवरपटिविसो दातब्बो'ति ? । भगवतो एतम'
त्थ आरोचेसु—अनुजानामि भिक्खवे, गिलानुपट्ठाकस्स सामणेरस्स समक
पटिविस दातु'ति ।

□ तेन खो पन समयेन अब्जतरो भिक्खु बहुभण्डो बहुपरि-
क्खारो कालकतो होति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु—भिक्खुस्स भिक्खवे,
कालकते सङ्घो सामी पत्तचीवरे । अपि च गिलानुपट्ठाका बहूपकारा—अनुजा
नामि भिक्खवे, सङ्घेन तिचीवरञ्च पत्तञ्च गिलानुपट्ठाकान दातु । य तत्थ लहु-
भण्ड लहुपरिक्खार त सम्मुखीभूतेन सङ्घेन भाजेतु, य तत्थ गरुभण्ड गरुपरि-
क्खार त आगता'नागतस्स चातुदिसस्स सङ्घस्स अविस्सज्जिक, अबेभ-
रङ्गिक'ति ।

[८ नग्ग—चरिया गरहिता-अब्जे चीवरपरियाया पि परिक्खित्ता]

८. ३ ८. १ तेन खो पन समयेन अब्जतरो भिक्खु नग्गो
हुत्वा येन भगवा तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं एतद'वोच—
भगवा हि भन्ते, अनेकपरियायेन अप्पिच्छस्स, सन्तुट्ठस्स, सल्लेखस्स,
धुतस्स, पासाटिकस्स, अपचयस्स, विरियारम्भस्स वण्णवादी । इदं
भन्ते, नगिय अनेकपरियायेन अप्पिच्छताय सन्तुट्ठिया सल्लेखाय
धुतत्ताय पासाटिकताय अपचयाय विरियारम्भाय सवत्तति । साधु भन्ते,
भगवा भिक्खून नगिय अनुजानातू'ति ।

२ विगरहि बुद्धो भगवा—अननुच्छवियं मोघपुरिस, अननुलोमिकं,

महावग्गो

अप्पटिरूपं, अस्सामणकं, अकप्पियं, अकरणीयं । कथं हि नाम त्वं मोघपुरिसं, नग्गियं तिथियसमादानं समादियिस्ससि ? । ने'तं मोघपुरिसं, अप्पसन्नानं वा पसादाय . पे० विगरहित्वा धम्मिकथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—न भिक्खवे, नग्गियं तिथियसमादानं समादियितव्वं । यो समादियेय्य, आपत्तिं थुल्लच्चय'स्सा'ति ।

□ १ तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु कुसचीरं निवासेत्वा पे० वाक्कीरं निवासेत्वा ...पे० फलक्कीरं निवासेत्वा . केसकम्बलं निवासेत्वा पे० वालकम्बलं निवासेत्वा . पे० उल्लूकपक्खं निवासेत्वा पे० . अजिनक्खिपं निवासेत्वा येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्त एतद'वोच—भगवा भन्ते, अनेकपरियायेन अप्पिच्छस्स, सन्तुट्ठस्स, सल्लेखस्स, धुतस्स, पासादिकस्स, अपचयस्स, विरियारम्भस्स वण्णवादी । इदं भन्ते, कुसचीर पे० . अजिनक्खिप अनेकपरियायेन अप्पिच्छताय, सन्तुट्ठिताय, सल्लेखाय, धुतत्ताय, पासादिकताय, अपचयाय, विरियारम्भाय सवत्तति । साधु (305) भन्ते भगवा भिक्खून्, कुसचीर ...पे० ..अजिनक्खिप अनुजानातू'ति ।

२. विगरहि बुद्धो भगवा—अननुच्छविं मोघपुरिसं, अननुलोमिकं अप्पटिरूपं, अस्सामणकं, अकप्पियं, अकरणीयं । कथं हि नाम त्वं मोघपुरिसं, कुसचीर पे० . अजिनक्खिपं तिथियधनं धारेस्ससि । ने'तं मोघपुरिसं, अप्पसन्नानं वा पसादाया'ति विगरहित्वा धम्मिकथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—न भिक्खवं, कुसचीरं पे०

अजिनक्खिपं तित्थियधजं धारेतब्बं । यो धारेय्य, आपत्ति थुल्लच्चयस्सा'ति ।

□ १. तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु अक्कनाळं निवासे त्वा पे० पोत्थकं निवासेत्वा, येन भगवा तेनु'पसङ्गमि । उप-सङ्गमित्वा भगवन्त एतद्'वोच—भगवा भन्ते, अनेकपरियायेन अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्णवादी । अय भन्ते, अक्कनाळो .. पे० पोत्थको अनेकपरियायेन अप्पिच्छताय, सन्तुट्ठिया, सल्लेखाय, धुतत्ताय, पासादिकताय, अपचयाय विरियारम्भाय सवत्तन्ति । सावु भन्ते, भगवा भिक्खून अक्कनाळं पोत्थकञ्च अनुजानातू'ति ।

२ विगरहि बुद्धो भगवा—अननुच्छविय मोवपुरिस, अननुलोमिक, अप्पट्ठिरूपं, अस्सामणक, अकप्पियं, अकरणीयं । कथं हि नाम त्वं मोवपुरिस, अक्कनाळं वा पोत्थकं निवासेस्ससि ? । ने'तं मोवपुरिस, अप्पसन्नान वा पसादाया'ति विगरहित्वा धम्मिकथं कत्वा भिक्खु आमन्तेसि—न भिक्खवे, अक्कनाळो निवामेतब्बो, न पोत्थको निवासेतब्बो । यो निवासेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा'ति ।

□ १. तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू सब्बनीळकानि चीवरानि धारेन्ति, सब्बपीतकानि चीवरानि धारेन्ति, सब्बलोहितकानि चीवरानि धारेन्ति, सब्बमल्लेट्ठकानि चीवरानि धारेन्ति, सब्बकण्हानि चीवरानि धारेन्ति, सब्बमहारङ्गरत्तानि चीवरानि धारेन्ति, सब्बमहा-नामरत्तानि चीवरानि धारेन्ति, अच्छिन्नदसानि चीवरानि धारेन्ति,

महावग्गो

दीघदसानि चीवरानि धारेन्ति, पुप्फदसानि चीवरानि धारेन्ति, फण-
दसानि चीवरानि धारेन्ति, कञ्चुकं धारेन्ति, तिरीटक धारेन्ति, वेठनं
धारेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति, खीयन्ति, विषाचेन्ति—सेय्यथा पि गिही
कामभोगिनो'ति । भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—न भिक्खवे, सब्बनीलकानि
चीवरानि धारेतब्बानि, न सब्बपीतकानि चीवरानि धारेतब्बानि, न सब्बलो-
हितकानि चीवरानि धारेतब्बानि, न सब्बमज्जेट्टुकानि चीवरानि धारेतब्बानि
न सब्बकण्हानि चीवरानि धारेतब्बानि, न सब्बमहारङ्गरत्तानि चीवरानि
धारेतब्बानि, न सब्बमहानामरत्तानि चीवरानि धारेतब्बानि, न अच्छिन्नदसानि
चीवरानि धारेतब्बानि, न दीघदसानि चीवरानि धारेतब्बानि, न पुप्फदसानि
चीवरानि धारेतब्बानि, न फणदसानि चीवरानि धारेतब्बानि, न कञ्चुक
धारेतब्ब, न तिरीटक धारेतब्ब, न वेठन धारेतब्ब । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कट-
स्ता'ति ।

[९. चीवरभाजनं पटिच्च अज्जे धम्मा]

८. ३. ९. १. तेन खो पन समयेन वस्सं वुत्था भिक्खू अनु-
प्पन्ने(३०६) चीवरे पक्कमन्ति पि, विब्भमन्ति पि, कालम्पि करोन्ति,
सामणेरापि पटिजानन्ति, सिक्ख पच्चक्खातकापि पटिजानन्ति, अन्ति-
मवत्थु अज्झापन्नकापि पटिजानन्ति, उम्मत्तकापि पटिजानन्ति, खित्तचि-
त्तापि पटिजानन्ति, वेदनट्टापि पटिजानन्ति, आपत्तिया अदस्संन उक्खित्त-
कापि पटिजानन्ति, आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खित्तकापि पटिजानन्ति,
पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खित्तकापि पटिजानन्ति, पण्डकापि
पटिजानन्ति, थेय्यसंवासकापि पटिजानन्ति, तित्थियपक्कन्तकापि पटिजान-
न्ति, तिरच्छानगतापि पटिजानन्ति, मातुवातकापि पटिजानन्ति, पितुघा-

८ चीवर-खन्धको [तत्तिथं पक्किण-भाणवारं]

तकापि पटिजानन्ति, अरहन्तघातका पि पटिजानन्ति, भिक्खुनीदूसका पि पटिजानन्ति, सङ्खभेदका पि पटिजानन्ति, लोहितुप्पादका पि पटिजानन्ति, उभतोव्यञ्जनका पि पटिजानन्ति । भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु-इध पन भिक्खवे, वस्सं वुत्थो भिक्खु अनुप्पन्ने चीवरे पक्कमति । सन्ते पटिरूपे गाहके दातब्बं ।

[१] “ इध पन भिक्खवे, वस्स वुत्थो भिक्खु अनुप्पन्ने चीवरे विब्भमति, काल करोति, सामणेरो पटिजानाति, सिक्ख पच्चक्खातको पटिजानाति, अन्तिमवत्थु अज्झापन्नको पटिजानाति । सङ्खो सामी ।

[२] “ इध पन भिक्खवे, वस्स वुत्थो भिक्खु अनुप्पन्ने चीवरे उम्मत्तको पटिजानाति, खित्तचित्ते पि पटिजानाति, वेदनट्ठो पि पटिजानाति, आपत्तिया अदस्सने उक्खित्तको पटिजानाति, आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खित्तको पि पटिजानाति, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सगे उक्खित्तको पटिजानाति, । सन्ते पटिरूपे गाहके दातब्बं ।

[३] “ इध पन भिक्खवे, वस्स वुत्थो भिक्खु अनुप्पन्ने चीवरे पण्डको पटिजानाति, थेट्ठसवासको पटिजानाति, तिथियपक्कन्तको पटिजानाति, तिरच्छानगतो पटिजानाति, मातुघातको पटिजानाति, पितुघातको पटिजानाति, अरहन्तघातको पटिजानाति, भिक्खुनीदूसको पटिजानाति, सङ्खभेदको पटिजानाति, लोहितुप्पादको पटिजानाति, उभतोव्यञ्जनको पटिजानाति । सङ्खो सामी ।

महावग्गो

[५] “इध पन भिक्खवे, वस्स वुत्थो भिक्खु उप्पन्ने चीवरे अभाजिते पक्कमति । सन्ते पटिरूपे गाहके दातब्बं ।

[५] “इध पन भिक्खवे, वस्सं वुत्थो भिक्खु उप्पन्ने चीवरे अभाजिते विब्भमति, कालं करोति, सामणेरो पटिजानाति, सिक्खं पच्चक्खातको पटिजानाति, अन्तिमवत्थु अज्झापन्नको पटिजानाति । सङ्घो सामी ।

[६] “इध पन भिक्खवे, वस्स वुत्थो भिक्खु उप्पन्ने चीवरे अभाजिते उम्मत्तको पटिजानाति, खित्तचित्तो पटिजानाति, वेदनट्ठो पटिजानाति, आपत्तिया अदस्सने उक्खित्तको पटिजानाति, आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खित्तको पटिजानाति, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खित्तको पटिजानाति । सन्ते पटिरूपे गाहके दातब्बं ।

[७] “इध पन भिक्खवे, वस्स वुत्थो भिक्खु उप्पन्ने चीवरे अभाजिते पण्डको पटिजानाति, थेय्यसंवामको पटिजानाति, तित्थिय-पक्कन्तको पटिजानाति, तिरच्छानगतो पटिजानाति, मातुघातको पटिजानाति, पितुघातको पटिजानाति, अरहन्तघातको पटिजानाति, भिक्खुनीदूसको पटिजानाति, सङ्घमेदको पटिजानाति, लोहितुप्पादको पटिजानाति, उभतव्यञ्जनको पटिजानाति । सङ्घो सामी ।

[८] “इध पन भिक्खवे, वस्स वुत्थानं भिक्खून अनुप्पन्ने चीवरे सङ्घो भिज्जति । तत्थ मनुस्सा एकस्मिं पक्खे उदकं देन्ति, एकस्मिं पक्खे चीवर देन्ति—सङ्घस्स देमा’ति । सङ्घस्से’वे’तं ।

८ चीवर-खन्धको [ततिय पकिण्ण-भाणवारं]

[९] “इध पन भिक्खवे, वस्स वुत्थान भिक्खूनं अनुप्पन्ने चीवरे सङ्घो भिज्जति । तत्थ मनुस्सा एकस्मिं पक्खे उदकं देन्ति, तस्मिं येव पक्खे चीवरं देन्ति (३०७)—सङ्घस्स देमा’ति । सङ्घस्से’वे’तं ।

[१०] “इध पन भिक्खवे, वस्स वुत्थान भिक्खूनं अनुप्पन्ने चीवरे सङ्घो भिज्जति । तत्थ मनुस्सा एकस्मिं पक्खे उदकं देन्ति, एकस्मिं पक्खे चीवरं देन्ति—पक्खस्स देमा’ति । पक्खस्से’वे’तं ।

[११] “इध पन भिक्खवे, वस्सं वुत्थानं भिक्खूनं अनुप्पन्ने चीवरे सङ्घो भिज्जति । तत्थ मनुस्सा एकस्मिं पक्खे उदकं देन्ति, तस्मिं येव पक्खे चीवरं देन्ति—पक्खस्स देमा’ति । पक्खस्से’वे’तं ।

[१२] “इध पन भिक्खवे, वस्सं वुत्थानं भिक्खूनं उप्पन्ने चीवरे अभिज्जते सङ्घो भिज्जति । सब्बेसं समकं भाजेतब्बं’ति ।

[१०. विस्सासा चीरस्स गहण-अधिट्ठान-पपञ्चो]

८. ३. १०. १. तेन खो पन समयेन आयस्मा रेवतो अब्जतर-स्स भिक्खुनो हत्थे आयस्मतो सारिपुत्तस्स चीवरं पाहेसि—इमं चीवरं थेरस्स देही’ति । अथ खो सो भिक्खु अन्तरामगे आयस्मतो रेवतस्स विस्सासा तं चीवरं अगाहेसि ।

२. अथ खो आयस्मा रेवतो आयस्मता सारिपुत्तेन समागन्त्वा पुच्छि—अहं भन्ते, थेरस्स चीवरं पाहेसिं । मय्यत्तं तं चीवरं’ति । ‘ना’हं तं आवुसो, चीवरं पस्सामी’ति । अथ खो आयस्मा रेवतो तं भिक्खुं एतद्’वोच—अहं आवुसो, आयस्मतो हत्थे थेरस्स चीवरं पाहेसिं । क्वहं

महावग्गो

तं चीवरं'ति । 'अहं भन्ते, आयस्मतो विस्सासा तं चीवरं अगगहोसि'ति ।
भगवतो एतम'त्थं आरोचेसुं—

[१] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु भिक्खुस्स हत्थे चीवरं पहिणति
—इमं चीवर इत्थन्नामस्स देही'ति । सो अन्तरामग्गे यो पहिणति तस्स
विस्सासा गण्हाति, सुग्गहित । यस्स पहिय्यति तस्स विस्सासा गण्हाति, दुग्गहित ।

[२] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु भिक्खुस्स हत्थे चीवरं पहिणति
—इमं चीवर इत्थन्नामस्स देही'ति । सो अन्तरामग्गे यस्स पहि
य्यति तस्स विस्सासा गण्हाति, दुग्गहित । यो पहिणति तस्स विस्सासा
गण्हाति, सुग्गहित ।

[३] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु भिक्खुस्स हत्थे चीवरं पहिणति
—इमं चीवरं इत्थन्नामस्स देही'ति । सो अन्तरामग्गे सुणाति—यो पहिणति
सो काल कनो'ति । तस्स मतकचीवर अधिट्ठाति, स्वाधिट्ठित । यस्स पहिय्यति
तस्स विस्सासा गण्हाति, दुग्गहित ।

[४] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु भिक्खुस्स हत्थे चीवरं पहिणति
—इमं चीवरं इत्थन्नामस्स देही'ति । सो अन्तरामग्गे सुणाति—यस्स पहि-
य्यति, सो काल कनो'ति । तस्स मतकचीवर अधिट्ठाति, द्वाधिट्ठित ।
यस्स पहिणति तस्स विस्सासा गण्हाति सुग्गहित ।

[५] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु भिक्खुस्स हत्थे चीवरं पहिणति
—इमं चीवर इत्थन्नामस्स देही'ति (३०८) । सो अन्तरामग्गे सुणाति—उभो
काल कता'ति । यो पहिणाति तस्स मतकचीवरस्स अधिट्ठाति, स्वाधिट्ठित । यस्स
पहिय्यति तस्स मतकचीवर अधिट्ठाति, द्वाधिट्ठितं ।

[६] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु भिक्खुस्स हत्थे चीवरं पहि-

८ चीवर-खन्धको [ततित्यं पक्किण-भाणवारं]

णति-इमं चीवर इत्थन्नामस्स दम्मी'ति । सो अन्तरामग्गे यो पहिणाति, तस्स विस्सासा गण्हाति, दुग्गहित । यस्स पहिय्यति तस्स विस्सासा गण्हाति, सुग्गहित ।

[७] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु भिक्खुस्स हत्थे चीवरं पहिणाति-इमं चीवर इत्थन्नामस्स दम्मी'ति । सो अन्तरामग्गे यस्स पहिय्यति, तस्स विस्सासा गण्हाति, सुग्गहित । यो पहिणाति, तस्स विस्सासा गण्हाति, दुग्गहित ।

[८] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु भिक्खुस्स हत्थे चीवर पहिणाति-इमं चीवर इत्थन्नामस्स दम्मी'ति । सो अन्तरामग्गे सुणाति-यो पहिणाति, सो काल कतो'ति । तस्स मतकचीवर अधिट्ठाति द्वाधिट्ठित । यस्स पहिय्यति तस्स विस्सासा गण्हाति, सुग्गहित ।

[९] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु भिक्खुस्स हत्थे चीवर पहिणाति-इमं चीवर इत्थन्नामस्स दम्मी'ति । सो अन्तरामग्गे सुणाति-यस्स पहिय्यति सो काल कतो'ति । तस्स मतकचीवर अधिट्ठाति, स्वाधिट्ठित । यो पहिणाति तस्स विस्सासा गण्हाति, दुग्गहित ।

[१०] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु भिक्खुस्स हत्थे चीवर पहिणाति-इमं चीवरं इत्थन्नामस्स दम्मी'ति । सो अन्तरा मग्गे सुणाति-उभो काल कता'ति । यो पहिणाति तस्स मतकचीवर अधिट्ठाति, द्वाधिट्ठित । यस्स पहिय्यति तस्स मतकचीवर अधिट्ठाति, स्वाधिट्ठित ।

[११ अट्ठ मातिका चीवरस्स उप्पादाय]

८. ३. ११ १ “ अट्ठि'मा भिक्खवे, मातिका चीवरस्स उप्पादाय-सीमाय देति, कतिकाय देति, भिक्खापब्बत्तिया देति, सङ्खस्स देति, उभतोसङ्खस्स देति, वस्सं वुत्थसङ्खस्स देति, आदि-स्स देति, पुग्गलस्स देति ।

□ सीमाय देति—यावतिका भिक्खू अन्तोसीमगता तेहि भाजेतब्बं ।

□ कतिकाय देति—सम्बहुला आवासा समानलाभा होन्ति, एकस्मि आवासे दिन्ने सब्बत्थ दिन्न होति ।

□ भिक्खापञ्जत्तिया देति—यत्थ सङ्घस्स धुवकारा करियन्ति तत्थ देमा'ति ।

□ सङ्घस्स देति—सम्मुखीभूतेन सङ्घेन भाजेतब्बं ।

□ उभतोसङ्घस्सदेति—बहुकापि भिक्खू होन्ति एका भिक्खुनी^१ होति, उपङ्ग दातब्बं । बहुकापि भिक्खुनीयो होन्ति, एको भिक्खु होति, उपङ्गं दातब्बं ।

□ वस्सं वुत्थसङ्घस्स देति—यावतिका भिक्खू तस्मि आवासे चस्स वुत्था तेहि भाजेतब्बं ।

□ आदिस्स देति—यागुया वा भत्ते वा खादनीये वा चीवरे वा सेनासने वा भेसज्जे (309) वा ।

□ पुग्गलस्स देति—इम चीवर इत्थन्नामस्स दम्भी'ति ।

[चीवरक्खन्धकं अट्ठमं (निट्ठितं)]

इममिह खन्धके वत्थु छन्नवुत्ति । तस्स उद्दानं : —

राजगहको नेगमो दिस्वा वेसाल्लिय गणि ।

पुन राजगहं गन्त्वा रब्भो तं पटिवेदायि ॥ १ ॥

पुत्तो सालवतिकाय अभयस्स हि अत्रजो ।
 जीवती'ति कुमारेण सङ्घातो जीवको इति ॥ २ ॥
 सो हि तक्कसिलं गन्त्वा उग्गहेत्वा महाभिसो ।
 मत्तवासिकआबाध नत्थुक्खमेण नासयि ॥ ३ ॥
 रञ्जो भगन्दळाबाध आलेपेण अपाकड्ढि ।
 ममञ्च इत्थागारञ्च बुद्धसङ्खञ्च उपट्ठह ॥ ४ ॥
 राजगहको च सेट्ठि, अन्तगण्ठितिकिञ्छित ।
 पज्जोतस्स महारोगं घतपानेन नानयि ॥ ५ ॥
 अधिकारञ्च सिवेय्यं अभिसन्न सिनेहति ।
 तीणि उप्पद्दहत्थेण समत्तिसविरेचन ॥ ६ ॥
 पकत्त वरं याचि सिवेय्यञ्च पटिग्गहि ।
 चीवरञ्च गिहिदान अनुञ्जासि तथागतो ॥ ७ ॥
 राजगहे जनपदे बहु उप्पज्जि चीवरं ।
 पावारो कोसिकञ्चे'व कोजवो अड्ढकासिक ॥ ८ ॥
 उच्चावचा च सन्तुट्ठि नागमेसा' गमेसु च ।
 पठम पच्छा सदिसा कतिका च पटिहरु ॥ ९ ॥
 भण्ढागारं, अगुत्तञ्च, वुट्ठापेन्ति तथे'व च ।
 उस्सन्न, कोळाहळञ्च, कथं भाजे, कथं ददे ॥ १० ॥
 सका'तिरेकभागेण, पटिविसो कथं ददे ।
 छकणेण, सीतुण्हि च, उत्तारितुं, न जानरे ॥ ११ ॥

ओरोपेन्तो, भाजनञ्च पातिया च, छमाय च ।
 उपचिका, मज्झे, जिरन्ति, एकतो पत्थिन्नेन च ॥ १२ ॥
 फरुसा' च्छिन्न'च्चिवन्धा अहसासि उब्भण्डिते ।
 वीमंसित्वा सक्कमुनि अनुञ्जासि तिचीवर ॥ १३ ॥
 अब्जेन अतिरेकेन, उप्पज्जि, छिद्दमे'व च ।
 चातुद्दीपो, वरं याचि दातु वस्सिकसाटिकं ॥ १४ ॥
 आगन्तु-गामि-गिल्लान उपट्ठाकञ्च भेसज्ज ।
 ध्रुव उदकसाटिञ्च, पणीतं अतिखुद्दक ॥ १५ ॥
 थुल्लकच्छु, मुख, खोम, पस्सिपुण्ण, अधिट्ठानं ।
 पच्छिम, कतो गरुको, विकण्णो, सुत्तमो'किरि (३१०) ॥ १६ ॥
 लुज्जन्ति, न'प्पहोन्ति च, अन्वाधिकं, बहूनि च ।
 अन्धवने, असातिया, एको वस्सं, उतुम्हि च ॥ १७ ॥
 द्वे मातुका, राजगहे, उपनन्दो पुन द्विसु ।
 कुच्छिविकारो, गिलानो उभो चे'व, गिलायना ॥ १८ ॥
 नग्गा, कुसा, वाकचीरं, फलको, केसक'बलं ।
 बाल-उलूक-पक्खञ्च अजिनं अक्कनाळञ्च ॥ १९ ॥
 पोत्थकं, नील-पीतञ्च, लोहितं मज्जेद्वेन च ।
 कण्हा, महारङ्ग-नाम, अच्छिन्नदसिका तथा ॥ २० ॥
 दीघ-पुप्फ-रुणदसा, कञ्चु-तिरीट-वेठनं ।
 अनुप्पन्ने पक्कमति, सङ्घो भिज्जति तावदे ॥ २१ ॥
 पक्खे ढदन्ति, सङ्घस्स, आयस्मा रेवतो पहि ।
 विस्सासगाहा'धिट्ठाति, अट्ठ चीवरमानिका'ति (३११) ॥ २२ ॥

९ चम्पेय्यकखन्धको [पठमं वासभगाम-भाणवारं]

[९. चम्पेय्यकखन्धको]

[१. वासभगाम-भाणवारं पठमं]

[१. कस्सपगोत्तो भिक्खु]

९. १. १. १. तेन समयेन बुद्धो भगवां चम्पायं विहरति गगगराय पोक्खरणिा तीरे । तेन खो पन समयेन कासीसु जन-पदेसु वासभगामो नाम होति । तत्थ कस्सपगोत्तो नाम भिक्खु आवासिको होति, तन्तिबद्धो उस्सुक्क आपन्नो । किं'ति-अनागता च पेसला भिक्खू आगच्छेय्युं, आगता च पेसला भिक्खू फासु विहरेय्युं, अयच्च आवासो वुड्ढिं विरुब्धिं वेपुल्लं आपजेय्या'ति ।

१. तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू कासीसु चारिक चर-माना येन वासभगामो तद'वसरुं । अद्दस खो कस्सपगोत्तो भिक्खु ते भिक्खू दूरतो'व आगच्छन्ते । दिस्वान आसनं पब्बापेसि, पादोदकं पादपीठं पादकथलिकं उपनिक्खिपि । पच्चुगन्त्वा पत्तचीवरं पटिग्ग-हेसि, पानीयेन आपुच्छि, नहाने उस्सुक्कं अकासि यागुया खाद-नीये भत्तस्मि ।

३. अथ खो तेसं आगन्तुकान भिक्खून् एतद' होसि-भद्दको खो अय आवुसो आवासिको भिक्खु । नहाने उस्सुक्कं करोति, उस्सुक्क-म्पि करोति यागुया खादनीये भत्तस्मि । हन्ठ मय आवुसो इधे'व वासभगामे निवास कप्पेमा'ति । अथ खो ते आगन्तुका भिक्खू तत्थे' व वासभगामे निवासं कप्पेसु ।

महावग्गो

४. अथ खो कस्सपगोत्तमस भिक्खुनो एतद'होसि—यो खो इमेमं आगन्तुकान भिक्खून् आगन्तुककिञ्चमथो, सो पटिप्पस्सद्धो । ये पि'मे गोचरे अप्पकतञ्जुनो ते दानि'मे गोचरे पकतञ्जुनो । दुक्करं खो पन परकुल्लेषु यावज्जीव उस्सुक्कं कातुं । विञ्जत्ति च मनुस्सानं अमनापा । यच्चूना'ह न उस्सुक्कं करेय्यं यागुया खादनीये भत्तस्मि'ति । सो न उस्सुक्कं अकामि यागुया खादनीये भत्तस्मि ।

५. अथ खो तसं आगन्तुकान भि (३१२) क्खून एतद'होसि—पुब्बे रव्वा'यं आवुसो आवाप्तिको भिक्खु नहाने उस्सुक्कं अकासि, उस्सुक्कं भि अकासि यागुया खादनीये भत्तस्मि । सो दाना'यं न उस्सुक्कं करोति यागुया ख दनीये भत्तस्मि । दुट्ठो दाना'यं आवुसो आवासिको भिक्खु । हन्द मयं आवुसो आवासिक भिक्खु उक्खिपामा'ति । अथ खो ते आगन्तुका भिक्खू सन्निपत्तिवा कस्सपगोत्त भिक्खु एतद'वोचु—पुब्बे खो त्वमा'वुसो नहाने उस्सुक्कं अकासि, उस्सुक्कं भि अकासि यागुया खादनीये भत्तस्मि । सो दानि त्वं न उस्सुक्कं करोसि यागुया खादनीये भत्तस्मि । आपत्तिं तं आवुसो, आपन्नो, पस्मसि एत आपत्तिं 'ति' । नत्थि मे आवुसो, आपत्ति यम'हं पस्सेय्यं'ति । अथ खो ते आगन्तुका भिक्खू कस्सपगोत्त भिक्खु उक्खिपसि ।

६ अथ खो कस्सपगोत्तमस भिक्खुनो एतद'होसि—अह खो एत न जानामि, आपत्ति वा एसा अनापत्ति वा, आपन्नो च'ग्धि अनापन्नो'वा, उक्खित्तो च'ग्धि अनुक्खित्तो वा, धम्मिकेन वा अधम्मिकेन

९ चम्पेय्यकखन्धको [पठमं वासभगाम-माणवारं]

वा, कुप्पेन वा अकुप्पेन वा ठानारहेन वा अट्टानारहेन वा । यन्नूना'हं चम्प गन्त्वा भगवन्त एतप'त्थं पुच्छेय्य'ति ।

७ अथ खो कम्मपगोत्तो भिक्खु सेनामनं मसामेत्वा पत्तचीवरम-
दाय येन चम्पा तेन पक्कामि । अनुपुब्बेन येन चम्पा येन भगवा
तेनु'पसङ्कमि । उपसङ्कमित्वा भगवन्नं अभिवादेत्वा एकम'न्तं निसीदि ।
आचिण्ण खो पेने'त बुद्धान भगवन्तान आगन्तुकेहि भिक्खूहि मद्धि
पटिमम्पोदितुं । अथ खो भगवा कम्मपगोत्तं भिक्खुं एतद'वोच—कच्चि
भिक्खु खमनीय, कच्चि यापनीय, कच्चि अप्पक्खिमथेन अद्धान आगतो ।
कुतो च त्व भिक्खु आगच्छसी'ति १ । 'खमनीय भगवा, यापनीय
भगवा, अप्पक्खिमथेन चा'ह मन्ते, अद्धान आगतो । अत्थि मन्ते,
कासीसु जनपदेषु वासभगामो नाम । तत्था'ह भगवा आवासिको तन्ति-
चद्धो उस्सुक्कमा'पन्नो, किन्ति, अनागता च पेसला भिक्खू आगच्छेय्यु,
आगता च पेसला भिक्खू फासु विहरेय्यु, अय च आवासो बुद्धिं विरुद्धिह
वेपुल्लं आपजेय्या'ति । अथ खो मन्ते, सम्बहुला भिक्खू कासीसु
चारिकं चरमाना येन वामभगामो तद'वसरु । अहस को अह मन्ते,
भिक्खू दूरतो'व आगच्छन्ते । दिस्वान आसन पञ्जापेसि, पादोदकं
पादपीठं, पादकथञ्जिक उपनिक्खिपेसि, पच्चुगन्त्वा पत्तचीवर पटिग-
हेसि, पानीयेन पुच्छेसि, नहाने उस्सुक अकासि, उस्सुककम्पि
अकासि यागुया खादनोये भत्तस्मि । अथ खो तेसं मन्ते, आगन्तुकान
भिक्खून् एतद'होसि—भदको खो अयं आवुसो आवासिको भिक्खु ।
नहाने पि उस्सुकं करोति, यागुया खादनीये भत्तस्मि । हन्ड मयं

महावग्गो

आवुसो इधे'व वासभगामे निवासं कप्पेमा'ति । अथ (३१३) खो ते भन्ते, आगन्तुका भिक्खू तत्थे'व वासभगामे निवासं कप्पेसुं । तस्स मय्हं भन्ते, एतद'होसि—यो खो इमेसं आगन्तुकानं भिक्खूनं आगन्तुक—
 किलमथो सो पटिप्पस्सद्धो । ये पि'मे गोचरे अप्पकतञ्जुनो, ते दानि'मे गोचरे पक्कतञ्जुनो । दुक्करं खो पन परकुल्लेसु यावजीवं उस्सुक्कं कातुं ।
 विञ्जति च मनुस्सान अमनापा । यन्नूना'हं न उस्सुक्कं करेय्यं यागुया खादनीये भत्तस्मि'ति । सो खो अहं भन्ते, न उस्सुक्कं अकासिं यागुया खादनीये भत्तस्मि । अथ खो तेस आगन्तुकानं भिक्खून एतद'होसि—पुब्बे रत्त्वा'यमा'वुसो आवासिको भिक्खु नहाने उस्सुक्क अकासि . पे०...
 आवासिकं भिक्खुं उक्खिपामा'ति । अथ खो ते भन्ते, आगन्तुका भिक्खू सन्निपतित्वा मं एतद'वोवुं— पुब्बे खो त्वमा'वुसो नहाने उस्सुक्कं करोसि, उस्सुक्कं पि करोसि यागुया खादनीये भत्तस्मि । सो दानि त्वं न उस्सुक्क करोसि यागुया खादनीये भत्तस्मि । आपत्ति त्व आवुसो आपन्नो, पस्ससि तं एत आपत्ति'ति १ । ' न'त्थि मे आवुसो आपत्ति यम'हं पस्सेय्य'ति । अथ खो ते भन्ते, आगन्तुका भिक्खू ममापत्तिया अदस्सने उक्खिपिंसु । तस्स मय्हं भन्ते, एतद' होसि—अहं खो एतं न जानामि . पे० अट्टानारहेन वा । यन्नूना'हं चम्पं गन्त्वा भगवन्तं एतं अत्थ पुच्छेय्य'ति । ततो'हं भगवा आगच्छामी'ति ।

८ “अनापत्ति एसा भिक्खु ने'सा आपत्ति । अनापन्नो'सि न'सि' आपन्नो । अनुक्खित्तो'सि न'सि उक्खित्तो । अधम्मिकेन' सि कम्मैन उक्खित्तो कुप्पेन अट्टानारहेन । गच्छ त्व भिक्खु तत्थे'व वासभगामे निवास कप्पेही'ति ।

९ चम्पेय्यक्खन्धको [पठमं वासभगाम-भाणवारं]

‘एव भन्ते’ति खो कस्सपगोत्तो भिक्खु भगवतो पटिसुणित्वा उट्ठाया-
सना भगवन्तं अभिवादेत्वा, पडक्खिण कत्वा येन वासभगामो
तेन पक्कामि ।

९ अथ खो तेसं आगन्तुकान भिक्खून अहुदेव कुक्कुच्च अहु
विप्पटिसारो-अलाभा वत नो, न वत नो लाभा । दुल्लद्धं वत नो,
न वत नो सुलद्धं, ये मय मुद्ध भिक्खुं अनापत्तिकं अवत्थुस्मि
अकारणे उक्खिपिम्हा । हन्द मय आवुत्तो चम्प गन्त्वा भगवतो सन्तिके
अच्चयं अच्चयतो देसेमा’ति । अथ खो ते आगन्तुका भिक्खू सेनासनं
संसामेत्वा पत्तचीवर आदाय येन चम्पा तेन पक्कमिंसु । अनुपुब्बेन
येन चम्पा येन भगवा तेनु’पसङ्कमिंसु । उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभि-
वादेत्वा एकम’न्त निसीदिंसु । आचिण्णं खो पने’त बुद्धानं भगवन्तान
आगन्तुकेहि भिक्खूहि सद्धिं पटिसम्भो देतु । अथ खो भगवा ते
भिक्खू एतद’वोच-कच्चि भिक्खवे, खमनीयं कच्चि यापनीय, कच्चि
अप्पकिलमथेन अद्धानमा’गता । कुतो च तुम्हे आगच्छथा’ति ? ।
‘खमनीय भगवा, यापनीय भगवा, अप्पकिलमथेन च मयं भन्ते,
अद्धानमा’गता । अत्थि भन्ते, कासीसु जनपदेसु वासभगामो नाम,
ततो मयं भगवा आगच्छामा’ति ।

“तुम्हे भिक्खवे, आवासिक भिक्खुमु’क्खिपित्था’ति ? । ‘एवं
भन्ते’ति ।

“किंस्मि भिक्खवे, वत्थुस्मि कारणे’ति ? ।

‘अवत्थुस्मि भगवा अकारणे’ति ।

महावग्गो

१०. विगरहि बुद्धो भगवा—अननुच्छवियं भिक्खवे, अनुलोमि(३१४) कं, अप्पटिरुपं, अस्सामणकं, अकप्पिय, अकरणीयं । कथं हि नाम तुम्हे मोवपुरिसा सुद्धं भिक्खुं अनापत्तिकं अवत्थुस्मि अकारणे उक्खिप्पिस्सथ । ने'तं मोवपुरिसा अप्पसन्नानं वा पसादाय . पे० . विगरहि—त्वा धम्मिकथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—न भिक्खवे, सुद्धो भिक्खू अनापत्तिको अवत्थुस्मि अकारणे उक्खिपितब्बो । यो उक्खिपेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा'ति ।

११. अथ खो ते भिक्खू उट्ठाया'सना एकस्मि उत्तरासङ्गं करित्वा भगवतो पादेसु मिरसा निपतित्वा भगवन्तं एतद'वोचु—अच्चयो नो भन्ते, अच्चगमा यथा बाले यथा मूळहे यथा अकुसले ये मयं सुद्धं भिक्खुं अनापत्तिकं अवत्थुस्मि अकारणे उक्खिपिम्हा । तेसं नो भन्ते, भगवा अच्चय अच्चयतो पटिगण्हातु आयति संवराया'ति ।

“तद्य तुम्हे भिक्खवे, अच्चयो अच्चगमा यथा बाले यथा मूळहे यथा अकुसले ये तुम्हे सुद्धं भिक्खुं अनापत्तिकं अवत्थुस्मि अकारणे उक्खिपित्थ । यतो च तुम्हे भिक्खवे, अच्चयं अच्चयतो दिस्वा यथाधम्मं पटिकरोथ, तं वो मय पटिगण्हाम । बुद्धि हे'सा भिक्खवे, अरियस्स विनये यो अच्चय अच्चयतो दिस्वा यथाधम्मं पटिकरोति आयति संवरं आपज्जती'ति ।

[२. सङ्ककम्मानं कप्पियाकप्पियता—वग्गकम्मता, समग्गकम्मता]

९. १. २. १. तेन खो पन समयेन चम्पायं भिक्खू एव-
रूपानि कम्मानि करोन्ति—□अधम्मेन वग्गकम्मं करोन्ति । □अध-

९ चम्पेय्यवखन्धको [पठमं वासमगाम-भाणवारं]

ध्मेन समगकम्मं करोन्ति । □ ध्ममेन वगकम्म करोन्ति । □ धम्म-
पटिरूपकेन वगकम्म करोन्ति । □ धम्मपटिरूपकेन समगकम्मं
करोन्ति । □ एको'पि एक उक्खिपति । □ एको'पि द्वे उक्खिपति ।
एको'पि सम्बहुले उक्खिपति । □ एको'पि सङ्ख उक्खिपति । □ द्वे'पि
एक उक्खिपन्ति । द्वे'पि द्वे उक्खिपन्ति □ द्वे'पि सम्बहुले उक्खिपन्ति ।
□ द्वे'पि सङ्ख उक्खिपन्ति । □ सम्बहुला'पि एक उक्खिपन्ति ।
□ सम्बहुला'पि द्वे उक्खिपन्ति । □ सम्बहुला'पि सम्बहुले उक्खिपति ।
□ सम्बहुला'पि सङ्ख उक्खिपन्ति । □ सङ्खो'पि सङ्ख उक्खिपति ।

२ ये ते भिक्खू अपिच्छा ते उज्झायन्ति खीयन्ति विपाचेन्ति—
कथं हि नाम चम्पायं भिक्खू एवरूपानि कम्मानी करिस्सन्ति—अध-
ध्मेन वगकम्म करिस्सन्ति । अधध्मेन समगकम्मं करिस्सन्ति । ध्ममेन
वगकम्मं करिस्सन्ति । धम्मपटिरूपकेन वगकम्मं करिस्सन्ति । धम्मपटि-
रूपकेन समगकम्मं करिस्सन्ति । एको'पि एकं उक्खिपिस्सति । एको'पि
द्वे उक्खिपिस्सति । एको'पि सम्बहुले उक्खिपिस्सति । एको'पि
सङ्ख उक्खिपिस्सति । द्वे'पि एक उक्खिपिस्सन्ति । द्वे'पि द्वे उक्खिपि-
स्सन्ति । द्वे'पि सम्बहुले उक्खिपिस्सन्ति । द्वे'पि सङ्ख उक्खिपिस्सन्ति ।
सम्बहुला'पि एकं उक्खिपिस्सन्ति । सम्बहुला'पि द्वे उक्खिपि-
स्सन्ति । सम्बहुला'पि सम्बहुले उक्खिपिस्सन्ति । सम्बहुला'पि सङ्ख
उक्खिपिस्सन्ति । सङ्खो'पि सङ्ख उक्खिपिस्सन्ती'ति ।

३. अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतम'त्थम आरोचेसु—सच्चं किं
भिक्खवे, चम्पायं भिक्खू एवरूपानि कम्मानी करोन्ति—(315) अधध्मेन

महावग्गो

वग्गकम्मं करोन्ति पे० सङ्घो'पि सङ्घं उक्खिपती'ति । 'सच्चं भग्वा'ति । विगरहि बुद्धो भग्वा—अननुच्छवियं भिक्खवे, तेसं मोवपु-
रिसान अननुलोमिक, अप्पटिरूपं, अस्सामणकं अकप्पिय अकरणीय ।
कथ हि नाम ते भिक्खवे, मो'पुरिसा एवरूपानि कम्मानि करिस्सन्ति ?
अधम्मेन वग्गकम्म करिस्सन्ति पे० सङ्घो'पि सङ्घं उक्खिपि-
स्सति । ने'त भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय . . पे० विगरहित्वा
धम्मि'एथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—अधम्मेन चे भिक्खवे, वग्गकम्म, अकम्म
न च करणीय । अधम्मेन समग्गकम्म, अकम्म, न च करणीय । धम्मेन वग्ग-
कम्म, अकम्म, न च करणीय । धम्मपटिरूपकेन वग्गकम्म, अकम्म, न च कर-
णीय । धम्मपटिरूपकेन समग्गकम्म, अकम्म, न च करणीय । एको' पि एकमु'
क्खिपति, अकम्म, न च करणीय । एको'पि द्वे उक्खिपति अकम्म, न च
करणीय । एको'पि सम्बहुला उक्खिपति, अकम्म, न च करणीय । एको'पि
सङ्घं उक्खिपति, अकम्म, न च करणीय । द्वे'पि एकमु'क्खिपन्ति, अकम्म,
न च करणीय । द्वे'पि द्वे उक्खिपन्ति, अकम्म, न च करणीय । द्वे'पि सम्ब-
हुले उक्खिपन्ति, अकम्म, न च करणीय । द्वे'पि सङ्घं उक्खिपन्ति, अकम्म,
न च करणीय । सम्बहुला'पि एकमु'क्खिपन्ति, अकम्म, न च करणीय ।
सम्बहुला'पि द्वे उक्खिपन्ति, अकम्म, न च करणीय । सम्बहुला'पि सम्बहुले
उक्खिपन्ति, अकम्म, न च करणीय । सम्बहुला'पि सङ्घं उक्खिपन्ति,
अकम्म, न च करणीय । सङ्घो'पि सङ्घं उक्खिपति, अकम्म, न च करणीय ।

४. “ चत्तारि'मानि भिक्खवे, कम्मानि—१ अधम्मेन वग्गकम्मं,
२ अधम्मेन समग्गकम्म, ३ धम्मेन वग्गकम्म, ४ धम्मेन समग्गकम्मं ।

[१] तत्र भिक्खवे, यमि'दं अधम्मेन वग्गकम्मं, इदं भिक्खवे,

९ चम्पेयकखन्धको [पठमं वासमगाम-भाणवारं]

कम्मं अधम्मत्ता वग्गत्ता कुप्प अट्टानारहं । न भिक्खवे, एवरूपं कम्मं कातब्बं, न च मया एवरूपं कम्मं अनुञ्जातं ।

[२] तत्र भिक्खवे, यमि' ढं अधम्मेन समग्गकम्मं, इदं भिक्खवे, कम्मं अधम्मत्ता कुप्प अट्टानारहं । न भिक्खवे, एवरूपं कम्मं कातब्बं, न च मया एवरूपं कम्मं अनुञ्जातं ।

[३] तत्र भिक्खवे, यमि' द धम्मेन वग्गकम्मं इदं भिक्खवे, कम्मं वग्गत्ता कुप्प अट्टानारहं । न च भिक्खवे, एवरूपं कम्मं कातब्बं, न च मया एवरूपं कम्मं अनुञ्जातं ।

[४] तत्र भिक्खवे, यमि' द धम्मेन सम्मग्गकम्मं, इदं भिक्खवे, कम्मं धम्मत्ता, समग्गत्ता अकुप्प, ठानारहं । एवरूपं भिक्खवे, कम्मं कातब्बं, एवरूपञ्च मया कम्मं अनुञ्जातं । तस्मा ति'ह भिक्खवे, एवरूपं कम्मं करिस्साम, यदि' द धम्मेन समग्गंति । एव हि वो भिक्खवे, सिक्खितब्बंति ।

□ १. तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू एवरूपानि कम्मानी करोन्ति—अधम्मेन वग्गकम्मं करोन्ति । अधम्मेन समग्गकम्मं करोन्ति । धम्मेन वग्गकम्मं करोन्ति । धम्मपटिरूपकेन वग्गकम्मं करोन्ति । धम्मपटिरूपकेन समग्गकम्मं करोन्ति । जत्तिविपन्नम्पि कम्मं करोन्ति अनुस्सावनसम्पन्नं । अनुस्सावनविपन्नं'म्पि कम्मं करोन्ति जत्तिसम्पन्नं । (३१६) जत्तिविपन्नम्पि अनुस्सावनविपन्नम्पि कम्मं करोन्ति । अञ्जत्रा'पि धम्मा कम्मं करोन्ति, अञ्जत्रापि विनया कम्मं करोन्ति । अञ्जत्रा'पि

सत्थुसासना कम्म करोन्ति, पटिकुट्टकतप्पि कम्म करोन्ति, अधम्मिकं कुप्पं अट्टानारहं ।

२. ये ते भिक्खू अप्पिच्छा ते उज्जायन्ति खीयन्ति विपाचेन्ति—
 कथं हि नाम छब्बग्गिया भिक्खू एवरूपानि कम्मानी करिस्सन्ति—अध-
 म्मेन वग्गकम्म करिस्सन्ति । अधम्मेन समग्गकम्म करिस्सन्ति । धम्मेन
 वग्गकम्म करिस्सन्ति । धम्मपटिरूपकेन वग्गकम्म करिस्सन्ति । धम्मप-
 टिरूपकेन समग्गकम्म करिस्सन्ति । जत्तिविपन्नं'पि कम्म करिस्सन्ति
 अनुस्सावनसम्पन्नं । अनुस्सावनविपन्नं'पि कम्म करिस्सन्ति जत्तिसम्पन्नं ।
 जत्तिविपन्नं'पि अनुस्सावनविपन्नं पि कम्म करिस्सन्ति । अज्जत्रा'पि
 धम्मा कम्म करिस्सन्ति । अज्जत्रा'पि विनया कम्मं करिस्सन्ति ।
 अज्जत्रा'पि सत्थुसासना कम्मं करिस्सन्ति । पटिकुट्टकतं'पि कम्मं
 करिस्सन्ति, अधम्मिकं कुप्पं अट्टानारहं । अथ खो ते भिक्खू भगवतो
 एतम' त्थं आरोचेमुं—सच्च किर भिक्खवे छब्बग्गिया भिक्खू एवर-
 पानि कम्मानी करोन्ति—अधम्मेन वग्गकम्म करोन्ति. पे० .
 कम्म करोन्ति अधम्मिकं कुप्पं अट्टानारहं'ति । 'सच्च भगवा'ति ।
 विगरहि बुद्धो भगवा—अनुच्छविय भिक्खवे, तेसं मोघपुरिसान
 अननुलोमिकं, अप्पटिरुप, अस्सामणक, अकप्पिय, अकरणीय । कथं हि
 नाम ते मोघपुरिसा एवरूपानि कम्मानी करिस्सन्ति—अधम्मेन वग्ग-
 कम्म करिस्सन्ति पे०. कम्म करिस्सन्ति अधम्मिकं कुप्पं
 अट्टानारहं । ने' तं भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाया पे०
 विगरहित्वा धम्मिकथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—अधम्मेन चे भिक्खवे,

९ चम्पेय्यक्खन्धको [पठमं वासभगाम-भाणवारं]

वग्गकम्म अकम्मं, न च करणीय । अधम्मेन चे भिक्खवे, समग्गकम्मं अकम्मं, न च करणीयं । धम्मेन च भिक्खवे, वग्गकम्मं, अकम्मं, न च करणीय । धम्मपटिरूपकेन भिक्खवे, वग्गकम्मं, अकम्मं न च करणीयं । धम्मपटिरूपकेन भिक्खवे, समग्गकम्मं, अकम्मं, न च करणीयं । जत्ति विपन्नञ्चे भिक्खवे, कम्मं अनुस्सावनसम्पन्नं, अकम्मं, न च करणीयं । अनुस्सावनविपन्नञ्चे भिक्खवे, कम्म अत्तिसपन्नं न च करणीय । जत्तिविपन्नञ्चे भिक्खवे, कम्म अनुस्सावनविपन्नं अकम्मं, न च करणीय । अञ्जत्रा-पिधम्मा कम्म अकम्मं, न च करणीय । अञ्जत्रा'पि विनया कम्मं अकम्मं, न च करणीय । अञ्जत्रा'पि सत्थुसामना कम्मं अकम्मं, न च करणीय । पटिकुट्टकतञ्चे भिक्खवे, वम्म अधम्मिकं कुप्प अट्टानारहं, अकम्मं, न च करणीयं ।

३ “ छ यि'मानि भिक्खवे, कम्मानि । अधम्मकम्मं, वग्ग-कम्मं, समग्गकम्मं, धम्मपटिरूपकेन वग्गकम्मं, धम्मपटिरूपकेन समग्ग-कम्मं, धम्मेन समग्गकम्मं—

[१] कतमञ्च भिक्खवे, अधम्मकम्म । जत्तिदुतिये चे भिक्खवे, कम्मे एकाय जत्तिया कम्म करोति, न च कम्मवाचं अनुस्सावेति, अधम्मकम्मं । जत्तिदुतिये चे भिक्खवे, कम्मे द्वीहि जत्तीहि कम्म करोति, न च कम्मवाचं अनुस्सावेति, अधम्मकम्मं । जत्तिदुतिये चे भिक्खवे, कम्मे एकाय कम्मवाचाय कम्मं करोति, न च जत्तिं ठपेति, अधम्मकम्मं । जत्तिदुतिये चे भिक्खवे, कम्मे द्वीहि कम्मवाचाहि कम्मं करोति, न च जत्ति

ठपेति, अधम्मकम्मं । अत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे एकाय अत्तिथा कम्म करोति, न च कम्मवाचं अनुस्सावेति (317) । अधम्मकम्मं । अत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे द्वीहि अत्तीहि कम्म करोति न च कम्मवाच अनुस्सावेति, अधम्मकम्मं । अत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे तीहि अत्तीहि कम्मं करोति, न च कम्मवाचं अनुस्सावेति, अधम्मकम्मं । अत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे चतूहि अत्तीहि कम्म करोति, न च कम्मवाच अनुस्सावेति, अधम्मकम्मं । अत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे एकाय कम्मवाचाय कम्म करोति, न च अत्ति ठपेति, अधम्मकम्मं । अत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे द्वीहि कम्मवाचाहि कम्मं करोति, न च अत्ति ठपेति, अधम्मकम्मं । अत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे तीहि कम्मवाचाहि कम्मं करोति, न च अत्ति ठपेति, अधम्मकम्मं । अत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे चतूहि कम्मवाचाहि कम्म करोति' न च अत्ति ठपेति, अधम्मकम्मं । इदं वुच्चति भिक्खवे, अधम्मकम्मं ।

[२] कतमञ्च भिक्खवे, वग्गकम्मं । अत्तिदुतिये चे भिक्खवे, कम्मे यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते अनागता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो अनाहटो होति, सम्मुखीभूता पटिक्कोसन्ति, वग्गकम्मं । अत्तिदुतिये चे भिक्खवे, कम्मे यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो अनाहटो होति, सम्मुखीभूता पटिक्कोसन्ति' वग्गकम्मं । अत्तिदुतिये चे भिक्खवे, कम्मे यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो आहटो होति, सम्मुखीभूता

९ चम्पेय्यकखन्धको [वासभगाम-भाष्यवारं]

पटिकोसन्ति, वग्गकम्मं । अत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते अनागता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो अनाहतो होति, सम्मुखीभूता पटिकोसन्ति, वग्गकम्मं । अत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो अनाहतो होनि, सम्मुखीभूता पटिकोसन्ति, वग्गकम्मं । अत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो आहतो होति, सम्मुखीभूता पटिकोसन्ति, वग्गकम्मं । इदं वुच्चति भिक्खवे, वग्गकम्मं ।

[३] कतमञ्च भिक्खवे, समग्गकम्मं । अत्तिदुतिये चे भिक्खवे, कम्मे यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो आहतो होति, सम्मुखीभूता न पटिकोसन्ति, समग्गकम्मं । अत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो आहतो होति, सम्मुखीभूता न पटिकोसन्ति, समग्गकम्मं । इदं वुच्चति भिक्खवे, समग्गकम्मं ।

[४] कतमञ्च भिक्खवे, धम्मपटिरूपकेन वग्गकम्म । अत्तिदुतिये चे भिक्खवे, कम्मे पठमं कम्मवाचं अनुस्सावेति, पच्छा अत्तिं ठपेति, यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते अनागता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो अनाहतो होति, सम्मुखीभूता पटिकोसन्ति, धम्मपटिरूपकेन वग्गकम्मं । अत्तिदुतिये चे भिक्खवे, कम्मे पठमं कम्मवाचं अनुस्सावेति, पच्छा अत्तिं ठपेति, यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो अनाहतो होति,

सम्मुखीभूता पटिकोसन्ति, धम्मपटिरूपकेन वग्गकम्मं । जत्ति-
दुतिये चे भिक्खवे, कम्मे पठमं कम्मवाच अनुस्सावेति, पच्छा जत्तिं
ठपेति, यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दारहानं
छन्दो आहतो होति (३१८) सम्मुखीभूता पटिकोसन्ति, धम्मपटिरूपकेन,
वग्गकम्म । जत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे पठमं कम्मवाच अनुस्सावेति
पच्छा जत्तिं ठपेति, यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते अनागता होन्ति,
छन्दारहानं छन्दो अनाहतो होति, सम्मुखीभूता पटिकोसन्ति,
धम्मपटिरूपकेन वग्गकम्मं । जत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे पठमं
कम्मवाच अनुस्सावेति, पच्छा जत्तिं ठपेति, यावतिका भिक्खू कम्म-
प्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो अनाहतो होति, सम्मुखी-
भूता पटिकोसन्ति, धम्मपटिरूपकेन वग्गकम्मं । जत्तिचतुत्थे चे
भिक्खवे, कम्मे पठमं कम्मवाच अनुस्सावेति, पच्छा जत्तिं ठपेति,
यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो
आहतो होति, सम्मुखीभूता पटिकोसन्ति, धम्मपटिरूपकेन
वग्गकम्मं । इदं वुच्चाति भिक्खवे, धम्मपटिरूपकेन वग्गकम्मं ।

[५] कतमञ्च भिक्खवे, धम्मपटिरूपकेन समग्गकम्मं ।
जत्तिदुतिये चे भिक्खवे, कम्मे पठमं कम्मवाचं अनुस्सावेति, पच्छा
जत्तिं ठपेति, यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दा-
रहानं छन्दो आहतो होति, सम्मुखीभूता न पटिकोसन्ति,
धम्मपटिरूपकेन समग्गकम्मं । जत्तिचतुत्थे चे भिक्खवे, कम्मे पठमं
कम्मवाचं अनुस्सावेति, पच्छा जत्तिं ठपेति, यावतिका भिक्खू

९ चम्पेय्यक्खन्धको [पठमं वासभगाम-भाणवारं]

कम्मप्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो आहतो होन्ति, सम्मुखीभूता न पटिक्कोसन्ति, धम्मपटिरूपकेन समग्गकम्मं । इदं वुच्चति भिक्खवे, धम्मपटिरूपकेन समग्गकम्मं ।

[६] कतमञ्च भिक्खवे, धम्मेन समग्गकम्म । अत्तिदुतिये च भिक्खवे, कम्मे पठमं अत्ति ठपेति, पच्छा एकाय कम्मवाचाय कम्म करोति, यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो आहतो होति, सम्मुखीभूता न पटिक्कोसन्ति, धम्मेन समग्गकम्मं । अत्तिचतुत्थे च भिक्खवे, कम्मे पठमं अत्ति ठपेति, पच्छा तीहि कम्मवाचाहि कम्म करोति, यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दारहानं छन्दो आहतो होति, सम्मुखीभूता न पटिक्कोसन्ति, धम्मेन समग्गकम्मं । इदं वुच्चति भिक्खवे, धम्मेन समग्गकम्मं ।

[३ कतिविधो सङ्घो-अकम्मञ्च नकरणीयं सङ्घकम्मं-]

९. १ ३. १. पञ्चसङ्घा-चतुवग्गो भिक्खुसङ्घो । पञ्चवग्गो भिक्खुसङ्घो । दसवग्गो भिक्खुसङ्घो । वीमतिवग्गो भिक्खुसङ्घो । अतिरेकवीमतिवग्गो भिक्खुसङ्घो ।

□ तत्र भिक्खवे, खा'यं चतुवग्गो भिक्खुसङ्घो, ठपेत्वा तीणि कम्मानी-उपसम्पद, पवारण, अढभानं, धम्मेन समग्गो, सञ्चकम्मेसु कम्मप्पत्तो ।

□ तत्र भिक्खवे, खा'यं पञ्चवग्गो भिक्खुसङ्घो, ठपेत्वा द्वे

महावग्गो

कम्मपानि—मज्झिमेसु जनपदेसु उपसम्पद, अब्भानं, धम्मेन समग्गो, सब्बकम्मेसु कम्मप्पत्तो ।

□ तत्र भिक्खवे, खा'यं दसवग्गो भिक्खुसङ्घो, ठपेत्वा एकं कम्म—अब्भानं, धम्मेन समग्गो, सब्बकम्मेसु कम्मप्पत्तो ।

□ तत्र भिक्खवे, खा'यं वीसतिवग्गो भिक्खुसङ्घो, धम्मेन समग्गो, सब्बकम्मेसु कम्मप्पत्तो ।

□ तत्र भिक्खवे, खा'यं अतिरेकवीसतिवग्गो भिक्खुसङ्घो धम्मेन समग्गो, सब्बकम्मेसु कम्मप्पत्तो ।

२. [१] चतुवग्गकरणञ्चे भिक्खवे, कम्मं भिक्खुनीचतुत्थो कम्मं करेय्य, अकम्म, न च करणीय । चतुवग्गकरणञ्चे भिक्खवे, कम्मं सिक्खमानाचतुत्थो पे० सामणेर—चतुत्थो पे० सामणेरी चतुत्थो पे० सिक्खापच्चक्खातकचतुत्थो, पे० अन्तिमकैत्थुं अज्जापन्नकचतुत्थो, पे० आपत्तिया अदस्सने उक्खित्तकचतुत्थो, ... पे० आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खित्तकचतुत्थो, . पे० ... पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खित्तकचतुत्थो, पे० पण्डकचतुत्थो, पे० थेय्यसंवासकचतुत्थो, पे० . तिथियपक्कन्तकचतुत्थो, . पे० तिरच्छानगतचतुत्थो, पे० . मातुघातकचतुत्थो, पे० पितुघातकचतुत्थो, . पे० अरहन्तघातकचतुत्थो, पे० भिक्खुनीदूसकचतुत्थो, पे० सङ्घमेदकचतुत्थो, .. पे० लोहितुप्पादकचतुत्थो, पे० . उभतोव्यञ्जनकचतु-

९ चम्पेय्यक्खन्धको [पठमं वासभगाम-भाणवारं]

त्थो, पे० . नानासवासकचतुत्थो, पे० . . नानासीमाय
ठितचतुत्थो, पे० इद्धिया वेहासे ठितचतुत्थो, पे० .
यस्स सङ्खो कम्म करोति, तंचतुत्थो कम्म करेय्य, अकम्मं, न च
करणीयं । चतुवग्गकरणं ।

[२] पञ्चवग्गकरणञ्चे भिक्खवे, कम्म भिक्खुनीपञ्चमो कम्मं
करेय्य, अकम्म, न च करणीय । पञ्चवग्गकरणञ्चे भिक्खवे, कम्म
सिक्खमानापञ्चमो पे० [as above २ [१] with
relevant changes] यस्स सङ्खो कम्मं करोति तपञ्चमो , कम्मं
करेय्य, अकम्म, न च करणीय । पञ्चवग्गकरणं ।

[३] दसवग्गकरणञ्चे भिक्खवे, कम्म भिक्खुनीदसमो कम्मं
करेय्य पे० सिक्खमानादसमो . पे [as above २ [१]
with relevant changes] यस्स सङ्खो कम्म करोति, तंदसमो
कम्मं करेय्य, अकम्मं, न च करणीय । दसवग्गकरणं ।

[४] वीसतिवग्गकरणञ्चे भिक्खवे, कम्म भिक्खुनीवीसो कम्मं
करेय्य पे० [as above २ [१] with relevant changes]
अकम्मं, न च करणीयं । वीसतिवग्गकरणं ।

३. [१] पारिवासिकचतुत्थो चे भिक्खवे, परिवास ददेय्य, मूलाय
पठिक्खेय्य, मानत्तं ददेय्य, तंवीसो अब्भेय्य, अकम्मं, न च
करणीय ।

[२] मूलाय पटिकस्सनारहचतुत्थो चे भिक्खवे, परिवासं ददेय्य, मूलाय पटिकस्सेय्य, मानत्त ददेय्य, तवीसो अब्भेय्य, अकम्मं, न च करणीय ।

[३] मानत्तारहचतुत्थो चे भिक्खवे, परिवास ददेय्य पे० तवीसो (३२०) अब्भेय्य, अकम्मं, न च करणीयं ।

[४] मानत्तचारिकचतुत्थो चे भिक्खवे, परिवासं ददेय्य पे० तवीसो अब्भेय्य, अकम्म, न च करणीयं ।

[५] अब्भानारहचतुत्थो चे भिक्खवे, परिवास ददेय्य पे० तवीसो अब्भेय्य, अकम्म, न च करणीय ।

४. “एकच्चस्स भिक्खवे, सङ्खमज्जे पटिकोसना रूहति, एकच्चस्स न रूहति । कस्स च भिक्खवे, सङ्खमज्जे पटिकोसना न रूहति । भिक्खुनिया भिक्खवे, सङ्खमज्जे पटिकोसना न रूहति । सिक्खमानाय भिक्खवे, सङ्खमज्जे पटिकोसना न रूहति । सामणेस्स भिक्खवे, सङ्खमज्जे पटिकोसना न रूहति । सामणेरिया भिक्खवे, सङ्खमज्जे पटिकोसना न रूहति । सिक्ख पच्चक्खातकस्स भिक्खवे, सङ्खमज्जे पटिकोसना न रूहति । अन्तिमवत्थुं अज्जापन्नकस्स पे० . उम्मत्तकस्स . पे० न रूहति, खित्तचित्तस्स भिक्खवे, सङ्खमज्जे पटिकोसना न रूहति । वेदनट्ठस्स भिक्खवे, सङ्खमज्जे पटिकोसना न रूहति । आपत्तिया अदस्सने उक्खित्तकस्स भिक्खवे, सङ्खमज्जे पटिकोसना न रूहति । आपत्तिया अप्पटिकम्भे उक्खित्तकस्स भिक्खवे, सङ्खमज्जे

९ चम्पेय्यकखन्धको [पठमं वासभगाम-भाणवारं]

पटिकोसना न रूहति । पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खित्त-
कस्स भिक्खवे, सङ्घमज्जे पटिकोसना न रूहति । पण्डकस्स
भिक्खवे, सङ्घमज्जे पटिकोसना न रूहति । थेय्यसंवासकस्स
भिक्खवे, सङ्घमज्जे पटिकोसना न रूहति । तित्थियपक्कन्तकस्स
भिक्खवे, सङ्घमज्जे पटिकोसना न रूहति । तिरच्छानगतस्स
भिक्खवे, सङ्घमज्जे पटिकोसना न रूहति । मातुघातकस्स भिक्खवे,
सङ्घमज्जे पटिकोसना न रूहति । पितुघातकस्स भिक्खवे, सङ्घमज्जे
पटिकोसना न रूहति । अरहन्तघातकस्स भिक्खवे, सङ्घमज्जे
पटिकोसना न रूहति । भिक्खुनीदूसकस्स भिक्खवे, सङ्घमज्जे
पटिकोसना न रूहति । सङ्गभेदकस्स भिक्खवे, सङ्घमज्जे पटि-
ककोसना न रूहति । लोहितुप्पादकस्स भिक्खवे, सङ्घमज्जे पटिको-
सना न रूहति । उभनोव्यञ्जनकस्स भिक्खवे, सङ्घमज्जे पटिकोसना
न रूहति । नानासंवासकस्स भिक्खवे, सङ्घमज्जे पटिकोसना न
रूहति । नानासीमाय ठितस्स भिक्खवे, सङ्घमज्जे पटिकोसना न
रूहति । इद्धिया वेहासे ठितस्स भिक्खवे, सङ्घमज्जे पटिकोसना न
रूहति । यस्स सङ्घो कम्मं करोति तस्स भिक्खवे, सङ्घमज्जे
पटिकोसना न रूहति । इमेसं खो भिक्खवे, पटिकोसना
न रूहति । ”

५ “कस्स च भिक्खवे, सङ्घमज्जे पटिकोसना रूहति ? ।
भिक्खुस्स भिक्खवे, पकतत्तस्स समानसंवासकस्स समानसीमाय ठितस्स
अन्तमसो आनन्तरिकस्सा”पि भिक्खुनो विञ्जापेत्तस्स सङ्घमज्जे पटि-

क्कोसना रुहति । इमस्स खो भिक्खवे, सङ्घमज्झे पटिक्कोसना रुहति । ”

[४ निस्सारणा-ओसारणादीनं पपञ्चो]

९. १. ४. १ “ द्वे’मा भिक्खवे , निस्सारणा । अत्थि भिक्खवे, पुग्गलो अप्पत्तो निस्सारणं । तञ्चे सङ्घो निस्सारेति—एकच्चो सुनिस्सारितो, एकच्चो दुब्बिस्सारितो ।

[१] कतमो च भिक्खवे, पुग्गलो अप्पत्तो निस्सारणं तञ्चे सङ्घो निस्सारेति, दुब्बिस्सारितो । इध पन भिक्खवे, भिक्खु सुद्धो होति अनापत्तिको । तञ्चे सङ्घो निस्सारेति, दुब्बिस्सारितो । अयं वुच्चति भिक्खवे, पुग्गलो अप्पत्तो निस्सारणं । तञ्चे सङ्घो निस्सारेति, दुब्बिस्सारितो ।

[२] कतमो च भिक्खवे, पुग्गलो अप्पत्तो निस्सारणं तञ्चे सङ्घो निस्सारेति, सुनिस्सारितो । इध पन भिक्खवे, भिक्खु बाञ्छो होति अव्यत्तो, आपत्तिबहुलो, अनपदानो गिहि (३२१) संसट्ठो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससग्गेहि । तञ्चे सङ्घो निस्सारेति, सुनिस्सारितो । अयं वुच्चति भिक्खवे, पुग्गलो अप्पत्तो निस्सारणं । तञ्चे सङ्घो निस्सारेति, सुनिस्सारितो ।

२. “द्वे’मा भिक्खवे, ओसारणा । अत्थि भिक्खवे, पुग्गलो अप्पत्तो ओसारणं । तञ्चे सङ्घो ओसारेति—एकच्चो सोसारितो, एकच्चो दोसारितो ।

९ चम्पेय्यक्खन्धको [पठमं वासभगाम-भाणवारं]

[१] कतमो च भिक्खवे, पुग्गलो अप्पत्तो ओसारणं । तञ्चे सङ्घो ओसारेति , दोसारितो । पण्डको भिक्खवे, अप्पत्तो ओसारणं । तञ्चे सङ्घो ओसारेति, दोसारितो । थेय्यसंवासको, पे० तित्थि-यपक्कन्तको, पे० .. तिरच्छानगतो, पे० मातुघातको, . पे० पितुघातको, .. पे० अरहन्तघातको, पे०... भिक्खुनीदूसको, पे० सङ्घभेदको, . पे०... लोहितुप्पादको, .. पे० उभतोव्यञ्जनको, भिक्खवे, अप्पत्तो ओसारणं । तञ्चे सङ्घो ओसारेति, दोसारितो । अयं वुच्चति भिक्खवे, पुग्गलो अप्पत्तो ओसारणं । तञ्चे सङ्घो ओसारेति, दोसारितो । इमे वुच्चन्ति भिक्खवे, पुग्गलो अप्पत्ता ओसारण । तञ्चे सङ्घो ओसारेति, दोसारितो ।

[२] कतमो च भिक्खवे, पुग्गलो अप्पत्तो ओसारणं । तञ्चे सङ्घो ओसारेति, सोसारितो ।

हत्थच्छिन्नो, भिक्खवे, पुग्गलो अप्पत्तो ओसारण । तञ्चे सङ्घो ओसारेति सोसारितो । पादच्छिन्नो, ...पे०... हत्थपादच्छिन्नो, . पे०.... कण्णाच्छिन्नो, . पे० नासच्छिन्नो, . पे०... कण्णनासच्छिन्नो, . पे० .. अङ्गुलिच्छिन्नो, . पे०... अळच्छिन्नो, . पे० कण्डरच्छिन्नो, ..पे०... फणहत्थको, पे० ..खुज्जो, .. पे० वामनो, पे० . गलगण्डी, पे०... लक्खणाहतो, . पे० . कसाहतो, पे०. द्विखितको, . पे० सीपदिको, .. पे०.... पापरोगी, पे० .. परिसदूसको, .. पे० . काणो

..पे० कुणी, . पे० खञ्जो, पक्खहतो, छिन्निरियापथो,
जरादुब्बलो, अन्धो, मूगो, बधिरो, अन्धमूगो, अन्धबधिरो, मूगबधिरो, अन्ध
मूगबधिरो भिक्खवे, पे०. अप्पत्तो ओसारणं। तञ्चे सङ्घो
ओसारेति सोसारितो । अयं वुच्चति भिक्खवे, पुगलो अप्पत्तो
ओसारणं । तञ्चे सङ्घो ओसारेति, सोसारितो । इमे वुच्चन्ति भिक्खवे,
पुगला अप्पत्ता ओसारणं । तञ्चे सङ्घो ओसारेति, सोसारिता ” ।

पठमं—वासभगामभाणवारं निट्ठितं ।

[२. उपालिपुच्छा—भाणवारं दुतियं]

[१. अधम्मकम्मं धम्मकम्मञ्च—]

१. २. १. १. “इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स न होति आपत्ति
दट्ठुब्बा । तमे’न चोदेति सङ्घो वा सम्बहुल वा एकपुगलो वा—आप-
त्ति त्वमा’वुसो आपन्नो । पस्ससे’त आपत्ति’ति । सो एव वदेति—न’त्थि
मे आवुसो, आपत्ति यम’हं पस्सेय्य’ति (३२२) । तं सङ्घो आपत्तिया
अदस्सने उक्खिपति । अधम्मकम्मं ।

२. “इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स न होति आपत्ति पटिकातब्बा ।
तमे’न चोदेति सङ्घो वा सम्बहुल वा एकपुगलो वा—आपत्ति
त्वमा’वुसो आपन्नो । पटिकरोहि तं आपत्ति’ति । सो एवं वदेति—
न’त्थि मे आवुसो, आपत्ति यम’हं पटिकरेय्य’ति । तं सङ्घो
आपत्तिया अप्पाटिकम्मे उक्खिपति । अधम्मकम्मं ।

९ चम्पेय्यक्खन्धको [उपालिपुच्छा भाणवारं द्रुतियं]

३. “इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स न होति पापिका दिट्ठि पटिनिस्सज्जेता । तमे’नं चोदेति सङ्घो वा सम्बहुला वा एकपुग्गलो वा—पापिका ते आवुसो, दिट्ठि । पटिनिस्सज्जे’तं पापिकं दिट्ठि’ति । सो एवं वदेति—न’त्थि मे आवुसो, पापिका दिट्ठि यम’हं पटिनिस्सज्जेय्यं’ति । त सङ्घो पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खिपति । अधम्मकम्मं ।

४ “इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स न होति आपत्ति दट्ठब्बा, न होति आपत्ति पटिकातब्बा । तमे’नं चोदेति सङ्घो वा सम्बहुला वा एकपुग्गलो वा—आपत्तिं त्वमा’वुसो आपन्नो । पस्ससे’त आपत्तिं । पटिकरोहि तमा’पत्तिं’ति । सो एव वदेति—न’त्थि मे आवुसो आपत्तिं यम’हं पस्सेय्य । ना’त्थि मे आवुसो, आपत्तिं यम’हं पटिकरेय्य’ति । त सङ्घो अदस्सने वा अप्पटिकम्मे वा उक्खिपति । अधम्मकम्मं ।

५. “इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स न होति आपत्ति दट्ठब्बा, न होति पापिका दिट्ठि पटिनिस्सज्जेता । तमे’नं चोदेति सङ्घो वा सम्बहुला वा एकपुग्गलो वा—आपत्तिं त्वमा’वुसो, आपन्नो । पस्ससे’तं आपत्तिं । पापिका ते दिट्ठि । पटिनिस्सज्जे’तं पापिकं दिट्ठि’ति । सो एवं वदेति—न’त्थि मे आवुसो, आपत्तिं यम’हं पस्सेय्य । न’त्थि मे पापिका दिट्ठि यम’हं पटिनिस्सज्जेय्य’ति । तं सङ्घो अदस्सने वा अप्पटिनिस्सग्गे वा उक्खिपति । अधम्मकम्मं ।

६ “इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स न होति आपत्ति पटिकातब्बा, न होति पापिका दिट्ठि पटिनिस्सज्जेता । तमे’नं चोदेति सङ्घो वा सम्ब-

महावग्गो

हुला वा एकपुग्गलो वा—आपत्ति त्वं आवुसो आपन्नो । पटिकरोहे'त आपत्तिं । पापिका ते दिट्ठि । पटिनिस्सज्जे'त पापिक दिट्ठि'ति । सो एव वदेति—न'त्थि मे आवुसो, आपत्ति यम'ह पटिकरेय्यं । न'त्थि मे आवुसो, पापिका दिट्ठि यम'ह पटिनिस्सज्जेय्य'ति । तं सङ्घो अप्पटि-
कम्मे वा अप्पटिनिस्सग्गे वा उक्खिपति । अधम्मकम्मं ।

७. “ इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स न होति आपत्ति दट्ठब्बा, न होति आपत्ति पटिकातब्बा, न होति पापिका दिट्ठि पटिनिस्सज्जेता । तमे'न चोदेति सङ्घो वा सम्बहुला [३२३] वा एकपुग्गलो वा—आप-
त्तिं त्वमा'वुसो, आपन्नो । पस्ससे'तं आपत्तिं । पटिकरोहि तमा'पत्तिं । पापिका ते दिट्ठि । पटिनिस्सज्जे'तं पापिकं दिट्ठि'ति । सो एव वदेति—
न'त्थि मे आवुसो, आपत्ति यम'ह पस्सेय्यं । न'त्थि मे आवुसो, आपत्ति यम'हं पटिकरेय्य । न'त्थि मे पापिका दिट्ठि यम'ह पटिनिस्सज्जेय्यं । तं सङ्घो अदस्सने वा अप्पटिकम्मे वा अप्पटिनिस्सग्गे वा उक्खिपति । अधम्मकम्मं ।

८. “ इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स होति आपत्ति दट्ठब्बा । तमे'न चोदेति सङ्घो वा सम्बहुला वा एकपुग्गलो वा—आपत्तिं त्वमा'वुसो आपन्नो । पस्ससे'तं आपत्तिं'ति । सो एव वदेति—आमा'वुसो, पस्सामी' ति । तं सङ्घो आपत्तिया अदस्सने उक्खिपति । अधम्मकम्मं ।

९ “ इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स होति आपत्ति पटिकातब्बा तमे'न चोदेति सङ्घो वा सम्बहुला वा एकपुग्गलो वा—आपत्तिं त्वमा' वुसो आपन्नो । पटिकरोहि तमा'पत्तिं'ति । सो एव वदेति—आमा'वुसो

९ चम्पय्यक्खन्धको [उपालिपुच्छा भाणवारं इतियं]

पटिकरिस्सामी'ति । त सङ्घो आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खिपति ।
अधम्मकम्म ।

१० “ इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स होति पापिका दिट्ठि पटिनि-
स्सज्जेता । तमे'न चोदेति सङ्घो वा सम्बहुला वा एकपुगलो वा—
पापिका ते आवुसो, दिट्ठि । पटिनिस्सज्जे'तं पापिकं दिट्ठि'ति । सो एवं
वदेति—आमा'वुसो, पटिनिस्सज्जिस्सामी'ति । तं सङ्घो पापिकाय
दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खिपति । अधम्मकम्मं ।

११. “ इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स होति आपत्ति दट्ठब्बा, होति
आपत्ति पटिकातब्बा, होति आपत्ति दट्ठब्बा, होति पापिका दिट्ठि
पटिनिस्सज्जेता । होति' आपत्ति पटिकातब्बा, होति पापिका दिट्ठि
पटिनिस्सज्जेता । होति आपत्ति दट्ठब्बा, होति आपत्ति पटिकातब्बा,
होति पापिका दिट्ठि पटिनिस्सज्जेता । तमे'न चोदेति सङ्घो वा सम्बहुला
वा एकपुगलो वा—आपत्ति त्वमा'वुसो, आपन्नो । पस्ससे'त आपत्ति ।
पटिकरोहि तमा'पत्ति । पापिका ते दिट्ठि । पटिनिस्सज्जे'तं पापिकं दिट्ठि'
ति । सो एव वदेति—आमा'वुसो पस्सामि । आम पटिकरिस्सामि ।
आम पटिनिस्सज्जिस्सामी'ति । तं सङ्घो अदस्सने वा अप्पटिकम्मे
वा अप्पटिनिस्सग्गे वा उक्खिपति । अधम्मकम्मं ।

१२ “ इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स होति आपत्ति दट्ठब्बा । तमे'न
चोदेति सङ्घो वा सम्बहुला वा एकपुगलो वा—आपत्ति त्वमा'वुसो
आपन्नो । पस्ससे'त आपत्ति'ति । सो एवं वदेति—न'त्थि मे आवुसो,

आपत्ति यम'ह पस्सेय्य'ति [३२४] । तं सङ्घो अदस्सने उक्खिपति । धम्मकम्मं ।

१३. “ इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स होति आपत्ति पटिकातब्बा । तमे'न चोदेति सङ्घो वा सम्बहुला वा एकपुग्गलो वा—आपत्ति त्वमा'वुसो, आपन्नो । पटिकरोहि तमा'पत्ति'ति । सो एव वदेति—न'त्थि मे आवुसो, आपत्ति यम'ह पटिकरेय्य'ति । तं सङ्घो अप्पटिकम्मे उक्खिपति । धम्मकम्मं ।

१४. “ इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स होति पापिका दिट्ठि पटिनिस्सज्जेता । तमे'न चोदेति सङ्घो वा सम्बहुला वा एकपुग्गलो वा—पापिका ते आवुसो, दिट्ठि । पटिनिस्सज्जे'त पापिकं दिट्ठि'ति । सो एवं वदेति—न'त्थिमे आवुसो, पापिका दिट्ठि यम'ह पटिनिस्सज्जेय्य'ति । तं सङ्घो पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खिपति । धम्मकम्मं ।

१५ “ इध पन भिक्खवे, भिक्खुस्स होति आपत्ति दट्ठुब्बा, होति आपत्ति पटिकातब्बा, होति आपत्ति दट्ठुब्बा, होति पापिका दिट्ठि पटिनिस्सज्जेता, होति आपत्ति पटिकातब्बा, होति पापिका दिट्ठि पटिनिस्सज्जेता । होति आपत्ति दट्ठुब्बा, होति आपत्ति पटिकातब्बा, होति पापिका दिट्ठि पटिनिस्सज्जेता । तमे'न चोदेति सङ्घो वा सम्बहुला वा एकपुग्गलो वा—आपत्ति त्वमा'वुसो आपन्नो । पस्ससे' तं आपत्ति । पटिकरोहि तमा'पत्ति । पापिका ते दिट्ठि । पटिनिस्सज्जे'त पापिकं दिट्ठि'ति । सो एव वदेति—न'त्थि मे आवुसो, आपत्ति यम'ह पस्सेय्यं । न'त्थि मे आवुसो, आपत्ति यम'ह पटिकरेय्यं । न'त्थि मे पापिका दिट्ठि यम'हं

९ चम्पेय्यक्खन्धको [उपालिपुच्छा भाणवारं दुतियं]

पटिनिस्सज्जेयं'ति । त सङ्घो अदस्सने वा अप्पटिकम्मो वा अप्पटि-
निस्सग्गे वा उक्खिपति । धम्मकम्मं'ति ।

[२. उपालि पुच्छा—तस्सा भगवतो विस्सज्जनं]

९. २. २. १. अथ खो आयस्सा उपालि येन भगवा तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्तं निसिन्नो खो आयस्सा उपालि भगवन्तं एतद' वोच—यो नु खो भन्ते, समग्गे सङ्घो सम्मुखाकरणीय कम्मं असम्मुखा करोति धम्म-
कम्मं नु खो तं भन्ते, विनयकम्मं'ति । “अधम्मकम्मं त उपालि, अविनयकम्मं । ” ‘ यो नु खो भन्ते, समग्गे सङ्घो पटिपुच्छाकर-
णीयं कम्मं अप्पटिपुच्छा करोति । पटिञ्जायकरणीय कम्म अप्पटि-
ञ्जाय करोति । सतिनिविनयारहस्स अमूळहविनयं देति । अमूळहविनयार-
हस्स तस्स पापिय्यसिकाकम्म करोति । तस्स पापिय्यसिकाकम्मरहस्स तज्जनीयं कम्मं करोति । तज्जनीयकम्मरहस्स निस्सयकम्मं करोति (३२५) ।
निस्सयकम्मरहस्स पव्वाजनीयकम्मं करोति । पव्वाजनीयकम्मरहस्स पटिसारणीयकम्म करोति । पटिसारणीयकम्मरहस्स उक्खेपनीयकम्मं करोति । उक्खेपनीयकम्मरहस्स परिवासं देति । परिवासारह मूलाय पटिकस्सति । मूलाय पटिकस्सनारहस्स मानत्तं देति । मानत्तारहं अब्भेति । अब्भानारह उपसम्पादेति । धम्मकम्मं नु खो तं भन्ते, विनयकम्मं'ति ? । ’

२. “अधम्मकम्मं त उपालि, अविनयकम्मं । यो खो उपालि, समग्गे सङ्घो सम्मुखाकरणीयं कम्म असम्मुखा करोति, एव खो

उपालि, अधम्मकम्मं होति, अविनयकम्मं । एवञ्च पन सङ्घो सातिसारो होति । यो खो उपालि, समग्गो सङ्घो पटिपुच्छाकरणीयं कम्मं अप्पटिपुच्छा करोति, पटिञ्जायकरणीय कम्मं अपटिञ्जाय करोति पे० . अब्भानारहं उपसम्पादेति । एव खो उपालि, अधम्मकम्मं होति अविनयकम्मं । एवञ्च पन सङ्घो सातिसारो होती'ति" ।

३. ' यो नु खो भन्ते, समग्गो सङ्घो सम्मुखाकरणीयं कम्म सम्मुखा करोति, धम्मकम्मं नु खो त भन्ते, विनयकम्मं' ति १ ।

“ धम्मकम्म तं उपालि, विनयकम्म'ति । ”

‘ यो नु खो भन्ते, समग्गो सङ्घो पटिपुच्छाकरणीयं कम्मं पटिपुच्छा करोति, पटिञ्जायकरणीय कम्म पटिञ्जाय करोति, सतिविनयारहस्स सतिविनयं देति, अमूळ्हविनयारहस्स अमूळ्हविनय देति, तस्सपापिय्यसिकाकम्मारहस्स तस्स पापिय्यसिका कम्म करोति, तज्जनीयकम्मारहस्स तज्जनीयकम्मं करोति, निस्सयकम्मारहस्स निस्सयकम्मं करोति, पब्बाजनीयकम्मारहस्स पब्बाजनीयकम्मं करोति, पटिसारणीयकम्मारहस्स पटिसारणीयकम्मं करोति, उक्खेपनीयकम्मारहस्स उक्खेपनीयकम्मं करोति, परिवासारहं परिवासं देति, मूलाय पटिक्खसन्नारहस्स मूलाय पटिक्खसति, मानत्तारहं मानत्त देति, अब्भानारह अब्भेति, उपसम्पदारहं उपसम्पादेति । धम्मकम्मं नु खो तं भन्ते, विनयकम्मं'ति १ ।

“ धम्मकम्मं तं उपालि, विनयकम्मं । यो खो उपालि, समग्गो सङ्घो सम्मुखाकरणीयं कम्मं सम्मुखा करोति, एवं खो उपालि,

९ चम्पेय्यकखन्धको [उपालिपुच्छा भाणवारं दुतियं]

धम्मकम्मं होति विनयकम्मं । एवञ्च पन सङ्घो अनतिसारो होति । यो खो उपालि, समग्गो सङ्घो पटिपुच्छाकरणीयं कम्मं पटिपुच्छा करोति पे० उपसम्पदारहं उपसम्पादेति, एवं खो उपालि, धम्मकम्मं होति विनयकम्मं । एवञ्च पन सङ्घो अनतिसारो होती'ति ।

४. 'यो नु खो भन्ते, समग्गो सङ्घो सतिविनयारहस्स अमूळ्हविनय देति, अमूळ्हविनयारहस्स सति विनय देति, धम्मकम्मं नु खो तं भन्ते, विनयकम्मं'ति ।

“अधम्मकम्मं तं उपालि, अविनयकम्मं ।”

‘यो नु खो भन्ते, समग्गो सङ्घो अमूळ्हविनयारहस्स तस्सपापिय्यसिकाकम्मं करोति, तस्स पापिय्यसिकाकम्मरहस्स अमूळ्हविनयं देति, तस्सपापिय्यसिकाकम्मरहस्स तज्जनीय (326)कम्मं करोति, तज्जनीयकम्मरहस्स तस्स पापिय्यसिकाकम्मं करोति, तज्जनीयकम्मरहस्स निस्सयकम्मं करोति, निस्सयकम्मरहस्स तज्जनीयकम्मं करोति, निस्सयकम्मरहस्स पब्बाजनीयकम्म करोति, पब्बाजनीयकम्मरहस्स निस्सयकम्मं करोति, पब्बाजनीयकम्मरहस्स पटिसारणीयकम्मं करोति, पटिसारणीयकम्मरहस्स पब्बाजनीयकम्म करोति, पटिसारणीयकम्मरहस्स उक्खेपनीयकम्म करोति, उक्खेपनीयकम्मरहस्स पटिसारणीयकम्मं करोति, उक्खेपनीयकम्मरहस्स परिवासं देति, परिवासारहस्स उक्खेपानीयकम्म करोति, परिवासारहं मूलाय पटिक्कस्सति, मूलायपटिक्कस्सनारहस्स परिवासं देति; मूलायपटिक्कस्सनारहस्स मानत्तं देति, मानत्तारहं

मूलाय पटिकस्सति; मानत्तारहं अब्भेति, अब्भानारहस्स मानत्तं देति;
अब्भानारह उपसम्पादेति, उपसम्पादारहं अब्भेति, धम्मकम्मं नु
खो तं भन्ते, विनयकम्मं'ति ? ।

“अधम्मकम्मं त उपालि, अविनयकम्मं । यो खो उपालि,
समग्गो सङ्खो सतिविनयारहस्स अमूळ्हविनय देति, अमूळ्हविनयारह-
स्स सतिविनयं देति, एवं खो उपालि, अधम्मकम्मं होति अवि-
नयकम्मं एवञ्च, पन सङ्खो सातिसारो होति । यो खो उपालि,
समग्गो सङ्खो अमूळ्हविनयारहस्स तस्सपापिय्यसिकाकम्मं करोति
पे० (Like § 4) उपसम्पादारह अब्भेति, एवं खो उपालि,
अधम्मकम्मं होति, अविनयकम्मं । एवञ्च पन सङ्खो सातिसारो
होती'ति” ।

५. ‘यो नु खो भन्ते, समग्गो सङ्खो सतिविनयारहस्स सतिविनयं
देति, अमूळ्हविनयारहस्स अमूळ्हविनय देति, धम्मकम्मं नु खो तं
भन्ते, विनयकम्मं'ति । “धम्मकम्मं तं उपालि, विनयकम्मं” ।

६. ‘यो नु खो भन्ते, समग्गो सङ्खो अमूळ्हविनयारहस्स अमूळ्ह-
विनयं देति, तस्सपापिय्यसिकाकम्मारहस्स तस्सपापिय्यसिकाकम्मं
करोति, तज्जनीयकम्मारहस्स तज्जनीयकम्म करोति, निस्सयकम्मारहस्स
निस्सयकम्मं करोति, पब्बाजनीयकम्मारहस्स पब्बाजनीयकम्मं करोति,
पटिसारणीयकम्मारहस्स पटिसारणीयकम्म करोति, उक्खेपनीयकम्मा-
रहस्स उक्खेपनीयकम्मं करोति, परिवासारह परिवास देति, मूलाय
पटिकस्सनारहस्स मूलाय पटिकस्सति, मानत्तारहं मानत्तं देति,

९ चम्पेयवखन्धको [उपालिपुच्छा भाणवारं दुतियं]

अब्भानारह अब्भेति, उपसम्पदारहं उपसम्पादेति । ‘धम्मकम्मं नु खो तं भन्ते, विनयकम्मं’ ति ? ।

“ धम्मकम्मं उपालि, विनयकम्मं । यो खो उपालि, समगो सङ्घो सतिविनयारहस्स सतिविनय्य देति, अमूळ्हविनयारहस्स अमूळ्हविनयं देति, एव खो उपालि, धम्मकम्मं होति विनयकम्मं । एवञ्च पन सङ्घो अनतिसारो होति । यो खो उपालि, समगो सङ्घो अमूळ्हविनयारहस्स अमूळ्हविनय (३२७) देति पे० उपसम्पदारहं उपसम्पादेति, एव खो उपालि, धम्मकम्मं होति विनयकम्मं । एवञ्च पन सङ्घो अनतिसारो होती’ ति ” ।

७ अथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि—यो खो भिक्खवे, समगो सङ्घो सतिविनयारहस्स अमूळ्हविनयं देति, एव खो भिक्खवे, अधम्मकम्मं होति अविनयकम्मं । एवञ्च पन सङ्घो, सतिसारो होति ।

“ यो खो भिक्खवे, समगो सङ्घो सतिविनयारहस्स तस्सपापि-य्यसिकाकम्मं करोति; सतिविनयारहस्स तज्जनीयकम्मं करोति पे०.. सतिविनयारह उपसम्पादेति, एव खो भिक्खवे, अधम्मकम्मं होति अविनयकम्मं । एवञ्च पन सङ्घो सातिसारो होति ।

“ यो खो भिक्खवे, समगो सङ्घो अमूळ्हविनयारहस्स तस्सपापि-य्यसिकाकम्मं करोति, एवं खो भिक्खवे, अधम्मकम्मं होति, अविनयकम्मं । एवञ्च पन सङ्घो सातिसारो होति ।

महावग्गो

“ यो खो भिक्खवे, समग्गो मङ्घो अमूळ्हविनयारहस्स तज्जनी-
यकम्मं करोति पे० अमूळ्हविनयारहं उपसम्पादेति
अमूळ्हविनयारहस्स सतिविनयं देति, एव खो भिक्खवे, अधम्मकम्मं
होति, अविनयकम्मं । एवञ्च पन सङ्घो सातिसारो होति ।

“ यो खो भिक्खवे, समग्गो सङ्घो तस्सपापिय्यसिकाकम्मारहस्स
... पे० . उपसम्पदारहं अब्भेति, एव खो भिक्खवे, अधम्मकम्मं
होति, अविनयकम्मं । एवञ्च पन सङ्घो सातिसारो होती'ति ।

उपलिपुच्छाभाणवारं दुतियं निट्ठितं ।

[३ धम्माधम्मं—वग्गसमग्गादि पपञ्चभाणवारं ततियं]

[१ भण्डनकलहकारका भिक्खुचरिया]

९. ३. १. १ [१] इध पन भिक्खवे, भिक्खु भण्डन-
कारको होति, कलहकारको विवादकारको भस्सकारको सङ्घे
अधिकरणकारको । तत्र चे भिक्खून एवं होति—अयं खो आवुसो
भिक्खु भण्डनकारको, कलहकारको विवादकारको भस्सकारको सङ्घे
अधिकरणकारको । हन्दि' स्स मयं तज्जनीयकम्मं करोमा'ति । ते तस्स
तज्जनीयकम्मं करोन्ति अधम्मेन वग्गा । सो तम्हा आवासा अब्बं
आवासं गच्छति । तत्थ भिक्खूनं एव होति—अयं खो आवुसो भिक्खु
सङ्घेन तज्जनीयकम्मं कतो, अधम्मेन वगोहि । हन्दि' स्स मयं तज्जनीय-
कम्मं करोमा'ति । ते तस्स तज्जनीयकम्मं करोन्ति, अधम्मेन समग्गा ।
सो तम्हापि आवासा अब्बं आवासं गच्छति । तत्थ पि भिक्खूनं एवं

९ चम्पेय्यक्खन्धको [धम्माधम्म-वग्गसमग्गादि पपञ्च भाणवारं]

होति—अयं खो आवुसो, भिक्खु सङ्गेन तज्जनीयकम्मं कतो अधम्मेन समग्गेहि । हन्द् अस्स मय (३२८) तज्जनीयकम्मं करोमा'ति । ते तस्स तज्जनीयकम्मं करोन्ति, धम्मेन वग्गा । सो तम्हापि आवासा अञ्जं आवासं गच्छति । तत्थपि भिक्खूनं एव होति—अयं खो आवुसो भिक्खु सङ्गेन तज्जनीयकम्मं कतो धम्मेन वग्गेहि । हन्द् अस्स मय तज्जनीयकम्मं करोमा'ति । ते तस्स तज्जनीयकम्मं करोन्ति, धम्म-पटिरूपकेन वग्गा । सो तम्हापि आवासा अञ्जं आवासं गच्छति । तत्थपि भिक्खूनं एवं होति—अयं खो आवुसो, भिक्खु सङ्गेन तज्जनीयकम्मं कतो, धम्मपटिरूपकेन वग्गेहि । हन्द्'स्स मयं तज्जनी-यकम्मं करोमा'ति । ते तस्स तज्जनीयकम्मं करोन्ति, धम्मपटिरूपकेन समग्गा ।

[२] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु भण्डनकारको होति कलहकारको, विवादकारको, भस्सकारको, सङ्गे अधिकरणकारको । तत्र चे भिक्खूनं एवं होति—अयं खो आवुसो भिक्खु भण्डनकारको, कलहकारको, विवाद-कारको, भस्सकारको सङ्गे अधिकरणकारको । हन्द्'स्स मयं तज्जनीय-कम्मं करोमा'ति । ते तस्स तज्जनीयकम्मं करोन्ति, अधम्मेन समग्गा । सो तम्हा आवासा पे० धम्मेन वग्गा । सो तम्हा आवासा . पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा । सो तम्हा आवासा . पे० . धम्मपटिरूपकेन समग्गा । सो तम्हा आवासा पे० अधम्मेन वग्गा ।

[३] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु भण्डनकारको . पे० . ते तस्स तज्जनीयकम्मं करोन्ति, धम्मेन वग्गा । सो तम्हा आवासा

महावग्गो

पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा । सो तम्हा आवासा पे० ..
धम्मपटिरूपकेन समग्गा । सो तम्हा आवासा पे० अधम्मैन
वग्गा । सो तम्हा आवासा पे० अधम्मैन समग्गा ।

[२] “इध पन भिक्खवे, पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा
सो तम्हा आवासा पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा । सो तम्हा
आवासा पे० अधम्मैन वग्गा । सो तम्हा आवासा पे० . .
अधम्मैन समग्गा । सो तम्हा आवासा पे० धम्मैन वग्गा ।

[५] “इध पन भिक्खवे पे० (329) धम्मपटिरूपकेन
समग्गा । सो तम्हा आवासा पे० अधम्मैन वग्गा । सो तम्हा
आवासा पे० अधम्मैन समग्गा । सो तम्हा आवासा पे०
धम्मैन वग्गा । सो तम्हा आवासा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा ।

२. [१] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु बालो होति अब्बत्तो
आपत्तिबहुलो अनपदानो गिहिसंसट्ठो विहरति अननुलोमिकेहि गिहि-
संसग्गेहि । तत्र चे भिक्खून एव होति—अयं खो आवुसो, भिक्खु बालो
अब्बत्तो आपत्तिबहुलो, अनपदानो, गिहिसंसट्ठो विरहति अननुलोमिकेहि
गिहिसंसग्गेहि । हन्द’स्स मयं निस्सयकम्मं करोमा’ति । ते तस्स
निस्सयकम्मं करोन्ति अधम्मैन वग्गा । सो तम्हा आवासा अब्जं
आवासं गच्छति । तत्थ भिक्खूनं एव होति—अयं खो आवुसो भिक्खु
सद्धेन निस्सयकम्मं कतो, अधम्मैन वग्गेहि । हन्द’स्स मयं निस्स-
यकम्मं करोमा’ति । ते तस्स निस्सयकम्मं करोन्ति, अधम्मैन समग्गा

९ चम्पेय्यक्खन्धको [धम्माधम्म-वग्गसमग्गादि पपञ्च भाणवारं]

पे० धम्मेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा
पे० . धम्मपटिरूपकेन समग्गा ।

[२] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु वालो होति पे० अयम्मेन
समग्गा पे० धम्मेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा
पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा पे० अधम्मेन वग्गा ।

[३] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु वालो होति पे० धम्मेन
वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन
समग्गा पे० अयम्मेन वग्गा पे० अधम्मेन समग्गा ।

[४] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु वालो होति पे० धम्मपटि-
रूपकेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा पे० अ-
धम्मेन वग्गा . पे० अधम्मेन समग्गा पे० . धम्मेन
वग्गा ।

[५] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु वालो होति पे० धम्मपटि-
रूपकेन समग्गा पे० अधम्मेन वग्गा पे० अधम्मेन
समग्गा पे० धम्मेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन
वग्गा ।

१ [१] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु कुलदूपको होति पापसमाचा-
रो । तत्र चे भिक्खूनं एवं होति—अयं खो आवुसो भिक्खु कूचदूसको
होति पापसमाचारो । हन्द'स्स मय पब्बाजनीयकम्म करोमा'ति । ते
तस्स पब्बाजनीयकम्म करोन्ति अधम्मेन वग्गा । सो तम्हा आवासा

महावग्गो

अब्जं आवासं गच्छति पे० ते तस्स पब्बाजनीयं कम्मं करोन्ति,
अधम्ममेन समग्गा पे० धम्ममेन वग्गा पे० धम्मपटिरूप-
केन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा ।

[३] इध पन भिक्खवे, भिक्खु कुलदूसको होति पापसमाचारो
. पे० अधम्ममेन समग्गा पे० धम्ममेन वग्गा .. पे०
धम्मपटिरूपकेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा
... पे०. अधम्ममेन वग्गा ।

[३] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु कुलदूसको होति . पे०
धम्ममेन वग्गा . पे० . धम्मपटिरूपकेन वग्गा . पे० .. धम्म-
पटिरूपकेन समग्गा पे० अधम्ममेन वग्गा पे० . अधम्ममेन
समग्गा ।

[५] ‘इध पन भिक्खवे भिक्खु कुलदूसको पे० ... धम्म-
पटिरूपकेन वग्गा .... पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा ... पे० ...
अधम्ममेन वग्गा . पे० . अधम्ममेन समग्गा .. पे० ..
धम्ममेन वग्गा ।

[५] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु कुलदूसको पे० . धम्म-
रूपकेन समग्गा पे०. . अधम्ममेन वग्गा पे० . अधम्ममेन
समग्गा . पे० . धम्ममेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा ।

४. [१] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु गिही अक्कोसति परि-
भासति । तत्र चे भिक्खूनं एवं होति—अय खो आवुसो भिक्खु
गिही अक्कोसति परिभासति । हन्द’स्स मयं पटिसारणीयकम्मं

९ चम्पेय्यक्खन्धको [धम्माधम्म-वग्गसमग्गादि पपञ्च भाणवारं]

करोमा'ति । ते तस्स पटिसारणीयकम्मं करोन्ति अधम्मेन वग्गा ।
सो तम्हा आवासा पे०. ते तस्स पटिसारणीयकम्मं करोन्ति
अधम्मेन समग्गा पे०.. धम्मेन वग्गा .पे०.. धम्मपटिरू-
पकेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा ।

[२] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु गिही अक्कोसति . पे० .
अधम्मेन समग्गा पे०.. धम्मेन वग्गा पे०.. धम्मपटिरूप-
केन वग्गा . पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा . पे० .. अधम्मेन
वग्गा ।

[३] “ इध पन भिक्खवे भिक्खु, गिही अक्कोसति पे०...
धम्मेन वग्गा . पे० . धम्मपटिरूपकेन वग्गा पे०.
धम्मपटिरूपकेन समग्गा पे० अधम्मेन वग्गा . पे०...
अधम्मेन समग्गा ।

[४] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु गिही अक्कोसति पे०.
धम्मपटिरूपकेन वग्गा... पे०. धम्मपटिरूपकेन समग्गा.. पे०. .
अधम्मेन वग्गा. . पे० अधम्मेन समग्गा. पे० धम्मेन
वग्गा ।

[५] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु गिही अक्कोसति पे० .
धम्मपटिरूपकेन समग्गा . पे०. . अधम्मेन वग्गा पे० .
अधम्मेन समग्गा . पे० धम्मेन वग्गा पे० धम्मपटिरूप-
केन वग्गा ।

५. [१] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्ति आपज्जित्वा न इच्छति आपत्तिं पस्सितु । तत्र चे भिक्खूनं एव होति—अयं खो आवुसो भिक्खु आपत्तिं आपज्जित्वा न इच्छति आपत्तिं पस्सितुं । हन्द’स्स मय आपत्तिया—अदस्सने उक्खेपनीयकम्मं करोमा’ति । ते तस्स आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति अधम्मेन वग्गा । सो तम्हा आवासा पे० ते तस्स उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति अधम्मेन समग्गा पे० धम्मेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा . पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा ।

[२] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्तिं आपज्जित्वा पे० .. अधम्मेन समग्गा पे० धम्मेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा . पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा पे० अधम्मेन वग्गा ।

[३] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्तिं आपज्जित्वा पे० . धम्मेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा पे० अधम्मेन वग्गा पे० . अधम्मेन समग्गा ।

[४] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्तिं आपज्जित्वा . पे० . धम्मपटिरूपकेन वग्गा पे० .. धम्मपटिरूपकेन समग्गा . पे० ... अधम्मेन वग्गा पे० अधम्मेन समग्गा पे० धम्मेन वग्गा ।

[५] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्तिं आपज्जित्वा .... पे० ..

९ चम्पेय्यकखन्धको [धम्माधम्म-वग्गसमग्गादि पपञ्च भाणवारं]

धम्मपाटिरूपकेन समग्गा पे० अधम्मेन वग्गा पे०
अधम्मेन समग्गा पे० धम्मेन वग्गा पे० धम्मपाटिरूप-
केन वग्गा ।

६ [१] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्ति आपज्जित्वा
न इच्छति आपत्तिं पटिकातुं । तत्र चे भिक्खून एव होति—अथ खो
आवुसो भिक्खु आपत्तिं आपज्जित्वा न इच्छति आपत्तिं पटिकातुं ।
हन्द’स्स मय आपत्तिथा अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयकम्मं करोमा (३३०)
ति । ते तस्स आपत्तिथा अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति अधम्मेन
वग्गा । सो तम्हा आवासा पे० ते तस्स उक्खेपनीयकम्मं
करोन्ति अधम्मेन समग्गा पे० धम्मेन वग्गा पे०
धम्मपाटिरूपकेन वग्गा पे० धम्मपाटिरूपकेन समग्गा ।

[२] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्ति आपज्जित्वा पे०
अधम्मेन समग्गा पे० धम्मेन वग्गा पे० धम्मपाटिरूप-
केन वग्गा . पे० धम्मपाटिरूपकेन समग्गा पे० . अधम्मेन
वग्गा ।

[३] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्तिं आपज्जित्वा पे०
धम्मेन वग्गा पे० धम्मपाटिरूपकेन वग्गा पे० धम्मप-
टिरूपकेन समग्गा पे० अधम्मेन वग्गा पे० अधम्मेन
समग्गा ।

[४] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्तिं आपज्जित्वा . पे०
धम्मपाटिरूपकेन वग्गा पे० धम्मपाटिरूपकेन समग्गा

पे० अधम्मेन वग्गा पे० अधम्मेन समग्गा
.पे० धम्मेन वग्गा ।

[५] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्ति आपज्जित्वा पे०
धम्मपटिरूपकेन समग्गा पे० अधम्मेन वग्गा पे०
अधम्मेन समग्गा पे० धम्मेन वग्गा पे०.. धम्मपटिरूपकेन
वग्गा ।

७. [१] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु न इच्छति पापिकं दिट्ठि
पटिनिस्सज्जितुं । तत्र चे भिक्खून एवं होति—अयं खो आवुसो
भिक्खु न इच्छति पापिकं दिट्ठि पटिनिस्सज्जितु । हन्द’स्स मयं
पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयकम्मं करोमा’ति । ते
तस्स पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीय कम्म करोन्ति
अधम्मेन वग्गा । सो तम्हा आवासा पे० ते तस्स उक्खेपनीय-
कम्म करोन्ति अधम्मेन समग्गा पे० धम्मेन वग्गा पे०
. .धम्मपटिरूपकेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा ।

[२] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु न इच्छति पे० अधम्मेन
समग्गा पे० धम्मेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा
. .पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा पे०. अधम्मेन वग्गा ।

[३] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु न इच्छति पे० धम्मेन
वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन
समग्गा पे० अधम्मेन वग्गा पे० अधम्मेन समग्गा ।

९ चम्पेय्यकस्वन्धको [धम्माधम्म-वग्गसमग्गादि पपञ्च भाणवारं]

[४] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु न इच्छति पे० धम्मपटि-
रूपकेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा पे०...
अधम्मेन वग्गा पे० अधम्मेन समग्गा पे० धम्मेन वग्गा ।

[५] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु न इच्छति पे० धम्मपटि-
रूपकेन समग्गा पे० अधम्मेन वग्गा पे० अधम्मेन
समग्गा पे० धम्मेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा ।

८. [१] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्घेन तज्जनीयकम्मं ।
कतो सम्मा वत्तति, लोभं पातेति, नेत्थारं वत्तति, तज्जनीयस्स कम्मस्स
पटिप्पस्सद्धिं याचति । तत्र चे भिक्खून् एव होति—अयं खो आवुसो
भिक्खु सङ्घेन तज्जनीयकम्म कतो सम्मा वत्तति पे० पटिप्पस्सद्धिं
याचति । हन्द’स्स मयं तज्जनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेमा’ति । ते तस्स
तज्जनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेन्ति अधम्मेन वग्गा । सो तम्हा आवासा
अञ्जं आवासं गच्छति । तत्थपि भिक्खून् एवं होति—इमस्स खो आवुसो
भिक्खुनो सङ्घेन तज्जनीयकम्मं पटिप्पस्सद्धिं अधम्मेन वग्गेहि ।
हन्द’स्स मयं तज्जनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेमा’ति । ते तस्स तज्जनीयकम्म
परिप्पस्सम्भेन्ति अधम्मेन समग्गा पे० धम्मेन वग्गा पे० ...
धम्मपटिरूपकेन वग्गा पे०.. धम्मपटिरूपकेन समग्गा ।

[२] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्घेन ...(as above) ..
अधम्मेन समग्गा . पे० धम्मेन वग्गा पे० . धम्मपटि-
रूपकेन वग्गा पे० . धम्मपटिरूपकेन समग्गा ... पे० ...
अधम्मेन वग्गा ।

[३] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्घेन . (as above) धम्ममेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा .पे० .अधम्ममेन वग्गा पे० अधम्ममेन समग्गा ।

[४] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्घेन (as above) धम्मपटिरूपकेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा पे० अधम्ममेन वग्गा पे अधम्ममेन समग्गा .पे० धम्ममेन वग्गा ।

[५] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्घेन (as above) धम्मपटिरूपकेन समग्गा पे० अधम्ममेन वग्गा पे० .. अधम्ममेन समग्गा पे० धम्ममेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा ।

९ [१] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्घेन निस्सयकम्मं कतो सम्मा वत्तति, लोम पावेति, नेत्थार वत्तति, निस्सयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचनि । तत्र चे भिक्खून एव होति—अय खो आवुसो भिक्खु सङ्घेन निस्सयकम्मं कतो सम्मा वत्तति पे० पटिप्पसद्धि याचति । हन्द’स्स मय निस्सयकम्म पटिप्पस्सम्भेमा’ति । ते तस्स निस्सयकम्मं पटिप्पस्सम्भेन्ति, अधम्ममेन वग्गा । सो तम्हा आवासा अब्जं आवासें गच्छति पे० हन्द’स्स मय निस्सयकम्म पटिप्पस्सम्भेमा’ति । ते तस्स निस्सयकम्म पटिप्पस्सम्भेन्ति अधम्ममेन समग्गा पे०

९ चम्पेय्यक्खन्धको [धम्माधम्म-वग्गसमग्गादि पपञ्च भाणवारं]

धम्मेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा पे० धम्म-
पटिरूपकेन समग्गा ।

[२] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्खेन [as above] अध-
म्मेन समग्गा पे० धम्मेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन
वग्गा पे० . धम्मपटिरूपकेन समग्गा , पे० अधम्मेन
वग्गा ।

[३] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्खेन [as above] धम्मेन
वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन
समग्गा पे० अधम्मेन वग्गा पे० अधम्मेन समग्गा ।

[४] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्खेन [as above] धम्मपटि-
रूपकेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन समग्गा पे० अध-
म्मेन वग्गा पे० अधम्मेन समग्गा . पे० . धम्मेन वग्गा ।

[५] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्खेन [as above] धम्म-
पटिरूपकेन समग्गा पे० . अधम्मेन वग्गा पे० अधम्मेन
समग्गा पे० धम्मेन वग्गा पे० धम्मपटिरूपकेन वग्गा ।

१०. “इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्खेन पब्बाजनीयकम्मं कतो
सम्मा वत्तति, लोमं पातेति, नेत्थारं वत्तति, पब्बाजनीयस्स कम्मस्स
पटिप्पस्सद्धिं याचति । तत्र चे भिक्खून् एव होति— [as above in ९
with relative changes] अधम्मेन वग्गा [exactly as in ९

[१] [२] [३] [४] [५] with relative changes] धम्म-
पटिरूपकेन वग्गा ।

११. “इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्खेन पटिसारणीयकम्मं कतो सम्मा वत्तति [as above in 10 in respect of १० [१] [२] [३] [४] [५] with relative changes 1 e पटिसारणीय for पब्बाजनीय] धम्मपटिरूपकेन वग्गा ।

१२ “इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्खेन आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीयकम्मं कतो [as above with आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीयकम्मं] धम्मपटिरूपकेन वग्गा ।

१३. “इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्खेन आपत्तिया अप्पटि-निस्सग्गे उक्खेपनीयकम्म कतो [as above with आपत्तिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयकम्म] धम्मपटिरूपकेन वग्गा ।

१४. “इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्खेन पापिकाय दिट्ठिया (३३१) अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयकम्म कतो [as above with पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयकम्म] धम्मपटिरूपकेन वग्गा ।

१५ [१] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु भण्डनकारको होति कलह-कारको विवादकारको भस्सकारको सङ्खे अधिकरणकारको । तत्र चे भिक्खूनं एवं होति—अय खो आवुसो भिक्खु भण्डनकारको . पे० . . सङ्खे अधिकरणकारको । हन्द’स्स मयं तज्जनीयकम्मं करोमा’ति । ते तस्स तज्जनीयकम्म करोन्ति, अधम्मेन वग्गा । तत्रट्ठो सङ्खो विवदति अधम्मेन वग्गाकम्मं, अधम्मेन समग्गाकम्म, धम्मेन वग्गाकम्मं, धम्मपटिरूपकेन वग्गाकम्मं, धम्मपटिरूपकेन समग्गाकम्म, अकत कम्मं,

९ चम्पेय्यक्खन्धको [धम्माधम्म-वग्गसमग्गादि पपञ्चभाणवारं]

दुक्कटं कम्म, पुनकातब्बं कम्म'ति । तत्र भिक्खवे, ये ते भिक्खू एवमा'हसु—
अधम्मेन वग्गकम्मं'ति । ये च ते भिक्खू एवमा'हंसु—अकत कम्मं,
दुक्कटं कम्मं, पुनकातब्बं कम्मं'ति । इमे तत्थ भिक्खु धम्मवादिनो ।

[२] इध पन भिक्खवे, भिक्खु भण्डनकारको होति पे० .
सङ्घ अधिकरणकारको । तत्र चे भिक्खूनं एव होति पे० हन्द्'स्स
मयं तज्जनीयकम्म करोमा'नि । ते तस्स तज्जनीयकम्मं करोन्ति, अध-
म्मेन समग्गा । तत्रट्ठो सङ्घो विवदति—अधम्मेन वग्गकम्मं अधम्मेन
समग्गकम्मं, धम्मेन वग्गकम्म पे० पुनकातब्बं कम्म'ति । तत्र
भिक्खवे, पे० इमे तत्थ भिक्खु धम्मवादिनो ।

[३] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु भण्डनकारको पे० मयं
तज्जनीयकम्म करोमा'ति । ते तस्स तज्जनीयकम्मं करोन्ति, धम्मेन-
वग्गा । तत्रट्ठो पे० . पुनकातब्बं कम्मं'ति । तत्र भिक्खवे, पे०
इमे तत्थ भिक्खु धम्मवादिनो ।

[४] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु भण्डनकारको . पे० ... सङ्घे
अधिकरणकारको पे० मयं तज्जनीयकम्म करोमा'ति । ते तस्स
तज्जनीयकम्मं करोन्ति धम्मपटिरूपकेन वग्गा । तत्रट्ठो . पे० ..
इमे तत्थ भिक्खु धम्मवादिनो ।

[५] इध पन भिक्खवे भण्डनकारको...पे० .. सङ्घे अधिकरण-
कारको...पे० .. मय तज्जनीयकम्मं करोमा'नि । ते तस्स तज्जनीय-
कम्मं करोन्ति धम्मपटिरूपकेन समग्गा । तत्रट्ठो.. पे० . . इमे तत्थ
भिक्खु धम्मवादिनो ।

महावग्गो

१६ [१] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु बाळो होति, अब्बत्तो, आपत्तिवहुलो, अनपदानो, गिहिससट्ठो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिसंमगेहि । तत्र चे भिक्खून एवं होति—अय खो आवुसो भिक्खु बाळो अब्बत्तो पे० ..गिहिससमगेहि । हन्द’स्स मय निस्सय-कम्मं करोमा’ति । ते तस्स निस्सयकम्मं करोन्ति, अधम्मेन वग्गा । तत्रट्ठो सट्ठो विवदति अधम्मेन वग्गकम्मं पे० as in १५ [१] पुनकातब्ब कम्म’ति । तत्र भिक्खवे, ये त भिक्खू एवमा’हंसु-अधम्मेन वग्गकम्मं’ते । ये ते भिक्खू एवमा’हंसु—अकत कामं, दुक्कटं कम्मं, पुनकातब्ब कम्म’ति । इमे तत्थ भिक्खू धम्म-वादिनो ।

[२] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु बाळो होति पे० . तत्र चे भिक्खून एवं होति पे० निस्सयकम्मं करोमा’ति । ते तस्स निस्सयकम्मं करोन्ति अधम्मेन समग्गा । तत्रट्ठो सट्ठे विवदति .. पे० १६ [१] पुनकातब्ब कम्म’ति । तत्र भिक्खवे, पे० . इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[३] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु बाळो होति .पे० . ते तस्स निस्सयकम्मं करोन्ति धम्मेन वग्गा । तत्रट्ठो.. पे०. ..पुन-कातब्बं कम्म’ति । तत्र भिक्खवे, पे० इमे तत्थ भिक्खू धम्म-वादिनो ।

[४] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु बाळो होति . पे० . ते तस्स

९ चम्पेय्यकखन्धको [धम्माधम्म-वग्गसमग्गादि पपञ्च भाणवारं]

निस्सयकम्मं करोन्ति धम्मपटिरूपकेन वग्गा । तत्रट्ठो . पे० .
इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[५] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु बालो होति पे० .ते तस्स
निस्सयकम्मं करोन्ति धम्मपटिरूपकेन समग्गा । तत्रट्ठो पे० .
इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

१७ [१] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु कुलदूसको होति
पापसमाचारो । तत्र चे भिक्खून एव होति—अय खो आवुसो
. पे० अस्स पब्बाजनीयकम्मं करोमा’ति । ते तस्स पब्बाजनीय-
कम्म करोन्ति अधम्मेन वग्गा । तत्रट्ठो सङ्घो विवदति .पे०
पुनकातब्बं कम्म’ति । तत्र भिक्खवे, ये ते भिक्खू एवमा’हंसु—
अधम्मेन वग्गकम्म’ति । ये ते भिक्खू एवमा’हंसु— अक्कत कम्मं,
दुक्कटं कम्म, पुनकातब्बं कम्म’ति । इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[२] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु कूलदूसको होति पापसमाचारो ।
तत्र पे० ते तस्म पब्बाजनीयकम्म करोन्ति, अधम्मेन सम-
ग्गा । तत्रट्ठो सङ्घो विवदति पे० पुनकातब्बं कम्म’ति । तत्र
भिक्खवे, . पे० . इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[३] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु कुलदूसको होति पापसमाचारो ।
तत्र .पे० ते तस्स पब्बजनीयकम्मं करोन्ति धम्मेन वग्गा ।
तत्रट्ठो सङ्घो विवदति .पे०.. पुनकातब्बं कम्म’ति । तत्र भिक्खवे,
. पे० . इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

महावग्गो

[४] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु कुल्लदूसको होति पापसमाचारो । तत्र . पे० पब्बाजनीयकम्म करोन्ति धम्मपटिरूपकेन वग्गा । तत्रट्ठो पे० पुनकातब्बं कम्म’ति । तत्र भिक्खवे, पे० इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[५] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु कुल्लदूसको होति पापसमाचारो । तत्र . पे० पब्बाजनीयकम्मं करोन्ति धम्मपटिरूपकेन समग्गा । तत्रट्ठो पे० इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

१८. [१] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु गिही अक्कोसति परिभासति । तत्र चे भिक्खून एव होति—अय खो आवुसो. पे० . पाटिसारणी- (३३२) यरुम्मं करोमा’ति । ते तस्स पाटिसारणीयकम्मं करोन्ति अधम्मेन वग्गा । तत्रट्ठो सङ्घो विवदति....पे० . पुनकातब्बं कम्म’ति । तत्र भिक्खवे, ये ते भिक्खू एव’माहसु—अधम्मेन वग्गाकम्म’ति । ये ते भिक्खू एवमाहसु—अकत कम्म, दुक्कटं कम्मं, पुनकातब्बं कम्म’ति । इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[२] इध पन भिक्खवे, भिक्खु गिही अक्कोसति परिभासति...पे० ...तत्र चे भिक्खून एवं होति—पाटिसारणीयकम्मं करोमा’ति । ते तस्स पाटिसारणीयकम्म करोन्ति अधम्मेन समग्गा । तत्रट्ठो सङ्घो विवदति. पे० . १८ [१] पुनकातब्ब कम्म’ति । तत्र भिक्खवे, ...पे० इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[३] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु गिही अक्कोसति . पे० . ते

९ चम्पेय्यक्खन्धको [धम्माधम्म-वग्गसमग्गादि पपच्चभाणवारं]

तस्स पाटिसारणीयकम्मं करोन्ति, धम्मेन वग्गा । तत्रट्ठो. पे०...
पुनकातब्ब कम्मं'ति । तत्र भिक्खवे, ..पे०.. इमे तत्थ भिक्खू
धम्मवादिनो ।

[४] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु गिही अक्कोसति ..पे० .. ते
तस्स पाटिसारणीयकम्मं करोन्ति, धम्मपटिरूपकेन वग्गा । तत्रट्ठो...
पे०.. इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[५] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु गिही अक्कोसति.. पे० ..
ते तस्स पाटिसारणीयकम्मं करोन्ति, धम्मपटिरूपकेन समग्गा । तत्रट्ठो
.. पे०.. इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो । ”

१९. [१] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्तिं आपज्जित्वा न
इच्छति आपत्तिं पस्सितु । तत्र चे भिक्खून एवं होति—अयं खो
आवुसो.. पे०.. न इच्छति आपत्तिं पस्सितुं । ते तस्स आपत्तिया
अदस्सने उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति अधम्मेन वग्गा । तत्रट्ठो सङ्घो
विवदति .. पे० .. पुनकातब्ब कम्मं'ति । तत्र भिक्खवे, ये ते भिक्खू
एव'माहसु—अधम्मेन वग्गकम्मं । ये ते भिक्खू एव'माहसु—अकतं कम्मं,
दुक्कट कम्म, पुनकातब्ब कम्मं'ति । इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो । ”

[२] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्तिं आपज्जित्वा न इच्छति
आपत्तिं पस्सितु । तत्र चे ... पे० ... तस्स आपत्तिया अदस्सने उक्खे-
पनीयकम्मं करोन्ति, अधम्मेन समग्गा । तत्रट्ठो सङ्घो...पे०....
पुनकातब्बं कम्मं'ति । तत्र भिक्खवे, ये ते भिक्खू...पे०... इमे
भिक्खू धम्मवादिनो ।

[३] “इध पन [as in १९ [१]] उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति धम्ममेन वग्गा । तत्रट्ठो.. पे०. . पुनकातब्बं कम्मं’ति । तत्र भिक्खवे, ..पे०. . इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[४] “इध पन [as in १९ [१]] उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति, धम्मपटिरूपकेन वग्गा । तत्रट्ठो. पे० . इमे तत्थ भिक्खू धम्म-वादिनो ।

[५] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपात्तिं आपज्जित्वा ..पे० उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति धम्मपटिरूपकेन समग्गा । तत्रट्ठो...पे० इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।”

२० [१] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपात्तिं आपज्जित्वा न इच्छति आपात्तिं पटिकातुं । तत्र चे भिक्खून एव होति—अय खो आवुसो. .पे० .. न इच्छति आपात्तिं पटिकातुं । ते तस्स आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति अधम्ममेन वग्गा । तत्रट्ठो सङ्घो विवदति .. पे०.. पुनकातब्बं कम्मं’ति । तत्र भिक्खवे, ये ते भिक्खू एवमा’हसु—अधम्ममेन वग्गकम्मं । ये ते भिक्खू एवमा’हंसु—अकत कम्मं, पुनकातब्बं कम्मं’ति । इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[२] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपात्तिं आपज्जित्वा न इच्छति आपात्तिं पटिकातुं । तत्र चे. पे०...ते तस्स आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति अधम्ममेन समग्गा । तत्रट्ठो सङ्घो पे० .

९ चम्पेय्यक्खन्धको [धम्माधम्म-वग्गसमग्गादि पपञ्चभाणचारं]

पुन कातब्ब कम्म'ति । तत्र भिक्खवे, ये ते भिक्खू . पे० ... इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[३] “ इध पन [as in २० [१]] उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति, धम्मेन वग्गा । तत्रट्ठो . पे० . पुनकातब्बं कम्म'ति । तत्र भिक्खवे . पे० ... इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[४] इध पन [as in २० [१]] उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति, धम्मपटिरूपकेन वग्गा । तत्रट्ठो . पे० . इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[५] “ इव पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्ति आपज्जित्वा न इच्छति आपत्ति पटिकातु . पे० . [२० [१]] उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति धम्मपटिरूपकेन समग्गा । तत्रट्ठो . पे० ... इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो । ”

२१. [१] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु न इच्छति पापिकं दिट्ठिं पटि-
निस्सज्जितु । तत्र चे भिक्खू न एव होति—अयं खो आवुसो, पे०
न इच्छति पापिकं दिट्ठिं पटिनिस्सज्जितुं । हन्द'स्स मयं पापिकाय
दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयकम्मं करोमा'ति । ते तस्स पापि-
काय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति, अधम्मेन
वग्गा । तत्रट्ठो सट्ठो विवदति पे० पुनकातब्बं कम्म ति ।

पे० २० [१] with relevant changes । इमे तत्थ भिक्खू
धम्मवादिनो ।

[२] “इध पन भिक्खवे, पे०... २१ [१]...ते तस्स पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति, अधम्ममेन समग्गा पे० इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[३] “इध पन भिक्खवे, पे० २१ [१] उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति धम्ममेन वग्गा । पे० - इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[४] “इध पन भिक्खवे, पे०... २१ [१] उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति, धम्मपटिरूपकेन वग्गा । पे०. इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[५] “इध पन भिक्खवे, . पे०. २१ [१] उक्खेपनीयकम्मं करोन्ति, धम्मपटिरूपकेन समग्गा । पे० इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो । ”

२२. [१] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्घेन तज्जनीयकम्मं कत्तो सम्मा वत्तति, लोमं पातेति, नेत्थारं वत्तति । तज्जनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धिं याचति । तत्र चे भिक्खूनं एव होति—अयं खो आवुसो ... पे० याचति । हन्द्’स्स मय तज्जनीयकम्मं पटिप्पस्सम्भेमा’ति । ते तस्स तज्जनीयकम्मं पटिप्पस्सम्भेन्ति, अधम्ममेन वग्गा । तत्रट्ठो सङ्घो . पे० . २१ [१] with relevant changes पुनकातब्बं कम्मं’ति । इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[२] “इध पन भिक्खवे, पे० २२ [१] ते तस्स

९ चम्पेय्यक्खन्धको [धम्मार्थम्म-वग्गसमग्गादि पपञ्चभाणवारं]

तज्जनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेन्ति, अधम्ममेन समग्गा पे० इमे
तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[३] “इध पन भिक्खवे, पे० २२ [१] ते तस्स तज्ज-
नीयकम्म पटिप्पस्सम्भेन्ति, धम्ममेन वग्गा पे० धम्मवादिनो ।

[४] “इध पन भिक्खवे, पे० २२ [५] ते तस्स तज्ज-
नीयकम्मं पटिप्पस्सम्भेन्ति धम्मपटिरूपकेन वग्गा पे० . धम्म-
वादिनो ।

[५] “इध पन भिक्खवे, पे०.... २५ [१] ते तस्स तज्ज-
नीयकम्म पटिप्पस्सम्भेन्ति धम्मपटिरूपकेन समग्गा । . पे० ..
धम्मवादिनो । ”

२३. [१] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्घेन निस्सयकम्मं
कतो सम्मा वत्तति, लोभं पातेति, नेत्थारं वत्तति । निस्सयस्स कम्मस्स
पटिप्पस्सद्धिं याचति पे० . . २२ [१] with relevant changes
ते तस्स निस्सयकम्मं पटिप्पस्सम्भेन्ति, अधम्ममेन वग्गा । तत्रट्ठो .
पे० २१ [१] with relevant changes पुनकातब्ब कम्मंति ।
इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[२] “ इध पन भिक्खवे २३ [१] ते तस्स निस्सयकम्मं पटि-
प्पस्सम्भेन्ति । अधम्ममेन समग्गा ..पे०. . धम्मवादिनो ।

[३] “ इध पन भिक्खवे, . २३ [१] ते तस्स निस्सयकम्मं
पटिप्पस्सम्भेन्ति, धम्ममेन वग्गा . पे०.... धम्मवादिनो ।

[२] “इध पन भिक्खवे, २३ [१] ते तस्स निस्सयकम्मं पटिप्पस्सम्भेन्ति, धम्मपटिरूपकेन वग्गा...पे० . धम्मवादिनो ।

[५] “इध पन भिक्खवे, २३ [१] ते तस्स निस्सयकम्मं पटिप्पस्सम्भेन्ति, धम्मपटिरूपकेन समग्गा.. पे०. . धम्मवादिनो।”

२४. [१] “इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्खेन पब्बाजनीय-
कम्मं कतो सम्मा वत्तति पे० . २३ [२] with relevant
changes पब्बाजनीय कम्मं पटिप्पस्सम्भेन्ति अधम्मेन वग्गा । तत्रट्ठो
...पे० पुनकातब्बं कम्म”ति । इमे तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो ।

[२] “इध ....पे० . with relevant changes ते तस्स
पब्बाजनीयकम्मं पटिप्पस्सम्भेन्ति अधम्मेन समग्गा । पे०....
धम्मवादिनो ।

[३] “इध पे० with relevant changes ते तस्स
पब्बाजनीयकम्मं पटिप्पस्सम्भेन्ति धम्मेन वग्गा . पे० ...
धम्मवादिनो ।

[४] “इध पे० with relevant changes ते तस्स
पब्बाजनीयकम्मं पटिप्पस्सम्भेन्ति धम्मपटिरूपकेन वग्गा ...पे० ....
धम्मवादिनो ।

[५] “इध . पे० ते तस्स पब्बाजनीयकम्मं पटिप्पस्सम्भेन्ति
धम्मपटिरूपकेन समग्गा पे० धम्मवादिनो ।”

२५. [१] इध . पे० .. सङ्खेन पाटिसारणीयकम्मं कतो

९ चम्पेयकखन्धको [धम्माधम्म-वग्गसमग्गादि पपञ्चभाणवारं]

as in २४ [१] with relevant changes पटिप्पस्सम्भेन्ति,
अधम्मेन वग्गा . पे० . धम्मवादिनो ।

[२] . ..पटिप्पस्सम्भेन्ति, अधम्मेन समग्गा . पे० .... धम्म-
वादिनो ।

[३] ... पटिप्पस्सम्भेन्ति, धम्मेन वग्गा पे० . धम्म-
वादिनो ।

[४] ... पटिप्पस्सम्भेन्ति, धम्मपटिरूपकेन वग्गा .. पे० ....
धम्मवादिनो ।

[५] . पटिप्पस्सम्भेन्ति, धम्मपटिरूपकेन समग्गा पे० ....
धम्मवादिनो । ”

२६. [१] “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु सङ्घेन आपात्तिया अद-
स्सने उक्खेपनीयकम्मं कतो सम्मा वत्तति ..पे०. . as in § २३

[१] with relevant changes पटिप्पस्सम्भेन्ति अधम्मेन वग्गा
पे० धम्मवादिनो ।

[२] ... पटिप्पस्सम्भेन्ति, अधम्मेन समग्गा .. पे० ...
धम्मवादिनो ।

[३] ... पटिप्पस्सम्भेन्ति, धम्मेन वग्गा .. पे० .. धम्म-
वादिनो ।

[४] ... पटिप्पस्सम्भेन्ति, धम्मपटिरूपकेन वग्गा .. पे० ...
धम्मवादिनो ।

[५] ... पटिप्पस्सम्भेन्ति, धम्मपटिरूपकेन समग्गा . पे० .. धम्मवादिनो । ”

२७. [१] “ इध पन भिक्खुवे, भिक्खु सङ्खेन आपत्तिया अप्पट्ठिकम्मे उक्खेपनीयकम्मं कतो सम्मा वत्तति .. पे० .. as in § २३ [१] with relevant changes पटिप्पस्सम्भेन्ति, अधम्ममेन वग्गा ... पे० . . धम्मवादिनो ।

[२] ... पटिप्पस्सम्भेन्ति, अधम्ममेन समग्गा . पे० . . धम्मवादिनो ।

[३] .. पटिप्पस्सम्भेन्ति, धम्ममेन वग्गा . पे० . धम्मवादिनो ।

[४] ... पटिप्पस्सम्भेन्ति, धम्मपटिरूपकेन वग्गा ... पे० ... धम्मवादिनो ।

[५] ... पटिप्पस्सम्भेन्ति, धम्मपटिरूपकेन समग्गा पे० ... धम्मवादिनो । ”

२८ [१] “ इध पन भिक्खुवे, सङ्खेन पापिकाय दिट्ठिया अप्पट्ठिनिरसग्गो उक्खेपनीयकम्मं कतो सम्मा वत्तति .. पे० ... as in § २३ [१] with relevant changes पटिप्पस्सम्भेन्ति, अधम्ममेन वग्गा ... पे० .. धम्मवादिनो ।

[२] .. पटिप्पस्सम्भेन्ति अधम्ममेन समग्गा ... पे० .. धम्मवादिनो

[३] ... पटिप्पस्सम्भेन्ति धम्ममेन वग्गा . पे० ... धम्मवादिनो ।

९ चम्पेय्यक्खन्धको [धम्माधम्म-वग्गसमग्गादि पपञ्चभाणवारं]

[४] ... पटिप्पस्सम्भेन्ति धम्मपटिरूपकेन वग्गा ... पे० ..
धम्मवादिनो ।

[५] . पटिप्पस्सम्भेन्ति, धम्मपटिरूपकेन समग्गा ... पे० ..
धम्मवादिनो ।

[ततियभाणवारं निद्धितं]

चम्पेय्यक्खन्धकं नवमं निद्धितं ।

इमं हि खन्धके वत्थूनि छत्तिसानी'ति । तस्स उद्दानं—

चम्पाय भगवा आसि, वत्थु वासभगामके ।

आगन्तुकानं उस्सुक्क, अकासि इच्छितब्बके ॥ १ ॥

पकतञ्जुनो'ति अत्वा उस्सुक्कं न करि तदा ।

उक्खित्तो न करोती'ति अगमा जिनसन्तिके ॥ २ ॥ (३३३)

अधम्मेन वग्गकम्म, समग्ग अधम्मेन च ।

धम्मेन वग्गकम्मं च, पटिरूपकेन वग्गिक ॥ ३ ॥

पटिरूपकेन समग्ग, एको उक्खिपति एककं ।

एको च द्वे सम्बहुले सङ्घो उक्खिपति एकतो ॥ ४ ॥

दुवे पि सम्बहुलापि सङ्घो सङ्घञ्च उक्खिपि ।

सब्बञ्जू पवरो सुत्वा अधम्म'ति पटिक्खिपि ॥ ५ ॥

अत्तिविपन्नं यं कम्मं सम्पन्नं अनुस्सावनं ।

अनुस्सावनविपन्नं सम्पन्नं अत्तिया च'यं ॥ ६ ॥

उभयेन विपन्नञ्च अञ्जत्रधम्ममे'व च ।
 विना सत्थु पटिकुट्टं कुप्पं अट्टानारहिकं ॥ ७ ॥
 अधम्मवग्ग समगं पटिरूपानि ये दुवे ।
 धम्मने'व च सामग्गि अनुञ्जासि तथागतो ॥ ८ ॥
 चतुवग्गो पञ्चवग्गो दसवग्गो च वीसति ।
 परोवीसतिवग्गो च सङ्खो पञ्चविधो तथा ॥ ९ ॥
 ठपेत्वा उपसम्पदं यञ्च कम्मं पवारणं ।
 अब्भानकम्मेन सह चतुवग्गेहि कम्मिको ॥ १० ॥
 दुवे कम्मे ठपेत्वान मज्झदेसुपसम्पदा ।
 अब्भानं पञ्चवग्गिको सब्बकम्मेसु कम्मिको ॥ ११ ॥
 अब्भानेकं ठपेत्वान ये भिक्खू दसवग्गिका ।
 सब्बकम्मकरो सङ्खो वीसो सब्बत्थकम्मिको ॥ १२ ॥
 भिक्खुनी सिक्खमाना च सामणेरो सामणेरिका ।
 पच्चक्खात' न्तिमवत्थु उक्खित्ता'पत्तादस्सने ॥ १३ ॥
 अप्पटिकम्मे दिट्ठिया पण्डक—थेय्यसवासकं ।
 तित्थिय—तिरच्छानगत मातु पितु च घातक ॥ १४ ॥
 अरहं भिक्खुनीदूसिं भेदकं लोहितुप्पाद व्यञ्जनं ।
 नानासंवासको चे'व नानासीमाय इद्धिया ॥ १५ ॥
 यस्स सङ्खो कोरे कम्मं होन्ते'ते चतुवीसति ।
 सम्बुद्धेन पटिक्खित्ता न हे'ते गणपूरका ॥ १६ ॥

९ चम्पेय्यक्खन्धको [उद्दानं]

परिवासिकचतुत्थो परिवास ददेय्य वा ।

मूल—मानत्तम'ब्भेय्य अकम्मं, न च करणं ॥ १७ ॥

मूल—अरह—मानत्ता अढभानारह एव च ।

न कम्मकारका पञ्च सम्बुद्धेन पकासिता ॥ १८ ॥

भिक्षुनी सिक्खमाना च सामणेरो सामणेरीका ।

पच्चक्ख'न्तिम—उभत्ता खित्त—वेदन'दस्सने ॥ १९ ॥

अप्पटिकम्मे दिट्ठिया पण्डकापि च व्यञ्जना ।

नानासंवासका सीमा वेहामं यस्स कम्म च ॥ २० ॥ (३३४)

अट्टारसन्नमे'तेस पटिकोस न रूहति ।

भिक्षुस्स पकतत्तस्स रूहति पटिकोसना ॥ २१ ॥

सुद्ध'स्स दुन्निसारितो, बालो हि सुनिस्सारितो ।

पण्डको थेय्यसवास पक्कन्तो तिरच्छानगतो ॥ २२ ॥

मातु—पितु—अरहन्त—दूसको सङ्गभेदको ।

छोहितुप्पादको चे'व उभतोव्यञ्जनो च यो ॥ २३ ॥

एकादसन्नमेतेसं ओसारण न युज्जति ।

हत्थ—पादा तदुभय कण्ण—नासा तदुभया ॥ २४ ॥

अङ्गुलि अळ—कण्डरं फणं खुज्जो च वामनो ।

गण्डि लक्खण—कसा च लिखितको च सीपदि ॥ २५ ॥

पाप—परिस—काणो च कुणि खज्जो हतो'पि च ।

इरियापथदुब्बलो अन्धो मूगो च बधिरो ॥ २६ ॥

महावग्गो

अन्धमूग—बधिरो च मूगबधिरमेव च ।
अन्ध—बधिर—मूगो च द्वत्तिसे'ते अनूनका ॥ २७ ॥
तेसं ओसारणं होति सम्बुद्धेन पकासितं ।
दट्ठब्बा पटिकातब्बा निस्सज्जे'तं न विज्जति ॥ २८ ॥
तस्स उक्खेपना कम्मा सत्त होन्ति अधम्मिका ।
आपन्नं नानुवत्तन्तं सत्त ते'पि अधम्मिका ॥ २९ ॥
आपन्नं नानुवत्तन्तं सत्तकम्भेसु धम्मिका ।
सम्मुत्ता पटिपुच्छा च पटिब्बाय च कारका ॥ ३० ॥
सति—अमूळ्ह—पापिका तज्जनीयवसेन च ।
पब्बाजनीय—पटिसारो उक्खेप—परिवास च ॥ ३१ ॥
मूल—मानत्त—अब्भाना तथे'व उपसम्पदा ।
अब्जं करेय्य अब्जस्स सोळसे'ते अधम्मिका ॥ ३२ ॥
त तं करेय्य तं तस्स सोळसे'ते सुधम्मिका ।
पच्चारोपेय्य अब्जब्जो सोळसे'ते अधम्मिका ॥ ३३ ॥
द्वेद्वेतमूलकं तस्स, ते पि सोळस धम्मिका ।
एककेमूलकं चक्कं, अधम्मं'ति जिनो'ब्रवि ॥ ३४ ॥
अकासि तज्जनीयकम्म सङ्खो मण्डनकारको ।
अधम्मन वग्गकम्मं, अब्जमा'वास गच्छि सो ॥ ३५ ॥
तत्थ धम्मेन समग्गा तस्स तज्जनीयं करं ।
अब्जत्थ वग्गधम्मेन तस्स तज्जनीय करं ॥ ३६ ॥

१० कोसम्बखन्धको [पठमं दीघावु-भाणवारं]

पटिरूपकेन वग्गा'च समग्गापि तथा करुं ।
 अधम्मेन समग्गा च, धम्मेन वग्गमे'व च ॥ ३७ ॥
 पटिरूपकेन वग्गा च समग्गा च, इमे पदा ।
 एकेकमूलक कत्वा चक्खवन्धे विचक्खणो ॥ ३८ ॥
 बालान्यत्तस्स निस्सयं, पव्वाजे कुलदूसक ।
 पटिसारणीयकम्म करे अक्कोसकस्स च ॥ ३९ ॥ (३३५)
 अदस्सनापटिकम्मे यो च दिट्ठि न निस्सजे ।
 तेसमु'क्खेपनीयकम्म सत्थवाहेन भामितं ॥ ४० ॥
 उक्खेपनीयकम्मान पज्जो तज्जनीयं नये ।
 तेसं येव अनुलोम, सम्मा वत्तन्तयाचिते ॥ ४१ ॥
 पस्सद्धि तेस कम्मान हेट्ठा कम्मनयेन च ।
 तस्मिं-तस्मिं तु कम्मेसु तत्रट्ठो च विवदति ॥ ४२ ॥
 अकत दुक्कटं चे'व पुन कातब्बक'ति च ।
 कम्मे पस्सद्धिया चा'पि ते भिक्खू धम्मवादिनो ॥ ४३ ॥
 विपत्तिव्याधिते दिस्वा कम्मप्पत्ते महामुनि ।
 पटिप्पस्सद्धिमक्खासि सल्लक्खन्तो' व ओसघ'ति ॥ ४४ ॥ (३३६)

[१०. कोसम्बखन्धको]

[१. दीघावुभाणवारं पठमं]

१ [पक्खभिन्नो सङ्घो ।]

१०. १. १ १ तेन समयेन बुद्धो भगवा कोसम्बियं

विहरति घोसितारामे । तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु आपत्तिमा'पन्नो होति । सो तस्सा आपत्तिया आपत्तिदिट्ठि होति । अञ्जे भिक्खू तस्सा आपत्तिया अन्नापत्तिदिट्ठिनो होन्ति । सो अपरेन समयेन तस्सा आपत्तिया अन्नापत्तिदिट्ठि होति । अञ्जे भिक्खू तस्सा आपत्तिया आपत्तिदिट्ठिनो होन्ति । अथ खो ते भिक्खू त भिक्खुं एतद'वोचु—आपत्तिं त्वं आवुसो, आपन्नो । पस्ससे'तं आपत्तिं'ति १ । 'न'त्थि मे आवुसो, आपत्ति, यम'ह पस्सेय्यं'ति । अथ खो ते भिक्खू सामग्गिं लभित्वा तं भिक्खु आपत्तिया अदस्सने उक्खिप्पिसु ।

२ सो च भिक्खु बहुस्सतो होति आगतागमो धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो पण्डितो व्यत्तो मेधावी लज्जी कुक्कुच्चको सिक्खाकामो । अथ खो सो भिक्खु सन्दिट्ठे सम्भत्ते भिक्खू उपसङ्गमित्वा एतद'वोच—अनापत्ति एसा वुसो, ने'सा' पत्ति, अनापन्नो'म्हि न'म्हि आपन्नो । अनुक्खित्तो'म्हि न'म्हि उक्खित्तो । अधम्मिकेन'म्हि कम्मेन उक्खित्तो कुप्पेन अट्ठानारहेन । होथ मे आयस्मन्तो धम्मतो विनयतो पक्खा'ति । अलभि खो सो भिक्खु सन्दिट्ठे सम्भत्ते भिक्खू पक्खे । जानपदान पि सन्दिट्ठान सम्भत्तानं भिक्खूनं सन्तिके दूत पाहेसि—अनापत्ति एसा'वुसो, ने'सा'पत्ति । अनापन्नो'म्हि न'म्हि आपन्नो । अनुक्खित्तो'म्हि न'म्हि अक्खित्तो । अधम्मिकेन'म्हि कम्मेन उक्खित्तो कुप्पेन अट्ठानारहेन । होन्तु मे आयस्मन्तो धम्मतो विनयतो पक्खा'ति । अलभि खो सो भिक्खु जानपदे'पि सन्दिट्ठे सम्भत्ते भिक्खू पक्खे ।

१० कोसम्बखन्धको [पठमं दधिावु-भाणवारं]

१ अथ खो ते उक्खित्तानुवत्तका भिक्खू येन उक्खेपका भिक्खू तेनु'पसङ्कमिंसु । उपसङ्कमित्वा उक्खेपके भिक्खू एतद'वोचुं-अनापत्ति एसा'वुसो, ने'सा'पत्ति । अनापन्नो एसो भिक्खु'ने' सो भिक्खु आपन्नो । अनुक्खित्तो एसो भिक्खु, ने'सो भिक्खु (३३७) उक्खित्तो । अधम्मिकेन कम्मेन उक्खित्तो कुप्पेन अट्टानारहेना'ति ।

४ एवं वुत्ते उक्खेपका भिक्खू उक्खित्तानुवत्तके भिक्खू एतद'वोचुं—आपत्ति एसा'वुसो'ने ' सा अनापत्ति । आपन्नो एसो भिक्खु ने'सो भिक्खु अनापन्नो । उक्खित्तो एसो भिक्खु ने'सो भिक्खु अनुक्खित्तो । धम्मिकेन कम्मेन उक्खित्तो अकुप्पेन ठानारहेन । मा खो तुम्हे आयस्मन्तो एतमु'क्खित्तकं भिक्खुं अनुवत्तित्थ, अनुपरि-वारेथा'ति । एवम्पि खो ते उक्खित्तानुवत्तका भिक्खू उक्खेपकेहि भिक्खूहि वुच्चमाना तथे ' व तमु'क्खित्तक भिक्खुं अनुवत्तिंसु अनुपरिवारेसुं ।

५ अथ खो अञ्जतरो भिक्खु येन भगवा तेनु'पसङ्कमि । उपस-ङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकम'न्त निसीदि । एकम'न्त निसिन्नो खो सो भिक्खु भगवन्तमे'तद'वोच—इध भन्ते, अञ्जतरो भिक्खु आपत्तिमापन्नो अहोसि । सो तस्सा आपत्तिया आपत्तिदिट्ठि अहोसि । अञ्जे भिक्खू तस्सा आपत्तिया अनापत्तिदिट्ठिनो अहेसुं । सो अपरेन समयेन तस्सा आपत्तिया अनापत्तिदिट्ठि अहोसि । अञ्जे भिक्खू तस्सा आपत्तिया आपत्तिदिट्ठिनो अहेसु । अथ खो ते भिक्खू तं भिक्खुं एद'वोचु—आपत्तिं त्वमा'वुसो आपन्नो । पस्ससे'त'मापात्ति'ति ॥

... पे० [§ १-४] एवम्पि खो ते भन्ते, उक्खित्तानुवत्तका भिक्खु उक्खेपकेहि भिक्खूहि वुच्चमाना तथेव'व तमु'क्खित्तकं भिक्खुं अनुवत्तन्ति अनुपरिवारेन्ति ।

६ अथ खो भगवा—भिन्नो भिक्खुसङ्घो, भिन्नो भिक्खुसङ्घो'-
ति उट्ठाया'सना येन उक्खेपका भिक्खू तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा पञ्चत्ते आसने निसीदि । निसज्ज खो भगवा उक्खेपके भिक्खू एतद'
वोच—मा खो तुम्हे भिक्खवे, पटिभाति नो पटिभाति'नो'ति यस्मिं वा तस्मिं वा भिक्खुं उक्खिपितब्ब मज्झित्थ ।

७ “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्तिं आपन्नो होति । सो तस्सा आपत्तिया आनापत्तिदिट्ठि होति । अब्जे भिक्खु तस्सा आपत्तिया आपत्तिदिट्ठिनो होन्ति । ते चे भिक्खवे, भिक्खू भिक्खुं-
एवं जानन्ति—अयं खो आयस्मा बहुस्सुतो आगतागमो धम्मधरो विनय-
धरो मातिकाधरो पण्डितो व्यत्तो मेधावी लज्जी कुक्कुच्चको सिक्खा-
कामो । सचे मय इमं भिक्खु आपत्तिया अदस्सने उक्खिपिस्साम,
न मयं इमिना भिक्खुना (३३८) सद्धिं उपोसथं करिस्साम ।
विना इमिना भिक्खुना उपोसथ करिस्साम । भविस्सति सङ्घस्स
त्ततोनिदानं भण्डन कलहो विगगहो विवादो सङ्घभेदो सङ्घराजि
सङ्घववत्थानं सङ्घनानाकरण'ति । भेदगरुकेहि भिक्खवे, भिक्खूहि न सो
भिक्खु आपत्तिया अदस्सने उक्खिपितब्बो ।

८ “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्तिं आपन्नो होति । सो तस्सा
आपत्तिया अनापत्तिदिट्ठि होन्ति । अब्जे भिक्खू तस्सा आपत्तिया

आपत्तिदिट्ठिनो होन्ति । ते चे भिक्खू तं भिक्खुं एव जानन्ति—अयं
 खो आयम्मा बहुस्सुतो आगतागमो धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो
 पण्डितो व्यत्तो मेधावी लज्जी कुक्कुच्चको सिक्खाकामो । सचे मया इमं
 भिक्खुं आपत्तिया अदस्सने उक्खिपिस्साम, न मयं इमिना भिक्खुना
 सद्धिं पवारेस्साम । विना इमिना भिक्खुना पवारेस्साम । न मयं
 इमिना भिक्खुना सद्धिं सङ्गकम्मं करिस्साम । विना इमिना भिक्खुना
 सङ्गकम्म करिस्साम । न मय इमिना भिक्खुना सद्धिं आसने निसी-
 दिस्साम । विना इमिना भिक्खुना आसने निसीदिस्साम । न मयं
 इमिना भिक्खुना सद्धिं यागुपाने निसीदिस्साम । विना इमिना
 भिक्खुना यागुपाने निसीदिस्साम । न मयं इमिना भिक्खुना सद्धिं
 भत्तगे निसीदिस्साम । विना इमिना भिक्खुना भत्तगे निसी-
 दिस्साम । न इमिना मयं भिक्खुना सद्धिं एकच्छन्ने वसिस्साम ।
 विना इमिना भिक्खुना एकच्छन्ने वसिस्साम । न मय इमिना भिक्खुना
 सद्धिं यथावुद्धं अभिवादनं पच्चुट्ठानं अञ्जलिकम्मं सामीचिरुम्मं
 करिस्साम । विना इमिना भिक्खुना यथावुद्धं अभिवादनं पच्चुट्ठानं
 अञ्जलिकम्म सामीचिकम्म करिस्साम । भविस्सति सङ्गस्स ततोनिदानं
 मण्डन कलहो विग्गहो विवादो सङ्गभेदो सङ्गराजि सङ्गववत्थानं
 सङ्गनानाकरणं'ति । भेदगरुकेहि भिक्खवे, भिक्खूहि न सो भिक्खू आपत्तिया
 अदस्सने उक्खिपितब्बो 'ति । ”

९ अथ खो भगवा उक्खेपकान भिक्खून् एतम'त्थं भासित्वा
 उट्ठाया'सना येनु'क्खित्तानुवत्तका भिक्खू तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा

महावग्गो

पब्बज्जे आसने निसीदि । निसज्ज खो भगवा उक्खित्तानुवत्तके भिक्खू एतद्'वोच—मा खो तुम्हे भिक्खवे, आपत्ति आपज्जित्वा न'म्हा आपन्ना'ति आपत्ति न पटिकातब्बं मज्जित्थ ।

१० “ इध पन भिक्खवे, भिक्खु आपत्ति आपन्नो होति । सो तस्सा आपत्तिया अनापात्तिदिट्ठि होति । अब्जे भिक्खू तस्सा आपत्तिया आपत्तिदिट्ठिनो होन्ति । सो चे भिक्खवे, भिक्खु ते भिक्खू एव जानाति—इमे खो आयस्मन्ता बहुस्सुता आगतागमा धम्मधरा विनयधरा मातिकाधरा पण्डिता व्यत्ता मेधाविनो लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खा-कामा । ना'ल मम वा कारणा अब्जेसं वा कारणा छन्दा दोसा मोहा भया अगानि गन्तु । सचे मं इमे भिक्खू आपत्तिया अदस्सने (३३९) उक्खिपिस्सन्ति, न मया सद्धि उपोसथ करिस्सन्ति, विना मया उपोसथं करिस्सन्ति । न मया सद्धि पवोरस्सन्ति, विना मया पवोरस्सन्ति । न मया सद्धि सङ्गकम्म करिस्सन्ति, विना मया सङ्गकम्म करिस्सन्ति । न मया सद्धि आसने निसीदिस्सन्ति, विना मया आसने निसीदि-स्सन्ति । न मया सद्धि यागुपाने निसीदिस्सन्ति, विना मया यागुपाने निसीदिस्सन्ति । न मया सद्धि भत्तग्गे निसीदिस्सन्ति, विना मया भत्तग्गे निसीदिस्सन्ति । न मया सद्धि एकच्छन्ने वसिस्सन्ति, विना मया एकच्छन्ने वसिस्सन्ति । न मया सद्धि यथावुड्ढं अभिवादन पच्चुट्ठानं अब्जलिकम्मं सामीचिकम्म करिस्सन्ति, विना मया यथावुड्ढं अभि-वादन पच्चुट्ठानं अब्जलिकम्म सामीचिकम्म करिस्सन्ति । भवि-स्सन्ति सङ्गस्स ततोनिदानं भण्डन कलहो विग्गहो विवादो सङ्गभेदो

१० कोसम्बखन्धको [पठमं दीघावु-भाणवारं]

सङ्घराजि सङ्घववस्थान सङ्घनानाकरण'ति । भेदत्तेन भिक्खवे, भिक्खुना परेसम्पि सन्धाय आपत्ति देसेतब्बा'ति । अथ खो भगवा उक्खित्तानुवत्त-
कान भिक्खून एतम'त्य भासित्वा उट्ठाया'सना पक्कामि ।

११ तेन खो पन समयेन उक्खित्तानुवत्तका भिक्खू तत्थे'व अन्तोसीमाय उपोसथं करोन्ति, सङ्घकम्म करोन्ति । उक्खेपका पन भिक्खू निस्सीम गन्त्वा उपोसथ करोन्ति, सङ्घकम्म करोन्ति । अथ खो अञ्जतरो उक्खेपको भिक्खु येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकम'न्त निसीदि । एकम'न्तं निसिन्नो खो सो भिक्खु भगवन्त एतद'वोच—ते भन्ते, उक्खित्तानुवत्तका भिक्खू तत्थे'व अन्तोसीमाय उपोसथ करोन्ति, सङ्घकम्म करोन्ति । मय पन उक्खेपका भिक्खू निस्सीमं गन्त्वा उपोसथ करोम, सङ्घकम्म करोमा'ति ।

१२ “ ते चे भिक्खु उक्खित्तानुवत्तका भिक्खू तत्थे'व अन्तोसीमाय उपोसथ करिस्सन्ति, सङ्घकम्म करिस्सन्ति, यथा मया जत्ति च अनुस्सावना च पञ्जत्ता, तेसं तानि कम्मणि धम्मिकानि भविस्सन्ति अकुप्पानि ठानारहानि । तुम्हे चे भिक्खु उक्खेपका भिक्खू तत्थे'व अन्तोसीमाय उपोसथ करिस्सथ, सङ्घकम्मं करिस्सथ, यथा मया जत्ति च अनुस्सावना च पञ्जत्ता, तुम्हाकम्पि तानि कम्मणि धम्मिकानि भविस्सन्ति अकुप्पानि ठानारहानि ।

१३ “ तं किस्स हेतुः नानासवासका एते भिक्खू तुम्हेहि—
तुम्हे च तेहि नानासवासका । द्वे' मा भिक्खवे, नानासवासक-

भूमियो—अत्तना वा अत्तान नानासंवासकं करोति । समग्गो वा न सङ्घो उक्खिपति, अदस्सने वा अप्पटिकम्मे वा अप्पटिनिस्सग्गो वा इमा खो भिक्खु, द्वे नानासवासकभूमियो ।

“द्वे’मा भिक्खु समानसंवासकभूमियो—अत्तना वा अत्तान समानसवासकं करोति । समग्गो वा न सङ्घो उक्खित्त ओसारेति अदस्सने वा अप्पटिकम्मे वा अप्पटिनिस्सग्गो वा । इमा खो भिक्खु, द्वे समानसंवासकभूमियो’ति । (340)

[२ कलहजातानं भिक्खूनं अननुलोमिका चरिया]

१०. १ २. १ तेन खो पन समयेन भिक्खू भत्तग्गे अन्तर-
घरे भण्डनजाता कलहजाता विवादापन्ना अब्जमब्ज अननुलोमिक
कायकम्मं वचीकम्म उपदसेन्ति, हत्थपरामासं करोन्ति । मनुस्सा
उज्झायन्ति खीयन्ति विपाचेन्ति—कथं हि नाम समणा सक्कपुत्तिया
भत्तग्गे अन्तरघरे भण्डनजाता कलहजाता विवादापन्ना अब्जमब्ज
अननुलोमिक कायकम्मं वचीकम्मं उपदसेस्सन्ति, हत्थपरामासं
करिस्सन्ती’ति ।

२ अस्सोसु खो भिक्खू तेसं मनुस्सान उज्झायन्तान खीयन्तानं
विपाचेन्तान । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा ते उज्झायन्ति खीयन्ति
विपाचेन्ति—कथं हि नाम भिक्खू भत्तग्गे अन्तरघरे भण्डनजाता
कलहजाता विवादापन्ना अब्जमब्जं अननुलोमिक कायकम्मं वचीकम्मं
उपदसेस्सन्ति, हत्थपरामासं करिस्सन्ती’ति २ । अथ खो ते भिक्खू

१० कोसम्बखन्धको [पठमं दीघावु-भाणवारं]

भगवतो एतम'त्थ आरोचेसु । “ सच्चं किर भिक्खवे,” ‘ सच्चं भगवा ’ ।

३ विगरहित्वा धम्मिकथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—
भिन्ने भिक्खवे, सङ्घे अधम्मियमाने असम्मोदिकाय वत्तमानाय एत्तावता न
अञ्जमञ्ज अननुलोमिक कायकम्म वर्चाकम्म उपदसेस्साम हत्थपरामास
करिस्सामागति आसने निसीदितब्ब । भिन्ने भिक्खवे, सङ्घे धम्मियमाने
सम्मोदिकाय वत्तमानाय आसनन्तरिकाय निसीदितब्ब'ति ।

४ तेन खो पन समयेन भिक्खू सङ्घमज्जे भण्डनजाता कलहजाता
विवादापन्ना अञ्जमञ्ज मुखसत्तीहि वितुदन्ता विहरन्ति । ते न
सक्कोन्ति त अधिकरण वूसमेतु । अथ खो अञ्जतरो भिक्खु येन
भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्तं
अट्ठासि । एकम'न्त ठितो सो भिक्खु भगवन्तं एतद'वोच—इध भन्ते,
भिक्खू सङ्घमज्जे भण्डनजाता कलहजाता विवादापन्ना अञ्जमञ्जं
मुखसत्तीहि वितुदन्ता विहरन्ति । ते न सक्कोन्ति अधिकरणं वूसमेतुं ।
साधु भन्ते, भगवा येन ते भिक्खू तेनु'पसङ्कमतु, अनुकम्पं उपादाया'ति ।
अधिवासेसि भगवा तुण्हीभावेन ।

५ अथ खो भगवा येन ते भिक्खू तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा
पञ्चते आसने निसीदि । निसज्ज खो भगवा ते भिक्खू एतद'वोच—
अलं भिक्खवे, मा भण्डन मा कलह मा विगाहं मा विवाद'ति ।
एव वुत्ते अञ्जतरो अधम्मवादी भिक्खु भगवन्तं एतद'वोच—आगमेतु
भन्ते, भगवा धम्मसामी । अप्पोस्सक्को भन्ते, भगवा दिट्ठधम्म-

सुखविहार अनुयुत्तो विहरतु । मय एतेन भण्डनेन कलहेन विग्गहेन विवादेन पञ्जायिस्सामाति । दुतियम्पि खो भगवा ते भिक्खू एतद'वोच—अल भिक्खवे, मा भण्डन मा कलह मा विग्गह मा विवाद' ति । दुतियम्पि खो सो अधम्मवादी भिक्खु भगवन्तं एतद'वोच (३४१)—आगमेतु भन्ते, भगवा धम्मसामी । अप्पोस्सुक्को भन्ते, भगवा दिट्ठधम्मसुखविहार अनुयुत्तो विहरतु । मयं एतेन भण्डनेन कलहेन विग्गहेत विवादेन पञ्जायिस्सामा'ति ।

[३. दीघावुक्था]

१०. १. ३. १. अथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि—भूतपुब्बं भिक्खवे, वाराणसियं ब्रह्मदत्तो नाम कासिराजा अहोसि अट्ठो महद्धनो महाभोगो महब्बलो महावाहनो महाविजितो परिपुण्ण-कोसकोट्टागारो । दीघीति नाम कोसलराजा अहोसि दळ्ढिहो अप्पधनो अप्पभोगो अप्पबलो अप्पवाहनो अप्पविजितो अपरिपुण्ण-कोसकोट्टागारो । अथ खो भिक्खवे, ब्रह्मदत्तो कासिराजा चतुरङ्गिणि सेन सन्नय्हित्वा दीघीति कोसलराजानं अब्भुय्यासि ।

२ अस्सोसि खो भिक्खवे, दीघीति कोसलराजा—ब्रह्मदत्तो किर कासिराजा चतुरङ्गिणि सेनं सन्नय्हित्वा मम अब्भुय्यातो'ति । अथ खो भिक्खवे, दीघीतिस्स कोसलरब्जो एतद' होसि—ब्रह्मदत्तो खो कासिराजा अट्ठो महद्धनो महाभोगो महब्बलो महावाहनो महाविजितो परिपुण्णकोसकोट्टागारो । अहं पन ' म्हि दळ्ढिहो अप्पधनो अप्पभोगो अप्पबलो अप्पवाहनो अप्पविजितो अपरिपुण्णकोसकोट्टागारो । ना'हं

पटिबलो ब्रह्मदत्तेन कासिरञ्जा एकसङ्घातं पि सहितु । यन्नूना'हं
पटिकच्चे' व (व. 1 पटिगच्चे' व) नगरम्हा निप्पतेय्यं'ति । अथ
खो भिक्खवे, दीघीति कोलराजा महेसिं आदाय पटिकच्चे' व
(व. 1 पटिगच्चे' व) नगरम्हा निप्पति । अथ खो भिक्खवे,
ब्रह्मदत्तो कासिराजा दीघीतिस्स कोसलरञ्जो बलञ्च वाहनञ्च
जनपदञ्च कोसञ्च कोट्टागारञ्च अभिविजिय अज्जावसति ।

३ अथ खो भिक्खवे, दीघीति कोमलराजा सपजापतिको येन
बाराणसी तेन पक्कामि । अनुपुब्बेन येन बाराणसी तद'वसरि ।
तत्र सुढ भिक्खवे, दीघीति कोसलराजा सपजापतिको बाराणसियं
अञ्जतरस्मिं पच्चन्तिमे ओकासे कुम्भकारनिवसने अज्जातकवेसेन
परिब्बाजकच्छन्नेन पटिवसति ।

४ अथ खो भिक्खवे, दीघीतिस्स कोसलरञ्जो महेसी न चिरस्से'
व गब्भिनी अहोसि । तस्सा एवरूपो दोहळो होति—इच्छति
सुरियस्स उगमनकाले चतुरङ्गिणिं सेन सन्नद्धं वम्मिकं सुभुम्मियं ठितं
पस्सितु, खगानञ्च वोवन पातु । अथ खो भिक्खवे, दीघीतिस्स
कोसलरञ्जो महेसी दीघीतिं कोसलराजान एतद'वोच—गब्भिनि' म्हि
देव । तस्सा मे एवरूपो दोहळो उप्पन्नो—इच्छामि सुरियस्स उगमन-
काले चतुरङ्गिणिं सेन सन्नद्धं वम्मिकं सुभुम्मियं ठितं पस्सितु खगानञ्च
धोवन'ति । कुतो देवि अम्हाक दुग्गतान चतुरङ्गिनी सेना सन्नद्धा
वम्मिका सुभुम्मियं ठिता खगानञ्च धोवन'ति । 'सचा'हं देव,
न लभिस्सामि मरिस्सामी'ति ।

महावग्गो

५ तेन खो पन समयेन भिक्खवे, ब्रम्हदत्तस्स कासिरब्जो पुरो-
हितो ब्राम्हणो दीधीतिस्स कोसलरब्जो सहायो (३४२) होति । अथ
खो भिक्खवे, दीधीति कोसलराजा येन ब्रम्हदत्तस्स कासिरब्जो पुरोहितो
ब्राम्हणो तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा ब्रम्हदत्तस्स कासिरब्जो पुरोहितं
ब्राम्हणं एतद'वोच—सखी ते सम्म, गब्भिनी । तस्सा एवरूपो दोहळो
उप्पन्नो—इच्छति सुरियस्स उगमनकाले चतुरङ्गिणि सेन सन्नद्धं
वग्मिकं सुभुग्मिय ठितं पस्सितुं, खग्गानञ्च धोवन पातु'ति ।

‘ तेन हि देव, मयम्पि देवि पस्सामा'ति ।

६ अथ खो भिक्खवे, दीधीतिस्स कोसलरब्जो महेसी येन ब्रम्ह-
दत्तस्स कासिरब्जो पुरोहितो ब्राम्हणो तेनु' पसङ्कमि । अइस खो
भिक्खवे, ब्रम्हदत्तस्स कासिरब्जो पुरोहितो ब्राम्हणो दीधीतिस्स
कोसलरब्जो महेसिं दूरतो'व आगच्छन्ति । दिस्वान उट्ठाया'सना एकस्स
उत्तरासङ्ग करित्वा येन दीधीतिस्स कोसलरब्जो महेसी तेन'ञ्जलि
पणामेत्वा तिक्खवत्तुं उदानं उदानोसि—कोसलराजा वत भो कुच्छि-
गतो, कोसलराजा वत भो कुच्छिगतो'ति । अविमना (१)
अत्तमना) देवि, होहि । लच्छसि सुरियस्स उगमनकाले चतुरङ्गिणि
सेनं सन्नद्धं वग्मिकं सुभुग्मियं ठितं पस्सितुं, खग्गानञ्च च धोवनं
पातु'ति ।

७ अथ खो भिक्खव, ब्रम्हदत्तस्स कासिरब्जो पुरोहितो ब्राम्हणो
येन ब्रम्हदत्तो कासिराजा तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा ब्रम्हदत्तं
कासिराजानं एतद' वोच—तथा देव, निमित्तानि दिस्सन्ति, स्वे सुरियुग्ग-

१० कोसम्बखन्धको [पठमं दीघावु-भाणवारं]

मनकाले चतुरङ्गिनी सेना सन्नद्धा वम्मिका सुभुम्मिय तिट्ठतु, खग्गा च धोवियन्तू'ति । अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा मनुस्से आणापेसि—यथा भणे पुरोहितो ब्राम्हणो आह तथा करोथा'ति । अलभि खो भिक्खवे, दीघीतिस्स कोसलरज्जो महेसी सुरियस्स उग्गामनकाले चतुरङ्गिनिं सेन सन्नद्ध वम्मिक सुभुम्मिय टित पस्सितुं खग्गानञ्च धोवनं पातु' ति ।

८ अथ खो भिक्खवे, दीघीतिस्स कोसलरज्जो महेसी तस्म गम्भस्स परिपाकम'न्वाय पुत्त विजायि । तस्स दीघावू'ति नाम अकसु । अथ खो भिक्खवे, दीघावुकुमारो न चिरस्से'व विञ्जुतं पापुणि । अथ खो भिक्खवे, दीघीतिस्स कोसलरज्जो एतद'होसि—अय खो ब्रम्हदत्तो कासिराजा बह्नुनो अम्हाकं अनत्थस्स कारको । इमिना अम्हाक बलञ्च वाहनञ्च जनपदो च कोसो च कोट्टागारञ्च अच्छिन्न । मचा'यं अम्हे जानिस्सति, सब्बे'व तयो घातापेस्सति । यन्नूना'हं दीघावुकुमार बहि नगरे वसेय्य'ति । अथ खो भिक्खवे, दीघीति कोसलराजा दीघावुकुमार बहिनगरे वासेसि । अथ खो भिक्खवे, (३४३) दीघावुकुमारो बहिनगरे पटिवसन्तो न चिरस्से'व सब्ब-सिष्णानि सिक्खि ।

९ तेन खो पन समथेन भिक्खवे, दीघीतिस्स कोसलरज्जो कप्पको ब्रम्हदत्ते कासिरज्जे पटिवसति । अद्दस खो भिक्खवे, दीघीतिस्स कोसलरज्जो कप्पको दीघीति कोसलराजान सपजापतिकं बाराणसिय अब्जतरस्मिं पच्चन्तिमे ओकासे कुम्भकारनिकसने अब्जातकवेसेन

महावग्गो

परिब्बाजकच्छन्नेन परिवसन्तं । दिस्वान येन ब्रम्हदत्तो कासिराजा
'तनु'पमङ्गमि, उपसङ्गमित्वा ब्रम्हदत्त कासिराजानं एतद'वोच—दीघीति
देव, कोसलराजा सपजापतिको बाराणसियं अञ्जतरस्मिं पच्चन्तिमे
ओकासे कुम्भकारनिवेसने अञ्जातकवेसेन परिब्बाजकच्छन्नेन
पटिवसती'ति ।

१० अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा मनुस्से आणापेसि—
तेन हि भणे दीघीति कोसलराजान सपजापतिक आनेथा'ति । 'एवं देवा'
ति खो भिक्खवे, ते मनुस्सा ब्रम्हदत्तस्स कासिरञ्जो पटिस्सुत्वा
दीघीति कोसलराजान सपजापतिक आनेसु । अथ खो भिक्खवे,
ब्रम्हदत्तो कासिराजा मनुस्से आणापेसि—तेन हि भणे दीघीति
कोसलराजान सपजापतिक दळ्हाय रज्जुया पच्छाबाह गाळ्हबन्धन
बन्धित्वा खुरमुण्ड करित्वा खरस्सरेन पणवेन रथियाय रथिय सिङ्घाटकेन
सिङ्घाटक परिनेत्वा दक्खिणेन द्वारेन निक्खामेत्वा दक्खिणतो नगरस्स
चतुधा छिन्दित्वा चतुद्दिशा भिन्नानि निक्खिपथा'ति । 'एवं देवा'ति
खो भिक्खवे, ते मनुस्सा ब्रम्हदत्तस्स कासिरञ्जो पटिस्सुत्वा दीघीति
कोसलराजानं सपजापतिक दळ्हाय रज्जुया पच्छाबाहं गाळ्हबन्धन
बन्धित्वा खुरमुण्डं करित्वा खरस्सरेन पणवेन रथियाय रथिय
सिङ्घाटकेन सिङ्घाटक परिनेन्ति ।

११ अथ खो भिक्खवे, दीघावुस्स कुमारस्स एतद'होसि—चिरदिट्ठा
खो मे मातापितरो । यन्नूना'ह मातापितर पस्सेय्य'ति । अथ खो
भिक्खवे, दीघावुकुमारो बाराणसिं पविसित्वा अद्दस मातापितरो

१० कोसम्बखन्धको [पठमं दीधवु-भाणवारं]

दळ्हाय रज्जुया पच्छावाह गाळहबन्धन बन्धित्वा खुरमुण्ड करित्वा
खरस्सरेन पणवेन रथियाय रथिय सिङ्घाटकेन सिङ्घाटक परिनेन्ते ।
दिस्वान येन मानापितरो तेनु'पसङ्कमि । अदस्स खो दीघीति कोसल-
राजा दीधवुकुमार दूतो'व आगच्छन्तं । दिस्वान दीधवुकुमार एतद'-
वोच--मा खो त्वं तात दीधवु, दीघं पस्स; मा रस्सं । न हि तात
दीधवु (३५५) वेरेन वेरा सम्मन्ति । अवेरेन हि तात दीधवु,
वेरा सम्मन्ती'ति । एवं वुत्ते भिक्खवे, ते मनुस्सा दीघीति कोसल-
राजानं एद'वोचु-उम्मत्तको'य दीघीति कोसलराजा विप्पलपति । को
इमस्स दीधवु । क अय एवमा'ह-मा खो त्व तात दीधवु, दीघं पस्स;
मा रस्सं । न हि तात दीधवु, वेरेन वेरा सम्मन्ति । अवेरेन हि तात
दीधवु, वेरा सम्मन्ती'ति ।

‘ ना’ हं भणे, उम्मत्तको विप्पलपामि । अपि च यो विञ्जू
सो विभावेस्सती'ति । दुतियम्पि खो भिक्खवे, दीघीति कोसलराजा
दीधवुकुमार एतद'वोच-मा खो त्व तात दीधवु, दीघं पस्स, मा रस्सं । न
हि तात दीधवु, वेरेन वेरा सम्मन्ति । अवेरेन हि तात दीधवु, वेरा
सम्मन्ती'ति । दुतियम्पि खो भिक्खवे, ते मनुस्सा दीघीति कोसल-
राजान एतद'वोचु-उम्मत्तको'य दीघीति कोसलराजा विप्पलपति । को
इमस्स दीधवु । क अयं एवमा'ह-मा खो त्व तात दीधवु, दीघं पस्स, मा
रस्स । न हि तात दीधवु, वेरेन वेरा सम्मन्ति । अवेरेन हि तात दीधवु,
वेरा सम्मन्ती'ति । ‘ ना’ हं भणे उम्मत्तको विप्पलपामि । अपि च यो
विञ्जू सो विभावेस्सती'ति । ततियम्पि खो भिक्खवे, दीघीति

कोसलराजा दीघावुकुमार एतद'वोच—मा खो पे० सम्मन्ती'ति
ततियम्पि खो भिक्खवे, ते मनुस्सा दीघीतिं कोसलराजानं एतद'वोचुं—
उम्मत्तको . पे० सो विभावेस्सती'ति ।

१२ अथ खो भिक्खवे, ते मनुस्सा दीघीतिं कोसलराजानं सपजा-
पतिकं रथियाय रथिय सिङ्घाटकेन सिङ्घाटक परिनेत्वा, दक्खिणेन
द्वारेन निक्खामेत्वा, दक्खिणतो नगरस्स चतुधा छिन्दित्वा चतुद्दिसा
बिलानि निक्खिपित्वा गुम्ब ठपेत्वा पक्कमिसु ।

१३ अथ खो भिक्खवे, दीघावुकुमारो बाराणसिं पविसित्वा
सुर नीहरित्वा गुम्बिये पायेसि । यदा ते मत्ता अहेसु पतिता, अथ
कट्टानि सङ्कट्टित्वा चितकं करित्वा मातापितुन्नं सरीर चितक आरो-
पेत्वा अग्निं दत्वा पञ्जलिको तिक्खत्तु चितकं पदक्खिणं
अकासि । तेन खो पन समयेन भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा उपरि-
पासादवरगतो होति । अद्दस खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा
दीघावुकुमार पञ्जलिक तिक्खत्तुं चितक पदक्खिणं करोन्त ।
दिस्वान'स्स एतद'होसि—निस्ससय खो सो मनुस्सो दीघीतिस्स
कोसलरञ्जो जाति वा सालोहितो वा । अहो मे अनत्थको । न हि
नाम मे कोचि आरोचेस्सती'ति ।

१४ अथ खो भिक्खवे, दीघावुकुमारो अरञ्जं गन्त्वा
यावद'त्थ कन्दित्वा रोदित्वा वप्पं पुञ्चित्वा* बाराणसिं पविसित्वा

*Other variants are .—रोदि वप्प पुञ्चित्वा, रोदित्वा खिप्प पुञ्चित्वा,
रोदित्वा वम्म पञ्चित्वा

१० कोसम्बखन्धको [पठमं दीघावु-माणवारं]

अन्तेपुरस्स सामन्ता हत्थिसाल गन्त्वा हत्थाचरिय एतद'वोच-
इच्छाम'हं आचरिय, सिप्प सिक्खितुं'ति । 'तेन हि भणे माणवक,
सिक्खस्सू'ति । अथ खो भिक्खवे, दीघावुकुमारो रत्तिया पच्चूससमय
पच्चुट्ठाय हत्थिसालाय मञ्जुना सरेन गायि वीणञ्च वादेसि । अस्सोसि
खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा रत्तिया पच्चूससमय पच्चुट्ठाय
हत्थिसालाय मञ्जुना सरेन गीतं वीणञ्च वादिन । सुत्वान मनुस्से
पुच्छि—को भणे रत्तिया पच्चूस (३४५) समयं पच्चुट्ठाय मञ्जुना सरेन
गायि वीणञ्च वादेसी'ति ।

‘अमुकस्स देव, हत्थाचरियस्स अन्तेवासी माणवको रत्तिया
पच्चूसमय पच्चुट्ठाय हत्थिसालाय मञ्जुना सरेन गायि वीणञ्च
वादेसी'ति ।

‘तेन हि भणे, तं माणवकं आनेया'ति ।’

‘एव देवा'ति भिक्खवे, ते मनुस्सा ब्रम्हदत्तस्स कासिरञ्जो
पटिस्सुत्वा दीघावुकुमार आनेसुं ।

‘त्वं भणे माणवक, रत्तिया पच्चूससमय पच्चुट्ठाय हत्थिसालायं
मञ्जुना सरेन गायि वीणञ्च वादमी'ति । ‘एव देवा'ति ।
तेन हि त्वं भणे, माणवक, गायस्सु वीणञ्च वादेही'ति । ‘एव देवा'
ति खो भिक्खवे, दीघावुकुमारो ब्रम्हदत्तस्स कासिरञ्जो पटिस्सुत्वा
आराधापेक्खो मञ्जुना सरेन गायि वीणञ्च वादेसि ।

१५ अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा दीघावुकुमारं एतद'
वोच—त्व भणे माणवक, मं उपट्ठहा'ति । ‘एव देवा'ति खो भिक्खवे,

दीघावुकुमारो ब्रम्हदत्तस्स कासिरञ्जो पच्चस्सोसि । अथ खो भिक्खवे,
दीघावुकुमारो ब्रम्हदत्तस्स कासिरञ्जो पुब्बुट्ठायी अहोसि पच्छानिपाती
किंकारपटिम्सावी मनापचागी पियवादी । अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो
कासिराजा दीघावुकुमारं न चिरस्से'व अब्भन्तरिके विस्सासि-
ककट्टाने ठपेसि ।

१६ अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा दीघावुकुमारं एतद'वोच-
तेन हि भणे माणवक, रथ योजेहि मिगव गमिस्सामी'ति । 'एवं देवा'ति
खो भिक्खवे, दीघावुकुमारो ब्रम्हदत्तस्स कासिरञ्जो पटिस्सुत्वा रथ
यौनेत्वा ब्रम्हदत्त कासिराजान एतद'वोच—युत्तो खो ते देव, रथो ।
यस्स दानि कालं मज्जसी'ति । अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासि-
राजा रथ अभिरूहि । दीघावुकुमारो रथ पेसेसि । तथा तथा रथं पेसेसि
यथा यथा अज्जेने'व सेना अगमासि अज्जेने'व रथो ।

१७ अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा दूर गन्त्वा दीघा-
वुकुमार एतद'वोच—तेन हि भणे माणवक, रथ मुञ्चस्सु । किलन्तो'म्हि,
निपज्जिस्सामी'ति । 'एव देवा'ति खो भिक्खवे, दीघावुकुमारो ब्रम्ह-
दत्तस्स कासिरञ्जो पटिस्सुत्वा रथं मुञ्चित्वा पठवियं पल्लङ्गेन
निसीदि । अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा दीघावुकुमारस्स
उच्छङ्गे सीस कत्वा सेय्यं कप्पेसि । तस्स किलन्तस्स मुहुत्तकेने'व
निदं ओक्कमि ।

१८ अथ खो भिक्खवे, दीघावुस्स कुमारस्स एतद'होसि—अय
स्सि ब्रम्हदत्तो कासिराजा बहूनो अम्हाक (३४६) अनत्थस्स कारको ।

१० कोसम्बखन्धको [पठमं दीघावु-भाणवार]

इमिना अम्हाक बलञ्च वाहनञ्च जनपदो च कोसो च कोट्टागारञ्च
 अच्छिन्न, इमिना च मे माता पितरो हता । अयं ख्वस्स कालो यो'
 ह वेरं अप्पेय्य'ति' कोसिया खग्ग निब्बाहि । अथ खो भिक्खवे,
 दीघावुस्स कुमारस्स एतद'होसि—पिता खो मं मरणकाले अवच—
 मा खो त्व तात दीघावु दीघ पस्स, मा रस्स । न हि तात दिघावु, वेरेन वेरा
 सम्मन्ति । अवेरेन हि तात दीघावु, वेरा सम्मन्ती'ति । न खो मे तं
 पटिरूपं यो'हं पितुवचनं अतिक्रमेय्यं'ति, कोसिया खग्गं पवे-
 सेसि । तृतीयग्गि खो भिक्खवे, दीघावुस्स कुमारस्स एतद'होसि—
 अयं खो ब्रम्हदत्तो पे० खग्गं पवेसेसि । तृतीयग्गि खो भिक्खवे,
 दिघावुस्स कुमारस्स एतद'होसि पे० कोसिया खग्ग निब्बाहि ।
 तृतीयग्गि खा भिक्खवे, दीघावुस्स कुमारस्स एतद'होसि पे०
 कोसिया खग्गं पवेमेसि ।

१९ अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा भीतो उब्बिग्गो
 उस्सङ्की उत्रस्सो सहसा वुट्ठासि । अथ खो भिक्खवे, दीघावुकुमारो
 ब्रम्हदत्त कासिराजान एतद'वोच—किस्स त्वं देव, भीतो उब्बिग्गो
 उस्सङ्की उत्रस्सो सहसा वुट्ठासी'ति' ' इध म भन्ते माणवक, दीघीत्तिस्स
 कोसलरञ्जो पुत्तो दीघावुकुमारो सुपिनेन (V L सुपिन्तेन)
 खग्गेन परिपातेसि । तेना'ह भीतो उब्बिग्गो उस्सङ्की उत्रस्सी
 सहसा वुट्ठासि'ति ।

२० अथ खो भिक्खवे, दीघावुकुमारो वामेन हत्येन ब्रम्हदत्तस्स
 कोसिरञ्जो सीस गहेत्वा परामसित्वा, दक्खिणेन हत्येन खग्गं निब्बत्तेत्वा

(V. L निब्बाहेत्वा) ब्रम्हदत्तं कासिराजानं एतद'वोच—अहं खो देव, दीधीतिस्स कोसलरञ्जओ पुत्तो दीघावुकुमारो । बहुनो त्वं अम्हाक अनत्थस्स कारको । तथा अम्हाकं बलञ्च वाहनञ्च जनपदो च कोसो च कोट्टागारञ्च अच्छिन्नं । तथा च मे मातापितरो हता । अयं ख्व'स्स कालो, खा'हं वेरं अप्पेय्यं'ति ।

२१ अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा दीघावुस्स कुमारस्स पादेसु सिरसा निपतित्वा दीघावुकुमारं एतद'वोच— जीवितं मे तात दीघावु, देहि । जीवित मे तात दीघावु, देही'ति ।

‘क्या’ ह उस्सहामि देवस्स जीवितं दातुं, देवो खो मे जीवितं ददेय्या'ति ।’

‘तेन हि तात दीघावु, त्वञ्चेव मे जीवितं देहि, अहञ्च ते जीवितं दम्मी'ति ।

अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो च कासिराजा दीघावु च कुमारो अञ्जमञ्जस्स जीवितं अट्ठसु, पाणिञ्च अग्गहेसुं, सपथञ्च अकंसु अद्रूभाय । अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा दीघावुकुमारं एतद'वोच • (३४७) तेन हि तात दीघावु, रथ योजेहि, गमिस्सामा'ति । ‘एव देवा'ति खो भिक्खवे, दीघावुकुमारो ब्रम्हदत्तस्स कासिरञ्जो पटिस्सुत्वा रथं योजेत्वा ब्रम्हदत्तं कासिराजानं एतद'वोच—युत्तो खो ते देव, रथो । यस्स दानि कालं मञ्जसी'ति । अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा रथं अभिरूहि । दीघावुकुमारो रथं पेसेसि । तथा तथा रथ पेसेसि यथा यथा न चिरस्से' व सेनाय समागच्छि ।

२२ अथ खो भिक्खवे ब्रम्हदत्तो कासिराजा बाराणासिं पविसित्वा अमच्चे पारिसज्जे सन्निपातापेत्वा एतद'वोच-सत्ते भणे दीवीतिस्स कोसल-रज्जो पुत्तं दीघावुकुमारं पस्सेय्याथ, किं' ति न म करेय्याथा'ति । एकच्चे एवं आहसु-मयं देव, हत्थे छिन्देय्याम । मयं देव, पादे छिन्देय्याम । मयं देव, हत्थपादे छिन्देय्याम । मय देव, कण्णे छिन्देय्याम । मयं देव, नास छिन्देय्याम । मय देव, कण्णनासं छिन्देय्याम । मयं देव, सीसं छिन्देय्यामा'ति ।

‘अय खो भणे, दीवीतिस्स कोसलरज्जो पुत्तो दीघावुकुमारो ना'य लब्भा किञ्चि कातु । इमिना च मे जीवितं दिन्नं, मया च इमस्स जीवितं दिन्नं'ति ।

२३ अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा दीघावुकुमारं एतद'वोच-यं खो ते तात दीघावु, पिता मरणकाले अवच — मा खो त्वं तात दीघावु, दीघं पस्स, मा रस्सं । न हि तात दीघावु, वेरेन वेरा सम्मन्ति, अवेरेन हि तात दीघावु, वेरा सम्मन्ती'ति । किं ते पिता सन्धाय अवचा'ति ? ।

□ ‘यं खो मे देव, पिता मरणकाले अवच- ‘मा दीघं’ ति ‘मा चिर वेर अकासी'ति । इम खो मे देव, पिता मरणकाले अवच — मा दीघं'ति । □ य खो मे देव पिता मरणकाले अवच- ‘मा रस्सं'ति ‘मा खिप्पं मित्तेहि भिज्जित्था'ति । इमं खो मे देव, पिता मरणकाले अवच — मा रस्सं'ति । □ यं खो मे देव, पिता मरणकाले अवच- न हि तात दीघावु, वेरेन वेरा सम्मन्ति,

अवेरेने हि तात दीघावु, वेरा सम्मन्ती'ति । 'देवेन मे मातापितरो हता'ति, सचा'ह देवं जीविता वोरोपेय्य, ये देवस्स अत्थकामा, ते म जीविता वोरोपेय्यु, ये मे अत्थकामा, ते ते जीविता वोरोपेय्यु । एव तं वेर वेरेन न वूपसमेय्य । इदानीं च पन मे देवेन जीवितं दिन्नं, मया च देवस्स जीवितं दिन्न । एवं वेरं अवेरेन वूपसन्तं । इम खो मे देव पिता, मरणकाले अवच—न हि तात दीघावु, वेरेन वेरा सम्मन्ति । अवेरेन हि तात दीघावु, वेरा सम्मन्ती'ति ।

२४ अथ खो भिक्खवे, ब्रम्हदत्तो कासिराजा अच्छरि (348) यं वत भो, अञ्भुनं वत भो, याव पण्डितो अयं दीघावुकुमारो । यत्र हि नाम पितुना सङ्घित्तेन भासितस्स वित्थारेन अत्थ आजानिस्सती'ति । पोत्तिक बलञ्च वाहनञ्च जनपदञ्च कोसञ्च कोट्टागारञ्च पटिपादेस्सि, धीतरञ्च अदासि । तेसं हि नाम भिक्खवे, राजूनं अदिन्नदण्डानं आदिन्नसत्थानं एवरूपं खन्तिसोरच्चं भविस्सती'ति ।

२५ इध खो पनं तं भिक्खवे, सोभेय य तुम्हे एवं स्वाक्खाते धम्मविनये, पब्बजिता समाना खमा च भवेय्याथ, सोरता चा'ति । ततियम्पि खो भगवा ते भिक्खू एतद'वोच—अलं भिक्खवे, मा भण्डनं मा कल्लह मा विग्गहं मा विवादं'ति । ततियम्पि खो सो अभम्मवादी भिक्खु भगवन्तं एतद'वोच—आगमेतु मन्ते भगवा धम्मसामी । अप्पोस्सुक्को मन्ते, भगवा दिट्ठधम्मसुखं विहारं अनुयुत्तो विहरतु । मय एतेन भण्डनेन कल्लहेन विग्गहेन विवादेन पज्जायिस्सामा'ति । अथ

१० कोसम्बखन्धको [दुतियं-भाणवारं]

भगवा-परियादिन्नरूपा खो इमे मोघपुरिसा'ति, न यिमे
करा सञ्जापेतुं'ति उट्ठाया'सना पक्कामि ।

दीघावु-भाणवारं-पठमं ।

[२ दुतियं-भाणवारं]

१ सङ्खमज्जे भगवता भासिता गाथा]

१० २. १. १ अथ खो भगवा पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तची-
आदाय कोसम्बिं पिण्डाय पाविसि । कोसम्बियं पिण्डाय
रेत्वा पच्छाभत्तं पिण्डपातपटिककन्तो सेनासनं समासेत्वा पत्तचीवरं
दाय सङ्खमज्जे ठितको'व इमा गाथायो अभासिः—

पुथुसद्धो समजनो न वालो कोचि मज्जथ ।

सङ्खस्मिं भिज्जमानस्मि न अज्ज भिय्यो अमज्जरु ॥ १ ॥

परिमुट्ठा पाण्डिता भासा वाचागोचरभाणिनो ।

यावि'च्छन्ति मुखायाम, येन नीता न त विदू ॥ २ ॥

‘अक्कोच्छि म अवधि म अजिनि म अहासि मे’ ।

—ये त उपनय्हन्ति, वेर तेसं न सम्मति ॥ ३ ॥

‘अक्कोच्छि म अवधि म अजिनि म अहासि मे ।

—ये त न उपनय्हन्ति, वेरं तेसू' पसम्मति ॥ ४ ॥

न हि वेरेन वेरानि सम्मन्ती'ध कुदाचन ।

अवेरेन च सम्मन्ति, एस धम्मो सनन्तनो ॥ ५ ॥

परे च न विजानन्ति मयमे'त्थ यमामसे ।

ये च तत्थ विजानन्ति, ततो सम्मन्ति मेधगा ॥ ६ ॥ (349)

महावग्गो

अट्टिच्छिन्ना पाणहरा गवास्सधनहारिनो ।

रट्ठ विलुम्पमानान तेसं पि होति सङ्गति । कस्मा तुम्हाकं

नो सिया १॥ ७ ॥

सचे लभेथ निपक सहाय सद्धिचर साधुविहारि धीर ।

अभिभुय्य सब्बानि परिस्सयानि, चरेय्य तेन'त्तमनो सतिमा ॥८॥

नो चे लभेथ निपक सहाय सद्धिचर साधुविहारि धीर ।

राजा' व रट्ठ विजित पहाय, एको चरे मातङ्गरञ्जे'व नागो ॥ ९ ॥

एकस्स चरितं सेय्यो, न'त्थि बाले सहायता ।

एको चरे, न च पापानि कयिरा, अप्पोस्सुक्को मातङ्गरञ्जे'व नागो ॥१०॥

[२. खिरोदकीभूतानं तिण्णं भिक्खुनं चरिया-पारिलेय्यक-
नाग-कथा]

१०. २. २. १ अथ खो भगवा सङ्गमज्जे ठितको'व इमा
गाथायो भामित्वा येन बालकलोणकारगामो तेनु'पसङ्गमि । तेन खो
पन समयेन आयस्मा भगु बालकलोणकारगामे विहरति । अइस खो
आयस्मा भगु भगवन्त दूरतो'व आगच्छन्तं । दिस्वान आसनं पञ्जापेसि,
पादोदकं पादपीठ पादकथलिकं उपनिक्खिपि । पच्चुमान्त्वा पत्तचीवरं
पटिगहेसि । निसीदि भगवा पञ्जत्ते आसने । निसज्ज पादे
पक्खालेसि । आयस्मा'पि खो भगु भगवन्तम'भिवादेत्वा एकम'न्त
निसीदि । एकम'न्त निसिन्नं खो आयस्मन्त भगु भगवा एतद'वोच—
कच्चि भिक्खु खमनीय, कच्चि यापनीयं, कच्चि पिण्डकेन
न किलमसी'ति । 'खमनीय भगवा, यापनीय भगवा, न चा'हं भन्ते,
पिण्डकेन किलमामी'ति । अथ खो भगवा आयस्मन्तं भगुं धम्मिया

कथाय सन्दस्सेत्वा समादयेत्वा समुत्तेजेत्वा सम्पहंसेत्वा उट्ठाया'सना येन पाचीनवंसदायो तेनु'पसङ्गमि ।

२ तेन खो पन समयेन आयस्मा च अनुरुद्धो आयस्मा च नन्दियो आयस्मा च किम्बिलो पाचीनवसदाये विहरन्ति । अहस खो दायपालो भगवन्तं दूरतो'व आगच्छन्तं । दिस्वान भगवन्तं एतद'वोच—मा समण, एतं दाय पाविसि । सन्ते'त्य तयो कुलपुत्ता अत्तकामरूपा विहरन्ति । मा तेसं अफासुं अकासी'ति । अस्सोसि खो आयस्मा अनुरुद्धो दायपालस्स भगवता सद्धिं मन्तयमानस्स । सुत्वा दायपालं एतद'वोच—मा'वुसो दायपाल, भगवन्तं (३५०) वारेसि, सत्था नो भगवा अनुप्पत्तो'ति ।

३ अथ खो आयस्मा च अनुरुद्धो, येना'यस्मा च नन्दियो, आयस्मा च किम्बिलो तेनु'पसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्मन्तञ्च नन्दियं आयस्मन्तञ्च किम्बिलं एतद'वोच—अभिकमथा'यस्मन्तो अभिकमथा'यस्मन्तो । सत्था नो भगवा अनुप्पत्तो'ति । अथ खो आयस्मा च अनुरुद्धो आयस्मा च नन्दियो आयस्मा च किम्बिलो भगवन्त पच्चुभगन्त्वा एको भगवतो पत्तचीवर पटिगहेसि, एको आसन पञ्जापेसि, एको पादोदकं पादपीठं पादकथलिक उपनिक्खिपि । निसीदि भगवा पञ्जत्ते आसने । निसज्ज खो भगवा पादे पक्खालेसि । ते पि खो आयस्मन्ता भगवन्तं अभिवा-देत्वा एकम'न्तं निसीदिंसु । एकम'न्त निसिन्न खो आयस्मन्तं अनुरुद्ध भगवा एतद'वोच—कच्चि वो अनुरुद्धा खमनीयं, कच्चि यापनीयं, कच्चि पिण्डकेन न किलमथा'ति ।

महावग्गो

‘ खमनीयं भगवा, यापनीयं भगवा, न च मय भन्ते, पिण्डकेन किलमामा’ति ।

‘ कच्चि पन वो अनुरुद्धा समग्गा सम्मोदमाना अविवदमाना खीरोदकीभूता अञ्जमञ्ज पियचक्खूहि सम्पस्सन्ता विहरथा’ति १ ।

‘ तग्घ मयं भन्ते, समग्गा सम्मोदमाना अविवदमाना खीरोदकीभूता अञ्जमञ्जं पियचक्खूहि सम्पस्सन्ता विहरामा’ति ।

‘ यथाकथं पन तुम्हे अनुरुद्धा, समग्गा सम्मोदमाना अविवदमाना खीरोदकीभूता अञ्जमञ्जं पियचक्खूहि सम्पस्सन्ता विहरथा’ति १’ ।

‘ इध मय्हं भन्ते, एवं होति—लाभा वत मे, सुलद्ध वत मे, यो’हं एवरूपेहि सब्रम्हचारीहि सद्धि विहरामी’ति । तस्स मय्ह भन्ते, इमेसु आयस्मन्तेसु, मेत्तं कायकम्मं पच्चुपट्टित आवि चे’व रहो च । मेत्तं वचीकम्मं, मेत्त मनोकम्मं, पच्चुपट्टित आवि चे’व रहो च । तस्स मय्ह भन्ते, एव होति—यन्नूना’हं सकं चित्तं निक्खिपित्वा इमेसं येव आयस्मन्तानं चित्तस्स वसेन वत्तेय्यं’ति । सो खो अहं भन्ते, सकं चित्तं निक्खिपित्वा इमेसं येव आयस्मन्तानं चित्तस्स वसेन वत्तामि । नाना हि खो नो भन्ते, काया एकं च पन मञ्जे चित्तं’ति । आयस्मापि खो नन्दियो आयस्मापि खो किम्बिलो भगवन्त एतद्’ वोच—मय्हम्पि खो भन्ते, एवं होति—लाभा वत मे पे० नाना हि खो नो भन्ते काया एक च पन मञ्जे चित्तं’ति । एवं खो मय भन्ते, समग्गा सम्मोदमाना अविवदमाना खीरोदकीभूता अञ्जमञ्जं पियचक्खूहि सम्पस्सन्ता विहरामा’ति ।

४ “ कच्चि पन वो अनुरुद्धा अप्प (३५१) मत्ता आतापिनो पहितत्ता विहरथा’ति ।

‘ तग्घ मयं भन्ते, अप्पमत्ता आतापिनो पहितत्ता विहरामा’ति ।

‘ यथाकथ पन तुम्हे अनुरुद्धा अप्पमत्ता आतापिनो पहितत्ता विहरथा’ति ।

‘ इध भन्ते, अम्हाक यो पठमं गामतो पिण्डाय पटिकमति सो आसन पञ्जापेति पादोदक पादपीठं पादकथलिक उपनिक्खिपति, अवक्कारपार्ति धोवित्वा उपट्ठापेति, पानियं पारिभोजनीय उपट्ठापेति । यो पच्छा गामतो पिण्डाय पटिकमति, सचे होति मुत्तावसेसो, सचे आकङ्खति, मुञ्जति । नो चे आकङ्खति, अप्पहरिते वा छड्डेति अपाणके वा उदके ओपिष्ठापेति । सो आसनं उद्धरति, पादोदकं पादपीठं पादकथलिकं पटिसामेति, अवक्कारपार्ति धोवित्वा पटिसामेति, पानिय परिभोजनीयं पटिसामेति, भत्तगं सम्मज्जति । यो पस्सति पानीयघटं वा परिभोजनीयघट वा वच्चघट वा रिक्तं तुच्छं सो उपट्ठापेति । सच’ स्स होति अविस्सहं हत्थविकारेन दुतियमा’मन्तेत्वा हत्थविलङ्घकेन उपट्ठापेम । न त्वे ’व मयं भन्ते, तप्पच्चया वाच भिन्नाम । पञ्चाहिकं खो पन मयं भन्ते, सब्बरत्तिया धम्मिया कथाय सन्निसीदाम । एव खो मय भन्ते, अप्पमत्ता आतापिनो पहितत्ता विहरामा’ति । अथ खो भगवा आयस्मन्तञ्च अनुरुद्ध आयस्मन्तञ्च नन्दिंयं आयस्मन्तञ्च किम्बिल धम्मिया कथाय सन्दस्सेत्वा समादपेत्वा समुत्तेजेत्वा संपहसेत्वा उट्ठया’सना येन पारिलेय्यकं तेन चारिकं पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिक

महावग्गो

चरमानो येन पारिलेय्यक तद'वसरि । तत्र सुदं भगवा परिलेय्यके विहरति रक्खितवनसण्डे भद्दसालमूले । अथ खो भगवतो रहोगतस्स पटिसल्लीनस्स एवं चेतसो परिवितक्को उदपादि—अहं खो पुब्बे आकिण्णो न फासु विहासिं, तेहि कोसम्बकेहि भिक्खूहि मण्डनकारकेहि कलहकारकेहि विवादकारकेहि भस्सकारकेहि सङ्खे अधिकरणकारकेहि । सो'म्हि एतरहि एको अदुतियो सुख फासु विहरामि, अञ्जत्रे' व तेहि कोसम्बकेहि भिक्खूहि मण्डनकारकेहि कलहकारकेहि विवादकारकेहि भस्सकारकेहि सङ्खे अधिकरणकारकेही'ति । अञ्जतरो'पि खो हत्थिनागो आकिण्णो विहरति हत्थीहि हत्थिनीहि हत्थिकळभेहि हत्थिच्छापकेहि । छिन्नग्गानि चे' व तिणानि खादति । ओभग्गो-भग्गञ्च अस्स साखामङ्गं खादन्ति । अविलानि च पानियानि पिवति । ओगाहन्तस्स ओतिण्णस्स हत्थिनियो काय उपनिवसन्तियो गच्छन्ति । अथ खो (352) तस्स हत्थिनागस्स एतद'होसि—अहं खो आकिण्णो विहरामि हत्थीहि हत्थिनीहि हत्थिकळभेहि हत्थिच्छापकेहि । छिन्न-ग्गानि चे'व तिणानि खादामि । ओभग्गोभग्गञ्च मे साखामङ्गं खादन्ति । आविलानि च पानियानि पिवामि । ओगाहन्तस्स मे ओतिण्णस्स हत्थिनियो कायमुपनिवसन्तियो गच्छन्ति । यन्नूना'हं एको'व गणस्मा वूपकट्ठो विहरेय्यं'ति ।

६. अथ खो सो हत्थिनागो यूथा अपक्कम्म येन पारिलेय्यकं रक्खितवनसण्डो भद्दसालमूलं येन भगवा तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा सोण्डाय भगवतो पानियं परिभोजनीयं उपट्ठापेति, अप्पहरितञ्च

१० कोसम्बखन्धको [इतियं-भाणवारं]

करोति । अथं खो तस्स हत्थिनागस्स एतद'होसि — अहं खो पुब्बे आकिण्णो न फासु विहारिं, हत्थीहि हत्थिनीहि हत्थिकळभेहि हत्थिच्छापकेहि । 'छिन्नग्गानि चे'व तिणानि खादिं । ओमग्गोभग्गञ्च मे साखाभङ्ग खादिसु । आविलानि च पानियानि अपारिं । ओगाहन्तस्स च मे ओतिणस्स हत्थिनिधो कायमु' पणिघंसन्तिधो अगमसु । सो'म्हि एतरहि एको अदुतियो सुखं फासु विहरामि अञ्जत्रे'व हत्थीहि हत्थिनीहि हत्थिकळभेहि हत्थिच्छापकेही'ति ।

७ अथ खो भगवा अत्तनो च पविवेक विदित्वा तस्स च हत्थि-नागस्स चेतसा चेतोपरिवितक्कं अञ्जाय तायं वेलाय इम उदानं उदानेसि—

एव नागस्स नागेन ईसादन्तस्स हत्थिनो ।

समेति चित्त चित्तेन, यदेको रमति बनेति ॥ १ ॥

[३. कोसम्बके भिक्खू पटिच्च धम्मधाधम्मवादी पपञ्चो-वत्थूपसमाय सङ्घसामग्गि]

१० २ ३. १ अथ खो भगवा पारिल्लेय्यके यथाभिरन्तं विहरित्वा येन सावत्थि तेन चारिक पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिकं चरमानो येन सावत्थि तद'वसरि । तत्र सुदं भगवा सावत्थिय विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । अथ खो कोसम्बका उपासका — इमे खो अय्या कोसम्बका भिक्खू बहूनो अम्हाक अनत्थस्स कारका । इमेहि उब्बाळ्हो भगवा पक्कन्तो । हन्द मयं अय्ये कोसम्बके भिक्खू ने'व अभिवदेय्याम न पच्चुट्ठेय्याम न अञ्जलिकम्भं

सामीचिकम्मं करेय्याम न सक्करेय्याम न गरुकरेय्याम न मानेय्याम न पूजेय्याम उपगतानम्पि पिण्डपातं न दज्जेय्याम । एव इमे अम्हेहि असक्करियमाना अगरुकरियमाना अमानियमाना अपूजियमाना असक्कारपकता पक्कमिस्सन्ति वा बिब्भमिस्सन्ति वा भगवन्तं वा पसादेस्सन्ती'ति ।

२. अथ खो कोसम्बका उपासका कोसम्बके भिक्खू ने'व अभिवादेसुं न पच्चुट्ठेसुं न (३५३) अञ्जलिकम्म सामीचिकम्मं अकसु न सक्करिंसु न गरुकरिंसु न मानेसु न पूजेसुं उपगतानम्पि पिण्डपातं न अदंसु । अथ खो कोसम्बका भिक्खू कोसम्बकेहि उपासकेहि असक्करियमाना अगरुकरियमाना अमानियमाना अपूजियमाना असक्कारपकता एवमा'हंसु—हन्द मयं आवुसो सावत्थि गन्त्वा भगवतो सन्तिके इमं अधिकरणं वूपसमेमा'ति । अथ खो कोसम्बका भिक्खू सेनासन पत्तचीवरमा'दाय येन सावत्थि तेनु'पसङ्कमिंसु ।

३ अस्सोसि खो आयस्मा सारिपुत्तो— ते किर कोसम्बका भिक्खू भण्डनकारका कलहकारका विवादकारका भस्सकारका सङ्घे अधिकरणकारका सावत्थि आगच्छन्ती'ति । अथ खो आयस्मा सारिपुत्तो येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्त निसिन्नो खो आयस्मा सारिपुत्तो भगवन्तं एतद'वोच— ते किर भन्ते, कोसम्बका भिक्खू भण्डनकारका कलहकारका विवादकारका भस्सकारका सङ्घे अधिकरणकारका सावत्थि आगच्छन्ति । कथा'हं भन्ते, तेसु भिक्खूसु पटिपज्जामी'ति १ । “ तेन हि

त्वं सारिपुत्त, यथाधम्मो तथा तिद्वाह'ति । “ कथा'हं भन्ते, जनेय्यं धम्मं वा अधम्मं वा'ति । ”

४. अट्टारसहि खो सारिपुत्त, वत्थूहि अधम्मवादी जानितब्बो ।
इध सारिपुत्त, भिक्खु अधम्म धम्मो'ति दीपेति । धम्म अधम्मो'ति दीपेति । अविनय विनयो'ति दीपेति । विनयं अविनयो'ति दीपेति ।
अभासित अलपित तथागतेन भासित लपितं तथागतेना'ति दीपेति ।
भासितं लपित तथागतेन अभासित अलपित तथागतेना'ति दीपेति ।
अनाचिण्ण तथागतेन, आचिण्ण तथागतेना'ति दीपेति । आचिण्णं तथागतेन अनाचिण्ण तथागतेना'ति दीपेति । अपञ्चत्त तथागतेन पञ्चत्त तथागतेना'ति दीपेति । पञ्चत्त तथागतेन अपञ्चत्त तथागतेना'ति दीपेति । अनापत्तिं आपत्ती'ति दीपेति । आपत्तिं अनापत्ती'ति दीपेति । ल्हुक आपत्तिं गरुका आपत्ती'ति दीपेति । गरुक आपत्तिं ल्हुका आपत्ती'ति दीपेति । सावसेसं आपत्तिं अनवसेसा आपत्ती'ति दीपेति । अनवसेसं आपत्तिं सावसेसा आपत्ती'ति दीपेति । दुदुल्लं आपत्तिं अदुदुल्ला आपत्ती'ति दीपेति । अदुदुल्ल आपत्तिं दुदुल्ला आपत्ती'ति दीपेति । इमेहि खो सारिपुत्त अट्टारसहि वत्थूहि अधम्म-वादी जानितब्बो ।

५. अट्टारसहि च खो सारिपुत्त, वत्थूहि धम्मवादी जानितब्बो ।
इध सारिपुत्त, भिक्खु अधम्मं अधम्मो'ति दीपेति । धम्म धम्मो'ति दीपेति । अविनय अविनयो'ति दीपेति । विनय विनयो'ति दीपेति ।
अभासित अलपितं (३५४) तथागतेन अभासित अलपित तथागतेना'

ति दीपेति । भासित लपित तथागतेन भासित लपितं तथागतेना'ति दीपेति । अनाचिण्ण तथागतेन अनाचिण्ण तथागतेना'ति दीपेति । आचिण्णं तथागतेन आचिण्ण तथागतेना'ति दीपेति । अपञ्जत्त तथागतेन अपञ्जत्तं तथागतेना'ति दीपेति । पञ्जत्त तथागतेन पञ्जत्तं तथागतेना'ति दीपेति । आपत्तिं आपत्ती'ति दीपेति । अनापत्तिं अनापत्ती'ति दीपेति । लहुकं आपत्तिं लहुका आपत्ती'ति दीपेति । गरुकं आपत्तिं गरुका आपत्ती'ति दीपेति । सावसेस आपत्तिं सावसेसा आपत्ती'ति दीपेति । अनवसेस आपत्तिं अनवसेसा आपत्ती'ति दीपेति । दुट्ठुल आपत्तिं दुट्ठुला आपत्ती'ति दीपेति । अदुट्ठुल आपत्तिं अदुट्ठुला आपत्ती'ति दीपेति । इमेहि खो सारिपुत्त अट्ठरसेहि वत्थूहि धम्मवादी जानितब्बो'ति ।

६ □ अस्सोसि खो आयस्मा महामोग्गल्लानो पे०

(Make here and below necessary changes) धम्मवादी जानितब्बो । □ अस्सोसि खो आयस्मा महाकस्मपो पे० धम्मवादी जानितब्बो । □ अस्सोसि खो आयस्मा महाकच्चानो पे० . धम्मवादी जानितब्बो । □ अस्सोसि खो आयस्मा महाकोट्ठितो पे०

धम्मवादी जानितब्बो । □ अस्सोसि खो आयस्मा महाकप्पिनो . पे० धम्मवादी जानितब्बो । □ अस्सोसि खो आयस्मा महाचुन्ढो . पे० धम्मवादी जानितब्बो । □ अस्सोसि खो आयस्मा अनुरुद्धो . पे० धम्मवादी जानितब्बो । □ अस्सोसि खो आयस्मा रेवतो ....पे० धम्मवादी जानितब्बो । □ अस्सोसि खो आयस्मा उपाळि

१० कोसम्बखन्धको [इतिथं-भाणवारं]

....पे० धम्मवादी जानितब्बो । □ अस्सोसि खो आयस्मा आनन्दो

.. पे० . धम्मवादी जानितब्बो । □ अस्सोसि खो आयस्मा राहुलो

....पे० ...(make necessary changes) धम्मवादी जानितब्बो' ति ।

७ अस्सोसि खो महापजापती गोतमी — ते किर कोसम्बका भिक्खू भण्डनकारका कलहकारका विवादकारका भस्सकारका सङ्घे अधिकरण-कारका सावार्थि अगच्छन्ती' ति । अथ खो महापजापती गोतमी येन भगवा तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्तं अट्ठासि । एकम'न्तं ठिता खो महापजापती गोतमी भगवन्तं एतद्' वोच—ते किर भन्ते, कोसम्बका भिक्खू भण्डनकारका कलहकारका विवादकारका भस्सकारका सङ्घे अधिकरणकारका सावार्थि आगच्छन्ति । कथा'हं भन्ते, तेसु भिक्खूसु पटिपज्जामी'ति ।

“ तेन हि त्वं गोतमि, उभयत्थ धम्मं सुण । उभयत्थ धम्मं सुत्वा ये तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो तेसं दिट्ठिञ्च खन्तिञ्च रुचिञ्च आदायञ्च रोचेहि । यञ्च किञ्चि भिक्खुणीसङ्घेन भिक्खुसङ्घतो पच्चासि-सितब्बं, सब्बं तं धम्मवादितो 'व पच्चासिसितब्बं' ति ।

८ अस्सोसि खो अनाथपिण्डिको गहपति-ते किर कोसम्बका भिक्खू भण्डनकारका कलहकारका विवादकारका भस्सकारका सङ्घे अधिकरण-कारका सावार्थि आगच्छन्ती' ति । अथ खो अनाथपिण्डिको गहपति येन भगवा तेनु' पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्तं निसीदि । एकम'न्तं निसिन्नो खो अनाथपिण्डिको गहपति भगवन्तं एतद्'वोच—ते किर भन्ते, कोसम्बका भिक्खू भण्डनकारका कलहकारका,

महावग्गो

विवादकारका भस्सकारका सङ्घे अधिकरणकारका सावर्त्थि आगच्छन्ति ।
कथा'ह भन्ते, तेसु भिक्खूसु पटिपज्जामी' ति १ ।

“तेन हि त्वं गहपति, उभयत्थ दानं देहि । उभयत्थ दानं दत्त्वा
उभयत्थ धम्मं सुण, उभयत्थ धम्मं सुत्वा ये तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो
तेस दिट्ठिञ्च खन्तिञ्च रुचिञ्च आदायञ्च रोचेही' ति ।

९ अस्सोसि खो विसाखा मिगारमाता—ते किर कोसम्बका
भिक्खू (३५५) भण्डनकारका कलहकारका विवादकारका भस्सकारका
सङ्घे अधिकरणकारका सावर्त्थि आगच्छन्ती' ति । अथ खो विसाखा
मिगारमाता येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा
एकम'न्त निसीदि । एकम'न्त निसिन्ना खो विमाखा मिगारमाता
भगवन्त एतद'वोच— ते किर भन्ते, कोसम्बका भिक्खू भण्डनकारका
कलहकारका विवादकारका भस्सकारका सङ्घे अधिकरणकारका साव-
र्त्थि आगच्छन्ति । कथा'ह भन्ते, तेसु भिक्खूसु पटिपज्जामी' ति १ ।

“तेन हि त्वं विसाखे, उभयत्थ दानं देहि । उभयत्थ दानं दत्त्वा
उभयत्थ धम्मं सुण । उभयत्थ धम्मं सुत्वा ये तत्थ भिक्खू धम्मवादिनो
तेस दिट्ठिञ्च खन्तिञ्च रुचिञ्च आदायञ्च रोचेही' ति ।

१० अथ खो कोसम्बका भिक्खू अनुपुब्बेन येन सावर्त्थि तद'वसरुं ।
अथ खो आयस्मा सारिपुत्तो येन भगवा तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा
भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्त निसीदि । एकम'न्तं निसिन्नो खो आयस्मा
सारिपुत्तो भगवन्तं एतद'वोच— ते किर भन्ते, कोसम्बका भिक्खू भण्ड-
नकारका कलहकारका विवादकारका भस्सकारका सङ्घे अधिकरणकारका

१० कोसम्बखन्धको [दुतियं-भाणवारं]

सार्वस्थि अनुप्पत्ता । कथं नु खो भन्ते, तेसु भिक्खूसु सेनासने पटि-
पज्जितब्बं'ति १ ।

“ तेन हि सारिपुत्त, विवित्त सेनासनं दातब्ब'ति ”

‘ सचे पन भन्ते, विवित्त न होति कथं पटिपज्जितब्बं'ति ’ ।

“ तेन हि सारिपुत्त, विवित्तं कत्वा पि दातब्ब । न त्वा' ह सारिपुत्त,
कनोचि परियायेन वुड्डतरस्स भिक्खुनो सेनासन पटिबाहितब्ब'ति वदामि । यो
पटिबाहेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा'ति । ’

‘ आमिसे पन भन्ते, कथं पटिपज्जितब्ब'ति ’ १ ।

“ आमिसं खो सारिपुत्त, सब्बेसं समकं भाजेतब्बं'ति ” ।

११ अथ खो तस्स उक्खित्तकस्स भिक्खुनो धम्मञ्च विनयञ्च
पच्चवेक्खन्तस्स एतद'होसि—आपत्ति एसा, ने'सा अनापत्ति । आपन्नो'ग्धि
न'ग्धि अनापन्नो । उक्खित्तो'ग्धि न' ग्धि, अनुक्खित्तो । धम्मिकेन'ग्धि
कम्मेन उक्खित्तो अकुप्पेन ठानारेहेना'ति । अथ खो सो उक्खित्तको भिक्खु
येन उक्खित्तानुवत्तका भिक्खू तेनु'पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा उक्खित्तानुव-
त्तके भिक्खू एतद'वोच—आपत्ति एसा आवुसो, ने'सा अनापत्ति ।
आपन्नो'ग्धि, न' ग्धि अनापन्नो । उक्खित्तो' ग्धि न'ग्धि अनुक्खित्तो ।
धम्मिकेन'ग्धि कम्मेन उक्खित्तो अकुप्पेन ठानारेहेन । एथ मं आय-
स्मन्तो ओसारेथा'ति ।

१२ अथ खो ते उक्खित्तानुवत्तका भिक्खू तं उक्खित्तकं भिक्खुं
आदाय येन भगवा तेनु'पसङ्कमिंसु, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा
एकम'न्तं निसीदिसु । एकम'न्तं निसिन्ना खो ते भिक्खू भगवन्तं एतद'

वोचु—अथं भन्ते, उक्खित्तको भिक्खु एव आह-आपत्ति एसा आवुसो, ने'सा अनापत्ति । आपन्नो'म्हि, न'म्हि अनापन्नो । उक्खित्तो'म्हि, न'म्हि अनुक्खित्तो । धम्मिकेन'म्हि कम्मेन उक्खित्तो अकुप्पेन ठानारहेन । एथ म आयस्मन्तो ओसारेथा'ति । कथं नु खो तेहि भन्ते, पटिप-ज्जितब्ब'ति ।

“ आपत्ति एसा भिक्खवे, ने'सा अनापत्ति । आपन्नो एसो भिक्खु ने'सो भिक्खु अनापन्नो । उक्खित्तो एसो भिक्खु, ने'सो भिक्खु (356) अनुक्खित्तो । धम्मिकेन कम्मेन उक्खित्तो अकुप्पेन ठानारहेन । यतो च खो सो भिक्खवे, भिक्खु आपन्नो च उक्खित्तो च पस्सति च, तेन हि भिक्खवे, तं भिक्खुं आसारेथा'ति ।

१३ अथ खो ते उक्खित्तानुवत्तका भिक्खू त उक्खित्तकं भिक्खु ओसारेत्वा येन उक्खेपका भिक्खू तेनु'पसङ्गमिसु, उपसङ्गमित्वा उक्खे-पके भिक्खू एतद'वोचु—यस्मि आवुसो वत्थुस्मिं अहोसि सङ्गस्स भण्डनं कलहो विग्गहो विवादो सङ्गभेदो सङ्गराजि सङ्गववत्थान सङ्गनानाक-रण, सो एसो भिक्खु आपन्नो च उक्खित्तो च पस्सि च ओसारितो च । हन्द मय आवुसो, तस्स वत्थुस्स वूपसमाय सङ्गसामग्गि करोमा'ति ।

१४ अथ खो ते उक्खेपका भिक्खू येन भगवा तेनु'पसङ्गमिसु, उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकम'न्त निसीर्दिसु । एकम'न्तं निसिञ्चा खो ते भिक्खू भगवन्तं एतद'वोचुं-ते भन्ते, उक्खित्तानुवत्तका भिक्खू एवम'हंसु—यस्मि आवुसो वत्थुस्मिं अहोसि सङ्गस्स भण्डनं कलहो

विग्गहो विवादो सङ्खभेदो सङ्खराजि सङ्खववत्थान सङ्खनानाकरणं, सो एसो भिक्खु आपन्नो च उक्खित्तो च पस्सि च ओसारितो च । इन्द मयं आवुसो, तस्स वत्थुस्स वूपसमाय सङ्खसामग्गिं करोमा'ति । कथ नु खा मन्ते, पटिपज्जितव्व'ति—

“ यतो च खो सो भिक्खवे, भिक्खु आपन्नो च उक्खित्तो च पस्सि च ओसारितो च तेन हि भिक्खवे, सङ्खो तस्स वत्थुस्स वूपसमाय सङ्ख-सामग्गिं करोतु ।

१५. एवञ्च पन भिक्खवे, कातब्बा । सम्बेहे' व एकज्झ सन्निपतितव्वं, गिलानेहि च अगिलानेहि च । न केहिचि छन्दो दातव्वो । सन्निपतित्वा व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्खो आपेतव्वो— सुणातु मे मन्ते सङ्खो । यस्मिं वत्थुस्मि अहोसि सङ्खस्स भण्डन कलहो विग्गहो विवादो सङ्खभेदो सङ्खराजि सङ्खववत्थानं सङ्खनानाकरणं, सो एसो भिक्खु आपन्नो च उक्खित्तो च पस्सि च ओसारितो च । यदि सङ्खस्स पत्तकल्ल सङ्खो तस्स वत्थुस्स वूपसमाय सङ्खसामग्गिं करेय्य । एसा वत्ति ॥ सुणातु मे मन्ते सङ्खो । यस्मिं वत्थुस्मि अहोसि सङ्खस्स भण्डन कलहो विग्गहो विवादो सङ्खभेदो सङ्खराजि सङ्खववत्थान सङ्खनानाकरण सो एसो भिक्खु आपन्नो च उक्खित्तो च पस्सि च ओसारितो च । सङ्खो तस्स वत्थुस्स वूपसमाय सङ्खसामग्गिं करोति । यस्सा'यस्मतो खमति तस्स वत्थुस्स वूपसमाय सङ्खसामग्गिया करणं सो तुण्ह'स्स । यस्स न'वस्समति सो भासेय्य । क्ता सङ्खेन तस्स वत्थुस्स वूपसमाय सङ्खसामग्गि निहता

सङ्घराजि निहतो सङ्घभेदो । खमति सङ्घस्स । तस्मा तुण्ही ।
एवमे'तं धारयामी'ति । तावदे'व उपोसथो कातब्बो, पातिमोक्खं
उद्दिसितब्ब'ति (357) ।

[४. उपालि-पुच्छा]

१०. २. ४ १ अथ खो आयस्मा उपालि येन भग्वा तेनु'
पसङ्कमि । उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकम'न्त निसीदि ।
एकम'न्तं निसिन्नो खो आयस्मा उपालि भगवन्त एतद'वोच — यस्मिं
भन्ते, वत्थुस्मिं होति सङ्घस्स भण्डनं कलहो विग्गहो विवादो सङ्घभेदो
सङ्घराजि सङ्घववत्थानं सङ्घनानाकरणं, सङ्घो त वत्थु अविनिच्छिनित्वा
अमूला मूलं गन्त्वा सङ्घसामग्गिं करोति, धम्मिका नु खो सा भन्ते,
सङ्घसामग्गी'ति १ ।

“ यस्मिं उपालि वत्थुस्मिं होति सङ्घस्स भण्डनं कलहो विग्गहो
विवादो सङ्घभेदो सङ्घराजि सङ्घववत्थानं सङ्घनानाकरणं, सङ्घो तं वत्थु
अविनिच्छिनित्वा अमूला मूलं गन्त्वा सङ्घसामग्गिं करोति अधम्मिका
सा उपालि सङ्घसामग्गी'ति ।

२ यस्मिं पन भन्ते, वत्थुस्मिं होति सङ्घस्स भण्डनं कलहो विग्गहो
विवादो सङ्घभेदो सङ्घराजि सङ्घववत्थानं सङ्घनानाकरणं, सङ्घो तं वत्थु
विनिच्छिनित्वा मूला मूलं गन्त्वा सङ्घसामग्गिं करोति, धम्मिका नु खो
सा भन्ते, सङ्घसामग्गी'ति ।

“ यस्मिं उपालि, वत्थुस्मिं होति सङ्घस्स भण्डनं कलहो विग्गहो
विवादो सङ्घभेदो सङ्घराजि सङ्घववत्थानं सङ्घनानाकरणं, सङ्घो तं वत्थुं

विनिच्छित्त्वा मूला मूलं गन्त्वा सङ्घसामगिं करोति, धम्मिका सा उपालि सङ्घसामगि'ति ।

३ कति नु खो भन्ते, सङ्घसामगियो'ति ? ।

द्वे'मा उपालि, सङ्घसामगियो । अत्थु' पालि, सङ्घसामगि अत्थापेता व्यञ्जनुपेता । अत्थु'पालि, सङ्घसामगि अत्थुपेता च व्यञ्जनुपेता च ☐ कतमा च उपालि सङ्घसामगि अत्थापेता व्यञ्जनुपेता ? यस्मि उपालि वत्थुस्मिं होति सङ्घस्स भण्डनं कलहो विगहो विवादो सङ्घभेदो सङ्घराजि सङ्घवत्थानं सङ्घनानाकरणं, सङ्घो तं वत्थु अविनिच्छित्त्वा अमूला मूलं गन्त्वा सङ्घसामगिं करोति । अयं वुच्चति उपालि, सङ्घसामगि अत्थापेता व्यञ्जनुपेता ।

☐ कतमा च उपालि, सङ्घसामगि अत्थुपेता च व्यञ्जनुपेता च । यस्मि उपालि, वत्थुस्मिं होति सङ्घस्स भण्डनं कलहो विगहो विवादो सङ्घभेदो सङ्घराजि सङ्घवत्थानं सङ्घनानाकरणं, सङ्घो तं वत्थुं विनिच्छित्त्वा मूला मूलं गन्त्वा सङ्घसामगिं करोति । अयं वुच्चति उपालि, सङ्घसामगि अत्थुपेता च व्यञ्जनुपेता च । इमा खो उपालि, द्वे सङ्घसामगियो'ति ।

४ अथ खो आयस्मा उपालि उट्ठाया'सना एकंसं उत्तरासङ्घं करित्वा येन भगवा तेन'ञ्जलिं पणामेत्वा भगवन्तं गमथाय अञ्जमासि—

सङ्घस्स किच्चेसु च मन्तनासु च अत्थेसु जातेसु विनिच्छयेसु च ।

कथपकारो इध नरो महत्थिको भिक्खु कथं होति इध पग्गाहारहो'

ति ॥ १ ॥ (358)

महावग्गो

अनानुवज्जो पठमेन सीलतो अवेक्खिताचारो सुसंवुत्तिन्द्रियो ।

पच्चत्थिका न उपवदन्ति धम्मतो, न हि'स्स तं होति वदेय्यं येन नं

॥ २ ॥

सो तादिसो सीलविसुद्धिया ठितो विसारदो होति विसग्घ भासति ।

नच्छम्भति परिसगतो न वेधति, अत्थ न हापेति अनुय्युत मणं ॥ ३ ॥

तथे'व पण्ह परिसासु पुच्छितो न चे'व पज्झायति न मङ्कु होति ।

सो काळागत व्याकरणारह वचो रञ्जेति विञ्जूपरिसं विचक्खणो ॥ ४ ॥

सगारवो बुद्धतरेसु भिक्खुसु आचैरकम्हि च सके विसारदो ।

अल पमेतु पगुणो कथेतवे पच्चत्थिकानञ्च विरद्धिकोविदो ॥ ५ ॥

पच्चत्थिका येन वजन्ति निग्गह महाजनो पञ्जापनञ्च गच्छति ।

सकञ्च आदायम'यं न रिच्चति व्याकरणपण्हं अनुपघातिक ॥ ६ ॥

दूतेय्यकम्मेसु अलं समुग्गहो सङ्गस्स किच्चेसु च आहुन यथा ।

करवचो भिक्खुगणेन पेसितो 'अह करोमी'ति न तेन मञ्जति ॥ ७ ॥

आपज्जति यावतकेसु वत्थुसु आपत्ति या होति यथा च बुद्धाति ।

एते विभङ्गा उभयस्स सागता आपत्तिबुद्धानपदस्स कोविदो ॥ ८ ॥

निस्सारण गच्छति यानि चाचरं, निस्सारितो होति यथा च वत्थुना ।

ओसारण तंवुप्पितस्स जन्तुनो एतम्पि जानाति विभङ्गकोविदो ॥ ९ ॥

सगारवो बुद्धतरेसु भिक्खुसु नेवसु थेरेसु च मज्झिमेसु च ।

महाजनस्स'त्यचरो'ध पण्डितो, सो तादिसो भिक्खु इध पग्गहा-

रहो'ति ॥ १० ॥

१० कोसम्बखन्धको [दुतियं-भाणवारं]

कोसम्बखन्धको दसमो ।

तस्सुदानः—

कोसम्भियं जिनवरो विवादापत्तिदस्सने ।

उक्खिपेय्य यस्मिं तस्मिं तस्स यापत्ति देसये ॥ १ ॥

अन्तोसीमाय, तत्थे'व, पञ्च, एकञ्चे'व सम्पदा ।

पारिल्लेय्या च सावत्थि, सारिपुत्तो च, कोलितो ॥ २ ॥

महाकस्सप-कच्चानो कोट्टिनो कप्पिनेन च ।

महाचुन्डो च अनुरुद्धो रेवतो उपालिह्वयो ॥ ३ ॥

आनन्दो राहुलो चे'व गोतमी'नाथपिण्डिको विसाखा मिगारमाता च ।

सेनासनं विवित्तं च आमिस समकं पि च ॥ ४ ॥

न केन छन्दो दातव्वो उपालि परिपुच्छितो ।

अनुवज्जि विसीलेन सामग्गी जिनसासने ॥ ५ ॥

महावग्गं समत्तं ।

(360)

APPENDIX

मुद्रा—दोस—सोधन [Errata]

Page	Line	Incorrect	Correct
१	७	उप्पण्डु प्पण्डक	उप्पण्डुप्पण्डक
२	११	मे	भे
३	१८	च	चे
४	४	फरन्ति । तानि	फरन्ति तानि
७	१०	मगवा	भगवा
७	१५	तगर	तगर
८	४	After फलमय	add लोहमयं
८	६	After पंसुकेहि	add पि
११	६	तेलपाक	तेलपाके
११	८	छब्बगिया	छब्बग्गिया
११	१५	After भिक्खवे	add अब्भञ्जन
१५	१९	अच्छकाञ्जयादि	अच्छकञ्जियादि
१९	७	निस्ससय	निस्संसय
२०	२	निस्ससय	निस्संसय
२३	२०	बाहि च	बाहि चे
२५	१	पारिपूरि	पारिपूरिं
२५	१७	कप्पियकारको	कप्पियकारको
२५	१७	कप्पियकारक	कप्पियकारक

Page	Line	Incorrect	Correct
२६	१७	तस्म	तस्स
२७	४	म	मे
२७	१९	भिक्षवटे	भिक्षवे
२८	१८	After आणापेसि	add तेन हि
२९	१७	कक्कुच्यायन्ता	कुक्कुच्चायन्ता
३०	६	दूतो	दूरतो
३०	९	तुम्हीभूतो	तुण्हीभूतो
३०	१०	सन्निपातापत्वा	सन्निपातापेत्वा
३०	१६	अस्सामणक	अस्सामणक
३१	११	विहरिता	विहरित्वा
३१	२१	सुट्ठु	सुट्ठु
३२	४	उपसिका	उपासिका
३२	१३	निप ज्जि	निपज्जि
३२	१४	गत्वा	गन्त्वा
३७	१०-११	आरो पेट्वा	आरोपेत्वा
३८	४	मत्तमा	भत्तमां
४०	७	भन्ते	भन्ते
४०	१५	परिभुज्जिस्सन्ति	परिभुज्जिस्सन्ति
४२	७	भोज्जयागु	भोज्जयागु
४३	१९	कथं	कथा'हं
४४	७	विधासादे	विधासादे
४४	१७	छड्ढेहि	छड्ढेहि

Page	Line	Incorrect	Correct
४४	२१	फलो	फालो
४५	११	दुक्ख	दुक्ख
४५	१३	तास्म	तस्मि
४६	२	गत'ते	गत'ति
४६	६	भिक्षू—गिलानस्से'व	भिक्षू गिलानस्से'व
४८	४	खत्तियपुरिस	खत्तियपुरिस
५०	१	नमनि	नमन्ति
५०	१४	मापेतु	मापेतु
५३	३	कतमेस	कतमेस
५७	१७	निस्संसय	निस्संसय
५७	१९	सन्थागारे	सन्थागारे
५९	४	सम्भासम्बुद्ध	सम्भासम्बुद्ध
६३	९	दीवरत्त	दीघरत्त
६४	३	पकोसासि	पकासेसि
६४	७	परियोगान्हधम्मो	परियोगान्हधम्मो
७१	१४	चतुरङ्गिया	चतुरङ्गिनिया
७३	४	मण्डको	मेण्डको
७३	१४	चि'मे	यि'मे
७४	१९	§ १२ & १३	§ १३ & १४
८१	६	पच्चसतानि	पचसतानि
८२	८	सेय्यथीद	सेय्यथीद
८६	२०	Remove न after	इद

Page	Line	Incorrect	Correct
८६	२०	यञ्चे	यञ्च
८८	१६	आगमसत्ताहेन	आरामसत्ताहेन
८८	१८	पुनानुञ्जासि	पुनानुञ्जासि
८९	६	केणि	कैणि
११९	५	धोवनो	धोवना
११९	७	निमित्तं कथा	निमित्तकथा
११९	८	सन्निधिनिस्सग्गि	सन्निधि निस्सग्गि
१२१	३	बहिस्सीम	बहिस्सीमे
१२१	५	नयविधि	नयाविधि
१२१	१८	बहि सीमे	बहिस्सीमे
१२२	४	बिहरति	विहरति
१२४	१४	पोसितो'ति	पोसापितो'ति
१२५	५	Read (269) before	तेन पक्कामि
१२५	१६	कदा	कदा
१३६	१२	कसावरस'ति	कसावरस'ति
१३९	७	सिब्बेयक	सिवेय्यक
१३९	१७	कायो	काय
१४०	१०	एव	एव
१४२	१	दुस्सपुगसहस्सान	दुस्सयुगसहस्सान
१४२	२१	कोसेय्य पावर'ति	कोसेय्यपावार'ति
१४४	११	ना'गभेसुं ।	ना'गमेसु ।
१४६	१४	सङ्घास्स	सङ्घस्स

Page	Line	Incorrect	Correct
१४६	१७	अस्म	अस्स
१४९	८	Remove the च	standing before जानेय्य
१४९	११	पत्त कल्ल	पत्तकल्ल
१४९	१४	अस्स	अस्स
१५१	३	रजनउल्लुक	रजनउल्लुक
१५५	१४	पटिपज्जितब्ब'	पटिपज्जितब्ब
१५५	१६	नव वा	नवम वा
१५५	१७	दसं वा	दसमं वा
१५६	३	यथ भिरन्तं	यथाभिरन्त
१५६	१७	भिक्षु	भिक्षु
१५७	१७	Add V L चातुद्दीपिको	for चातुद्दीपिको
१५७	२०	" "	" "
१५८	४	Read आणापेसि	for आमन्तेसि
१५९	४-५	आणा पेसि	आणापेसि
१६३	१४	मिगारमात	मिगारमातर
१७१	२	यन्नना'ह	यन्नना'ह
१७१	१५	गन्त्व	गन्त्वा
१७२	६	Read च before	इसिदासो
१७२	७	Remove च before	आयस्मा
१७२	११	Read आवुसो	before भगवता
१७३	१२	चीवर	चीवरभाग

Page	Line	Incorrect	Correct
१७३	१९	Read त्व before	आवुसो
१७४	१	भिक्ष	भिक्षू
१७४	६	चीवर नि	चीवरानि
१७५	६	एतद' होसि	एतद'होसि
१७६	१२	कुञ्छिविकाराबाधो	कुञ्छिविकाराबाधो
१७८	३	सरीरिकान	सारीरिकान
१७९	११	गिलानुट्टाकान	गिलानुपट्टाकान
१८०	१७	Read च after	पत्तस्स
१८०	१७	दति	देति
१८७	२०	वह	कह
१८८	२०	पहिणाति	पहिणति
१८८	२०	मतकचीवरस्स	मतकचीवर
१८९	२०	देति	देति
१९७	१४	Add भिक्षवे before	आगच्छथा'ति ?
१९८	१४	अवत्थुस्मि	अवत्थुस्मि
२०१	९	सम्मगाकम्म	समगाकम्म
२०३	८	कम्म	कम्म
२०४	२	(317) ।	(317),
२०५	Title	Add पठम before	वासभगाम
२०८	७	Add (319) before	भिक्षुसङ्घो
२१४	११-१२	आपत्ति	आपत्ति
२१६	१३	सङ्घो	सङ्घो

Page	Line	Incorrect	Correct
२१६	१९	अ पत्ति	आपत्ति
२१७	१७	अधम्मकम्म	अधम्मकम्म
२२०	६	सम्मुग्घ ।	सम्मुग्घा
२५०	१३	भिक्षुनी	भिक्षुनी
२५३	१६	Add V L सल्लकत्तो	for सल्लकखन्तो
२५४	३ व ४	अन्नापात्तिदिट्ठिनो	अनापत्तिदिट्ठिनो
२५४	१२	एसा वुसो	एसा'वुसो
२५५	३	भिक्षु' ने' सो	भिक्षु ने' सो
२५५	७	एमा' वुसो'ने'सा	एमा'वुसो ने' सा
२५६	३	अनुपरिवारेन्ति	अनुपरिवारेन्ती'ति
२५६	७	पटिभाति' नो' ति	पटिभाति नो'ति
२५६	११	Add त before भिक्षु	
२५७	१२	न इमिना मय भिक्षुना न मय इमिना	भिक्षुना
२५९	१	भेदरुकेन	भेदगरुकेन
२५९	२ व ३	उक्खित्तानुवत्तकान	उक्खित्तानुवत्तकान
२६०	९	मत्तमो	भत्तमो
२६१	१४	Add त before अधिकरण	
२६२	२	पञ्जायिस्सामाति	पञ्जायिस्सामा'ति
२६३	७	दीवीतिं	दीवीति
२६३	१०	कुम्भकारानिवसने	कुम्भकारनिवेसने
२६३	१५	दीवीतिम्म	दीवीतिम्म

Page	Line	Incorrect	Correct
२६५	१४	वसेय्यं'ति	वासेय्यं'ति
२६५	२१	कुम्भकारनिकसने	कुम्भकारनिवेसने
२६६	२०	मातापितर	मातापितरो
२६७	३	Add भिक्खवे	before दीवीति
२६८	१	सम्मन्ती ति	सम्मन्ती'ति ।
२६९	१६	वादसी	वादेसी
२७९	१६	पञ्चाहिक	पञ्चाहिक
२८०	११	अविलानि	आविलानि
२८२	१३	Add ससामेत्वा	after सेनासन
२८३	१	जनेय्य	जानेय्य
२८६	५	रोचेही'नि	रोचेही'ति
२८६	१७	सावर्त्थि	सावार्त्थि
२८७	५	त्वा'हं	त्वेवा'ह
२८७	१४-१५	उक्खित्तनुवत्तके	उक्खित्तानुवत्तके
२८८	१०	आसारेत्था'ति	ओसारेत्था'ति
२८८	२१	एवम'हसु	एवमा'हंसु